

SA BUKA SAM

Sari na Kinera tadi na Tie Ziu Pukerane

Sa Vinabakala

Sa Buka Sam sina Buka Kinerakera, meke na Buka varavara tanisa Buka Hope. Ta kubere na ta iliridi koari na hopeke tie kubekubere koari soku vuaheni sapu ele holadi, sari na kinera na vinaravara hire si ta tavetavetae koari na tie Izireli pa dia vinahesi, meke gua tugo sapu sari na kinubekubere hire si somanadi rini pa buka hope.

Sari na kinerakera sapu ta varigara pa Buka Sam si hoke kerani rini pa vinahesi, na vina lavatana e Tamasa, vinaravara tinokae, kinopu, meke tinaharupu, na tinepa tinaleosae, kinera vinariponi na minana la koe Tamasa, meke na tinepatepa vina kilasadi sari na kana. Sari na vinaravara hire si ta tavete pa tinoa soti pa tie, meke la gua tugo koari na tinoni pa kasia popoa, kaiqa si helahelae nia sa tinoa pa korapa maqomaqo tie, kaiqa si va nonoga ia sa tinoa maqomaqo tadi na tie te Tamasa pa binalabala golomona. Sa Buka Sam si tavetavete nia Zisu, sapu hoke ta dogoro tugo koasa Buka Kinubekubere Hope Vaqura sapu kuberi rina tie kubekubere, meke ta kopue hola sa buka na tinagotago arilaena hola pa vinahesi koasa ekelesia tadi na tie te Karisito pa pinodalaena.

Sari Nati Pinaqapaqahana sa Buka

Sa Buka Kekenu. Hinia 1-41

Sa Buka Vina Rua. Hinia 42-72

Sa Buka Vina Neta. Hinia 73-89

Sa Buka Vina Made. Hinia 90-106

Sa Buka Vina Lima. Hinia 107-150

Buka Kekenu

1

Sam 1 kamo Sam 41

Sa Qinetu Hinokara

- ¹ Tamanae tugo sa tie
 pu lopu lulia sa tinolie tadi na tie kaleadi,
 meke lopu tavete lulia sa hahanana tadi na tie seadi,
 meke lopu koa somanae koari na tie va gugue.
- ² Ba qetu nia sa sa tinarae te Zihova,
 meke balabala va lohi la ia sa si asa rane na boni.
- ³ Kekeⁿoⁿo gua tugo na huda
 pu ta lete pa taqele ovuku si arini,*
 sapu vua valeana pa dia totošo,
 na buma valeana sari na elelona.
 Na tie ravutudi si arini koari doduru dia tinavete.
- ⁴ Lopu gua asa sari na tie kaleadi,
 ba gua tugo na hikahika huiti
 sapu ta givusu palae si arini.
- ⁵ Sari na tie kaleadi si kaqu ta zutu
 na tava kilasa koe Tamasa,
 meke kaqu tava ilolo taloa koari na vinarigarae tadi
 na tie soti tanisa.
- ⁶ Ura lavelaveni na kopuni e Zihova sari na tie toⁿoto,
 ba sari na tie kaleadi si kaqu tava mate palae.

2

Sa Banara Ta Vizatana koe Zihova

- ¹ Na vegua ke hiva veko pania rina butubutu huporodi sa
 binaⁿara te Zihova?*
- Meke vegua ke balabala vekoa rini si pude luara pania
 sa Nana tinolitolie?
- ² Sari na baⁿara pa popoa pepeso si ele varigara,
 meke va namanama pude varipera la koasa Tamasa meke
 sa Nana Baⁿara sapu vizatia Sa.

* 1:3 Zer 17:8 * 2:1 TTA 4:25-26

- ³ Meke zama guahe si arini, “Aria mada va kari gedi sari na dia tinarae, mada vata rupaha puleni gita koari na dia vinaturu pu pusi gita,” gua.
- ⁴ Ba sa Baṅara Lavata sapu koa pa Maṅauru, si hegere ni na va sisire ni si arini.
- ⁵ Beto asa si zama va bubugorae la i Sa si arini, meke va tarazuzu i Sa pa Nana ginegese sapu guahe:
- ⁶ “Ba Arau, si ele va turua sa Qua Baṅara, pa Qua toqere hope sapu pa Zaione.”
- ⁷ Zama sa Baṅara, “Kaqu tozi vura nia rau gua sapu zama nia e Zihova,* sapu guahe: ‘Na Tuqu soti si Agoi, ṅinoroi si ta evaṅae na Tamamu Goi si Arau.
- ⁸ Mu tepa mae koa Arau, meke kaqu ponigo Rau sa ṅiniraṅira, pude totolini sari na butubutu, meke doduruna sa kasia popoa si pude koa pa Mua kinopu, na Mua vinagi Goi!
- ⁹ Kaqu tagoa Goi sa ṅiniraṅira lavata pude va kilasi, meke kaqu huara va ineti Goi si arini.’”*
- ¹⁰ Ego, mi koa gilae kamahire ba gamu na baṅara, mi koa tava balau gamu na tie tocoli pa pepeso.
- ¹¹ Mi nabulu nia se Zihova pa korapa mia pinamaṅana Sa, mamu qetu na pamaṅa nia.
- ¹² Mi todoṅo pa kenuna sa Baṅara, pude mi lopu ta bugorae koa Sa, meke tava mate palae si gamu, ura lopu sana kaqu huruṅu sa Nana binugoro. Ba tamanae zoṅazoṅa tugo sari doduru

* 2:7 TTA 13:33; Hib 1:5, 5:5 * 2:9 Rev 2:26-27, 12:5, 19:15

pu aqorae koa Sa.*

3

Vinaravara Tinepa Tinokae pana Munumunu

(Kinerja te Devita sipu govete nia sa se Abusalamu^d, sa tuna koreo)

- ¹ Ke Zihova, soku lala dia tu saripu kukiti nau,
sokudi tugo saripu varipera mae koa rau.
- ² Sokudi rina tie pu zamazama nau si zama,
“Lopu kaqu toka nia Tamasa si asa,” gua!
- ³ Ba Agoi Zihova, si na qua lave doduru totošo pa tinasuna;
meke poni nau sa minataqara na vina lavata.
- ⁴ Tēpa va ululae la ia rau sa tinokae koe Zihova,
meke va avosau Sa pa Nana toqere hope pa Zaione.
- ⁵ Eko si rau meke puta, meke va_uunu si rau,
ba korapa kopu nau e Zihova!
- ⁶ Lopu kaqu matagutu ni rau sari na tina na tina qua kana
pu koa pa vari likohaequ.
- ⁷ Ke Zihova qua Tamasa, tuturei mae, mamu harupau!
Mu sekei isumatadi sari na qua kana,
Mu pako pani livodi sari na tie kaleadi.
- ⁸ Sa vinasare si Tamugoi Zihova tugo,
sa tinamanae Tamugoi si mani koa koari na Mua tie!

4

Vinaravara Tinepa Tinokae pana Veluvelu

(Keke kinerja te Devita)

- ¹ Va tabeau pana varavara atu si rau,
ke, Tamasa pu harupau pa tino_uoto.

* 2:12 2 Samuela 15:13 kamo hinia 17:22

Sipu koa pa tinasuna na tinalota^{na} si rau, si mae va sare au Goi,
tataru nau, mamu avosia sa qua vinaravara.

² Ke gamu na tinoni, ve seunae gua si kaqu koromia pama^{na} nau gamu?

Ve seunae gua si kaqu okoroni gamu sari na ginugua hoborodi,
meke sari na tamasa kokohadi?

³ Ba mi gilania sapu ele vizata paqaha vagi e Zihova sari na tie to^{no}to pude na Nana tie soti;

kaqu va avosau e Zihova pana tepa la koa Sa si rau.

⁴ Mu lopu va malumia sa mua binugoro pude tura^{na} la nigo pa sinea.*

Mamu balabala va lohi pa bulomu to^{so}so eko magogoso pa mua teqe,
mamu koa noso!

⁵ Va vukivukihini ni sari na vina vukivukihini gotogotodi pa bulomia.

Mi va sotoa sa mia kinalavarae koe Zihova!

⁶ Sokudi tugo saripu nanasa guahe,

“Esei beka si boka va dogoro ni gami sa tinoa leana?

Ke Zihova, Mu ponini gami sa minana lavata!” gua.

⁷ Sa qinetuqetu sapu poni nau Goi

si noma hola nia gua sapu tagoi rini pa dia vuvua huiti na vaeni.

⁸ Maqu eko va bulebulei qua,
maqu puta gequ,

ura telemu Agoi Zihova si kaqu toketoke hukata nau.

* 4:4 Epi 4:26

5

Vinaravara Tinepa Vina Sare

(Keke kinera te Devita pude kera nia pa ivivu)

- ¹ Kei Zihova, mu avoso maei sari na qua zinama,
mamu balabala i sari na qua tinaduana.
- ² Mu avoso mae ia sa mamalainina sa qua kinabo,
qua Banara, meke qua Tamasa.
Ura Zihova, koa Goi mo si varavara atu si rau.
- ³ Zihova, avosia Goi sa mamalainiqu pana munumunu
hokara.
Totoso gasa sa rimata si varavara atu si rau,
meke aqania rau sa Mua inolna.
- ⁴ Agoi si na Tamasa sapu lopu qetu nia sa kinaleana,
meke lopu boka koa turanigo rina tie kaleadi.
- ⁵ Sarini pu vahesi puleni si lopu kaqu vata dogoro pa
kenumu Agoi,
ura etuli Goi sari doduru pu tavetavete va kaleana.
- ⁶ Kaqu va puzulu naeipi Goi sari doduru pu zama kokoha,
meke kukiti ni Goi sari na tie sekesekei na variva
mate.
- ⁷ Ba arau si kaqu mae pa Mua Zelepade,
koa gua koasa Mua tataru nabuna.
Kaqu vahesigo rau pa korapana sa Mua Zelepade,
kaqu todono si rau pa korapa pinamana Mu.
- ⁸ Kei Zihova, Mu turanau pa korapa Mua tinonoto,
sina sokudi saripu kukiti nau;
va bakalia koa rau sa Mua hiniva, pude maqu lulia.
- ⁹ Ura loke vasi hinokara si zama vura nia rini;^{*}
ta siniie kinaleadi mo sari na bulodi.
Sari na leodi si ta siniie sinekesekei pu variva mate.

* 5:9 Rom 3:13

- Zamazama va mememehe kokoha pa meadi si arini.
¹⁰ Kei Tamasa, va kilasi gedi si arini,
 va hoqai gedi si arini koari na dia zinama soti teledia.
 Mu hitu pani gedi si arini pa kenumu Agoi,
 ura soku hola sari na dia sinea meke kana Igo rini.
- ¹¹ Ba madi qetuqetu sarini pu kalavarae koa Goi;
 madi kera pa qinetuqetu,
 sina lavelave hukatani Goi si arini.
 Madi koa qetuqetu sarini pu tataru nigo.
- ¹² Ura mana zōnazona ni Goi sarini pu koa va tonoto.
 Kei Zihova, bara vari likohae ni na Mua tataru Goi si arini,
 guana lave!

6

Vinaravara Tinepa Tinokae te Devita pa Totoso Tasuna

- ¹ Kei Zihova, Mu lopu noreau pa Mua binugoro,*
 Mu lopu tubehau pa Mua ginegese.
- ² Mu tataru nau Zihova,
 ura malohoro si rau.
 Kei Zihova, Mu tataru nau, Mamu salanau na va ninira au,
 sina malohoro meke ta sigiti sari na susuriqu.
- ³ Talotana hola si rau!
 Kei Zihova! Vegua ke aqa seunae si Goi?
- ⁴ Ke mae Mu tataru nau doduru toতো.
 Kei Zihova, harupau!
 Va sare au pa minate.
- ⁵ Ura pa popoa tadi na tie matedi si loke tie boka balabala
 pule Igo.
 Meke loke tie si boka poni Nigo vinahesi vasina.
- ⁶ Mabo qua kabo si rau pa kinuliusu,

* 6:1 Sam 38:1

- doduru boni si kabo pa tinalotana si rau,
meke bobosia kolomata sa qua teqe.
- 7 Pa korapa qua kinabo pa tina lovoho
si tava rida sari na mataqu,
sina koa gua koari na qua kana.
- 8 Mi taloa koa rau gamu doduru pu tavetavete va kaleana,*
ura ele avosia e Zihova mamalainina sa qua kinabo.
- 9 Avosia e Zihova sa qua kinabo alili la koa Sa,
meke kaqu olanina Sa sa qua vinaravara.
- 10 Sari doduru qua kana si kaqu kurekure nia sa vina
kilasadi,
kaqu hinoqa kekere pule taloa pa kinurekure si arini.

7

Kerania Devita se Saula sapu pa Butubutu Benisimane

- 1 Ke Zihova, qua Tamasa,
koa Agoi mo si kalavarae si arau.
Mu harupau koari doduru qua kana pu hata au na rapata
nau,
mamu va sare au.
- 2 Pudedi lopu va mate au rini,
gua sapu hoke garata luraia na laione sa tie,
meke hoke ririhi taloa nia sa vasina loke tie pude va
sare au.
- 3 Ke Zihova, qua Tamasa,
be ele evania rau si keke kinaleana koa keke tie,
be ele tavete va sea si rau,
- 4 ba be ele tavete va kaleana la si rau koasa pu koa baere
koa rau,
meke be ele hobe la nia kinaleana sapu lopu tonoto
koasa pu kukiti nau,

* 6:8 Mt 7:23; Lk 13:27

⁵ be guana arini si evani rau,
 si ego, leana, maqu govete ni sari na qua kana,
 madi tuqe vagi au meke neti va konekone au rina qua
 kana si rau.
 Madi va mate au rini meke pomunu nia sa tiniqu pa
 pepeso.

⁶ Ke Zihova, tuturei mae, mamu toka nau pa Mua
 tinanaziri;
 Mamu toketoke hukata nau koari na binugoro tadi na
 qua kana.

Ke Zihova, tuturei mae, mamu toka nau,
 Mu va vura nia Goi gua sapu tonoto.

⁷ Mu varigara ni sari doduru tinoni pa vari likohaemu,
 Mamu koa banara ululu hola koa rini si Agoi.

⁸ E Zihova, Mu varipitui ni sari na tinoni.
 Mu varipitui nau Zihova, koasa qua tinonoto,
 ura gilania Mua Goi sapu loke qua kinaleana si rau.
 Agoi sina Tamasa Ululumu Hola koari doduru.

⁹ Na Tamasa tonoto si Goi,*
 meke varipitui ni Goi sari na mami binalabala na
 hiniva,
 Mu va betoi Goi sari na kinaleadi tadi na tie kaleadi,
 ba Mamu piai Goi sari na tie tonoto.

¹⁰ Sa Tamasa Ululuna Hola si na qua lave,
 harupi Sa saripu tonoto pa bulodi.

¹¹ Varipitui va tonoto sa Tamasa,
 doduru toso si va kilasi Sa sari na tie kaleadi.

¹² Be lopu kekere si arini,
 si kaqu vilu va narua Tamasa sa Nana magu varipera,
 meke va namanama malosia meke navea Sa sa Nana
 bokala.

* 7:9 Rev 2:23

- ¹³ Ele va namanama i Sa sari Nana tin_uiton_una variper_uper_u variva matedi;
ele va n_uarui Sa sari Nana tupi huru_un_uudi.
- ¹⁴ Dotu! Sari na tie kaleadi si va podoi rini sari na kinaleadi;
va namanama i rini sari na tinavete pude n_uon_uoval_ui na sekeseke ni sari na tie.
- ¹⁵ Taveti rini sari na pou lohidi pude va hoqani votiki tie gua,
ba teledia tugo hoqa pulei si arini.
- ¹⁶ Sari na dia kinaleadi si hoqa pule pa batudia;
meke sa dia ninova_un_uovala pa tie si kaqu vata sigiti pulei teledia.
- ¹⁷ Zama leana si rau koe Zihova koasa Nana tinon_uoto,
meke kaqu kera vahesia rau se Zihova,
sapu Ululuna Hola koari doduru.

8

Sa Tamasa si Ululu Hola nia sa Tie

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Ke Zihova, mami Ba_un_uara,
sa Mua vina lavata si ta dogoro pa doduruna sa kasia popoa,
meke tavahesi si Goi koari na Ma_un_uauru.
- ² Ele kera vahesi Igo rina koburu na haha koasa Mua ninira_unira.*
Koa gua koari na Mua kana si hukati na va nosoi Goi si arini pu hiva va kilasa hobe Igo.

* 8:2 Mt 21:16

- ³ Sipu dono la i na balabala i rau sari na Mua maⁿauru pu
kuri Goi pa limamu,
meke sari na sidara na pinopino pu ele va turui Goi,
- ⁴ nasa sa tie ke balabala sisigitia Goi,*
meke na tie hokara ba kopu nia Goi?
- ⁵ Ura ele tavetia Goi sa tie pa kinehamu Goi,
pude koa pa kauruna sa Mua ⁿiniraⁿira, pa kaurudi
sari na mateana.
Meke ele ponia ⁿiniraⁿira na vina lavata Goi koa rina
tie pude koa totoli.
- ⁶ Ele vekoa Goi pa kinopudi rini sari doduru Mua vina
podaka pu kuri Goi pa limamu.*
Ele vekoa Goi pa kinopudi sari doduru likakalae,
⁷ doduru sipi, na bulumakao, meke doduru kurukuru
ⁿame pa pepeso,
⁸ sari na kurukuru tapuru, meke na igana pa kolo,
meke sari doduru tiⁿitoⁿa pule pu koa koari na
lamana peava.
- ⁹ Ke Zihova, mami Baⁿara,
sa Mua linavata si ta dogoro pa doduruna sa kasia
popoa.

9

*Sa Zinama Leana koe Tamasa koasa Nana Vinilasa Va
Tonoto*
(Keke kinera te Devita)

¹ (Aleph)* Kaqu vahesi zoⁿazoⁿa Igo rau si Agoi Zihova pa
doduru buloqu.

* 8:4 Zob 7:17-18; Sam 144:3; Hib 2:6-8 * 8:6 1 Kor 15:27; Epi 1:22; Hib
2:8 * 9:1 Hopeke pukudi koari na Sam 9 meke 10 si podalae koa keke leta
pa "A Ba Da" pa Vinekala Hiburu.

Kaqu tozi vurani rau sari doduru Mua tinavete variva
magasadi.

² Kaqu qetuqetu si rau meke va lavata Igo,
kaqu kera vahesia rau sa Pozamu, ke Zihova Ululumu
Hola!

³ (Bet) Sipu vura mae si Agoi si govete pule taloa sari na
qua kana,
meke hoqa mate pa kenumu Goi si arini.

⁴ Vilavilasa va to η oto si Agoi koa rina Mua vinaripitui,
meke sipu korapa koa pa Mua habohabotuana
Ba η ara
si ele varipitui toka nau Goi koasa Mua vinizata
to η otona.

⁵ (Gimel) Ele norei Goi sari na butubutu huporodi,
meke ele va mate pani Goi sari na tie kaleadi.

Loke tutidia si koa ninae rane ka rane.

⁶ Ele tava mate palae pa tinahuara sari na kana ninae rane.
Ele huara pani Goi sari na dia vasivasileana,
meke ele ta muli η ae hokara sa binalabaladi rini.

⁷ (He) Ba se Zihova si koa Ba η ara ninae rane ka rane,
ele va turua Sa sa Nana habohabotuana varipituina.

⁸ Meke varipitui va to η oto nia Sa sa kasia popoa.
Kaqu vilavilasa va to η oto si Asa koari doduru tie.

⁹ (Vav) E Zihova si na aqoroana tadi doduru pu koa ta
no η ovala,
meke na bara patu ululuna pa vasileana pa to η oso
tasuna.

¹⁰ Meke sarini pu gilania sa Pozamu si kaqu kalavarae
zo η azona koa Agoi,
ura Agoi Zihova si lopu kilui sarini pu hata Igo.

¹¹ (Zain) Mi kera vahesia se Zihova sapu koa Ba η ara pa
Zaione;
tozi vurani koari doduru tie sari Nana tinavete.

- 12 Ura balabala i sa Tamasa sarini pu koa ta sigiti meke mate,
meke lopu muliṅi nia Sa sa dia kinabo.
Meke va kilasi Sa sarini pu ṅoṅovala la koarini.
- 13 (*Het*) Ke, Zihova, Mu tataru nau,
dogoria Goi sa qua tinasigiti pu evaṅa nau rina qua kana.
Mu va sare au pa minate,
14 pude maqu tozi vurani rau pa vinarigara tie pa Zerusalem sari doduru vinahesimu Goi,
meke kaqu qetuqetu nia rau sa Mua hinarupu.
- 15 (*Tet*) Sari na butubutu si gelia rini si keke pou pude va hoqa au, gua,
meke ṅovala puleni teledia,
tavetia rini si keke sipata pude vagi au,
ke koari na dia binalabala kaleadi pu tavete tomei rini si ta vagi tugo si arini.
- 16 Ele vata gilana pule nia telena koa gita se Zihova pa Nana vinaripitui toṅotona.
Ele ṅovala puleni teledia sari na tie kaleadi koari na dia tinavete kaleadi pu va pada ni rini pa votiki tie.
- 17 (*Yod*) Kaqu kekere la pa minate sari na tie kaleadi,
meke sari na tie huporo pu hoke muliṅi nia sa Tamasa.
- 18 (*Kaph*) Sari na habahuala si lopu kaqu ta muliṅae koe Zihova,
meke sa inokoro nabuna tadi na habahuala pude tava sare,
si kaqu koa hola ninæ rane ka rane.
- 19 Kei Zihova, mae toka nau pude madi lopu koa va mataqara sari na tie.
Madi ta pitu gedi pa kenumu Goi sari na butubutu huporodi.
- 20 Kei Zihova, va mataguti gedi si arini,

pude madi gilania sapu na tie mo si arini.

10

Vinaravara pude Tepa ia sa Tinonoto

- ¹ (*Lamed*) Kei Zihova, na vegua ke koa va seu si Goi?
Na vegua ke tome Mua si Goi pa toতোসো tasuna si gami?
- ² Pa dia vinahesi pule si nono^ovali rina tie kaleadi sari na habahuala.
Padadi pude va kilasa puleni koari na kinaleadi pu kuhana vekoni rini.
- ³ (*Mem*) Sa tie kaleana si vahesi pule nia koari nana inokoro kaleadi pa bulona,
meke va lavatia sa sa tie puhina ba va karia sa se Zihova.
- ⁴ (*Nun*) Sa tie kaleana si lopu hite hata ia sa minana te Tamasa.
Pa nana vinahesi pule si balabala ia sa sapu loke Tamasa si koa, gua.
- ⁵ Ravutu sa nana kinoa doduru toতোসো, gua si asa.
Lopu hite tata pa nana ginilagilana sa guguana sa Mua vinaripitui.
Dono va kari sa saripu norena sa.
- ⁶ Balabala ia sa sapu lopu kaqu hite tava rizu si asa,
meke lopu kaqu hite tutuvu tinasuna koari doduru sinage na sage, gua.
- ⁷ Koba zama leveleve na sekesekei na nono^ovala si asa koari na tie.*
(*Pe*) Bebeno zamani sa sari na zinama pu vari sigiti, na kaleadi pa tie.
- ⁸ Opo tomeni sa pa vasivasileana pude va matei sari na tie leadi,

* 10:7 Rom 3:14

meke seke tomei sa si arini.

(*Ain*) Doño hatahatai sa saripu malamalanadi.

- ⁹ Tome aqani sa sarini guana laione pa nana qoqoro,
meke saputu vagi sa saripu malamalanadi,
meke ta nonoivala si arini koari nana tinavete seke-
sekeidi.
- ¹⁰ (*Zade*) Va kilasi sa si arini pa nana niniranira,
meke naqoto goreni sa si arini pu loke dia tinokae.
- ¹¹ Balabala ia sa sapu “Mulinia Tamasa,” gua,
“Lopu dono mae au Tamasa, ke lopu dogorau Sa,”
gua si asa.
- ¹² (*Qoph*) Kei Zihova, qua Tamasa,
Mu mae va sarei pa Limamu sari na tie ta nonoivaladi.
Mu lopu mulini ni Goi sari kinabo tadirini pu koa
malana.
- ¹³ Na venagua ke dono va karia sa tie va gugue sa Tamasa?
Meke zama golomo pa bulona, sapu “Lopu kaqu
tubeheu Sa,” gua?
- ¹⁴ (*Resh*) Ba ele dogori Mua Goi sari na tinasuna na
tinasigiti gua hire,
meke kaqu tubehi Goi si arini.
- Kalavarae koa Goi sari na tie ta nonoivaladi,
sina Agoi mo sa tinokae tadi na tie eapa.
- ¹⁵ (*Shin*) Mu va beto pania Goi sa niniranira tanisa tie
kaleana.
Mu va kilasia Goi si asa koari nana tinavete kaleadi,
pude lopu kaqu tavete pulea sa si asa.
- ¹⁶ Zihova tugo si na Banara, ninae rane ka rane!
Sari na butubutu huporodi si kaqu tava mate palae
koasa pepeso.
- ¹⁷ (*Tav*) Kei Zihova, avosi Goi sari na vinaravara tadi pu ta
nonoivala,
meke kaqu va ninirai Goi si arini.

¹⁸ Kaqu tavetia Goi sa Mua vina sare va toⁿoto koari pu ta
ⁿoⁿovalala na eapa,
 pude lopu kaqu tava matagutu pule si arini koari na
 tie pa pepeso.

11

Sa Rinaⁿeraⁿe Hinokara koe Zihova
 (Keke kinera te Devita)

¹ Koe Zihova si aqorae si rau.

Na vegua ke zama si gamu,

“Mu govete guana kurukuru tapuru la koari na toqere,
² ura dotu, malosi rina tie kaleadi sari na dia bokala,
 meke ⁿave va totoanae ni rini sari na dia tupi,
 pude gona golomi pa hupohuporona saripu toⁿoto
 pa bulodia.

³ Be ta huara palae sari na sinokirae nabudi pa tinoa,
 si loketoⁿa si kaqu boka evaⁿia rina tie toⁿoto,” gua?

⁴ Ba se Zihova si koa Nana pa Nana Zelepade Hope,
 meke pa Nana habohabotuana baⁿara pa Maⁿauru.
 Hakehakei ni Sa sari na tinoni pa doduru vasina
 meke gilani Sa gua sapu korapa taveti rini pa pepeso.

⁵ Podeki e Zihova sari na tie toⁿoto na tie kaleadi,
 meke etuli Sa sari na tie kaleadi pu hoke seke tinarae.

⁶ Kaqu va rukuni motete na patu leradi Sa sari na tinoni
 kaleadi,
 meke kaqu va kilasa ni givusu maⁿinina Sa si arini.

⁷ Ura na toⁿoto se Zihova,
 meke qetu ni Sa sari na tinavete toⁿoto,
 ke tale saripu toⁿoto mo si kaqu dogoria sa
 Isumatana Sa!

12

Vinaravara Tinepa Tinokae

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Ke Zihova, mae Mamu tokani gami,
sina ele murimuri palae sari na tie tonoto,
meke lopu ta dogoro sari na tie ta ronuedi pa pepeso.
- ² Hoke varikokohai sari doduru tinoni,
zama vura ni rini sari na zinama lomosodi,
pude sekesekei ni sari na turañadia.
- ³ Ke Zihova, Mamu va mate pani sarini pu zama va
lomolomoso,
Mamu va betoi sarini pu vahesihesi puleni,
⁴ saripu zama guahe:
- “Kaqu vagi gami sapu gua hiva ni gami koari na mami
zinama lomosodi,
kaqu mataqara sari na mami zinama.
Loke tie si kaqu boka va noso gami,” gua.
- ⁵ “Ba kaqu mae si Rau kamahire
pude tokani saripu habahuala na ta nonoñovala,
meke sarini pu silava na ta sigiti pa tinoketoke.
Kaqu kopu ni Rau si arini koari na tie nonoñovala,” gua se
Zihova.
- ⁶ Sari na vina tatara te Zihova si hinokara tugo,
guana siliva sapu ta kina va via ka zuapa totošo koasa
nika.
- ⁷⁻⁸ Koa vari likohaeni gami ri na tie kaleadi,
ari doduru si okoro nia sa kinaleana.
Kei Zihova, mu kopuni gami,
Mamu va sare gami koasa sinage kaleana hie!

13

Vinaravara Tinepa Tinokae

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Kei Zihova, ve seunae gua si kaqu mulini nau Goi si arau?
Ninae rane?
Ve seunae gua si kaqu va paere pule Nigo koa rau si
Goi?
- ² Ve seunae gua si kaqu koa ta sigiti si rau pa maqo-
maqoqu,
meke koa talotana pa buloqu doduru rane?
Ve seunae gua si kaqu koa mataqara hola koa rau sari
na qua kana?
- ³ Kei Zihova, qua Tamasa, Mu balabala au, Mamu toka nau.
Mamu turana pa Mua kalalasa,
pude qu lopu puta pa minate.
- ⁴ Madi lopu zama sari na qua kana, “Ele va kilasia gami si
asa,” gua.
Madi lopu qetu nia rini sa qua tinasuna.
- ⁵ Ba ranea rau sa Mua tataru nabuna,
meke qetuqetu sa buloqu sina kaqu harupau Goi.
- ⁶ Kaqu kera vahesi Igo rau si Goi Zihova,
sina tavete valeana mae koa rau si Goi.

14

Sa Kinaleana tadi na Tie

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Sa tie duvili si na tie pu zama guahe pa bulona,*
“Loke Tamasa si koa,” gua.
Sari na tie gugua arini si kaleadi pa dia tinoa;
tavete va kaleana sisigiti si arini,

* 14:1 Rom 3:10-12

meke lopu keke arini si lulia sa tinonoto.

² Dono gore mae pa Manauru koari na tinoni pa pepeso
se Zihova,
pude hatai be koadia kaiqa tie saripu tumatumae na
gilae,
pu hata ia sa Tamasa meke va lavatia si Asa.

³ Lopu keke koa rini sapu soto va nabu koe Tamasa,
ba sea beto sari doduru,
kaleadi beto mo si arini.

Lopu keke arini si tavetia gua sapu leana,
namu loketona hokara.

⁴ Loke dia ginilagilana sari na tie kaleadi hire
pu nonovali sari na tie taqarau, kekenono gua
sapu hena va murimuri rini sari gedi ginani,
meke lopu hite varavara la si arini koe Zihova!

⁵ Ba lopu sana matagutu sisigiti si arini,
sina sa Tamasa si koa koari na vinarigara tadi na tie
tonoto.

⁶ Hiva va nunali rina tie kaleadi sari na hiniva tadi pu
malana,
ba e Zihova tugo sa aqoroana tadirini.

⁷ Kei, mani vura mae mo pa Zaione sa tinaharupu tadi na
butubutu Izireli,
pana va mamutu pulei Tamasa sari na Nana tie Izireli
si kaqu qetuqetu hola si arini.

15

Gua sapu Hiva nia sa Tamasa

(Keke kinera te Devita)

¹ Kei Zihova, esei si boka nuquru pa Mua Zelepade
hopena?

Esei si boka vahesigo koasa Mua toqere hope sapu pa
Zaione?

² Asa mo sapu va tabea sa zinama te Tamasa koari doduru
ginugua,

meke evaⁿia gua sapu toⁿoto doduru to^soso,
meke zama nia sa hinokara mae gua pa bulona.

³ Asa mo sapu lopu nanae pa zinama,
meke lopu tavete va kaleana la koari na nana baere,
na lopu zuzutu la koari na turaⁿana!

⁴ Etuli sa saripu kilua sa Tamasa,
ba va lavati sa saripu pamaⁿa nia se Zihova!

Be tasuna pa nana kinokoa,
ba va gorevura i sa sari nana vina tatara doduru
totoso.

⁵ Va malumia sa sa nana poata, pude toka ni saripu hiva
nia,
ba lopu tomo la nia sa sa tinoqolona to^soso hobe
pulea rini sa nana poata,
meke lopu hite ade vagia sa sa tinabara sekesekeina
pude ⁿoⁿo^vali sari na tie loke dia sinea.

Asa sapu evaⁿi sari na hahanana arini,
si lopu boka tava rizu ba turu hola.

16

Sa Vinaravara pa Rinaⁿeraⁿe Nabuna

(Keke kina te Devita)

¹ Kei Tamasa, Mu kopu nau pude lopu ta ⁿoⁿo^vala,
ura koa Agoi mo si aqorae rau.

² Ele zama la koe Zihova si rau,
“Agoi mo sa qua Baⁿara,
Doduru tiⁿitoⁿa pu tagoi rau
si mae guadi mo koa Goi.”

- ³ Sari na tie tonoto pa popoa pepeso
si na tie ta ronuedi koe Zihova,
ke qetu hola ni rau si arini.
- ⁴ Sarini pu vizata pulea si keke votiki tamasa,
si va soku lala i rini sari na dia tinalotana.
Lopu kaqu hiva somana zoropo ni rau sari na dia ehara
tana vina vukivukihi,
meke lopu kaqu pozai rau pa vinahesi pozadi sari na
dia tamasa.
- ⁵ Kei Zihova, Agoi mo sa qua hinia pu vizatigo rau,
meke na qua tinagotago.
Sa qua tinoa vugo na repere
si koa mo pa Limamu Goi.
- ⁶ Ele pada valeana poni nau Goi sari na Mua vinariponi koa
rau,
meke taguedi hola si arini.
- ⁷ Vahesia rau se Zihova,
sina totoli nau Sa, na turanau Sa.
Pana boni ba va balau pule nau tugo si rau pa qua
binalabala.
- ⁸ Doduru to^{*}so si balabala ia rau se Zihova,
sina koa tata si Asa koa rau,
ke lopu kaqu matagutu si rau.
- ⁹ Gua asa ke qetu sa buloqu,
meke qetuqetu tugo sa qua tinoa,
ke koa tava sare si rau,
- ¹⁰ sina lopu kaqu veko hola au Goi si rau pa lov,^{*}
meke lopu kaqu va malumia Goi sa mua Nabulu
Hopena pude muzi tinina.

* 16:8 TTA 2:25-28 * 16:10 TTA 13:35

¹¹ Va dogoro nau Goi sa siranana sa tinoa,
meke va sinu nau qinetuqetu Goi pa kenumu,
meke pa kali mataomu Goi si vagia rau sa qinetuqetu
sapu loke vinabetona.

17

Keke Vinaravara tanisa Tie Tonoto

(Keke vinaravara te Devita)

¹ Kei Zihova, mu avoso mae ia sa qua tinepa koa Goi pude
harupau pa Mua tinonoto.

Mu va avosia sa qua tinepa tinokae.

Mu va talina mae ia sa qua vinaravara hinokara.

² Mu vilasa poni nau sa tinonoto;
sina Agoi gilania gua sapu tonoto.

³ Gilania Goi sa buloqu,
ele mae koa rau si Goi pana boni,
meke ele viliti betoa Goi sa doduruna sa qua tinoa,
ba loke inokoro kaleadi si ta dogoro koa rau.

Loke zinama kaleadi si ta zamae pa beruqu gua,

⁴ sapu hoke evania ri kaiqa.

Ele va tabei rau sari na Mua tinarae,

meke lopu luli rau sari na hahanana tadi na tie variva
mate.

⁵ Ele ene luli valeania rau sa Mua sirana,
meke lopu hite va karia rau si keketonana.

⁶ Kei Tamasa, varavara atu si rau,
sina avosau Goi.

Mu va talina mae au,

Mamu avosi sari na qua zinama.

⁷ Mamu vata dogoro nia sa Mua tataru nabuna,
Mamu harupau.

Koa Goi si tava sare si rau koari na qua kana,

sina kalavarae si rau koa Goi.

⁸ Mamu kopu totoko nau gua sapu kopu totoko pule Nigo,
Mamu tomeau pa kaurudi ri na tatapurumu,
⁹ pude qu tava sare koari na tie kaleadi pu nonovalau,
na tie variva mate pu koa vari likohae nau.

¹⁰ Loke dia tataru si arini,
meke vahesi puleni pa dia zinama.

¹¹ Pitu lulia rini sa qua inene,
meke mae kamo au rini.
Hatahata luliau rini,
pude va mateau, gua.

¹² Kekenoo gua na laione si arini,
sapu tome aqa pude garata va mate au, gua.

¹³ Kei Zihova, mae toka nau!
Mu turu varipera koari na qua kana,
Mamu harupau koari na tie kaleadi koasa Mua magu
varipera.

¹⁴ Kei Zihova, harupau koari na tie kaleadi.
Ele vagi rini doduru gua pu kaqu vagi rini koasa kasia
popoa hie.
Mu va kilasi gedi pa tinasigiti sapu ele va nama veko
poni Goi pude tadirini.
Va hia i tugo sari na tinasigiti koari na tudia meke
rina tudia rina tudia.

¹⁵ Ba arau si kaqu dogoro Igo pa tinooo,
sina loke kinaleana si evania rau.

Pana vanu rau si maqu qetu qua,
sina toa koa Goi si rau.

18

*Sa Kinera Minataqara te Devita**(2 Samuela 22:1-51)*

(Devita sa nabulu te Zihova si kera nia sa kinera hie koasa rane sapu harupia e Zihova se Devita koe Saula meke sari doduru nana kana.)

¹ Kei Zihova, tataru nigo rau si Goi,
Agoi mo sa qua nniranira.

² Zihova tugo si na qua patu aqoroana.
Koa tome koa Sa si rau,
ke loke kana si boka nnovalau.

Asa si na qua vinasare,
na qua Tamasa, na qua patu heheda.

Koa Sa si aqorae si rau, na qua lave,
na nniranira meke sa natina sa qua tinaharupu!

³ Tepa tinokae si rau koe Zihova,
sapu garona pude tava lavata,
meke harupau Sa koari na qua kana.

⁴ Sa tinasuna tana minate si koa pa vari likohaequ,
sari na bogusu tinahuara si nobi tamunau si arau.

⁵ Sari na tinasuna variva matedi si koa pa vari likohaequ,
meke sa tinapusi tana minate si soqo au.

⁶ Pa korapa qua tinasuna si tepa la si rau koe Zihova.
Tepaia rau sa tinokae koa sa qua Tamasa,
pa korapana sa Nana Zelepade si avosia Sa sa ma-
malainiqu,
meke sa qua kinabo si ele avosia Sa.

⁷ Ke ziziziri sa pepeso meke niniu,
meke madidiri hubidi sari na toqere,
sina ta naziri sa Tamasa.

⁸ Na tunaha si vura pa isuna
meke na nika hurununa

- meke na motete leradi si vura pa nuzuna.
- ⁹ Sira tukelia Sa sa manauru,
meke gore mae,
na lei huporona si koa pa kauru Nenena.
- ¹⁰ Koi pa keke mateana tapuruna meke gore mae si Asa,
rerege mae si Asa koasa givusu.
- ¹¹ Va poko pule nia si Asa koasa huporo,
meke sari na lei muhodi pu sinia na kolo si koa pa
vari likohaena.
- ¹² Sari na ruku kabukabue aesi
meke na malara nika,
si vura mae pa ninedalana Sa.
- ¹³ Meke lulusu guana paka manauru se Zihova,
meke ta avoso sa mamalainina sa Tamasa Ululuna
Hola.
- ¹⁴ Gonani Sa sari Nana tupi
pude va talahuaraei sari Nana kana.
Sa malakapina sa kapi,
si va goveti Sa si arini.
- ¹⁵ Kei Zihova, sipu ta naziri ni na norei Goi sari na Mua
kana,
sari na lolomo pa hubi lamana,
meke sari na sinokiraena sa pepeso si ta dogoro,
koasa givusuna sa sininomu Goi.
- ¹⁶ Qaqama gore mae pa Manauru sa Tamasa meke haru-
pau Sa,
meke daku vura nau Sa pa lamana peava.
- ¹⁷ Harupau Sa si rau koari na qua kana niniradi,
meke koari doduru pu kukiti nau,
ura ninira hola nau rini si rau.
- ¹⁸ Sipu korapa koa si rau pa tinasuna, si mae rapata nau
rini,
ba va sare au e Zihova.

- 19 Toka nau Sa meke va seu au Sa pa tinasuna,
harupau Sa sina qetu nau Sa.
- 20 Pia au e Zihova si arau,
sina tavete va to_noto si rau.
Mana nau Sa, sina viaqu,
lopu sea si rau.
- 21 Ele va tabei rau sari na tinarae te Zihova,
meke lopu va mudia rau sa qua Tamasa.
- 22 Kopu beto ni rau sari doduru Nana tinarae,
meke lopu hite va kari rau sari na Nana ginarunu.
- 23 Loke tinazutuqu si rau pa kenuna Sa,
meke ele kopu pulenau si rau pude lopu tavete va sea.
- 24 Gua asa ke pia au Sa si arau,
sina tavete va to_noto si rau,
meke gilania Sa sapu loke qua sinea si rau.
- 25 Kei Zihova, ta ronuemu si Goi koarini pu soto va nabu
koa Goi,
meke va dogoro nia Goi sa Mua tino_noto koari na tie
to_noto.
- 26 Via si Goi koarini pu via,
ba koari na tie sekesekei si guana tie sekesekei guni
Nigo rini.
- 27 Ura harupi Goi saripu va pepekae,
ba va hoqai Goi sarini pu vahesi puleni.
- 28 Kei Zihova, va toa ekoa Goi sa qua kalalasa,
ke Tamasa, va kalalasa ia Goi sa qua hinuporo.
- 29 Poni nau Goi sa niniranira pude rapati sari na qua kana,
meke sa vinarane pude boka va kilasia rau sa dia
vasina varipera ninirana.
- 30 E Tamasa si tole_ne gua to_notodi sari Nana tinavete;
ta ronuhola sari Nana zinama!
Guana lave si Asa koa ri doduru

- pu tome koa Sa.
- 31 E Zihova mo telena si na Tamasa,
Asa mo telena sa nada Patu aqoroana.
- 32 Asa mo sa Tamasa sapu va ninira au,
toka nau Sa pa sirana gotogotona.
- 33 Va boka au Sa pude ene koari na vasina tasunadi pa
toqere,*
meke lopu kaqu hite ta tubarae si arau.
- 34 Va tumatumae nau Sa pude varipera,
ke boka navea rau sa bokala ninirana hola.
- 35 Kei Zihova, lavelave hukata nau Agoi.
Pa Mua ninira si kopu nau Agoi,
meke koasa Mua vina pepekae si tava lavata si rau.
- 36 Ele va labe poni au Goi sa sirana,
ke lopu vagi au ri na qua kana,
meke lopu hite hoqa si arau.
- 37 Hadu luli rau sari na qua kana meke va kilasi rau si arini,
lopu hite noso si rau osolae va mate betoi rau si arini.
- 38 Seke va hoqai rau si arini,
ke lopu boka turu pule.
Mate eko mo pa kenuqu rau si arini.
- 39 Ele poni nau Goi sa ninira pa vinaripera,
meke va todoni sari na qua kana pa kenuqu rau.
- 40 Ele va govete taloai Goi koa rau sari na qua kana,
meke ele va matei rau saripu kukiti nau.
- 41 Tepa tinokae,
ba loke tie harupi si arini.
Tepa la si arini koe Zihova,
ba lopu olani Sa.
- 42 Muzara va umumi rau si arini,
guana kavuru pu givusu pani.
Neti va konekonei rau si arini

* 18:33 Hbk 3:19

guana kosiri pa sirana.

⁴³ Ele harupau Goi si rau koari na tie va karikaridi;

meke ele va banara au Goi koari na butubutu,
sari na tinoni pu lopu gilani rau,
ba nabulu nau rini.

⁴⁴ Sipu avoso nau rini si va tabe au rini.

Sari na tie karovodi ba mae hoqa todono pa kenuqu
rau.

⁴⁵ Matagutu hola meke neneqara mae si arini pa kenuqu
rau.

Tarazuzu meke vura mae si arini koari na dia vasina
varipera ta bara va niiradi.

⁴⁶ Toana se Zihova!

Mani tava lavata sa qua patu aqoroana!

Maqu vahesia sa Tamasa,
sa qua hinarupu!

⁴⁷ Poni nau Sa sa minataqara koari na qua kana,
toka nau Sa pude va kilasi sari na votiki butubutu.

⁴⁸ Meke harupau Sa si rau koari na qua kana.

Ke Zihova, Agoi va mataqarau si rau koari na qua kana.

Meke lavelave hukata nau Goi koari na tie nonovala.

⁴⁹ Gua asa ke kote vahesigo rau si Goi pa vari korapadi ri
na butubutu huporodi;*

meke kera vahesia rau sa Pozamu Zihova!

⁵⁰ Ponia Tamasa sa minataqara lavata koasa Nana banara.

Va dogoro nia Sa sa Nana tataru nabuna koasa pu ele
vizatia Sa,

Koa rau Devita meke koari na tutiqu ninae rane ka
rane.

* 18:49 Rom 15:9

19

Sa Niniranira Lavata te Tamasa koari Nana Vinapodaka
(Keke kinera te Devita)

- ¹ Sa manauru si va dogoroni gita sa niniranira tanisa
Tamasa,
meke va dogoro va bakalani gita sari na tinavete tana
limana.
- ² Hopeke rane si tozi vura nia sa vina lavatana Sa,
meke hopeke boni si tozi vura nia sa tinumatumae
Tanisa.
- ³ Lopu vivinei na zama vura si Asa,
meke lopu ta avoso sa mamalainina Sa,
- ⁴ ba sa Nana inavoso si vura la pa doduruna sa kasia
popoa,*
meke sa vevehena Sa si ta avoso pa doduru vasina pa
popoa pepeso.

Ele kuria e Zihova pa manauru sa vasina tanisa rimata.

- ⁵ Vasina gasa mae gua si asa,
gua na tie qetuqetu pu la pude varihaba,
meke guana tie lopilopi pu va qaqiri la pa vinarivose
haqala.
- ⁶ Gasa mae pa keke hukihukirina sa manauru si asa,
meke ene karovo la gua pa keke kalina pule.
Loketona si boka tome pa minanini tanisa.

Sa Tinarae te Zihova

- ⁷ Sari na tinarae te Zihova si gotogoto,
pude va ninira ia sa tinoa.
Sari na ginarunu te Zihova si ta ronuedi tugo,
pude va tumatumaei saripu pupuhu.
- ⁸ Sari na tinarae te Zihova si tonoto,

* 19:4 Rom 10:18

- pude va qetui sari na bulo tie.
 Sari na ginarunu te Zihova si hinokara,
 va kalalasia sa binalabala.
- ⁹ Sa pinamaⁿana e Zihova si via,
 ninae rane ka rane.
 Sa vinilasa te Zihova si gotogoto,
 meke toⁿoto doduru to^soto!
- ¹⁰ Sa inokorodi rini si noma hola nia sa inokorona sa qolo
 taguena,
 lomoso hola nia rini sa zipale sapu viana hola!
- ¹¹ Va tumatumae au rini si arau, sa Mua nabulu,
 meke koasa vinatabedi rini si vagia rau sa pinia
 nomana.
- ¹² Esei si boka gilana puleni sari nana sinea tomedi soti
 telena?
 Kei Zihova, Mu taleoso nau koari na qua sinea,
 pu lopu va nonogai rau!
- ¹³ Mu va sare au koari na qua sinea pu evaⁿi rau pa qua
 hiniva soti.
 Toka nau pude madi lopu va pinausu au rini,
 ba pude maqu koa va gilae si arau,
 meke tava leseve pa sinea.
- ¹⁴ Sari na zinama pa ⁿuzuqu,
 meke sari na binalabala pa buloqu,
 si madi va qetu Igo.
 Kei Zihova, qua Patu aqoroana,
 meke na qua tie kopu!

20

Vinaravara pude Koa Mataqara
 (Keke kinera te Devita)

- ¹ Mani ola^ñia e Zihova sa mua tinepa koa Sa pa totoso tasuna.
Mani va aqorigo sa Tamasa te Zekopi.
- ² Mani garunu la nia Sa sa tinokae,
mae guana koasa Nana Zelepade hope.
Mani garunu atunia Sa sa tinokae mae guana pa toqere Zaione.
- ³ Mani lopu muli^ñi ni Sa sari doduru mua vinariponi,
meke kaqu qetu ni Sa sari doduru mua vina vukivuk-
ihi uququ.
- ⁴ Mani ponigo Sa sari doduru gua pu hivani goi,
meke kaqu va gorevura i Sa sari doduru mua miniz-
imizi
- ⁵ Meke kaqu velavela qetuqetu nia gami sa Mua mi-
nataqara,
meke varigara qetuqetu pa vinahesina sa nada
Tamasa.
Mani ola^ñi e Zihova sari doduru mua tinepatepa.
- ⁶ Kamahire tu gilania rau,
sapu e Zihova si va mataqara ia sa Nana ba^ñara ta
vizatana.
- Ola^ña gore mae ia Sa si asa pa Nana Ma^ñauru hopena,
meke pa korapa Nana ^ñnira^ñira si tava mataqara
hola si asa.
- ⁷ Kaiqa si ra^ñei sari na dia totopili na hose varipera,
ba gita si kalavarae koa sa Pozana e Zihova sa nada
Tamasa.
- ⁸ Kaqu tava kilasa si arini,
ba gita si kaqu koa mataqara.
- ⁹ Kei Zihova, Mu va mataqaria sa ba^ñara,
Mu ola^ña mae gami,
pana varavara atu si gami.

21

Vinahesi pa Minataqara

(Keke kinera te Devita)

¹ Ke Zihova, qetuqetu nia sa banara

sa Mua niniranira,

sina ele va mataqaria goi

meke tava lavata si asa.

² Ele ponía Goi sa nana hiniva pa korapa bulona.

Ke lopu heki nia Goi gua sapu tepa ia sa.

³ Ele mae vekoi Goi koasa sari na minana taguedi,

meke ele va hake nia toropae qolo Goi sa batuna.

⁴ Tepaia sa koa Goi sa tinoa,

ke poni nia Agoi koasa,

sa tinoa gelenaena sapu

koa hola ninae rane ka rane.

⁵ Mataqara hola si asa koari nana kana,

sina va sarea goi.

Ele ponía goi koasa sa vina lavata na tinolava.

⁶ Ele ponini Goi koasa sari na Mua minana ninae rane,

meke va qetuqetua Goi si asa pa kenumu Goi.

⁷ Kalavarae sa banara koe Zihova

sapu Ululu Hola koari doduru,

sina koa gua koasa Nana tataru nabuna

si koa tava sare si asa doduru toso.

⁸ Kaqu tuqe vagi Goi pa Mua niniranira sari doduru Mua

kana,

kaqu tuqe vagi Goi sari doduru pu kukiti Nigo.

⁹ Pana vura mae si Asa si kaqu hurunu guana nika;

meke pa Nana binugoro si sulu va ineti Sa,

guana nika sapu gani va upati si arini.

¹⁰ Lopu keke koari na tutidi rini si kaqu toa hola;

kaqu va mate beto pani Sa sarini.

- 11 Be mizi vekoi rini sari na dia tinavete kaleadi na sinekesekei,
ba lopu kaqu boka mataqara si arini.
- 12 Pana va totoanae ni Goi sari na Mua tupi,
si kaqu tarazuzu meke govete taloa si arini.
- 13 Vahesi Igo gami si Agoi Zihova koasa Mua nniranira
lavata.
Kaqu kera vahesia gami sa Mua nniranira!

22

Kinabo pa Tinasigiti meke na Vinahesi

(Keke kinera te Devita)

- 1 Qua Tamasa, qua Tamasa,*
na vegua ke veko pani au tu Goi?
Tepa hata sisigitia rau sa tinokae,
ba lopu vagia rau.
- 2 Qua Tamasa, pana rane si varavara atu si rau,
ba lopu olanau Goi.
Tepatepa atu si rau pana boni,
ba loke minanoto si vagia rau.
- 3 Ba na Banara Hopemu si Goi,
pu tavahesi koari na tinoni Izireli.
- 4 Sari na tamamami pukerane si kalavarae koa Goi;
rane Igo rini si Goi, ke ele harupi Goi si arini.
- 5 Tepa atu koa Goi si arini, meke tava sare pa tinasuna,
kalavarae koa Goi si arini, ke lopu tava kurekure.
- 6 Na loke laequ hokara guana uloso mo si rau,
ta nonovala meke ta hakohakoe si rau koari na qua
kana.
- 7 Sari doduru pu dogorau si va sisire nau,*

* 22:1 Mt 27:46; Mk 15:34 * 22:7 Mt 27:39; Mk 15:29; Lk 23:35

na pesipesi va kaleanau rini na qenoqeno batudi.

⁸ “Dotu, kalavarae si asa koe Zihova,” gua si arini.*

“Ba venagua ke lopu harupia tu e Zihova si asa?

Be guana qetuqetu nia e Zihova si asa si mani va sarea tu,”
gua si arini!

⁹ Ba Agoi tugo si va podo vura au pa tiana sa tinaqu,
meke Agoi tugo kopu nau na va sare au totošo haha
si rau.

¹⁰ Podalae guatu podo rau si kalavarae atu mo koa Goi,
meke Agoi mo sa qua Tamasa doduru totošo.

¹¹ Mu lopu koa va seu koa rau,
ura tata mae sa tinasuna koa rau,
meke loke tie si koa pude toka nau.

¹² Soku sari na kana pu koa varidikue nau,
guana bulumakao kokoreo,
kekenoño gua na bulumakao variva matedi pa popoa
Basani.

¹³ Zama ñoñovala au rini guana laione pu va ñañari rini
sari na ñuzudi,
pu kurumu aqa pude garatau.

¹⁴ Malohoro sa tiniqu, ta zoropo palae sa qua ñinirañira
guana kolo,
sari doduru vinari hodaē susuriqu si zokezoke beto,
lodu mate pa tinalotaña sa buloqu.

¹⁵ Loke qua ñinirañira guana keke bele raro patu popana,
sa meaqu si napiti pa damaqu;
veko pani au Goi pa vasina tana minate.

¹⁶ Mae vari likohaē nau na puku tie kaleadi;
kekenoño guana rovana siki variva matedi si arini.

Pokai rini sari na limaqu meke nenequ.

¹⁷ Boka naēi mo rau sari doduru susuriqu;

* 22:8 Mt 27:43

dono toto mae au rina qua kana.

18 Vari hiani meke vari mudumudukeda ni rini sari qua poko.*

19 Kei, Zihova, Mu lopu koa va seu koa rau;
Mu tuturei mae va sareau.

20 Kei, Zihova, Mu va sareau koasa magu varipera,
Mu harupia sa qua tinoa koasa niniranira tadi na tie
kaleadi,
pu guana siki variva matedi.

21 Mu va sareau koasa niniranira tadi na qua kana pu
guana laione,
meke gua ri na kikhodi rina bulumakao kokoreo.

22 Kaqu tozi vura nia rau sa Pozamu koari na turanaqu,*
kaqu vahesigo rau pa vari korapana sa vinarigara tadi
na tinoni.

23 Mi vahesia si Asa, gamu pu pamana nia se Zihova.
Mi va lavatia si Asa, gamu na tutina e Zekopi.

Mi va ululia sa pozana Sa, gamu na tutina Izireli!

24 Lopu etuli Sa sari na habahuala,
babe mulinini sari na dia tinasigiti.

Meke lopu va mudi pani Sa,
ba olani Sa sari na dia tinepatepa la koa Sa.

25 Pa korapana sa vinarigara vinahesi tadi doduru tie te
Tamasa si kaqu vahesigo rau koa gua rina Mua
tinavete.

Pa kenudi rina tinoni pu va tabe igo si kaqu taveti rau
sari doduru pu ele va tatara nigo rau.

26 Sari na habahuala si kaqu tava dena valeana,
arini pu hata ia se Zihova si madi vahesi zonazona ia,

* 22:18 Mt 27:35; Mk 15:24; Lk 23:34; Zn 19:24 * 22:22 Hib 2:12

- madi toa hola ninae rane ka rane.
- 27 Doduru butubutu si kaqu balabala ia se Zihova,
arini pa hopeke kukuruna sa kasia popoa si kaqu
kekere la koa Sa,
meke sari doduru votivotiki butubutu tie si kaqu
vahesia si Asa.
- 28 Sa niniranira tana binanara si te Zihova tugo.
Banara ni Sa sari doduru butubutu.
- 29 Sari doduru tie ravutudi pa kasia popoa si kaqu todono
meke vahesia si Asa.
Sari doduru pu gore la pa minate si kaqu hoqa
todono pa kenuna Sa,
sari doduru pu lopu boka toa hola pa pepeso.
- 30 Sari na sinage vugo repere si kaqu nabulu nia se Zihova.
Meke kaqu totozia rina tie guguana sa Banara koasa
sinage pu luli mae.
- 31 Sarini pu lopu ele podo ba kaqu ta totozi nia tugo pana
podo rini
sapu e Zihova sina tinaharupu tadi na tie!

23

Zihova tugo sa Qua Sepati

(Keke kinera te Devita)

- 1 Zihova tugo sa qua Sepati,
lopu kaqu ehaka nia rau si keketona.
- 2 Va eko au Sa pa duduli buma,*
meke turanau Sa pa kolo bulebulena.
- 3 Va ninira ia Sa sa maqomaqoqu,
turanau Sa koari na sirana tana tinonoto
pa vina lavatana sa Pozana Sa.
- 4 Be ene si rau pa korapa lolomo hupohuporona vasina
tata sa minate,

* 23:2 Rev 7:17

ba lopu kaqu matagutu si rau sina koa turau Goi.
Sa Mua hodu meke na tinokae si va manotau koari na
totoso tasuna.

⁵ Va nama poni nau Goi sa gequ ginani
pa kenudi rina qua kana.

Lumulumua Goi sa batuqu,
sini ta luluapae sa qua kapa.

⁶ Gilania rau sapu sa Mua lineana na tinokae mo
si kaqu luli au ninae rane pa qua tinoa,
meke kaqu koa si rau pa vetu te Zihova ninae rane ka
rane.

24

Sa Banara Lavata

(Keke kinera te Devita)

¹ Sa popoa pepeso meke sari doduru likakalae vasina si te
Zihova,
sa kasia popoa meke sari doduru pu koa vasina si
Tanisa tugo.

² Ura ele sokirae nia Sa si asa koasa kolo lamana,
meke ele kuria sa si asa koasa lamana peava.

³ Esei si garo pude sage la koasa toqere te Zihova?
Esei si kaqu nuquru pa Nana Zelepade hope?

⁴ Asa mo sapu lopu tavete va sea pa limana meke via
bulona,*
lopu vahesi beku sa meke lopu sekea sa sa nana vina
tatara.

⁵ Kaqu mana nia e Zihova si asa meke harupia,
meke sa Tamasa kaqu poza nia, tie pu lopu tavete va
sea.

⁶ Gua asa si arini pu hata ia si Asa,
arini pu hiva nia sa minana ke mae si arini pa kenuna
sa Tamasa te Zekopi.

* 24:4 Mt 5:8

- 7 Mi tukele gamu na sasada,
mi tukele va noma gamu na tukutuku koamia pukerane,
pude Mani nuquru mae sa Baṅara lavata ṅiṅirana.
- 8 Esei sa Baṅara lavata ṅiṅirana?
E Zihova tu sa Baṅara lavata ṅiṅirana,
E Zihova sapu mataqara pa vinaripera!
- 9 Mi tukele gamu na sasadana sa bara pa vasileana,
mi tukele va noma gamu na sasada koa mia pukerane,
pude mani nuquru mae sa Baṅara lavata ṅiṅirana.
¹⁰ Esei sa Baṅara Lavata Asa?
E Zihova Tadi na Qeto Minate si Asa,
Asa sa Baṅara Lavata ṅiṅirana!

25

Tinepa Tinokae na Vinasare

(Keke kinera te Devita)

- 1 (Aleph)* Ke Zihova, koa Agoi mo si varavara atu si rau;
² (Bet) kei qua Tamasa, koa Agoi mo si kalavarae si rau.
- Maqu lopu koa tava kurekure pa vina kilasa,
Mu lopu va malumi sari na qua kana pude koa mataqara hola nau.
- 3 (Gimel) Sarini pu kalavarae koa Goi si lopu kaqu tava kurekure,
ba sari na tie va guguedi pa dia rinaṅerane koa Goi si madi tava kurekure tugo.
- 4 (Dalet) Ke Zihova, Mu va gilana nau sari na Mua hiniva,
Mamu va tumatumae nau sari na Mua sirana.
- 5 (He) Mu va tumatumae nau sa Mua hinokara,
ura Agoi mo sa Tamasa, sa qua Hinarupu.
(Vav) Koa Agoi mo si kalavarae si rau doduru toto.

* 25:1 Hopeke pukuna sa Sam 25 si podalae koa keke leta pa “A Ba Da” pa Vinekala Hiburu.

- 6 (Zain) Kei Zihova, Mu balabala ia sa Mua tataru variva tukana,
meke sa Mua tataru nabuna sapu ele vata dogoro nia
Goi podalae mae gua pukerane.
- 7 (Het) Mu taleoso nau koari na qua sinea na kinaleadi,
pu evani rau toতোসো tie vaqura si rau.
Kei Zihova, Mu balabala au pa Mua tataru nabuna,
sina leana si Goi koari na tie.
- 8 (Tet) Tonoto na nono se Zihova,
gua asa ke va tumatumaie ni Sa koari na tie sea sari
Nana sirana vasina kaqu ene si arini.
- 9 (Yod) Turani Sa si arini pu va pepekae koasa sirana
tonotona;
va tumatumaie nia Sa koa rini sa Nana hiniva pude
lulia rini.
- 10 (Kaph) Doduru toতোসো si turani Zihova sari na tie koari
Nana tataru nabuna meke na hinokara;
ta ronuenta si Asa koarini pu kopuni sari Nana vinar-
iva egoi na tinarae.
- 11 (Lamed) Kei Zihova, Mu taleoso nau koari na qua sinea,
koa gua koasa laena sa Pozamu,*
sina soku hola tugo sari na qua sinea.
- 12 (Mem) Sarini pu pamana nia se Zihova,
si kaqu va tumatumaeni Sa sa Nana hiniva pude lulia rini.
- 13 (Nun) Kaqu marevutu si arini doduru toতোসো,
meke sari na tudia rina tudia si kaqu tagoa sa popoa
pepeso.
- 14 (Samek) E Zihova sina baere tadirini pu va tabea si Asa,

* 25:11 Ene kenuna e Zihova se Mosese meke zama nia Sa sa guguana sa Pozana sapu guahe: “Arau se Zihova, sa Tamasa sapu ta sinie na tataru meke tokani na taleosoni Rau sari na tie. Meke lopu hoke tuturei bugoro. Meke sa Qua tataru lavata si koa hola doduru toতোসো, meke kopu ni Rau sari na Qua zinama.” Mi tiroa Ekd 34:6-7:

- meke vata dogoro nia Sa sa nana vinariva egoi
nabuna koa rini.
- 15 (Ain) Kalavarae si rau koe Zihova doduru totošo,
meke va sare au Sa pa tinasuna.
- 16 (Pe) Mu doŋo mae au, ba Zihova, Mamu tataru nau,
sina loke tie si toka nau, meke koa pa tinasuna si rau.
- 17 (Zade) Mu va maluarau koari doduru qua tinalotaŋa,
Mamu harupau koari doduru qua tinasuna.
- 18 (Qoph) Mu balabala ia sa qua tinasigiti,
Mu taleosoni sari na qua sinea.
- 19 (Resh) Mu doŋo la ia sa sinokudi rina qua kana;
Mamu dogoria sa ŋiŋirana gua sa dia kinukiti koa
rau.
- 20 (Shin) Toketoke hukata nau, Mamu harupau;
kopu nau pude qu lopu tava kurekure si rau,
sina koa Agoi mo si aqorae si rau.
- 21 (Tav) Sa qua tinoŋoto meke sa hinokara si madi kopu
hukata nau pa kinaleana,
sina kalavarae zoŋazoŋa koa Goi si rau.
- 22 Ke Tamasa, Mu harupi sari na Mua butubutu Izireli,
koari doduru tinasuna.

26

Sa Vinaravara tanisa Keke Tie Leana

(Keke kintera te Devita)

- 1 Kei Zihova, Mu tozia sapu loke qua sinea, gua,
sina evaŋia rau gua sapu toŋoto,
meke raŋe zoŋazoŋa Igo rau si Goi.
- 2 Podeke au, Mamu gilanaŋu ba Zihova,
Mamu viliti sari na qua inokoro na qua binalabala
golomodi.
- 3 Ura doduru totošo si gilania rau sa Mua tataru nabuna,

- meke kopu ni Goi sari na Mua zinama,
ke koa soto koa Goi si rau.
- ⁴ Lopu somana si rau koari na tie kokohadi,
meke namu loke qua ginugua hokara koari na tie
sekesekeidi si rau.
- ⁵ Hakohako hola ni rau sari na tie va sesea,
meke va ilolo pule nau koarini si rau.
- ⁶ Kei Zihova, nuzapi rau sari limaqu pude vata dogoro nia
sapu lopu tavete va sea si rau.
Meke kera vari likohae nia rau sa Mua hope pa
vinahesimu Goi!
- ⁷ Kera zama leana atu koa Goi si rau,
meke tozi vura ni rau sari doduru Mua tinavete
variva magasadi.
- ⁸ Kei Zihova, qetu nia rau sa Mua Zelepade hope,
vasina pu koa sa Mua ninedala.
- ⁹ Mu lopu va mate turana nau koari na tie kaleadi,
ba va sare ia sa qua tinoa koasa ninovanovala tadi na
tie variva mate,
¹⁰ pu tavete va kaleana doduru totošo,
meke hoke ade vagi rini sari na tinabaradi ri na dia
tinavete kaleadi.
- ¹¹ Ba arau he si evania gua sapu tonoto,
ke Mu tataru nau, Mamu harupau.
- ¹² Tava sare si rau koari doduru tinasuna,
ke maqu vahesia rau se Zihova pa vinarigaraedi ri
Nana tinoni!

27

Keke Vinaravara Vinahesi te Devita

- ¹ Zihova tugo sa qua kalalasa meke na qua hinarupu,
esei si kaqu matagutu nia rau?
Lavelave hukata nau e Zihova koari doduru tinasuna;
lopu kaqu hite matagutu si rau.

- ² Pana mae raza au na hiva va mate au rina tie kaleadi,
si kaqu tava kilasa meke hoqa mate si arini.
- ³ Pana mae varidikue nau rina qua kana ba lopu matagutu
si rau;
be mae rapata nau sa qeto minate varipera,
ba kaqu ran_uea rau sa Tamasa.
- ⁴ Keketon_ua mo si tepa ia rau koe Zihova,
asa tugo si kaqu hata zon_uazon_ua ia rau;
pude maqu somana koa si rau pa Zelepade te Zihova nin_uae
rane pa qua tinoa,
pude maqu dogoria, na magasa nia sa Nana tinolava meke
lulia sa nana hiniva.
- ⁵ Ura pa korapa to_uoso tasuna si kaqu va aqorau Sa,
kaqu tome au Sa pa korapa Nana Zelepade,
meke kaqu va hake au Sa pa patu hihiu.
- ⁶ Gua asa, ke kaqu koa mataqara holani rau sari na qua
kana pa vari likohaequ.
Meke kaqu va vukivukih_ui nia rau sa vinukivukih_ui
vinahesi meke kaqu velavela pa qinetuqetu pa
Nana Zelepade hope,
Kaqu kera vahesia rau se Zihova!
- ⁷ Mu avoso mae au, Zihova, pana varavara atu rau!
Tataru nau, Mamu ola_un_ua sa qua tinepatepa!
- ⁸ Sipu zama si Agoi, “Mu hata Au,”
si ola_un_ua atu sa buloqu, “Korapa hata Igo rau, Zihova.”
- ⁹ Mu lopu va paere pule nigo koa rau!
Lopu bugoro nau!
Mu lopu gala pani au sa Mua nabulu.
Visoroihe si ele toka nau tugo Goi,
ke Mu lopu kilu au na luara pani au,
Mu lopu koa va seu koa rau, ke Tamasa, qua Hi-
narupu!

- ¹⁰ Be veko pani au rina tiatamaqu,
ba Agoi Zihova mo si kaqu kopu nau si rau!
- ¹¹ Zihova, va tumatumae nau sa Mua hiniva koa rau,
Mamu turanau pa sirana tonoto,
sina sokudi sari na qua kana!
- ¹² Mu lopu vala au koari na qua kana,
ura na tie sekesekei si arini pu zutu kokoha au pa dia
ninovanovala.
- ¹³ Gilania rau sapu kaqu dogoro sotia rau sa learane te
Zihova koasa popoa tadi na tie toadi.
- ¹⁴ Mu ranea se Zihova, koa varane,
mu lopu koa malohoro pa rinanerane.
Mu kalavarae koe Zihova!

28

Vinaravara Tinepa Tinokae te Devita

- ¹ Kei Zihova, qua patu aqorae na qua lave,
koa Goi mo si varavara atu rau.
Mu avoso mae au;
be lopu va tabe mae au Goi,
si kote somana gore la si rau pa vasina tadi na tie
matedi.
- ² Mu avoso mae au pana tepa atu tinokae si rau,
totoso va sagei rau sari na limaqu koasa Mua
Zelepade hope pa korapa vinaravara.
- ³ Mu lopu va kilasa turanae nau koari na tie kaleadi, na tie
sekesekeidi.
Arini pu baere pa berudi mo ba bulodi si ta sinie na
kinukiti.
- ⁴ Va kilasi koari na tinavete pu taveti rini,
koari na dia tinavete kaleadi;
Mu tabara ni koari na tinavete pu evana ni rini pa limadia,

- poni pule lani gua sapu garodi.
⁵ Lopu hite dono la ia rini gua sapu evania e Zihova,
 babe gua saripu ele va podaki Sa;
 ke kaqu va kilasi Sa si arini,
 meke va eono hokari Sa.
- ⁶ Vahesia se Zihova,
 ura ele avosia Sa sa qua tinepatepa tinokae.
- ⁷ E Zihova si na qua niniranira,
 lavelave hukata nau na harupau Sa,
 Kalavarae koa Sa sa buloqu,
 toka nau Sa, ke qetu nia rau.
 Ke vahesia rau si Asa pa kinera.
- ⁸ E Zihova si na niniranira tadi na tinoni Tanisa,
 meke lavelave hukata nia sa sa banara sapu vizatia
 Sa.
- ⁹ Zihova, Mu harupi sari na Mua tie,
 Mu mana ni sari na Mua butubutu.
 Mamu koa na dia Sepati si Agoi,
 Mamu kopu ni si arini ninae rane ka rane.

29

*Mamalai*nina sa Banara pa Korapa Raneboni

- ¹ Mi vahesia se Zihova gamu pa manauru,*
 vahesia sa Nana niniranira na linavata.
- ² Mi vahesia se Zihova gua sapu padana sa pozana mari-
 laena.
 Hoqa todono pa kenuna Sa pu vura mae pa tinoa
nedalana meke hopena.
- ³ Sa mamalainina e Zihova si avolonana la koari na
 lamana,

* 29:1 Sam 96:7-9

meke lulusu gua na paka ma_nauru lavata pa hebal-
ana.

⁴ Sa mamalai_nina e Zihova si koa ia sa _ninira_nira;
sa mamalai_nina si koa ia na bina_nara lavata.

⁵ Sa mamalai_nina e Zihova koasa ranebo_ni,
si va mokui sari na huda sida,
gua tugo sari na huda sida pa Lebanoni.

⁶ Va horuhoru guni na tuna bulumakao pinomodi Sa sari
na toqere pa Lebanoni,
meke horuhoru gunia na tuna bulumakao kokoreo Sa
sa toqere pa Hemoni.

⁷ Sa mamalai_nina e Zihova si ta avoso
meke ta dogoro koasa malarana sa kapi.

⁸ Sa mamalai_nina e Zihova si va niu ia sa qega;
niu ia Sa sa soloso qega pa Kadesi.

⁹ Pa mamalai_nina e Zihova si niu sari na huda oaku,
meke rabuti tugo sari na hiqohiqo na muqe,
ba pa Nana Zelepade si velavela sari na tie,
“Vahesia, vahesia se Zihova!” gua.

¹⁰ E Zihova si _nati hiniva ni sari na kolo na naqe,
meke koa Ba_nara ninae rane ka rane.

¹¹ Va _ninirai e Zihova sari Nana tie,
meke mana ni Sa si arini pa binule.

30

Vinaravara Zama Leana

(Keke kinera te Devita pude va madia sa Zelepade)

¹ Zihova, va lavatigo rau si Goi,
sina ele va sare au Goi
meke lopu va kilasau rina qua kana.

² Kei Zihova, qua Tamasa,
ele varavara atu si rau koa Agoi,

- meke ele salanau Goi.
- ³ Zihova, ele harupu pule nau Goi koa sa lovu,
ele va sare au Goi koa rini pu hiva va mate au.
- ⁴ Mi kera vahesia se Zihova, ke gamu na tie ranerane;
mi va lavatia sa pozana hopena.
- ⁵ Ura sa Nana binugoro si pa totošo papakana mo,
ba sa Nana minana koa rini pu qetu ni Sa si koa hola
ninae rane.
Sa kinabokabo si pa keke boni holana mo,
ba pana munumunu si na qinetuqetu marilaena.
- ⁶ Meke zama si rau, “Ba lopu kaqu tava kilasa si rau,” gua,
ura sokirae nia rau koe Zihova sa qua rinanerane.
- ⁷ Ele toka nau Goi Zihova pa Mua tataru,
ke lopu tava rizu sa qua tinoa guana toqere,
ba pana lopu olanau Goi pa tinasuna si tarazuzu pa
minatagutu si rau.
- ⁸ Koa Goi Zihova mo si varavara atu rau,
koa Goi Banara si tepa atua rau sa tinokae.
- ⁹ Nasa sa laequ rau be mate sa tiniqu?
Nasa laena sa tina pomunaequ pa lovu?
Kaqu boka vahesigo rina tie matedi si goi?
Kaqu boka tarae vura nia rini sa Mua tina ronuemu?
- ¹⁰ Kei Zihova, Mu avoso mae au pa Mua tataru,
Kei Zihova, Mamu toka nau.
- ¹¹ Ele hobe nia pinekapeka pa qinetuqetu Goi sa qua
tinalotana;
Ele va murimuri pania Goi sa qua kinuliusu,
meke poni nau Goi sa qinetu guana qua poko.
- ¹² Gua asa ke, lopu kaqu makudo si rau pude kera vahesigo
si Agoi,

kei Zihova, qua Tamasa, maqu zama leana koa Goi,
ninae rane ka rane.

31

Na Vinaravara Kinalavarae koe Tamasa

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Kei Zihova, koa Goi mo si kalavarae si rau;
Mu lopu vala pani au koari na qua kana pude tava
kilasa.
Ba Mu harupau, ura na Tamasa toṅoto si Goi.
- ² Mu avoso mae au, Mamu tuturei va sare au!
Na qua patu aqoroana si Goi,
na qua bara heheda meke na qua hinarupu.
- ³ Uve, Agoi sina qua patu, na bara heheda.
Mu turaṅau gua sapu ele va tatara nau Goi.
- ⁴ Mu va sare au koasa sinekesekei tadi na qua kana pu hiva
sipata vagi au.
Mu va leseve au pa tinasuna.
- ⁵ Pa limamu Goi si luara vatu nia rau sa qua tinoa.*
Kei Zihova, Mu harupau Goi si rau, Tamasa ta
ronuemu.
- ⁶ Kukiti ni Goi saripu vahesi tamasa beku,
ba arau si kalavarae koa Agoi.
- ⁷ Kaqu qetu zoṅazoṅa nia rau sa Mua tataru nabuna,
sina ele dogori Goi sari na qua tinasigiti,
meke ele gilani Goi sari na qua tinasuna.
- ⁸ Meke lopu luara pani au Goi pa limadia rina qua kana;
ba poni nau Goi sa tinarupaha pude la vasina pu hiva
la rau.
- ⁹ Mu tataru nau, kei Zihova,
ura koa pa tinasuna si rau.

* 31:5 Lk 23:46

Sari na mataqu si ele mabo hola kabo,
meke gua tugo sa doduruna sa qua tinoa.

¹⁰ Sa qua tinoa si koa mo pa tinalotana,
meke sari na vuaheniqu si korapa hola taloa pa
kinuliusu.

Malohoro sa tiniqu pa qua tinasuna,
kamo koari na susuriqu.

¹¹ Sari doduru qua kana meke saripu koa tata koa rau
si va loke laequ au si arau.
Sarini pu gilanau ba etulu pani au,
meke pana dogorau rini pa sirana si govete nau rini.

¹² Ele ta mulinae si rau guana tie ele matequ.
Ele ta kilu palae guana raro lopaqu si rau.

¹³ Avosia rau sa vevhedu rina qua kana;
na tinasuna variva matagutuna si koa pa vari liko-
haequ.

Mizi vekoa rini sa kinuhanaqu pude va mate au gua.

¹⁴ Ba kalavarae si rau koa Goi Zihova,
Agoi mo sa qua Tamasa.

¹⁵ Sari na qua totoso si koa pa Limamu Agoi.
Mu va sare au pa limadi rina qua kana,
meke koarini pu hadu luli au pude va mate au.

¹⁶ Mu kopu nia sa Mua nabulu pa Mua tataru variva
tukana.
Mu harupau pa Mua tataru nabuna.

¹⁷ Kei Zihova, maqu lopu tava kurekure si rau,
ura koa Goi si kalavarae atu rau.

Madi tava kilasa sari na tie kaleadi,
madi lopu zama pule, ba mate palae gedi.

¹⁸ Madi tava mokomoko sari na tie kokoha,
ura vahesi puleni meke zutui rini sari na tie tonotodi.

¹⁹ Kei, nake sokudi hola sari na Mua lineana,

saripu va nama veko ni Goi koarini pu pamana Nigo!
 Gilana betoa ri doduru tie sa Mua tataru,
 meke gua sapu ele kopu guni ni Goi sarini pu
 kalavarae koa Goi.

²⁰ Tomei Goi si arini pude tava sare pa kenumu Goi,
 koari na ninovanovala tadi na tie.
 Va aqori Goi si arini pa keke vasina tometomeana kapae
 koa Goi,
 meke tava ilolo koari na zinama nonovala tadi na
 kana.

²¹ Mani tava lavata se Zihova, ura ele va sare au Sa
 sipu mae rapata vari likohae nau rina qua kana.

²² Pa qua minatagutu si balabala si rau,
 sapu ele tava seu si rau pa kenumu Goi, gua.
 Ba ele avosi tu Goi sari na qua tinepatepa,
 totošo te pa atu tinokae si rau koa Goi.

²³ Mi tataru nia se Zihova, gamu doduru Nana tie
 ranerne!
 Ura va sarei e Zihova sarini pu rane zonazona ia,
 ba va kilasi Sa saripu vahesi puleni.

²⁴ Mi koa va ninira na varane,
 gamu doduru pu ranea se Zihova.

32

Hinelahelae meke na Tinaleosae

(Keke kinera te Devita)

¹ Tamanae tugo si asa sapu taleosae sari nana hahanana
 kaleadi,*
 meke tava murimuri koe Zihova sari nana sinea.
² Tamanae tugo sa tie sapu lopu ta zutu koe Zihova koari
 nana kinaleadi,
 meke loke sinekesekei pa maqomaqona.

* 32:1 Rom 4:7-8

- ³ Sipu tomei rau sari na qua sinea,
si malohoro sa tiniqu pa qua kinabokabo doduru
rane.
- ⁴ Kei Zihova, rane na boni si va kilasau Goi si rau.
Gore taloa sa qua niniranira,
guana nataata sapu vura taloa pa totošo rimata.
- ⁵ Ke tiqe helahelae atu ni rau koa Goi sari na qua sinea,
meke lopu tomei rau koa Goi sari na qua tinavete
kaleadi.
Vizatia rau si pude helahelae atu ni koa Goi si arini,
meke ele taleoso ni Goi sari doduru qua sinea.
- ⁶ Gua asa ke sari na Mua tie madidi
si madi varavara atu koa Goi pa totošo tasuna.
Ke pana be raza mae sa tinasuna pu guana naqe,
ba lopu kamo koarini.
- ⁷ Agoi si na qua aqoroana,
kaqu va sare au Goi pa tinasuna.
Kera va ululae nia rau sa Mua tinaharupu,
sina aqoro si rau koa Goi!
- ⁸ Zama se Zihova, “Kaqu totoli nigo na va tumatumaē nigo
Rau sa siraana sapu leana pude lulia goi,
kaqu kopu totoko nigo Rau.
- ⁹ Mu lopu lulia mua hiniva soti guana hose,
babe na miulu sapu loke nana binalabala,
ba ta totolie mo koa keke iku sapu ta pusie pa
nuzuna!
Be guana koromu pude luliau si lopu kaqu luli seunae
koa Rau si goi.”
- ¹⁰ Sa tie kaleana si kaqu koa ta sigiti,
ba sarini pu kalavarae koe Zihova si kaqu ta kopue pa
Nana tataru nabuna.

- ¹¹ Gamu na tie tonoto, mi koa qetuqetu koe Zihova.
Mi velavela pa qinetuqetu, gamu doduru tie tonoto!

33

Kinera Vinahesi

- ¹ Gamu doduru tie tonoto,
mi velavela vahesia se Zihova pa qinetuqetu.
Sa vinahesi si garo koari pu va tabea si Asa.
- ² Mi mikemike vahesia se Zihova,
mi kera va lobere la koa Sa koari na mike soku
madorodi!
- ³ Mi kera la nia koa Sa si keke kinera vaqura,
mikemike pa mia binokaboka,
mamu velavela va ululae la koa Sa pa qinetuqetu!
- ⁴ Ura sa zinama te Zihova si hinokara na tonoto,
meke ta ronuenta si Asa koari doduru Nana tinavete.
- ⁵ Qetu nia e Zihova sa tinonoto meke sa vinilasa va tonoto.
Sa nana tataru nabuna si koa pa doduruna sa kasia
popoa.
- ⁶ Pa zinama te Zihova si tava podaka sari na manauru,
sa rimata, na sidara, na pinopino, meke doduru
likakalae pu koa vasina.
- ⁷ Varigara ni Sa sari na kolo lamana pa keke vasina,
va naqiti Sa si arini pa vasina lohidi, guana kopu ni
Sa pa keke lose.
- ⁸ Sari doduru pa kasia popoa si madi pamaña nia se
Zihova;
madi va lavatia ri doduru tinoni pa kasia popoa si Asa.
- ⁹ Ura zama si Asa meke ta kuri sa kasia popoa,
pa Nana zinama si podaka vura mae sari doduru
likakalae.
- ¹⁰ Huara pani e Zihova sari na hiniva kaleadi tadi na
butubutu

meke hukati Sa si arini,
pude di lopu gorevura gua saripu kuhana veko ni
rini!

- 11 Ba sari Nana minizimizi na Nana nati hiniva
si turu hola ninae rane ka rane.
- 12 Tamanae tugo sa butubutu sapu e Zihova sa dia Tamasa,
meke sari na tinoni pu vizati Sa pude Nana telena
soti.
- 13 Doño gore mae gua pa Mañauru sa Tamasa,
meke dogoro betoi Sa sari doduru tinoni pa kasia
popoa.
- 14 Na Bañara lavata si Asa,
meke doño gore mae koari doduru tinoni pu koa pa
pepeso.
- 15 Va podaki Sa sari bulodi rina tie,
meke tumae valeana beto ni Sa sari na dia tinavete.
- 16 Lopu tava sare koari na kana sa bañara koari na sinokudi
gua rina tie pa nana qeto minate varipera,
meke na tie varipera si lopu mataqara pa nana
ñinirañira soti telena.
- 17 Sari na hose varipera si lopu boka mataqara ni goi pa
vinaripera,
sari na dia ñinirañira si lopu boka harupigo.
- 18 Kopu totoko ni e Zihova sarini pu pamaña nia si Asa,
meke sarini pu kalavarae koasa Nana tataru nabuna.
- 19 Harupi Sa si arini pa minate.
Kopu ni Sa si arini pude lopu mate pa totošo soñe.
- 20 Rañea gita se Zihova,
Asa sa nada lave, meke nada tinokae.
- 21 Qetuqetu nia gita se Zihova,
ura rañea gita sa Pozana hopena Sa.
- 22 Koa Goi mo si rañe atu gami,

kei Zihova Mu tataru ni gami koasa Mua tataru nabuna.

34

*Tavahesi sari na Tinavete Leadi te Tamasa**

(Keke kinera te Devita toতোসো pekipeki si asa meke tavasare si asa koasa banara Abimeleki.)

¹ Kaqu va lavatia rau se Zihova doduru toতোসো.

Lopu kaqu makudo sa qua vinahesi la koa Sa.

² Kaqu va lavatia rau se Zihova, koari doduru Nana tinavete,

sarini pu ta nonoivala si kaqu avosia meke koa qetu.

³ Aria mada tozi vura nia sa vina lavatana e Zihova;
mada keke gua vahesia sa pozana Sa!

⁴ Tapa la ia rau se Zihova meke olania Sa sa qua vinaravara;
vata rupahau Sa koari doduru qua minatagutu.

⁵ Sarini pu ta nonoivala si kalavarae koa Sa meke koa qetu,
lopu kaqu hite tava kurekure si arini.

⁶ Koa pa tinasuna nomana si rau meke tepa la koe Zihova,
meke avosau Sa si rau.

Harupau Sa si rau koari doduru qua tinasuna.

⁷ Sa mateana te Zihova si koa kapae meke kopu ni sarini
pu pamaña nia si Asa,
meke harupi Sa pa dia tinasuna.

⁸ Podekia mamu tumae nia, sapu leana sa hahanana te
Zihova.*

Qetu tugo si asa sapu kalavarae koa Sa.

⁹ Mi pamaña nia se Zihova, gamu na tie tonoto,
ura sa tie sapu va tabea se Zihova si lopu kaqu ehaka
nia keke tiniona.

¹⁰ Sari na laione si hoke malohoro na ovia,

* 34: 1 Samuela 21:13-15 * 34:8 1 Pit 2:3

ba arini pu va tabea se Zihova si lopu ehaka nia si keketona leana.

- ¹¹ Ke gamu kasa na koburu, mi avoso mae au,
maqu va tumatumaeni gamu sa pinamana e Zihova.
- ¹² Esei gamu si okoro nia sa tinoa gelenaena meke sa kinoa learane,*
pude toa va gelenaenana pa qinetuqetu?
- ¹³ Mamu kopu nia sa meamu, meke sa berumu,
pude lopu zama va kaleana na zama kokoha.
- ¹⁴ Luaria sa kinaleana,
mamu tavetia gua sapu leana,
mamu lopu makudo hata sisigitia sa binule koari na tie.
- ¹⁵ Kopu ni e Zihova sari na tie tonoto,
meke va avosi Sa sari na dia tinepatepa.
- ¹⁶ Ba kana i e Zihova sarini pu tavete va sea,
pude va mate pani si arini
meke lopu sana ta mulinae palae si arini.
- ¹⁷ Sari na tie tonoto si tepa la koe Zihova, meke avosi Sa.
Va sarei Sa koari doduru dia tinasuna.
- ¹⁸ Koa tata se Zihova koarini pu koa talotana sisigiti nia sa dia sinea,
meke harupi Sa sarini pu lopu kalavarae pa dia binokaboka soti.
- ¹⁹ Sa tie tonoto si koa ta sigiti koari soku tinasuna,
ba tava leseve koe Zihova si asa koari doduru.
- ²⁰ Kopu nia e Zihova si asa,
meke lopu keke ri na susurina si ta moku.*

* 34:12 1 Pit 3:10-12 * 34:20 Zn 19:36

- ²¹ Kaqu tava mate koari na dia kinaleadi sari na tie va gugue,
meke sarini pu kukiti ni sari na tie tonoto si kaqu tava kilasa.
- ²² Harupi e Zihova sari Nana nabulu,
meke sarini pu aqorae koa Sa si kaqu tava sare tugo!

35

Tinepa Tinokae koe Tamasa

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Kei Zihova, Mu kanai gedi saripu kanaqu rau,
Mamu varipera koari pu varipera mae koa rau.
- ² Mu palekia sa Mua lave na tinitona varipera,
Mamu mae va sare au.
- ³ Mamu hoperi, na seke ni,
karamaho gedi sarini pu korapa hadu luli au.
Mu tozi nau sapu kaqu va sare au Goi si rau.
- ⁴ Madi tava kilasa gedi sarini pa kinurekure, sarini pu hatau pude va mate au gua.
Madi tava kekere pule pa ninunala si arini pu kukiti nau.
- ⁵ Madi ta givusu palae gua na hikahika huiti,
sipu hadu taloa ni sa mateana te Zihova si arini.
- ⁶ Mani tava huporo na gulazoro sa dia sirana
sipu hadui sa mateana te Zihova si arini.
- ⁷ Ura tavete hobori rini sari na binalabala kaleadi
meke va padapada mae ni koa rau.
Kekenono guana gelia rini sa pou pude va hoqau gua.
- ⁸ Mani raza pule koarini sa tinahuara totoso lopu hite rovea rini.
Sari na binalabala kaleadi pu va pada ni rini koa rau
si madi raza pule tugo koarini,
madi ta huarae gedi vasina.

- 9 Meke kaqu qetuqetu nia sa buloqu se Zihova,
sina ele harupau Sa koari na qua kana.
- 10 Pa doduruna sa qua tinoa si kaqu zama la si rau koe
Zihova,
“Kei Zihova, loke tie si keke_{no}no gua Agoi.
Va sarei Goi saripu malohoro koari pu _{ni}nira,
meke saripu mala_{na} si harupi Goi koarini pu
_{no}novali si arini.”
- 11 Sari na tie va sosode kokohadi si turu mae meke zutu
au,
koari na tinavete pu lopu hite gilani rau.
- 12 Hobe nia kinaleana rini sa qua tinavete leana,
ke lodu mate sa maqomaqoqu pa tinalota_{na}.
- 13 Ba toতোসো moho rini si hoke va sagei rau sari na poko
baika,
meke koa madi pa ginani si rau pa tinalota_{na}.
- Todo_{no} si rau pa vinaravara,
14 guana varavara nia rau si keke qua baere, babe keke
tasiqu.
Ene totodo_{no} si rau pa tinalota_{na} nomana
keke_{no}no gua sapu talota_{na} nia sa tie sa tinana
matena.
- 15 Ba sipu koa tasuna rau si qetu si arini,
meke habotu varivarigarae na va sisire nau rini.
Sarini pu lopu hite gilana ba lopu makudo nanae
nau.
- 16 Pesipesi hoborau rini sipu loke dia ginugua koarau.
Garata livodi si arini sipu do_{no}no mae au rini.
- 17 Kei Ba_{na}ra, vea seunae gua si kote dodogoro Mua mo
koa rau pa tinasuna si Goi?
Mu va sare au koari pu _{no}novalau.
Harupau koari na qua kana pu _{ni}nira guana laione.

- 18 Meke kaqu zama leana koa Goi si rau pa varikorapadi ri na Mua puku tie.
Kaqu vahesigo rau pa kenudi ri doduru.
- 19 Mu lopu va malumi sari kasa tie kokohadi pu kanau*
pude qetu nia sa qua kinilasa.
Madi lopu vari matamatapuri nau rini pu kukiti hoboro nau.
- 20 Ura lopu koa baere si arini koari na tie,
ba va podopodoe ni koha tu rini sarini pu koa bule.
- 21 Velavela nau rini meke zama,
“Ele pohoa gami gua sapu tavetia goi!” gua si arini.
- 22 Kei Zihova, ele dogoria tu Goi gua sapu ta evaṅa.
Ke Mu norei gedi sari na qua kana.
Mu lopu koa va seu koa rau.
- 23 Kei Zihova,
Mu tuturei mae, Mamu lavelave hukata nau.
Mu tuturei mae, Mamu toka nau Tamasa, qua Baṅara.
- 24 Mu tozi vura nia sapu viaqu si rau, kei Zihova, qua Tamasa;
madi lopu qetu nia rina qua kana sa qua tinasuna.
- 25 Madi lopu zama si arini, “Ele gorevura sapu gua hiva nia gita.”
Madi lopu zama “Ele voi pa nada sipata gita si asa,”
gua.
- 26 Madi tava kilasa na tava nunala sarini pu qetu nia sa qua tinasuna.
Madi koa kurekure na talotaṅa si arini pu va lavata puleni.
- 27 Madi velavela pa qinetuqetu sarini pu okoro dogoria sapu lopu sea si rau.

* 35:19 Sam 69:4; Zn 15:25

- Madi zama pilipule nia sapu guahe, “Marilaena se Zihova, qetu nia Sa sa vinasare tanisa Nana nabulu,” gua.
- ²⁸ Meke kaqu tozi vura nia rau sa Mua tinoꞗoto, meke sa vinahesimu doduru rane.

36

Kaleana sari na Tie Ba Leana sa Tamasa
(Keke kinera te Devita)

- ¹ Na sineke tinarae si solere pa bulodia rina tie va gugue,*
gua asa ke etulia meke loke dia pinamaꞗa koe Zihova.
- ² Ura va lavata pule nia si asa,
meke balabala ia sa sapu lopu kaqu pohoi e Zihova
sari na kinaleadi meke va kilasia, gua.
- ³ Tale kaleadi na kokoha mo sari na nana zinama,
lopu boka vilavilasa valeana na tavete valeana si asa.
- ⁴ Pana eko magogoso sa si kuhana nia mo sa si pude
noꞗovala.
Loke nana tinavete si hite leadi,
meke lopu hite hakohako nia sa sa kinaleana.
- ⁵ Kei Zihova, sa Mua tataru nabuna si lopu boka ta pada,
meke sa kinopudi rina Mua vina tatara si loke
kokoina.
- ⁶ Sa Mua tinoꞗoto si turu va nabu na ululu gua rina toqere,
meke lopu boka ta pada sa Mua vinilasa guana
lamana peava.
Kei Zihova, na tie meke na kurukuru ba koa pa Mua
kinopu.
- ⁷ Kei Tamasa, nake arilaena tu sa Mua tataru nabuna.
Va aqoro gami Goi si gami,
guana kurukuru pu va aqori sari na tuna pa kauru
tatapuruna.

* 36:1 Rom 3:18

- ⁸ Henahena valeana si gami sina soku sari na ginani pu ponini gami Goi.
Va napo gami Goi koari na Mua lineana guana ovuku.
- ⁹ Agoi mo sa ŋatina sa tinoa,
sina na kalalasa si Goi,
ke boka dogoria gami sa kalalasa.
- ¹⁰ Mu lopu va makudoa sa Mua tataru nabuna koarini pu gilanigo,
meke sa Mua tinaharupu koarini pu va tabei sari na Mua tinarae.
- ¹¹ Madi lopu rapata nau rini pu vahesi pule ni,
madi lopu hadu pani au rina tie kaleadi si rau.
- ¹² Dotu sari na tie kaleadi pu tava kilasa.
Hoqa mate ni meke lopu kaqu boka turu pule si arini.

37

Kalavarae koe Zihova

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Mu lopu va talotaŋa pule nigo pa tinoa leana tadi na tie kaleadi.
Mu lopu okoro ni sari na tinoa tadi pu tavete va kaleana.
- ² Lopu seunae meke kote mate gua mo na duduli si arini,
meke harahara gua rina hiqohiqo hitehite.
- ³ Kalavarae koe Zihova, mamu tavete valeana,
pude mu koa tava sare koasa popoa sapu ponigo Sa.
- ⁴ Mu koa qetu nia se Zihova meke kaqu poni nigo Sa,
gua sapu okoro nia sa bulomu.
- ⁵ Mu ponia sa mua tinoa koe Zihova,
mu kalavarae koa Sa, meke kaqu toka nigo Sa.
- ⁶ Kaqu malara vura sa mua tinoŋoto
guana kalalasangana sa rimata pana korapa rane.

- 7 Mu aqa va nōnō pa kenuna e Zihova,
 mamu nabulu va nōnō nia si Asa.
 Mu lopu okoro ni na va talotana pule nigo pa binalabaladi
 ri pu koa ravutu pa dia tinoa,
 meke sarini pu vagi tinagotago koari na dia tinavete
 na hahanana sea.
- 8 Mu lopu puku hola nia sa binugoro,
 meke talotana nia goi sa dia tinavete kaleadi
 sina kote va kamo nigo sa pa kinaleana.
- 9 Ura sari na tie kaleadi si kaqu tava mate palae,
 ba arini pu kalavarae koe Zihova si kaqu tago hola ia
 rini sa popoa sapu poni ni Sa.
- 10 Lopu sana kaqu tava murimuri palae sari na tie kaleadi,
 meke be hatai goi ba lopu kaqu ta dogoro pule.
- 11 Ba saripu va pepekae pule ni
 si kaqu tago hola ia rini sa popoa sapu poni ni e
 Zihova.*
 Meke kaqu koa va learane sa dia kinoa.
- 12 Sa tie kaleana si balabala ia sa sirana pude nōnōovalia sa
 tie tonōto.
 Sipu donō la ia mo sa ba garata livona na ta naziri
 nia sa.
- 13 Ba hegere nia e Zihova sa tie kaleana,
 sina gilania Sa sapu lopu sana kaqu tava kilasa mo si
 asa koe Tamasa.
- 14 Lobusu vagi rina tie va gugue sari na dia magu varipera,
 meke navei rini sari na dia bokala pude va matei sari
 na tie malana na habahualadi,
 meke va matei sarini pu tonōto sari na dia tinavete.

* 37:11 Mt 5:5

- 15 Kaqu tava mate pule pa dia magu varipera soti teledia si arini,
meke kaqu ta moku va umumu sari na dia bokala.
- 16 Sa vasi tinago hitekena tanisa tie toⁿoto,
si arilaena hola nia sa tinagotago nomana tadi na tie kaleadi.
- 17 Kaqu va murimuria e Zihova sa ⁿniranaⁿira tadi na tie kaleadi,
ba kaqu va sarei Sa sari na tie toⁿoto.
- 18 Tataru ni e Zihova sarini pu va tabea si Asa,
meke kaqu tagoa rina tudia sa popoa sapu ele poni ni Sa ninae rane ka rane.
- 19 Koari totoso kaleadi si lopu kaqu koa tasuna si arini,
meke pa totoso soⁿe ba kaqu ari gedi ginani.
- 20 Sari na tie kaleadi si kaqu mate palae,
meke saripu kanaia se Zihova si kaqu guana havoro pu harahara meke mate,
kaqu kekeⁿoⁿo guana tuⁿaha sapu murimuri si arini.
- 21 Sa tie kaleana si vagivagi paki meke lopu boka hobehobe pule.
Ba sa tie toⁿoto si na tie variponi,
meke na ari gana ke variponi moka va soku.
- 22 Sarini pu tamanae koe Zihova si kaqu tagoa sa pepeso pu poni ni Sa,
ba arini pu leve ni Sa si kaqu ta hadu taloa.
- 23 Turaⁿi e Zihova sari tie vasina pu kaqu ene la ia sa,
meke va sarei Sa sarini pu va qetua si Asa.
- 24 Be ta tubarae si arini, ba lopu kaqu hoqa,
sina tuqei e Zihova sari na limadia.

- 25 Ele gelenaena sa qua tinoa, meke kamahire na barogoso
si rau,
ba lopu ele dogoria rau sapu muliⁿⁱ nia e Zihova si
keke tie to^{no}to,
babe tepa lamae ginani pa tie sari na tuna.
- 26 Doduru to^{so} si variponi pa nana hiniva soti si asa,
meke kaqu mana ni e Tamasa sari na tuna.
- 27 Luaria sa kinaleana, mamu tavetia gua sapu leana,
pude kaqu koa hola ninae rane koasa popoa sari na
tutimu.
- 28 Ura qetu nia e Zihova gua sapu to^{no}to,
meke lopu hite muliⁿⁱ ni Sa sari Nana tinoni pu soto
va nabu koa Sa pa rina^{nera}ne,
aquni Sa si arini ninae rane,
ba sari na tutidi rina tie kaleadi si kaqu ta hadu palae
koasa pepeso.
- 29 Sari na tie to^{no}to si kaqu tagoa sa popoa pu poni ni sa
Tamasa,
meke kaqu koa vasina sarini ninae rane ka rane.
- 30 Sa tie to^{no}to si zama ni sari na zinama tumatumae,
meke tozia sa sapu gua leana meke ^{no}no.
- 31 Va naqiti sa pa bulona sari na tinarae te Tamasa,
meke lopu hite luari sa si arini.
- 32 Sa tie kaleana si pequ nia sa sa tie to^{no}to pude va matea
gana gua.
- 33 Ba lopu kaqu veko pania e Zihova si asa pa limadia ri
nana kana,
babe va malumia pude tava kilasa pa minate pana ta
pitu si asa.
- 34 Kalavarae koe Zihova mamu kopu ni sari Nana tinarae,

meke kaqu va lavatigo Sa si goi meke ponigo Sa sa
popoa!
Meke kaqu dogoro sotia goi sa minate tadi na tie
kaleadi.

³⁵ Ele dogoria rau si keke tie kaleana sapu toa va mataqara,
ululu hola ni sa sari na tie, gua tugo na nati ivili
lavata.

³⁶ Ba hola kaiqa vuaheni meke ene hola gua vasina si rau,
hata ia rau si asa ba lopu ta dogoro si asa.

³⁷ Mamu doño gilania sa tie toñoto,
ura kaqu koa valeana sari na tutina sa tie bule koasa
pepeso.

³⁸ Sari na tie kaleadi si tava puzulu,
meke sari na tutidia si tava murimuri palae.

³⁹ Harupi e Zihova sari na tie toñoto,
meke va sarei Sa pa tinasuna.

⁴⁰ Toka ni e Zihova sarini,
meke lavelave ni na harupi Sa koari na tie kaleadi,
sina koa aqorae koa Sa si arini.

38

Vinaravara Tanisa Tie sapu Koa Ta Sigiti

(Keke kinera te Devita)

¹ Ke Zihova, Mu lopu nore au pa Mua binugoro,
Mu lopu va kilasau pa Mua tinañaziri.

² Ele tava bakora si rau koari na Mua tupi,
meke ele seke nau limamu Goi.

³ Ta sigiti hola si rau, sina koa gua koasa Mua binugoro,
moho sa doduru tiniqu koari na qua sinea.

⁴ Lodu mate si rau koari na qua sinea,
guana keke pinaleke mamatana hola si arini koa rau,

- sapu lopu boka paleki rau.
 5 Muzi meke humana hikare sari na bakoraqu,
 ura kaleana hola sa qua dinuviduvili.
 6 Ene koqoho si rau sina gigiri sa qua tinasigiti,
 kabo alili si rau doduru rane.
 7 Manini hola sa tiniqu meke tata mate qua.
 8 Ta naqoto gore si rau meke loke qua niniranira hokara;
 silava si rau sina koa pa tinasuna sa maqomaqoqu.
 9 Ke Banara, sa qua inokoro nomana
 pude ta salana si gilania Goi.
 Bakala koa Goi sa qua tinasigiti.
 10 Dunadunana sa buloqu, na malohoro si rau,
 meke rida tugo sari na mataqu.
 11 Sari na qua baere na turanaqu si lopu hiva tata mae au,
 sina koa gua koari na tubuqu,
 meke sari na turanaqu soti ba turu va seu dia koa rau.
 12 Arini pu hata au pude va mate au si sekesekei nau rini.
 Arini pu hiva vata sigitau si sekesekei nau pude
nonovalau,
 meke lopu makudo hatihati au rini pude raza au gua.
 13 Ba guana tie nuliqu si rau, sapu lopu boka avavosae,
 meke guana tie pokaqu si rau sapu lopu boka zama.
 14 Uve, guana tie nuliqu si rau,
 ke lopu boka olana sina lopu avavosaequ.
 15 Ba koa Goi Zihova mo si kalavarae si rau;
 ke Banara, qua Tamasa, Agoi mo si kaqu harupau pa
 qua tinasuna.
 16 Tapa atu si rau, mu lopu va malumi Goi sari na qua kana
 pude eri nia sa qua tinasuna,
 madi lopu qetu nia rini sa qua hinoqa.
 17 Ura tata mate si rau,
 meke koa ta sigiti doduru rane.
 18 Helahelae ni rau sari na qua tinavete kaleadi;

- meke pulepaho ni rau sari na qua sinea.
- ¹⁹ Ba ninira sarini pu kana hoboro nau;
meke sokudi sarini pu kukiti sea nau.
- ²⁰ Sarini pu hobe nia kinaleana sa qua tinavete leana,
si kukiti nau rini sina tavete valeana si rau.
- ²¹ Ke Zihova, Mu lopu veko pani au;
Mu lopu koa va seu koa rau, ke qua Tamasa.
- ²² Tuturei mae toka nau,
ke Banara, qua Hinarupu!

39

Hinelahelae tanisa Tie Ta Sigitina

(Keke kinera te Devita pude te Zedutuni na koimata pa puku tie kerakera)

- ¹ Kaqu kopu pulenau si rau pa qua hahanana,
pude qu lopu zamani sari na zinama pu boka va hoqa
au pa sinea.
Lopu kaqu kulu si rau pana koa tata koa rau sari na
tie kaleadi.
- ² Guana poka meke lopu kulu si rau;
tinitona leadi ba lopu zama ni tugo rau,
ba noma lala nana tu sa qua tinalotana.
- ³ Mamata hola sa buloqu koari na qua tinalotana,
totoso balabala sisigiti i rau si noma lala nana tu sa
qua tinasuna,
ke zama vura si rau,
- ⁴ “Zihova, Mu va gilana nau sa rane pana mate si rau.
Vea gele gua sa qua tinoa?
Mu va gilana nau Goi sa vinabetona sa qua tinoa.
- ⁵ Tavete va visavisa hola i Goi sari na qua rane,
sa ginelena sa qua tinoa si guana loketona mo koa
Goi,

meke sari hopeke tinoa tadi na tie si guana padana keke
 siniño mo koa Goi,
⁶ guana maqomaqo pa rimata mo doduru nana tinoa.
 Loke laedi sari nana tinavete.
 Omunu varigara ni sa sari na tinagotago,
 ba lopu gilania sa sapu esei kote tago hobei.

⁷ Ego, Bañara, na sa pule si kote aqa nia rau?
 Koa Agoi mo si ranē atu rau.

⁸ Mu va sare au koa ri doduru qua sineke tinarae,
 madi lopu va sisire nau rina tie duviduvilidi.

⁹ Maqu lopu kulu si rau guana tie pokaqu,
 ura Agoi tu vata evañia sa qua tinasigiti hie.

¹⁰ Mu lopu va kilasa pule au,
 ura tata mabubulu ni rau sari na Mua kinomiti.

¹¹ Pana tubehia Goi sa tie pa Mua ginegese koari nana
 sinea,
 si guana kikiti pu gani pani saripu gua qetu hola ni
 na tie.

Hinokara, sa tinoa tana tie si guana keke siniño mo.

¹² Zihova, Mu avosia sa qua vinaravara,
 mamu mae toka nau pana tepa atu Igo rau;
 mamu avosia sa qua kinabo.

Ura guana tie karovoqu mo si rau kekenoño gua rina
 tiatamaqu,
 sapu va toga au Goi pa keke totošo papakana mo.

¹³ Mu lopu doño mae au pa Mua ginegese,
 pude qu boka qetu si rau totošo lopu ele muliuñu si
 rau pa minate.”

- ¹ Aqa va nono nia rau se Zihova, meke toka nau Sa.
Dono mae au Sa meke avosia Sa sa qua tinepatepa.
- ² Va vura pule au Sa koasa pou gulazorona,
meke koasa kopi kosikosirina.
Va turu au Sa si rau pa keke vasina niirana,
ke lopu matagutu si rau pude hoqa pa tinasuna.
- ³ Va tumatumae nau Sa si keke kinera vaqurana,
na kinera vinahesina sa nada Tamasa.
Pana avosia na dogoria rina tie si matagutu meke kekere,
meke kalavarae koe Zihova.
- ⁴ Tamanae tugo sa tie pu kalavarae koe Zihova,
meke lopu luli rini saripu vahesi pule ni,
meke sarini pu vahesi sari na tamasa kokohadi.
- ⁵ Ke Zihova, mami Tamasa, soku hola sari na Mua tinavete
pu tavete ponini gami Goi.
Agoi mo sina Tamasa hinokara.
Be hiva tozi rau sari na Mua tinavete koa gami, ba
lopu boka tozi betoi rau,
sina lopu boka ta nae si arini.
- ⁶ Ba poni nau Goi sa talinaqu pude va avosigo, ke kamahire
si gilania rau,
sapu lopu hiva nia Goi sa vina vukivukihi na vinar-
iponi pa hope,
sa vina vukivukihi vina uququ
babe na vina vukivukihi vinulasa sinea si lopu qetu
nia Goi.*
- ⁷ Meke tiqe zama si rau, “Hiera si rau Qua Tamasa,
gua sapu ta kubere sa guguaqu rau koasa buka ta
viqusuna.*
- ⁸ Kei, qetu nia rau pude tavetia sapu gua hiva nia Goi.

* 40:6 Hib 10:5-9 * 40:7 Ais 10:5

Gilana valeania na va naqitia rau sa Mua tinarae pa buloqu!”

- ⁹ Ke Zihova, ele tozia rau pa vinarigara tinoni,
sa inavoso leana sapu harupu gami Goi,
meke gilania Goi sapu lopu makudo tozia rau si asa.
- ¹⁰ Lopu tomea rau pa buloqu sa Mua tataru variharupi,
ba tozi helahelae nia rau sa Mua tataru nabuna meke
sa Mua hinarupu.
Lopu tomea rau koari na tie pa vinarigara nomana sa
Mua tataru nabuna na tinaharupu!
- ¹¹ Zihova, hiva nia rau sapu lopu hite makudo sa Mua
tataru variva taleosae koa rau.
Mamu kopu nau na va sare au koasa Mua tataru
nabuna ninæ rane.
- ¹² Sari na tinasuna si varidikue nau,
soku hola si arini meke lopu boka ta nae.
Ta pusi si rau koari na qua sinea,
ke lopu boka gilania rau sapu pavei si kote govete la
gua rau.
Soku hola ni rini sari na kalu pa batuqu,
meke tava malohoro si rau.
- ¹³ Ke Zihova, Mu harupau, Mamu va sare au,
Mu tuturei toka nau, ba Zihova.
- ¹⁴ Madi tava kilasa na tava nunala gedi sarini
pu korapa podekia pude va mate au.
Madi tava kekere pule taloa na talota^{na} gedi sarini
pu hiva vata sigitau.
- ¹⁵ Zama sarini, “Dotu, isara, sari na mua sineal!” gua,
si madi tava nunala gedi pa dia kinurekure.
- ¹⁶ Ba sari doduru pu hata igo si kaqu koa qetu koa Goi,
Meke sarini pu qetu nia sa Mua tinaharupu,

si madi zama, “Tava lavata sa Tamasa!” gua.
¹⁷ Habahuala na malaⁿa si rau, ba lopu muliⁿi nau Goi.
 Agoi si na qua tinokae na qua vinasare,
 ke, qua Tamasa Mu tuturei mae toka nau.

41

Vinaravara Tana Keke Tie Mohona

(Keke vinaravara te Devita)

- ¹ Tamanae tugo saripu galagala ni sari na habahuala,
 ura kaqu va sarei e Zihova si arini pa toতোসো tasuna.
- ² Kaqu va aqori sa Tamasa si arini,
 meke va sarei Sa pa dia tinoa.
 Kaqu va qetui e Zihova si arini pa dia popoa soti,
 meke lopu kaqu vata luari Sa si arini koari na dia
 kana.
- ³ Kaqu kopu ni e Zihova si arini pana moho rini,
 meke kaqu salaⁿi Sa si arini.
- ⁴ Ba arau si maqu zama guahe,
 “Kei Zihova, Mu tataru nau, na taleoso nau, Mamu
 salaⁿau,
 sina ele sekei rau sari na Mua tinarae.”
- ⁵ Sari na qua kana si zama ⁿoⁿovalau.
 Hiva nia rini pude turei mate si rau meke ta muliⁿae
 palae.
- ⁶ Totoso mae si arini koa rau si zama qetuqetu kokoha,
 ba pa bulodi si varigara ni rini sari na inavoso
ⁿoⁿovala koasa gugu^aqu rau,
 beto meke la tozi urahae ni rini pa doduru vasina.
- ⁷ Sari doduru pu kukiti nau si vari manamanasa nau rini,
 balabala hata ia rini vegugua sapu kaleana hola pude
 tavete nau gua.
- ⁸ Zama si arini, “Tata mate si asa,

ke lopu kaqu boka magogoso pa nana minoho,” gua.

⁹ Sa qua baere soti sapu rane hola ia rau,*
asa sapu somana henahena pa qua tavolo,
ba kukiti nau tugo.

¹⁰ Mu tataru nau na taleoso nau ba Zihova.
Salanau, Mamu va mataqara pule au,
pude maqu hobea sa dia kinaleana koa rau.

¹¹ Lopu boka va kilasau rina qua kana si rau,
vasina gilana gunia rau sapu qetuqetu nau Goi si rau.

¹² Kaqu toka nau Goi si rau,
sina tavetia rau gua sapu tonoto,
meke kaqu koa tata pa kenumu Goi ninae rane ka
rane.

¹³ Mi vahesia se Zihova, sa Tamasa tadi na tie Izireli,*
mada vahesia si Asa kamahire,
meke ninae rane ka rane, Emeni! Emeni!

Buka Vina Karua

42

Sam 42 kamo Sam 72

*Sa Vinaravara Tana Keke Tie Ta Raovona**
(Keke kinae tadi na Livaeti pa tutina Kora)

¹ Kei qua Tamasa, guana “dia”* sapu memeha nia sa kolo
pa leana,
si gua tugo si arau sapu hata sisigitigo.

² Okoro hola nia rau sa Tamasa, sa Tamasa toana.
Panavisa kaqu mae si rau pa kenuna Sa pude vahesia
si Asa!

³ Lopu hite va manotau rini si rau,

* 41:9 Mt 26:23; Mk 14:18; Lk 22:21; Zn 13:18 * 41:13 Sam 106:48 * 42:
Sari Sam 42 meke 43 pa zinama Hiburu si kekeke Sam mo. * 42:1 Keke
kurukuru made nene si ta pozae “dia” si asa.

sipu va sisire nau rina qua kana doduru totošo,
 “Sa mua Tamasa, ba lopu kaqu toka nigo!” gua.

⁴ Talotana hola sa buloqu sipu balabala pulei rau sari na
 totošo
 pu hoke luli si rau koari na tinoni,
 meke turana nuquru ni rau pa Zelepade te Zihova,
 meke kera na velavela pa qinetuqetu si arini,
 pa vinahesina sa Tamasa.

⁵ Na vegua ke talotana na balabala mamata si rau?
 Kaqu ranea rau se Zihova,
 meke kaqu vahesi pulea rau sa qua Hinarupu meke
 sa qua Tamasa.

⁶⁻⁷ Lodu mate sa buloqu pa tinaraovo,
 gua asa ke balabala ia rau sa Tamasa.
 Va maei Sa sari na tinalotana pu vari tomotomoi
 guana bogusu pa qua tinoa.

Sa tinahuara si totolo mae guana naqe koarau.
 Guana titisi pa toqere Hemoni meke pa toqere Miza,
 sapu zoloro gore la pa Ovuku Zodani.

⁸ Pana rane si tataru nau Sa pa Nana tataru nabuna,
 gua asa ke kera vahesia rau se Zihova pana boni.
 Asa sa qua vinaravara la koe Tamasa pu poni nau sa
 tinoa.

⁹ Zama la si rau koe Tamasa sa qua Patu Aqoroana,
 “Na vegua ke veko pani au Goi?
 Na venagua, ke kaqu koa ta sigiti lani mo rau sari na
 ninovanovala tadi na qua kana?”

¹⁰ Guana ta muzara va umumu sa tiniqu sipu lopu makudo,
 zama au rini, “Avei tu sa mua Tamasa,” gua.

¹¹ Na vegua ke talotana na balabala mamata si rau?

Kaqu ra η ea rau sa Tamasa,
sina kaqu vahesi pulea rau sa qua Hinarupu meke sa
qua Tamasa.

43

Sa Vinaravara tana Keke Tie Ta Raovona

(Sa vinari hodaena Sam 42)

- ¹ Kei Tamasa, Mu tozi vura nia sa qua tinon η oto,
mamu lavelave hukata nau koari na tie huporo.
Va sare au koari na tie sekesekeidi na tie kaleadi.
- ² Agoi mo sa qua Aqoroana, na vegua ke veko pani au Goi?
Na venagua ke lopu makudo koa tasigiti si rau pa
n η inovan η ovalala tadi na qua kana?
- ³ Va dogoro nau sa Mua kalalasa meke na hinokara pude
di tura η au!
Madi tura η a pule lani au koasa Mua toqere hope pa
Zaione,
meke koasa Mua Zelepade, vasina koa si Goi.
- ⁴ Meke kaqu nuquru la si rau koasa Zelepade hopena te
Zihova,
ura Agoi si na n η atina sa qua qinetuqetu.
Kaqu mikemike si rau pude kera vahesigo, Ke Zihova, qua
Tamasa!
- ⁵ Na vegua ke talota η a na balabala mamata si rau?
Kaqu ra η ea rau sa Tamasa,
meke kaqu vahesi pulea rau sa qua Hinarupu meke
sa qua Tamasa.

44

Tinepa Tinokae Koe Tamasa

(Keke kinera tadi na Livaeti pa tutina Kora)

- ¹ Kei Tamasa, ele avoso soti gami pa tali η a mami koari na
tiatamamami,

- sari na ginugua nomadi pu evaⁿⁱ Goi koari na dia totoso pukerane.
- ² Pa Mua ⁿⁱniraⁿⁱira soti si hadu pani Goi sari na butubutu huporo,
ba sari na Mua tinoni si kopu ni Goi pude di koa valeana.
Sari na votiki butubutu si va kilasi Goi,
ba sari na Mua tie si vata rupahi Goi.
- ³ Lopu koari na dia magu varipera
si boka vagia rini sa popoa pu koa ia rini,
meke lopu pa dia ⁿⁱniraⁿⁱira soti teledia,
ba pa Mua ⁿⁱniraⁿⁱira si koa va mataqara si arini,
sina vata dogoro nia Goi sa Mua tataru lavata, sipu toka ni Goi si arini.
- ⁴ Agoi sina qua Baⁿⁱara meke na qua Tamasa.
Meke Agoi si va mataqari sari na Mua tie,
- ⁵ Pa Mua ⁿⁱniraⁿⁱira Goi si va kilasi gami sari na mami kana,
meke huara va ineti gami sarini pu ⁿⁱnoⁿⁱovala gami.
- ⁶ Lopu raⁿⁱea rau sa qua bokala,
meke lopu boka harupau sa qua magu varipera si rau.
- ⁷ Ba Agoi mo si harupu gami koari na mami kana,
meke va kilasi Goi sarini pu kukitini gami.
- ⁸ Ke kaqu vahesigo gami si Goi doduru totoso,
meke kaqu zama leana si gami koa Goi ninae rane.
- ⁹ Ba ele etulu pani gami tu Goi si gami,
ke tava kilasa si gami koari mami kana,
meke lopu somana ene luli si Goi koari na mami tie varipera.
- ¹⁰ Ele va tarazuzu gami Goi,
ke goveteni gami sari na mami kana,
meke la rini meke zau vagi sari na mami likakalae.

- 11 Ele valani gami Goi si gami koari na mami kana,
 guana sipi pu ele ta vizata pude tava mate meke ta
 hena.
 Ele vata hurakatae lani gami Goi si gami pa seu koari
 na votiki butubutu.
- 12 Ele holuholu ni Goi sari na Mua tie soti pa hinolu gorenana
 sapu guana loke laemami si gami.
- 13 Sari na tie pa votiki butubutu pu koa tata koa gami,
 si dogori rini gua sapu taveti Goi koa gami,
 meke va sisireni gami.
- 14 Ele va eva^{na}aeni gami na vina sisireana Goi si gami koari
 na tie pa votiki butubutu.
 Hoke hiruhirue batudi si arini pana ^{no}novala gami
 rini.
- 15 Doduru rane si koa variva taru, na kurekure si rau,
 16 sipu avosi rau sari na zinama ^{no}novala^{qu} koari na qua
 kana,
 meke koarini pu hiva tube au.
- 17 Sari doduru tinasuna hire si ta eva^{na}a koa gami,
 ba lopus luara panigo gami si Goi,
 meke lopus va kari pania gami sa Mua vinariva egoi
 koa gami.
- 18 Lopu hite etuligo gami si Goi,
 meke lopus hite sekea gami sa Mua tinarae.
- 19 Ba ele veko pani gami tu Goi pa varikorapadi rina
 kurukuru pinomo,
 meke va opo tamununi gami Goi sa adumuna sa
 minate!
- 20 Be muliⁿⁱ nia gami, sapu Agoi Zihova sina mami
 Tamasa,
 babe vahesi gami si kaiqa tamasa votikaedi pule,

- 21 ba kote ta gilana mo koa Goi.
 Ura na gilani Goi sari na binalabala tomedi pa bulo-
 mami.
- 22 Koasa laemu Goi, si tata tava mate nia gami doduru
 totošo,
 gua tugo rina sipi si gami pu ta tura_{na} va namanama,
 pude tava mate.*
- 23 Ba_{na}ra, Mu tuturei mae harupau!
 Na vegua ke aqa si Goi?
 Mu tuturei mae, Mu lopu veko pani gami ninae rane.
- 24 Na vegua ke tome Mua si Goi?
 Mu lopu muli_{ni}ni gami koari mami tinasuna.
- 25 Ele tava hoqa si gami pa pepeso,
 meke lopu boka turu pule,
 ele tava kilasa si gami.
- 26 Mu tuturei mae harupu gami,
 Mu va sare gami koa gua koasa Mua tataru lopu ta
_{na}ana kamona.

45

Keke Kinera Varihaba Tanisa Ba_{na}ra

(Keke kinera tadi na tie pa butubutu Livae pa tutina e
 Kora: Na Kinera Vinarihaba)

- 1 Sa buloqu si si_{ni}a na zinama leleadı,
 sipu tavetia rau sa kinera hie pude tanisa Ba_{na}ra.
 Sa meaqu si gua tugo na peni kubekubereana
 tanisa tie bokabokana kubekubere.
- 2 Agoi mo si tolavaemu hola koari doduru tie,
 sari na Mua zinama si si_{ni}i i na tataru,

* 44:22 Rom 8:36

- gua asa ke mana nigo Tamasa si goi ninae rane ka rane.
- ³ Mu palekia sa mua magu varipera,
ke agoi na tie varane pa vinaripera.
Agoi si na baṅara lavata ṅiniramū,
meke poko nia goi sa tinolava variva magasana.
- ⁴ Mamu ene la pa mua tinolava,
mamu lavelave hukata nia sa hinokara meke na tinōoto.
Mamu mataqara koasa mua ṅiniraṅira
koari doduru Mua tinavete pa lima mataomu.
- ⁵ ṅarudi sari na mua tupi,
ke qaha nuquru si arini pa bulodi ri na mua kana.
Hoqa todoṅo pa kenumu Goi sari na butubutu pa kasia popoa.
- ⁶ Ke Tamasa, sa Mua habohabotuana Baṅara
si koa hola ninae rane ka rane.
Koa totoli ni Goi sari na Mua tinoni pa tinōoto.*
- ⁷ Tataru nia goi sa tinōoto,
ba kukiti nia goi sa kinaleana.
Gua asa ke vizatigo,
meke va madigo sa mua Tamasa si goi,
pude poni nigo sa qinetuqetu nomana,
hola ni sari doduru turaṅamu.
- ⁸ Tava humaṅa lea sari na mua poko koa sa moa, na aloesi,
meke na kasia,
sari na tie mikemike si va qetuqetu igo koasa mua
vetu baṅara
sapu tava sarie kadakada livo elopaniti.
- ⁹ Sari na tudia vineki rina baṅara
si koa somanae koari na barikaleqe pu ta pamaṅaedi,
meke pa kali mataomu si turu nana sa kalaho

* 45:6 Hib 1:8,9

sapu tava sarie qolo nedala.

- 10 Tuqu vineki, mu avoso valeana mae koa rau.
Mamu veko pani sari na mua butubutu soti,
meke sa mua tatamana soti.
- 11 Okoro nia sa banara sa mua tinolava,
asa tu sa mua banara,
ke mamu va lavatia.
- 12 Sari na tie koasa vasileana nomana pa Taera,
si kaqu paleke ponigo vinariponi,
sari na tie tagotagodi hola ba kaqu paleke ponigo
soku votivotiki vinariponi arilaedi.
- 13 Tolavaena hola sa vineki tavia
sapu sa kalaho tanisa banara.
Ta piti turanae qolo sari nana poko
sipu koa si asa koasa vetu banara.
- 14 Visoviso va leleana sari nana poko
totoso turana la nia rini si asa koasa banara,
meke luli la koasa sari kasa vineki
pu turu turania sa kalaho,
meke turana lani tugo rini si arini koasa banara.
- 15 Pa qinetuqetu si ta turana nuquru la sarini koasa vetu
banara.
- 16 Agoi na qua banara,
kaqu soku sari na tumu koreo
pude hodaia sa binanara tadi kasa tiatamamia puk-
erane,
meke kaqu va evanae ni na tie totoli goi si arini pa
doduruna sa popoa!
- 17 Kaqu vata evania rau sa vina balabalana sa pozamu pa
doduru sinage na sage.
Gua asa ke kaqu vahesigo rina tinoni si agoi ninae
rane ka rane.

46

Sa Tamasa si Koa Somana Koa Gita

(Keke kinera tadi na tie pa butubutu Livae pa tutina e Kora)

- ¹ Tamasa sa nada aqoroana,
meke sa nada niniranira,
sa nada tinokae pa toso tasuna.
- ² Gua asa ke be tava niu sa pepeso,
meke soru sari na toqere,
meke lodu pa lamana peava,
- ³ meke be puzaka sari na tovovo na ovana sa lamana,
meke tava rizu sari na toqere pa tinanaziri tanisa
lamana,
ba lopu kaqu matagutu si gita.
- ⁴ Koanana si keke ovuku sapu sa tolonga sa kolona
si va qetui sari na tiena sa vasileana nomana tanisa
Tamasa lavata,
sa vasina hopena sapu koa ia sa Tamasa Ululuna Hola.
- ⁵ Tamasa si koa koasa vasileana nomana sana,
ke lopu kaqu boka ta novala si asa.
Kaqu tuturei mae pana munumunu vaqasa sa Tamasa
pude toka nia sa vasileana lavata sana.
- ⁶ Noveoro pa minatagutu sari na butubutu.
Zama si Asa, ke tarazuzu sari na tie koa sa kasia
popoa.*
- ⁷ E Zihova Tadi na Qeto Minate si somana koa gita.
Sa Tamasa te Zekopi sa nada Aqoroana.
- ⁸ Mae mamu dogori sari na tinavete variva matagutudi,
pu evani e Zihova pa kasia popoa.

* 46:6 Sa ginuana si “tarazuzu sari na tie” babe “noloro guana oto huda sa kasia popoa.”

- ⁹ Va nosoi Sa sari na vinaripera pa kasia popoa,
 moku pani Sa sari na bokala tadi na tie varane,
 moku va umumi Sa sari na dia hopere,
 meke sulu pani Sa sari na dia lave varipera.
- ¹⁰ “Beto varipera,
 mamu gilania sapu Arau sa Tamasa.
 Arau si koa tava lavata koa ri doduru butubutu.
 Tava lavata si Rau pa kasia popoa,” zama gua asa se
 Zihova!
- ¹¹ E Zihova Tadi na Qeto Minate
 si somana koa gita.
 Sa Tamasa te Zekopi, sa nada Aqoroana n̄n̄irana.

47

Zihova sa N̄n̄ati Baṅara Lavata

(Keke kinera tadi na tie pa butubutu Livae pa tutina e Kora)

- ¹ Mi popohara ni limamia gamu doduru tinoni!
 Mi kera velavela va ululae pa qinetuqetu koasa
 Tamasa.
- ² Mani ta pamaṅae se Zihova, sa Tamasa Ululuna Hola,
 na Baṅara Lavata si Asa,
 n̄n̄ati hiniva nia Sa sa doduru kasia popoa.
- ³ Pa Nana tinokae si koa mataqara holani gita sari na votiki
 butubutu,
 meke va boka gita Sa pude koa totoli ni si arini.
- ⁴ Vizata poni ni gita Sa sa nada popoa soti,
 sa qinetuqetu tadigita na butubutu te Zekopi,
 sapu tataru hola nia sa Tamasa.
- ⁵ Sipu korapa sage la pa Nana habohabotuana Baṅara se
 Zihova,
 si iraṅa pa qinetuqetu sari na tinoni,

- meke ivui rini sari na buki.
⁶ Mada kera vahesia sa Tamasa!
 Mada kera vahesia!
 Kera vahesia sa nada Baṇara!
 Kera vahesia!
- ⁷ Ura Tamasa si na Baṇarana sa doduru kasia popoa.
 Mada kera vahesia!
- ⁸ Habotu sa Tamasa pa Nana habohabotuana Baṇara
 madina,
 meke totoli ni Sa sari na butubutu.
- ⁹ Sari doduru nati hiniva pa kasia popoa
 si somana varigara koari na butubutu tanisa Tamasa
 te Ebarahami.
- Niṇira hola ni sa Tamasa sari doduru qeto minate
 varipera.
 Asa sa Nati hiniva lavata,
 niṇira hola sa Nana tinolie!

48

Zaione sa Vasileana Lavata te Tamasa

(Keke kinera tadi na tie pa butubutu Livae pa tutina e Kora)

- ¹ Nomana lavata se Zihova,
 meke garona tugo si pude tavahesi va ululae
 koasa vasileana lavata tanisa nada Tamasa,
 koasa Nana toqere hopena.
- ² Na tolavaena meke ululuna sa toqere Zaione,*
 sa vasileana lavata tanisa Baṇara Lavata.
 Variva qetu si asa pa doduru kasia popoa,
 sa toqere Zaione te Tamasa.
- ³ Ele vata dogoro nia Tamasa
 sapu Asa tu sa vinasare
 sapu koa pa korapana sa Nana vasileana lavata.

* 48:2 Mt 5:35

- 4 Ura dotu, ele varigara sari na baṅara,
pude rapatia sa toqere Zaione, gua.
- 5 Ba sipu dogoria rini si magasa,
meke tarazuzu na govete taloa si arini.
- 6 Matagutu na neneqara si arini,
gua tugo na barikaleqe pu ta sigiti koburu.
- 7 Gua tugo na vaka si arini
pu hena lamae ni na raneboṅi.
- 8 Ele avoso nia gami gua sapu ele evaṅia e Zihova,
meke kamahire si dogoro sotia gami koasa vasileana
lavata tanisa nada Tamasa,
sapu e Zihova Tadi na Qeto Minate,
meke kaqu kopu nia na va sare ia Sa sa Nana vasileana
lavata ninae rane ka rane.
- 9 Kei Tamasa, balabala va lohi la ia gami sa Mua tataru
nabuna
pa korapana sa Mua Zelepade.
- 10 Kei Tamasa, tavahesi si Goi koari na tie pa doduruna sa
kasia popoa,
meke avoso gilania rini sa Pozamu.
- Baṅara ni Goi sari na tie pa tinonoto;
11 madi koa qetu sari na tie pa Toqere Zaione!
- Madi koa qetuqetu sari na tinoni pa Ziuda,
sina koa gua koasa Mua vinaripitui tonotona.
- 12 Mi ene vari likohae nia si pa Zaione,
mamu naei sari na vasina varipera ululudi koasa
barana.
- 13 Dono va nonogai sari na gobana,
mamu viliti valeani sari na vasina niṅiradi koasa
sasada,

pude mu boka vivinei nia koasa sinage vaqura sapu
 korapa ta podo mae,
¹⁴ sapu e Zihova tugo sa nada Tamasa ninae rane ka
 rane.
 Asa si kaqu na nada koimata koari na rane mae hiroi.

49

Mu Lopu Kalavarae pa Mua Tinagotago

(Keke kinera tadi na tie pa butubutu Livae pa tutina e
 Kora)

- ¹ Mi avoso mae ia si hie gamu doduru tinoni!
 Mi va tali^{na} mae gamu doduru pa kasia popoa, ² gamu na
 tie hiteke na lavata, tagotago na habahuala!
- ³ Kaqu zama vura nia rau sa tinumatumae pa buloqu,
 meke kaqu koa ia na ginilae sa qua binalabala.
- ⁴ Kaqu va tali^{na} la i rau sari na zinama tumatumae,
 kaqu va bakali rau ginuadi si arini,
 totosu mikemike si rau.
- ⁵ Lopu kaqu matagutu si rau pa totosu tinasuna,
 pana vari dikue nau rina qua kana,
⁶ sapu sari na tie kaleadi pu kalavarae puleni koari na
 dia tinagotago,
 meke va lavata puleni koari na dia likakalae sokudi.
- ⁷ Lopu boka holu pule nia telena sa tie,
 lopu boka tabaria sa koe Tamasa sa hinoluna sa nana
 tinoa.
- ⁸⁻⁹ Ura sa hinoluna sa tinoa tana tie si noma sisigiti,
 meke gua sapu boka tabaria sa pude boka toa hola si
 asa pa pepeso si lopu garogaro.
- ¹⁰ Gilania gita sapu sari na tie tumatumaedi ba mate tu,
 keke^{no}no gua tugo mo ari na tie duviduvilidi na tie
 pekipekidi.

Mate luara vekoi mo rini koari na turaⁿadia sari na dia tinagotago.

¹¹ Be guana ari dia pepeso soti si arini pa kasia popoa hie, gua si arini,

ba sari na lovudi mo si na dia vasina soti, vasina si kaqu koa rini osolae kamoā na kamoā.

¹² Lopu boka govete nia keke tie sa minate, ura kaqu mate gua tugo ri na kurukuru si asa.

¹³ Ba be va lavati ri kaiqa si arini koari na dia zinama vinahesi puleni,

ba sa lovu tu sa vinabetona sa tinoa tadirini pu kalavarae puleni pa dia tinagotago.

¹⁴ Guana sipi tava nama pude mate sa dia tinoa, meke na minate tugo sa dia sepati kaqu gore toⁿoto la pa lovu sarini,

meke lopu sana kaqu muzi palae sa tinidia.

Kote koa si arini pa popoa tadi na tie matedi seu koari na dia vetu,

ba sari na tie toⁿoto si kaqu koa mataqara hola koa rini.

¹⁵ Ba kaqu harupu pule nia Tamasa sa qua tinoa koasa ⁿniranaⁿira tanisa minate.

¹⁶ Mu lopu talotaⁿa nia be ta evaⁿae tagotago si keke tie, meke be noma hola lala nana sa nana tinagotago!

¹⁷ Ura pana mate sa loketoⁿa si kaqu paleke taloa nia sa pa lovu.

Loke tinagotago si kaqu paleke la nia sa pa lovu.

¹⁸ Be guana qetuqetu sa tie pa nana tinoa soti, meke tava lavata si asa sina koa valeana,

¹⁹ ba kaqu luli la i tugo sa sari kasa tiatamana pukerane pa minate.

Vasina lopu hite ta dogoro sa kalalasa.

²⁰ Lopu boka govete nia keke tie sa minate,

ura kaqu mate gua tugo ri na kurukuru si asa!

50

Sa Vinahesi Hinokara Koe Tamasa

(Keke kinera te Asapa^d)

- ¹ Sa Tamasa ninira hola,
e Zihova si tioki sari na tie pa popoa pepeso,
podalae pa gasa rimata meke kamo pa lodu rimata!
- ² Sa Tamasa si nedala vura mae pa Zaione,
sa vasileana lavata sapu gotogoto mate pa Nana
tinolava!
- ³ Korapa mae sa nada Tamasa,
ba lopu mae golomo,
keke nika hurununa si koa pa kenuna Sa,
meke na raneboni niburuna si koa pa vari likohaena
Sa.
- ⁴ Tiokia Tamasa sa Manauru panaulu meke sa pepeso,
pude kekenono Nana tie va sosode pana varipitui ni
Sa sari Nana tie.
- ⁵ “Mi varigara mae koa Rau,
gamu doduru qua tie tava madimia.
Gamu sapu somana tavetia sa vinariva egoi koa Rau pa
vina vukivukih*i*.”
- ⁶ Sa manauru si tozi vura nia sa Nana tinonoto,
ura telena e Zihova sina tie varipitui.
- ⁷ “Kei Izireli, gamu na Qua tinoni,
Mi avoso mae, meke kaqu zama si Rau,
kaqu tozi vura ni Rau sari na mia sinea.
Arau se Zihova, sa mia Tamasa.
- ⁸ Lopu nore gamu Rau pa ginuadi rina mia vina vukivuk-
ihi,
meke koari na mia vinariponi vina uququ pu paleke
mae ni gamu doduru totoso!

- 9 Ba lopu okoro nia Rau si pude paleke mae nia gamu si keke bulumakao kokoreo,
babe keke qoti pa mia bara.
- 10 Ura sari doduru kurukuru pa hiqohiqo si Taqarau,
meke sari na rovana bulumakao koari na tina toqere.
- 11 Sari doduru kurukuru tapuru pa galegalearane,
meke sari doduru kurukuru name pu koa pa pepeso
si Taqarau!
- 12 Be ovia si Rau,
lopu kaqu tepa koa gamu!
Ura sa kasia popoa meke sari doduru pu koa vasina si
Taqarau!
- 13 Vegua, hoke hena masa bulumakao na napo ehara qoti
si Rau?
Lokari!
- 14 Mu ponía koe Zihova sa vina vukivukihi zinama leana,
mu va gorevura i sari na mua vina tatara koasa
Tamasa Ululuna Hola!
- 15 Mu tepa mae koa Rau pa rane tinasuna,
meke kaqu va sare igo Rau,
pude boka va lavatau,” gua se Zihova.
- 16 Ba koari na tie kaleadi si zama guahe sa Tamasa,
“Lopu garo si pude zama ni gamu sari na Qua tinarae,
babe vivinei nia sa Qua vinariva egoi.
- 17 Ura lopu hiva tava tumatumae si gamu,
meke kilui gamu sari na Qua tinarae.
- 18 Pana dogoria gamu si keke tie hikohiko si baeria gamu
si asa,
meke koa somanae si gamu koari na tie barabaratadi.
- 19 Doduru toroso si tupiti nia mo gamu si pude zama ni
sari na zinama kaleadi,

- meke lopu hite pamana nia gamu si pude zama kokoha.
- ²⁰ Tupiti nia mo gamu si pude zutui sari kasa tasimia, meke pude hata vura ni sari na dia sinea.
- ²¹ Evani mo gamu sari doduru pu gua sara, ba lopu kulu si Rau.
Gua asa ke balabala ia gamu, sapu gugua mo gamu si Rau, gua.
Ba kamahire tu si Maqu gegesi gamu, Maqu va bakala atuni gamu sari na mia sinea.
- ²² Mu avoso mae ia si hie, agoi pu mulini Nau, be lopu avoso goi si kote va kilasigo Rau, meke loke tie kaqu harupigo.
- ²³ Asa sapu ponia sa vina vukivukihi zinama leana koa Rau, si va lavata Au; ke kaqu vata dogoro nia Rau sa qua hinarupu koari doduru pu va tabe Au!”

51

Tinepa Tinaleosae te Devita Koe Tamasa

(Sa vinaravara te Devita sipu barabarata si asa koe Batisiba meke zutua sa Poropita Netani si asa koasa nana sinea.)*

- ¹ Ke Tamasa, Mu tataru nau pa korapa Mua tataru nabuna. Pa korapana sa Mua tataru variva taleosae si Mu va via au koari doduru qua sineke tinarae.
- ² Mu va mate pani sari doduru qua kinaleadi, Mamu va via au koari doduru qua sinea.
- ³ Ura gilani rau sari na qua sineke tinarae, meke sari na qua sinea si ta dogoro va bakala koa rau.

* 51: 2 Samuela 12:1-15

- 4 Koa Agoi mo, uve, koa Agoi mo
 si ele tavete va sea si rau,*
 meke ele tavete va kaleana si rau pa kenumu Agoi.
 Ke tonoto sa Mua zinutu koa arau,
 meke lopu sea sa Mua vinilasa.
- 5 Sipu podo rau si ele koa nana koarau sa kinaleana.
 Pa tiana sa tinaqu ba koa nana koa rau sa sinea.
- 6 Na hinokara mo si hiva nia Goi pa bulo tie,
 ke Mamu va dogoro nau sa Mua tinumatumae pa
 korapa buloqu.
- 7 Mu va mate pani sari na qua sinea,
 meke kaqu koa via si rau.
 Mu va via au, meke kaqu keoro hola nia rau sa sinou.
- 8 Mu va sinu nau qinetuqetu;
 pa mudina sa qua tinahuara
 sapu ele evana nau Goi
 pude maqu koa qetuqetu pule qua.
- 9 Mu lopu dono la i sari na qua sinea,
 ba Mu va mate pani sari doduru qua kinaleadi.
- 10 Kei Tamasa, Mu poni nau sa bulo viana,
 Mamu vekoa koa rau sa maqomaqo nono sapu soto
 va nabu koa Agoi.
- 11 Mu lopu hitu pani au koa Goi,
 Mamu lopu vagi pania sa Mua Maqomaqo Hope koa
 rau.
- 12 Mu poni pule nau sa qinetuqetuna sa Mua tinaharupu,
 Mamu toka nau pude qu okoro va tabe hinokarigo.
- 13 Meke kaqu tiqe va tumatumae ni rau koari na tie sea
 sari na Mua tinarae,
 pude madi kekere pule atu koa Goi si arini.

* 51:4 Rom 3:4

- 14 Kei Tamasa, Mu harupau koasa sinea vina mate tie;
sina Agoi sa Tamasa tana qua hinarupu.
Meke kaqu kera vura nia rau sa Mua tinoꞛoto.
- 15 Ke Baꞛara, Mu toka nau
pude maqu zama vura nia sa vinahesimu Goi!
- 16 Lopu okoro nia Goi sa vina vukivukihi meke na
vinukivukihi vina uququ,
ba be hiva nia Goi ba ele tavete vatu nia tu rau,
ba lopu kaqu qetu nia Goi.
- 17 Sa qua vina vukivukihi sapu variva qetu koe Zihova,
si na maqomaqo va pepekae.
Lopu kaqu kilua Goi sa bulo
sapu kekere na va pulepaho.
- 18 Kei Tamasa,
Mu tataru nia na toka nia sa popoa Zaione.
Mu kuri pulei sari na bara na gobana sa vasileana
Zerusalema.
- 19 Meke kaqu tiqe qetu ni Goi sari na vina vukivukihi tana
tinoꞛoto,
meke sari na vina vukivukihi vina uququ vasina.
Meke kaqu tava vukivukihi sari na bulumakao koko-
reo koasa Mua hope.

52

Vinaripitui meke sa Tataru Variharupi te Tamasa

(Keke kinera te Devita si hie sipu la koe Saula se Doeqi sa tie Edomu meke tozi nia sa sapu e Devita si la koe Ahimeleki sa hiamapa Ipi Hopena.)*

(1 Samuela 22:9,10)

¹ Kei, agoi na tie varane,

* 52: 1 Samuela 22:9-10

- na vegua ke vahesi pule nigo si goi koari na mua tinavete kaleadi,
 Sa tataru nabuna te Tamasa si koa hola ninae rane.
- ² Doduru rane si balabala ia goi si pude nonovalala la koari kaiqa.
 Sa meamu si naru guana reza,
 va podopodoe koha si goi doduru rane.
- ³ Qetu nia goi sa kinaleana hola nia sa lineana,
 sa kinohakoha hola nia sa hinokara.
- ⁴ Agoi na tie marikokohamu,
 qetu nia goi si pude va sigiti i bulodi sari na tie koari na mua zinama.
- ⁵ Ba kaqu huara ilasigo e Zihova si goi ninae rane.
 Kaqu vagi panigo sa Tamasa si goi koasa mua popoa soti,
 meke kaqu vala nigo Sa koasa vasina tadi na maqo-maqodi rina tie matedi.
- ⁶ Kaqu dogoria rina tie tonoto sapu gua asa,
 meke matagutu dia,
 meke kaqu hegere nigo rini si goi, meke zama,
- ⁷ “Ai, dotu sa tie sapu lopu hiva kalavarae koe Tamasa pude tava sare,
 ba ranei sa sari nana tinagotago sokudi.
 Sa nana niniranira si mae guana koasa nana ninovanovalala pa tie,” gua si arini.
- ⁸ Ba arau si toa valeana pa vetu te Zihova,
 guana huda olive sapu buma valeana.
 Kalavarae si rau koasa tataru nabuna te Tamasa ninae rane.
- ⁹ Kaqu zama leana koa Goi ninae rane si rau,
 koari na tinavete saripu ele taveti Goi.
 Koa Goi mo Zihova si kaqu kalavarae si rau sina Agoi mo si leana.

Kaqu tozi vura nia rau koari na tie noodi sa Mua lineana
Goi.

53

Sa Kinaleana tana Tie

(Keke kinera te Devita)

¹ Na tie duvili si zama guahe pa bulona,*
“Loke Tamasa si koa,” gua.

Sarini pu zama gua asa si na tie kaleadi.
Tavete va sea sisigiti si arini,
meke lopu keke arini si evaⁿⁱa gua sapu leana.

² Do^{no} gore mae pa Ma^{na}uru koari na tie pa pepeso sa
Tamasa,
pude do^{no} hata ia keke sapu gilae meke hata ia sa
Tamasa.

³ Ba ele ene sea meke bure^{ne} beto sari doduru,
meke lopu hite keke arini si tavetia gua sapu leana,
namu loketo^{na} hokara!*

⁴ Zama sa Tamasa, “Loke dia ginilagilana sari kasa tie
kaleadi hire,
pu va murimuri pani sari na tie Taqarau,
Keken^{ono} gua sapu gani va murimuri rini sari gedi ginani,
meke lopu hite varavara la si arini koa Rau,” gua si
asa.

⁵ Ba kaqu tava tarazuzu va kaleana si arini,
sapu lopu ele hoke gugua visoroihe.
Kaqu va hurakataei Sa sari na susuridi rina kana tadi nana
tie.
Kaqu va kurekurei goi si arini,
ura ele etulu pani Tamasa si arini.

* 53:1 Rom 3:10-12 * 53:3 Rom 3:10-12

- ⁶ Mani vura mae mo pa Zaione sa tinaharupu tadi na butubutu Izireli.
 Pana va mamutu pulei e Zihova sari na Nana tinoni Izireli,
 si kaqu qetuqetu hola si arini.

54

Vinaravara pude Ta Harupu koari na Kana

(Vinaravara te Devita sipu qoraia rina tie pa Zipi totošo koa tome si asa pa dia popoa.)*

- ¹ Ke Tamasa, Mu harupau,
 Zihova, Mamu vata rupahau pa korapa Mua
 ninirañira.
- ² Ke Tamasa, Mu avosia sa qua vinaravara,
 Mu va taliña maei sari na qua zinama.
- ³ Sari na tie karovodi si korapa mae pude rapata au;
 sari na tie variva mate pu lopu korapa pamaña nia sa
 Tamasa si korapa podekia pude va mate au.
- ⁴ Ba sa Tamasa si na qua tinokae,
 Asa si na qua Bañara meke na qua lave.
- ⁵ Mani tavetavete ni Tamasa sari na dia kinaleana soti
 teledia pude va kilasi sari na qua kana.
 Kaqu va huara ineti Sa si arini, sina ta ronuenta si Asa.
- ⁶ Ke Zihova, kaqu poni moka nigo rau si keke vina
 vukivukihī.
 Kaqu vahesigo rau, sina na Tamasa leamu si Goi.
- ⁷ Ura ele va sare au Goi si rau koari doduru qua tinasuna,
 meke dogori rau sapu ele tava kilasa sari na qua kana.

* 54: 1 Samuela 23:19, 26:1

55

Vinaravara te Devita pu Ta Nonovalala Koa Keke Nana Baere

- ¹ Ke Tamasa, Mu avosia sa qua vinaravara,
Mu loqu kiluia sa qua tinepatepa.
- ² Mu va avoso mae au. Mamu olana mae au,
sina ele tava malana si rau pa qua tinasuna,
³ koasa halabutudi ri na qua kana.
- Ura na ta nonovalala si rau koari na tie kaleadi.
Meke bugoro nau na kukiti nau rini.
- ⁴ Matagutu na tarazuzu sa buloqu,
meke sa tinasuna tanisa minate si naqotau.
- ⁵ Minatagutu na ziziziri si rau,
tava kilasa pa tinaduaa sa tiniqu.
- ⁶ Kei, be ari tatapuruqu gua mo na kukuva,
maqu tapuru taloa qua pa seu,
maqu la koa magogoso qua.
- ⁷ Uve, maqu tapuru va seu la qua pa soloso qega,
maqu la koa qua vasina.
- ⁸ Maqu tuturei la hata ia si keke qua aqoroana
pude qu tome koari na qua kana,
arini pu guana givusu pa raneboni.
- ⁹ Kei Banara, Mu huara pani gedi sari na dia minizimizi,
sina dogoria rau sa vinari kakatorae na ninovanovala
pa korapana sa vasileana lavata.
- ¹⁰ Rane na boni si ene vari likohae si arini panaulu koari
na gobana sa vasileana,
evani rini pa korapana sa vasileana sari na tinasuna
na ninovanovala.
- ¹¹ Na tinahuara si koa pa korapana sa vasileana;
soku hola sari na ninovanovala na sinekeseki koari
na sirana koa sa vasileana.

- 12 Be guana qua kana si nonovalau na va sisire nau,
 si boka va kamo*i* rau.
 Be na kana sapu kukiti nau meke variper*a* koa rau,
 si kaqu tome nia rau si asa.
- 13 Ba agoi mo, na qua baere soti,
 na turanaqu, meke na tie gua mo arau.
- 14 Gita mo sapu hoke baere valeana,
 meke hoke ene varigara la pa vinatehi pa vetu te
 Tamasa.
- 15 Madi mate makamakata gedi sari na qua kana,
 madi gore la gedi pa vasina tadi na tie matedi sipu
 lopu ele mate rini.
 Na kinaleana si koa koa ri na dia vetu soti meke pa
 bulodi.
- 16 Ba tepa la si rau koe Zihova sa Tamasa,
 meke kaqu harupau Sa.
- 17 Sari na qua tinalotana si va sage la i rau koa Sa,
 pana munumunu, korapa rane, na veluvelu;
 meke kaqu avosia Sa sa mamalainiqu.
- 18 Rapata varikali nau rina qua kana si rau,
 ba kaqu va sare au Sa, meke lopu kaqu ari bakoraqu.
- 19 Sa Tamasa sapu koa totoli ninae rane ka rane,
 si kaqu avosau si rau meke kaqu va kilasi Sa sari na
 qua kana;
 sina korodia hobei rini sari na dia tinoa
 meke korodia pamana nia rini si Asa.
- 20 Sa qua baere koana mo si rapata ni sari nana baere,
 ke kumatia sa sa nana vina tatara.
- 21 Sa nana vivinei si memeh*e* hola nia sa bata,
 ba sa bulona si sinia na kinukiti,
 sari nana zinama si lomos*o* guana oela olive,

ba variva bakora guari na magu ta avana si arini.

²² Mu vala i koe Zihova sari na mua tinasuna,
meke kaqu toka nigo Sa;
lopu kaqu va malumia Sa pude tava kilasa sa tie toto.

²³ Ba kaqu va mate makati Agoi Tamasa sari na tie variva
mate na kokohadi sara,
pude gore la pa vasina tadi na tie matedi,
sipu korapa tie vaquradi si arini.
Ba arau si kaqu kalavarae koa Agoi.

56

*Sa Vinaravara Kinalavarae Koe Tamasa**

(Totoso tuqea rina tie Pilisitia se Devita pa vasileana Qati)

(1 Samuela 21:13-15)

- ¹ Kei Tamasa, Mu tataru nau, ura rapata nau rini;
ta novala si rau koari na qua kana doduru totoso.
- ² Doduru rane si rapata nau rini si rau.
Sokudi arini si varipera mae koa rau.
- ³ Kei Tamasa, pana matagutu rau,
si kalavarae si rau koa Agoi.
- ⁴ Koe Tamasa mo si kalavarae rau, ke lopu kaqu matagutu
si rau.
Vahesi Igo meke rane si rau sari na Mua zinama;
loketona si kaqu boka tavete nau keke tie pa pepeso,
- ⁵ Sari na qua kana si va tasunau ri doduru totoso,
doduru totoso balabala hatai rini si kaiqa sirana pude
va sigitau.
- ⁶ Varigara si arini meke tome nau rini koari na vasidi
tometomeana.
Kopukopu nau rini koari doduru qua tinavete.

* 56: 1 Samuela 21:13-15

Hiva nia rini pude va mate au.

⁷ Kei Tamasa, va kilasi gedi koari na dia kinaleadi,
va gore pani sari na tie sara pa Mua tina_uaziri.

⁸ Gilani Goi sari na qua tinasuna,
balabala i Goi sari na kolomataqu.
Kuberi Goi si arini pa mua buka.

⁹ Koasa rane pu tioko atugo rau,
si kaqu kekere pule sari na qua kana.

Gilania rau si hie,
ura na somana koarau sa Tamasa.

¹⁰ E Zihova sa Tamasa si vahesia rau
koari Nana vina tatara.

¹¹ Koa Sa si kalavarae rau ke lopu hite matagutu.
Nasa si kote boka tavete nau rina tie?

¹² Kei Tamasa, maqu eva_ua vura ni sari na qua tinoko-
tokoro.

Maqu ponigo sari na qua vina vukivukihi zinama
leana koa Goi.

¹³ Ura ele va sare au Goi si rau pa minate,
meke kopu ni Goi sari na nenequ pude lopu hoqa,
pude qu ene pa kenumu Goi Tamasa pa korapa
kalalasa.

57

*Tinepa Tinokae Koe Tamasa**

(Keke vinaravara te Devita sipu govete nia sa se Saula
koasa bae.)

(1 Samuela 22:1, 24:3)

¹ Mu taleoso nau pa Mua tataru, Kei Tamasa,
Mu taleoso nau.

* 57: 1 Samuela 22:1, 24:3

Ura koa Goi mo si aqorae si rau kekeⁿoⁿo guana
 kurukuru
 pu va aqori sari na tuna pa kauru tatapuruna
 si gua tugo sapu aqorae si rau koa Goi,
 osolae hola sa tinasuna pa tinoa.

² Tapa la si rau koasa Tamasa pu Ululu Hola koari doduru,
 koasa Tamasa pu va gorevura i sari doduru qua
 hiniva.

³ Kaqu olaⁿa mae si Asa pa Maⁿauru pude harupau.
 Kaqu va kilasi Sa sarini pu kukiti nau.

Kaqu va dogoro nau Sa sa Nana tataru nabuna,
 meke kopu ni Sa sari Nana zinama.

⁴ Koa si rau pa varikorapadi ri na kana, pu guana laione
 variva matedi,
 sari na livodi si ⁿaru guana tupi na hopere,
 sari na meadi si ⁿaru guana magu variperera.

⁵ Kei Tamasa, Mu koa tavalavata si Goi panaulu pa
 Maⁿauru!
 Sa Mua minataqara si mani ta dogoro pa doduru
 kasia popoa.

⁶ Sari na qua kana si tavetia si keke sipata pude vagi au,
 talotaⁿa hola si rau.
 Gelia rini si keke pou pude va hoqa au, gua,
 ba hoqa pule tugo teledia koasa pou asa.

⁷ Kei Tamasa, raⁿerane valeana qua si rau,
 ke kaqu kera vahesi Igo rau si Goi.

⁸ Maqu vaⁿunu meke kera,
 maqu kera vahesia pa mike,

maqu kera vahesia sa Tamasa pana munumunu
vaqavaqasa.

⁹ Kei Baṅara, kaqu zama leana si rau koa Goi pa varikora-
padi rina butubutu,
ke maqu kera vahesi Igo rau si Goi pa vasina koa sari na
tinoni.

¹⁰ Ura sa Mua tataru nabuna si kamo la koari na Maṅauru,
meke sa tina ronuemu si kamo la koari na lei.

¹¹ Kei Tamasa, Mu vata dogoro nia sa Mua linavata koa sa
Maṅauru,
meke sa Mua ṅiniraṅira pa doduru kasia popoa.

58

*Tinepatepa te Devita koe Tamasa pude Va Kilasi sari na Tie
Kaleadi*

¹ Vegua, vilavilasa valeana tugo si gamu na tie varipitui?
Varipitui va toṅoto ni tugo gamu sari na tie?

² Lokari! Tale na kinaleadi mo pu boka taveti gamu si
balabala i gamu,
meke variva mate si gamu pa popoa pu koa ia gamu.

³ Sari na tie kaleadi si tale tavete va sea mo doduru toতো
pa dia tinoa,
sipu podo rini si podalae kokoha dia mo.

⁴ Gua tugo na noki poizini si arini.

Lopu va tabea rini sa Tamasa

gua tugo sari na noki pu tukui sari na talinṅadia,

⁵ pude lopu va avosia sa kinera tanisa tie pu kopu ni.

⁶ Kei Tamasa, Mu pako pani livodi sari na tie kaleadi sara,
saripu guana laione.

Zihova, Mu unusu pani sari na livo nomadi pa ṅuzudi
sarini pu guana laione vaqura.

⁷ Madi totolo palae guana kolo pu murimuri palae si arini.

Madi ta neti va munala umumu gedi si arini guana duduli pa siraṅa.

⁸ Madi popa meke murimuri taloa gua tugo na suloko si arini,
madi mate va kenue gua tugo na koburu haha pu podo mate sapu lopu hite dogoria sa kalalasangana sa rimata.

⁹ Totoso lopu ele hite gilania keke toṅa rini,
si ta seke palae guana duduli si arini.
Kaqu ivu pani Tamasa si arini pa Nana tinaṅaziri,
sipu korapa toadi rini!

¹⁰ Sari na tie toṅoto si kaqu qetuqetu
pana dogori rini sapu tava kilasa sari na tie kaleadi.
Kaqu la neti si arini koari na eharadi rina tie kaleadi.

¹¹ Kaqu zama sari na tie, “Uve, hinokara, na koa nana tugo sa pinia tadi na tie toṅoto,
meke hinokara sapu koa nana tugo si keke Tamasa sapu varipitui nia sa kasia popoa,” gua.

59

*Vinaravara Vinasare koari na Kana**

(Totoso garunu lani e Saula sari nana tie pana boṅi pude kopukopu nia koasa nana vetu se Devita pude tuqe vagia meke va matea.)

(1 Samuela 19:11)

¹ Kei qua Tamasa, Mu va sare au koari na qua kana,
Mu toketoke hukata nau koarini pu varipera mae koa rau.

² Va sare au koarini pu tavete va kaleana,
Mu harupu va seu au koari na tie variva mate sara.

³ Ura dotu, korapa pequ aqa nau rini si rau,

* 59: 1 Samuela 19:11

sari na tie kaleadi si varigara pude varipera mae koa rau.

Kei Zihova, lopu tavete gua asa sina lopu seke tinarae na sea si rau.

⁴ Loke qua sinea si rau sapu pada pude varigara mae pequ nau rini.

Mu tuturei mae dogorau, Mamu toka nau!

⁵ Zihova Tadi na Qeto Minate,

Agoi mo sa Tamasa tadi na tie Izireli.

Mu tuturei mae, Mamu va kilasi sari na butubutu huporodi;

lopu veko hola ia keke koari na tie kaleadi pu tave-tavete va kaleana.

⁶ Doduru veluvelu si pule mae si arini,

kurumu variva nuli guana siki,

meke ene vari likohae nia rini sa vasileana nomana.

⁷ Avoso latu sari na dia zinama nonovala, na vina matagutu.

Sari na dia zinama pa nuzudi si naru guana magu varipera.

Balabala ia rini sapu lopu kaqu ta avoso pa tie, gua.

⁸ Ba hegere ni Goi Zihova si arini,

meke va sisire ni Goi sari doduru butubutu huporo.

⁹ Kei Tamasa, ranea rau sa Mua niniranira,

Agoi mo sa qua Aqoroana.

¹⁰ Koasa Nana tataru nabuna si kaqu mae harupau sa qua Tamasa,

meke kaqu va dogoro nau Sa sapu va kilasi Sa sari na qua kana.

¹¹ Kei Banara, mami lave,

Mu lopu tuturei va matei sari na kana hire,

ba Mamu vata hurakatae i gedi pa doduru vasina
 pude di kilasa,
 pude madi lopu muli_{ni} nia rina qua tinoni sa Mua
 ninira_{ni}ira.

¹² Tale kaleadi mo si zama vura ni rini pa nuzudi na berudi.
 Madi ta sipata gedi koari na dia vinahesi pule teledia,
 sina leveleve na kokoha si arini!

¹³ Mu va puzuli pa Mua binugoro,
 Mu va puzulu hokari gedi
 pude madi gilania ri doduru tie
 sapu Tamasa si koa totoli pa Izireli,
 meke sa Nana tinolie si repaha la pa doduru kasia
 popoa.

¹⁴ Hopeke veluvelu si pule mae si arini,
 mae variva nuli guana siki si arini.
 Ene vi_{no}hae ia rini sa vasileana nomana,

¹⁵ guana siki sapu hata ginani,
 hohou si arini be lopu de_{na}.

¹⁶ Ba arau si kaqu kera nia sa Mua ninira_{ni}ira,
 pana munumunu kaqu kera va ululae nia rau sa Mua
 tataru nabuna.

Ura Agoi mo sa qua Aqoroana,
 meke na qua tinokae pa toতোসো tasuna.

¹⁷ Kei Tamasa, vahesi Igo rau si Goi,
 ra_{ne}a rau sa Mua ninira_{ni}ira.

Agoi mo sa qua Aqoroana,
 sapu va dogoro nau sa tataru nabuna.

60

*Tinepa La Vinasare Koe Tamasa**

(Sa kinera te Devita totošo la razai sa sari na tie varipera pa Siria pu mae pa popoa Mesopotemia meke Zoba, meke va matei Zoabi sari ka manege rua tina tie Edomu pa Lolomo Solo.)

(2 Samuela 8:13; 1 Koronikolo 18:12)

- ¹ Kei Tamasa, ele etulu gami Goi,
meke ele va kilasa gami Goi si gami.
Ele bugoroni gami Goi
ba Mamu poni puleni gami sa niniranira.
- ² Agoi, si va niu ia sa pepeso,
meke ta viqala si asa.
Mu salani Goi sari na Mua tie
pu ele ta huara guana pepeso.
- ³ Ele vata sigiti i Goi sari na Mua tie koari na tinitona
tasunadi,
ele guana va naponi gami vaeni Goi,
ke viviri si gami meke ene tedeve lamae.
- ⁴ Ele va balaui Goi sarini pu pamana nigo,
pude di va talevara koasa tinahuara.
- ⁵ Mu harupu gami pa Mua niniranira,
Mamu olania sa mami vinaravara, gami pu tataru
nigo,
pude tava mataqara si gami pa Mua niniranira.
- ⁶ Ele zama sa Tamasa pa Nana vasina hopena,
“Pa korapa minataqara si kaqu paqapaqaha si pa
vasileana Sekemi,
meke kaqu paqahia rau sa Lolomo pa Sukoti koari na
Qua tie.

* 60: 2 Samuela 8:13; 1 Koron 18:12

- ⁷ Taqarau sa popoa Qileadi,
 Taqarau tugo sa butubutu Manase.
 Sa butubutu Iparemi si na butubutu tadi na tie varipera,
 meke sa butubutu Ziuda si tadi na banara.
- ⁸ Moabi si kote guni nia Rau Qua besini pezapezakuana
 koasa popoa.
 Pa Edomu si kaqu gona la nia Rau sa Qua sadolo,
 pude na vina gilagilana sapu Taqarau si asa.
 Koari na tie Pilisitia si kaqu velavela la nia Rau sa Qua
 minataqara.”
- ⁹ Kei Tamasa, esei si kaqu tura^{na} gami pude la nuquria
 gami sa vasileana lavata ta barana?
 Esei si kaqu tura^{na} lani gami pa Edomu?
- ¹⁰ Kei Tamasa, kilu gami mo Goi si gami?
 Lopu kaqu luli somanae tu si Goi koasa mami qeto
 minate?
- ¹¹ Kei Tamasa, mae tokani gami pude razai sari na kana,
 ura sa tinokae tana tie si loke guguana.
- ¹² Pude somana si Goi koa gami si kaqu mataqara si gami,
 Agoi mo si boka va kilasi sari na mami kana.

61

Vinaravara pude Ta Kopue

(Kina te Devita pude mikemike nia)

- ¹ Ke Tamasa, mu avosia sa qua kinabo,
 mamu va avoso mae ia sa qua vinaravara.
- ² Koa va seu si rau pa qua popoa soti,
 ke malohoro sa buloqu,
 Tepatepa atu koa Goi si rau,
 tura^{na} au la koasa patu hihiu.
- ³ Mu tura^{na} lani au pa Mua aqoroana,

ura Agoi sina qua vetu ninirana,
sa qua lave pu hukati sari na qua kana.

- ⁴ Va malumau, maqu koa pa Mua vetu hopena ninae rane!
Va malumau, maqu koa aqoro koa Goi,
guana kurukuru pu va aqori sari na tuna pa kauru
tatapuruna.
- ⁵ Ura Agoi Tamasa, ele avosi sari na qua vina tatara,
meke ele poni nau Goi sa minana gua
sapu tagoa rini pu pamana nia sa Pozamu.
- ⁶ Mu tomo lani sari na vuaheni sokudi koasa tinoa tanisa
banara.
Mu va toa va gelenae ia si asa.
- ⁷ Mani koa banara va gelenae si asa pa kenumu Goi
Tamasa.
Mu va aqoria si asa koasa Mua tataru nabuna,
meke kopu nia gua sapu ele tozi nia Goi koari na Mua
zinama.
- ⁸ Gua asa ke kaqu kera vahesi Igo rau si Goi doduru totošo,
totošo ponigo rau hopeke rane gua saripu va tatara
ni rau.

62

Ranea sa Kinopu te Tamasa

- ¹ Ura e Tamasa mo telena si aqa va nono nia rau mae
guana koa Sa sa qua tinaharupu.
- ² Asa mo telena sa qua patu aqoroana meke na qua
tinaharupu.
Lopu kaqu hite tava kilasa si rau.
- ³ Vea seunae gua si kaqu rapata nia gamu sa tie
sapu malohoro gua na bara ta huarana?

⁴ Hiva va gore pania mo gamu si asa pa nana tuturuana ta
pama^uaena,
qetu nia gamu sa kinohakoha.

Zama ni gamu sari na zinama tamanaedi,
ba pa korapa bulomia si leve nia gamu si asa.

⁵ Koe Tamasa mo telena si kalavarae rau
va sotoa rau koa Sa sa qua rinoverove.

⁶ Asa mo sa qua patu aqoroana meke na qua tinaharupu.
Asa si na qua bara heheda,
ke lopu kaqu tava kilasa si rau.

⁷ Sa qua tinaharupu meke na qua vina lavata si koa mo
koasa Tamasa.

⁸ Ke gamu na qua tinoni,
Mi kalavarae koe Tamasa doduru totošo.
Mi tozi lani koa Sa sari doduru mia tinasuna,
Ura Asa mo sa nada aqoroana.

⁹ Doduru tie si guana keke sini^uno mo,
hiteke na lavata si loke laedi,
Veko lani koasa padapadana mamata,
mamu dogoria sapu namu loke hite vasi mamatadi si
arini,
mamahelo hola nia rini sa sini^uno.

¹⁰ Mi lopu kalavarae koasa ^uninova^unovaladi;
mi lopu rovea sapu kaqu vagi nia keketona gamu sa
hinikohiko na huhuara.
Be guana soku sari mia tinagotago,
ba mi lopu va sotoa sa mia kinalavarae koa rini.

¹¹ Ele avoso pilipulea rau zama nia Tamasa si hie,
sapu sa ^uninira^unira si Tanisa tugo,

¹² meke Tamugoi Baṅara tugo sa tataru nabuna,
 gua.*
 Meke Agoi tugo telemu pi ai sari hopeke tie koa gua koari
 hopeke dia tinavete.

63

*Saivi Hataia Sa sa Tamasa**

(Keke vinaravara te Devita sipu koa si asa pa soloso qega
 pa Ziuda.)

- ¹ Ke Tamasa, Agoi mo sa qua Tamasa;
 saivi hataigo rau si Goi.
 Doduruna sa qua tinoa si okoro pude dogorigo;
 kekeṅoṅo gua sapu memeha nia rau sa kolo pa popoa
 popana
 si gua tugo sa maqomaqoqu si memeha nigo.
- ² Mu vata dogoro koa rau pa Mua vasina hopena,
 Mu va dogoro nau sa Mua ṅiniraṅira meke sa Mua
 tinolava soti.
- ³ Sina sa Mua tataru nabuna si leana hola nia sa tinoa;
 ke maqu vahesi Igo.
- ⁴ Kaqu zama leana si rau koa Goi pa doduruna sa qua tinoa,
 kaqu va sagei rau sari na limaqu na vinaravara pude
 vahesi Igo.
- ⁵ Sa maqomaqoqu si kaqu qetu na qetu guana tie sapu
 deṅa pa ginani,
 kaqu vahesi Igo rau si Goi koari na kinera qetuqetu.
- ⁶ Sipu eko si rau pa qua teqe,
 si balabala pulei rau sari na Mua tinokae koa rau;
 doduru boṅi si va nonoga Igo rau si Goi pa buloqu.
- ⁷ Ura Agoi mo sa qua tinokae doduru toso.

* 62:12 Zob 34:11; Zer 17:10; Mt 16:27; Rom 2:6; Rev 2:23 * 63: 1 Samuela
 23:14

Ke kaqu kera qetuqetu Nigo rau koasa Mua kinopu
koa rau pa kauru tatapurumu Goi ta kopue si rau.

⁸ Koa soto va nabu koa Goi si rau,
sa Mua niniranira si tuqe au na va sare au.

⁹ Ba arini pu hata au pude va mate au gua,
si kaqu gore la pa vasina tadi na tie matedi.

¹⁰ Kaqu tava mate si arini pa vinaripera,
Meke kaqu gani rina kurukuru pinomo sari na tini-
dia.

¹¹ Ba sa banara si kaqu koa qetuqetu koe Tamasa pu va
mataqaria si asa.
Sari doduru pu veko vina tatara koa sa pozana e
Zihova si kaqu vahesia si Asa,
ba sari na tie kokoha si kaqu tava noso.

64

Vinaravara pude Ta Kopue

(Keke vinaravara te Devita)

¹ Tamasa, koa pa tinasuna si rau,
Mu avosia sa qua vinaravara.

Matagutu ni rau sari na qua kana,
Mu harupia sa qua tinoa!

² Mu kopu nau, mamu va seu pani au koari hiniva kaleadi
tadi na tie,
koa sa kobi tinoni variva matedi.

³ Va narui rini sari na meadi guana magu varipera,
meke va totoanae ni rini sari na zinama nonovala,
guana tupi.

⁴ Tuturei hola si arini pude tozi va enei,
sari na dia sinekesekei na zinama kohakoha variva
kurekuredi.

Lopu matagutu si arini pude nonovali sari na tie leadi.

- ⁵ Varizuka va n̄in̄irai si arini koari na dia n̄ati binalabala seadi.
 Varivivinei nia rini vasina kaqu vekoi rini sari na dia sipata.
 “Loke tie kote dogoro gita,” gua si arini.
- ⁶ “Esei si boka hata vura ni sari na nada tinavete kaleadi?
 Ele pada tome valeani gita sari nada binalabala,” gua si arini.
 Ura sari na binalabala pa bulona tie si tava paere.
- ⁷ Ba kaqu gona ni tupi Tamasa si arini,
 meke kaqu hinoqa mate si arini.
- ⁸ Kaqu tava kilasa si arini pa guguadi sari na dia zinama,
 meke ari doduru pu dogorodi si kote va qenoqeno batudi meke zama va sisire ni;
- ⁹ Kaqu matagutu sari doduru tie,
 meke kaqu balabala ia rini gua sapu evan̄ia sa Tamasa,
 meke kaqu totozia rini koari na tie sari nana tinavete.
- ¹⁰ Sari na tie toṅoto si madi koa qetuqetu koe Zihova,
 Madi koa aqorae koa Sa.
 Madi vahesia rina tie toṅoto si Asa.

65

Vinahesi meke na Zinama Leana

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Kei Tamasa, garo tugo pude vahesi Igo gami si Goi pa Zaione,
 meke kopu ni sari mami vina tatara koa Goi,
² sina hoke olan̄i Goi sari na vinaravara.
 Ke sari doduru tinon̄i pa kasia popoa si kaqu mae koa Goi,
³ koa gua koari na dia sinea.
 Tava kilasa si gami koa gua koari na mami sineke tinarae,
 ba taleosaeni gami Goi.
- ⁴ Tamanae tugo sa tie pu vizatia Goi pude koa tata koa Goi pa Mua vasina hopena.

Kaqu qetu nia gami sa lineana koasa Mua vetu
hopena sapu sa Mua Zelepade hope.

- ⁵ Pa Mua inola^{na} si poni gami Goi sa minataqara,
meke variva magasa sari na Mua tinavete pude
harupu gami.
Sari doduru tie pa kasia popoa meke pa kali karovodi rina
kolo si kalavarae Igo si Goi.
- ⁶ Agoi sapu va turui sari na toqere pa Mua ⁿnirana^{nira},
meke vata dogoro nia Goi sapu na patutokaemu si
Agoi.
- ⁷ Va bulei Goi sari na ovaⁿnadi rina kolo lamana,
meke sa puzakadi rina tovovo,
va nosoa Goi sa vinari kakatorai tadi na tinoni.
- ⁸ Sa doduruna sa kasia popoa
si magasa hola ni sari na tiⁿnito^{na} pu evaⁿni Goi,
meke velavela nia rini pa kinaⁿerina vanahesi na qine-
tuqetu.
- ⁹ Va hoqa ia Goi sa ruku pude kopu nia sa kasia popoa meke
va masuria.
Va siⁿni ni kolo Goi sari na ovuku.
Ponia linetelete Goi sa pepeso.
Gua asa kopu gunia Goi sa pepeso.
- ¹⁰ Va gorea Goi sa luturu* koari na ilaka pepeso pu ta gelidi
pude va bobosi.
Va malohori Goi sari na pepeso koasa ruku
remiremisi,
meke va toqoli Goi sari na linetelete.
- ¹¹ Va masuria Goi sa vuaheni,
ke soku sa pinakepakete pa inuma.
Vasina la Goi si koa tugo sa minamutu.
- ¹² Sari na ilaka duduli si siⁿni na rovana sipi,

* 65:10 Na ruku ⁿnirana.

meke doduru tinona si guana tie pu kera qetuqetu
pa dia zinama leana koe Tamasa.

- ¹³ Sari doduru vasidi si sini na rovana sipi.
Sari na lolomo si sini na huiti.
Kekeono gua na tie sapu kera pa qinetuqetu si arini.

66

Kinera Vinaravara meke Zama Leana Koe Tamasa

- ¹ Mi velavela vahesia sa Tamasa pa qinetuqetu,
gamu doduru tinoni pa kasia popoa.
- ² Mi kera vahesia se Zihova.
Mi vala sa vinahesi na vina lavata koa Sa.
- ³ Mi zama la guahe koe Tamasa,
“Variva magasa hola sari na Mua tinavete!
Nomana hola sa Mua niniraniira,
ke matagutu sari Mua kana meke todoño pa kenumu
Goi.
- ⁴ Sari doduru tinoni pa kasia popoa si vahesigo.
Kera atu ni rini sari na kinera vinahesi,
meke kera va lavatigo rini si Agoi Zihova.”
- ⁵ Mae mamu dogori gua sapu taveti sa Tamasa.
Variva magasa sari na Nana tinavete pu poni ni Sa
koari na tie.
- ⁶ Va popa ia Sa sa kolo, meke ene karovo koa sa ovuku
popana sari na tie.*
- Qetuqetu si gita, sina koa gua koari Nana tinavete Sa.
- ⁷ Koa Banara si Asa ninae rane ka rane;
meke kopu totoko ni Sa sari doduru butubutu.
Sari na tie va guguedi si madi lopu koa ululu hola koa
Sa.
- ⁸ Vahesia sa Tamasa, gamu na tinoni;
mani ta avoso sari mamalaiini vinahesina Sa.
- ⁹ Kopu ni gita Sa si gita pude toa,

* 66:6 Ekd 14:21; Zos 3:14-17

meke lopu va malumu gita Sa pude gulazoro hoqani gita.

- 10 Tamasa, ele podeke gami Goi si gami,
keke^{no}no sa siliva sapu ta kina pude tava via pa nika.
- 11 Ele guana voi gami Goi si gami pa korapana sa Mua vaqara,
meke veko gami Goi pa tinasigiti.
- 12 Ele va malumi Goi sari na mami kana pude neti kasopi sari na tinimami,
ene nuquru hola i gami sari na nika, na naqe,
ba ele tura^{na} va kamo gami Goi pa keke vasina pu koa tavasare si gami.
- 13 Kaqu paleke mae ni rau sari na vina vukivukihi va uququ pa korapana sa Mua Zelepade;
kaqu poni Igo rau gua saripu ele va tatara Nigo rau.
- 14 Kaqu ponigo rau kamahire gua saripu ele tozi Nigo rau totošo koa si rau pa tinasuna.
- 15 Kaqu vukivukihi atu ni rau pa hope sari na kurukuru nobonobokodi,
sari na sipi kokoreo, na bulumakao kokoreo, meke na qoti,
meke kaqu vuga sage pa galegaleane sari na tu^{na}hadi rini.
- 16 Mi mae, mamu va avoso,
gamu doduru pu pama^{na} nia sa Tamasa;
Maqu tozini gamu gua saripu ele evaⁿⁱ Sa koa rau.
- 17 Velavela va ululae la si rau koa Sa pa qua tinepatepa tinokae,
vahesia rau si Asa koari na kinera.
- 18 Be tomei rau sari na qua sinea pa buloqu,
si lopu kaqu avosau sa Ba^{na}ra.
- 19 Ba ele va avoso hinokarau sa Tamasa si rau;
ele avosia Sa sa qua vinaravara.

²⁰ Vahesia rau sa Tamasa,
 sina lopu kilu ia Sa sa qua vinaravara,
 meke lopu heki nia Sa sa Nana tataru nabuna koa rau.

67

Kinera Zama Leana Koe Tamasa

(Sa kinera pude mikemike nia)

- ¹ Tamasa, Mamu tataruni gami na manani gami si gami.
 Mu do_ŋo mae gami pa Mua tataru,
² pude madi gilania rina tienā sa kasia popoa sa Mua
 hiniva;
 meke pude di gilania ri doduru butubutu
 sapu harupu gami Goi pa Mua niniranira.
- ³ Kei Tamasa, madi vahesigo rina tinoni si Agoi,
 madi vahesigo ri doduru tinoni.
- ⁴ Madi kera qetuqetu sari doduru butubutu,
 ura varipitui ni Goi pa tino_ŋoto,
 meke tura_ni sari na butubutu pa pepeso.
- ⁵ Kei Tamasa, madi vahesigo rina tinoni si Agoi.
 Madi vahesigo ri doduru tinoni,
- ⁶ meke kaqu masuru sa pepeso, meke vua katakata sari na
 vuvua,
 meke kaqu manani gita sa nada Tamasa si gita.
- ⁷ Uve kaqu manani gita sa Tamasa si gita,
 kaqu va lavatia rina tinoni pa doduru kasia popoa si
 Asa.

68

Kinera Minataqara Tanisa Butubutu Izireli

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Mani mae va talahuarā i e Tamasa sari Nana kana;
 madi govete taloa pa kenuna Sa saripu kukiti nia si
 Asa!

- ² gua sapu ta givusu palae sa tunaha,
 si mani hadu taloa ni Sa,
 guana deana sapu tava kolo pa nika,
 si mani va matei Sa si arini pa kenuna.
- ³ Ba sari na tie tonoto si koa qetuqetu pa kenumu Goi;
 madi koa qetuqetu sisigiti tugo si arini.
- ⁴ Mi kera la koe Tamasa,
 kera vahesia sa pozana Sa.
 Mi kera va ululae la koa Sa pu mae habotu koari na
 lei.
 Sa Pozana Sa si e Zihova;
 mi koa qetu pa kenuna Sa.
- ⁵ Sa Tamasa pu koana pa Nana vetu hopena,
 sina tinokae tadi na eapa meke na naboko.
- ⁶ Poni ni vasina kokoana Sa saripu eapa na naboko,
 meke vata rupahi Sa saripu ta pusidi;
 ba sari na tie va guguedi si kaqu koa koasa rimata
 ninirana pa vasina ivuluna.
- ⁷ Kei Tamasa, toতোসো তুৰাণি Goi sari na Mua tie,
 sipu ene hola nia rini sa soloso qega,
- ⁸ si niu sa pepeso,
 meke gore sa luturu pa kenuna sa Tamasa tadi na tie
 Izireli,*
 pa kenuna sa Tamasa pa toqere Saenai.
- ⁹ Kei Tamasa, na luturu lavata si va gorea Goi,
 pude va masuru pulea sa pepeso tava tatarana.
- ¹⁰ Sari na Mua tie si kuri sari dia vetu koasa popoa sana;
 pa korapa Mua lineana si poni Goi sari na habahuala.
- ¹¹ Tozia Tamasa sa Nana zinama,
 meke soku hola barikaleqe si palekia sa inavosona.

* 68:8 Ekd 19:18

- 12 Sari na baṅara meke sa qeto minate si govete,
 ke vagi rina barikaleqe pa popoa sari na dia likakalae
 pu ta ṅovala,
 meke va hihia i rini sari na tiṅitona ta vagidi,
 13 sari na tatapurudi rina kukuva si ta tavetae siliva,
 meke sari na kaludi si ṅedala
 meke ta tavetae qolo tolavaena.
- Arini tugo sari na vinagi tadi pu koa hola tata pa nika koa
 sa vasina pu koa ia rini.
- 14 Sipu va hurakatae i sa Tamasa pu tagoi sari doduru
 ṅiniraṅira sari na baṅara,
 si va gorea Sa sa sinou pa toqere Zalamoni.
- 15 Kei Basani! Toqere lavata,
 sapu soku batu minominona!
- 16 Na vegua ke doṅodoṅo ta ṅaziri nia tu goi sa toqere
 sapu vizatia Tamasa pude koa ia Sa?
 Kaqu koa Baṅara vasina sa Tamasa ninae rane ka
 rane.
- 17 Sa Baṅara si gore mae guana pa toqere Saenai koari
 vurotina na tina totopili varipera,
 meke nuquru la pa vasina hopena.
- 18 Totoso sage la pa vasina ululuna hola si Asa,*
 si turaṅi Sa sari kobi tie ta raovodi,
 meke vagi vinariponi si asa koari na tie,
 kamo koarini pu varipera la koa Sa,
 pude kaqu koa vasina se Zihova sa Tamasa.
- 19 Mani tavahesi sa Tamasa sa nada Baṅara,
 sapu palekedi sari na nada pinaleke doduru rane.
 Asa sa nada Hinarupu.
- 20 Sa nada Tamasa si na Tamasa variharupi.
 Asa tugo se Zihova sa nada Baṅara sapu va sare gita
 pa minate.

* 68:18 Epi 4:8

- 21 Ba kaqu va puzulu naepi Tamasa sari Nana kana,
sari pu lulidi sari na hahanana seadi.
- 22 Zama sa Banara, “Kaqu turana pule maeni Rau sarini
pu koadi pa Basani;
kaqu va pule maeni Rau saripu koadi pa hubi lamana,
- 23 pude mu ovovae ni sari na eharadi;
pude sari na mia siki ba kaqu vagi gedi hinia tugo
pude meai sari na eharadi rini,” gua si Asa.
- 24 Ke Tamasa, sa Mua inene va mataqara si ta dogoro koari
doduru tie,
sa puku vinarigara tie te Tamasa sa qua Banara sapu
ene nuquru pa Nana vasina hopena.
- 25 Sari na tie kerakera si luli pa mudimu Goi,
meke sari na vineki pu kizai sari na tabarini si pa
kokorapana,
meke sari na tie mikemike si luli mumudi mae.
- 26 Mi Vahesia sa Tamasa koari Nana vinarigarae tinoni,
gamu na tutina e Zekopi,
mi vahesia se Zihova.
- 27 Sa butubutu Benisimane sapu hitekena koari doduru si
kekenu,
meke luli la sari na koimata pa butubutu Ziuda koasa
dia pukuna,
meke luli mudi la sari na koimata pa Zeboloni meke
Napitalai.
- 28 Ke Tamasa, Mu vata dogoro nia sa Mua niniranira;
sa Mua niniranira gua sapu tavetavete nia Goi koa
gami toto so lahe,
- 29 koasa Mua Zelepade pa Zerusalem,
vasina atu luari rina banara sari na dia vinariponi
koa Goi.
- 30 Mu norea sa banara pa Izipi
sapu gua tugo na basioto pa korapa ovuku,

Mu norei sari na butubutu huporo,
 sari pu gua tugo na bulumakao kokoreo pu turaña
 tudia
 osolae kaqu todoño Nigo rini,
 meke ponigo sari na dia siliva.

Mu va talahuaræ i sarini pu okoro nia sa vinaripera.

³¹ Kaqu vura mae pa Izipi sari na turuhabotu,
 meke sari na tiena sa Itiopia
 si kaqu va sagei rini sari na limadia pa vinaravara la
 koe Tamasa.

³² Mi kera la koe Tamasa,
 ke gamu na butubutu pa kasia popoa;
 mi kera vahesia sa Bañara;

³³ vahesia si Asa sapu ene mae pa korapa mañauru
 pukeramedi hola.

Dotu, va vuraia sa sa mamalaiñina koari na paka
 mañauru.

³⁴ Mi tozi vura nia sa ñinirañira tanisa Tamasa;
 Asa sa bañara toľavaena pa Izireli,
 sa Nana ñinirañira si koa koari vina podaka pa
 Mañauru.

³⁵ Variva matagutuna sa Tamasa koasa Nana vasina
 hopena;

Asa sa Tamasa pa Izireli!

Ponia Sa koari Nana tie sa ñinirañira.

Mi vahesia sa Tamasa!

69

Tinepa Tinokae Koe Tamasa

(Keke kinera te Devita)

¹ Kei Tamasa, Mu harupau,
 ura ele sage kamo pa ruaqu sa kolo.

² Lodu si rau pa zemizemi,

- vasina loke pepeso nirana.
 Kamo la si rau pa kolo lamana,
 meke palekau na naqe si rau.
- ³ Mabo qua kabo si rau,
 meke ele popa sisigiti sa leoqu.
 Podalae rida sari na mataqu pa inaqana sa qua
 Tamasa.
- ⁴ Sarini pu kukiti hoboro nau si soku hola,*
 hola ni sari na kalu pa batuqu.
 Sari na qua kana si zutu au koari na dia zinama kokoha,
ninira hola sarini pu hiva va mate au.
 Loketona si hikoā rau,
 ba ososo nau rini pude vala pulei sari dia tin^otona pu
 hikoi rau, gua si arini.
- ⁵ Kei Tamasa, gilana betoi Goi sari na qua kinaleadi,
 meke sari na qua dinuviduvili si lopu hite paere koa
 Goi.
- ⁶ Kei Baⁿara, Zihova Tadi na Qeto Minate,
 madi lopu tava kurekure pa ginuaqu rau sarini pu
 rane igo.
- Agoi Tamasa tadi pa Izireli,
 maqu lopu va kurekurei sarini pu va lavatigo.
- ⁷ Koa gua pa vinalesimu Goi si ta zama non^ovala na tava
 kurekure si rau.
- ⁸ Guana tie karovoqu si rau koari na turaⁿaqu soti,
 meke guana votiki tie si rau koari na qua tatamana
 soti.
- ⁹ Tataru sisigiti nia rau sa Mua Zelepade, ta naziri nia rau
 gua na nika pa buloqu;
 meke sipu zama va kaleanigo rini si zama kaleanau
 tugo rini si arau.*
- ¹⁰ Sipu koa va pepekae si rau pa minadi pa ginani,
 si ta non^ovala si rau koari na tie.

* 69:4 Sam 35:19; Zn 15:25 * 69:9 Zn 2:17; Rom 15:3

- 11 Pana va sagei rau sari na poko tinalotana sapu luluradi,
si va sisire nau tu rini.
- 12 Arau mo sa batu vivinei tadi pu habotu pa kapa sirana,
sarini pu napo va viviri si tavete nau kera vina sisire
rini.
- 13 Ba arau si kaqu varavara atu koa Goi, kei Zihova.
Kei Tamasa, pa totošo garona si mamu va tabe au
koasa moatana gua sa Mua tataru nabuna,
si Mu va gorevura ia sa Mua vina tatara meke harupau.
14 Mu va sare au koasa pepeso kosirina,
pude qu lopu mate.
Mu va sare au koari na qua kana,
meke koasa minate pa lamana.
- 15 Mu lopu va malumi sari na tinasuna pude mae kuzu
tamunau guana naqe;
Mu lopu va malumau Goi pude lodu pa lamana,
babe sa minate pude mae onolau, guana lovu.
- 16 Kei Zihova, Mu olanau pa Mua tataru nabuna,
pa korapa Mua tataru variva taleosae si Mamu mae
toka nau.
- 17 Mu lopu va paere pule Nigo koa sa Mua nabulu;
Ura koa pa tinasuna si rau,
ke Mu tuturei olana mae au mo kamahire.
- 18 Mu tuturei mae harupau,
Mamu va sare au koari na qua kana.
- 19 Gilani Goi sari na ninovanovalaqu,
meke sa qua kinurekure na vina goregorequ,
sari na qua kana si gilana betoi Goi.
- 20 Sari na ninovanovala si va talotania sa buloqu,
ke lopu toa valeana si rau.
Ronua rau sa Mua tataru, ba loketona.
Hataia rau sa minanoto, ba loketona tugo.

- 21 Poni nau rini na ginani variva mate pude hena ia,
meke sipu memeha rau si poni nau rini sa vaeni
pasana.*
- 22 Madi novalala pule ni teledia koari na gedi ginani,
madi ta sekesekei pule ni teledia koari na dia inevana
vina vukivukihi.*
- 23 Madi tava behu sari na matadi,
pude di lopu dodogorae.
Madi tavasigiti sari na mudidi!
- 24 Mu titisi la nia sa Mua binugoro koa rini,
Mamu hadui gedi koasa Mua binugoro maninina
osolae kamo*i* Goi si arini.
- 25 Madi tava ivulu sa dia vasina pu koa ia rini;*
madi mate eono beto sarini pu koa koari na dia ipi.
- 26 Nonovalali rini sarini pu va kilasi Goi,
meke zama pesipesi rini sari na tinasigiti tadirini pu
va bakorai Goi.
- 27 Mu varitomotomoi ni Goi sari na vina kilasadi,
madi lopu somana vagia rini si keke hinia koasa Mua
tinaharupu.
- 28 Madi ta huara palae pozadi si arini koasa buka tinoa;
madi lopu ta kubere somana pozadi si arini koari na
tie tonoto.*
- 29 Ba arau si koa ta sigiti, meke balabala mamata,
kei Tamasa, Mu toka nau, Mamu harupau.
- 30 Kaqu kera la nia rau si keke kinera vinahesi koasa
pozana sa Tamasa.
Kaqu va lavatia rau si Asa pa qua zinama leana koa
Sa.
- 31 Gua asa si variva qetu koasa Tamasa,

* 69:21 Mt 27:48; Mk 15:36; Lk 23:36; Zn 19:28-29 * 69:22 Rom 11:9-10

* 69:25 TTA 1:20 * 69:28 Ekd 32:32; Rev 3:5, 13:8, 17:8

hola nia sa vina vukivukihi bulumakao
babe keke bulumakao kokoreo nomana valeana.

- ³² Sarini pu ta **nōnō**vala si kaqu dogoria sapu gua asa,
meke kaqu koa qetu;
gamu pu hata ia sa Tamasa si kaqu ta sovutu va
nīnīra.
- ³³ Ura avosi e Zihova sarini pu koa pa tinasuna,
meke lopu muli**nī** ni Sa sari nana tie pu ta pusidi.
- ³⁴ Madi vahesia rina ma**nā**auru na pepeso sa Tamasa,
meke gua tugo sari na kolo lamana,
meke sari doduru ti**nī**to**nā** toadi pu koa koarini.
- ³⁵ Ura kaqu harupia Tamasa se Zaione,
meke kaqu kuri pulei Sa sari na vasileana nomadi pa
Ziuda.
- Kaqu koa vasina sari na Nana tie pude tagoa sa pepeso
vasina.
- ³⁶ Sari na tutidi ri Nana nabulu si kaqu tagoa sa vasina
asa,
meke sarini pu tataru nia sa Tamasa si kaqu koa
vasina.

70

Vinaravara Tinepa Tinokae

(Keke vinaravara te Devita)

- ¹ Kei Tamasa, Mu harupau,
Mamu va sare au.
Mu tuturei toka nau, kei Zihova.
- ² Madi tava kilasa na tava nunala gedi sarini pu korapa
podekia pude va mate au.
Madi tava kekere pule taloa na talota**nā** gedi saripu
hiva va tasuna au.
- ³ Sarini pu zama mae au, “Dotu, isara, sari na mua sineal!”
gua,
si madi tava nunala gedi pa dia kinurekure.

⁴ Ba sari doduru pu hata Igo si kaqu koa qetu koa Goi,
Meke sarini pu qetu nia sa Mua tinaharupu,
si madi zama, “Tava lavata sa Tamasa!” gua.

⁵ Habahuala na malana si rau;
tuturei mae koa rau qua Tamasa,
Agoi si na qua Hinarupu;
kei Zihova, Mu tuturei mae toka nau.

71

Vinaravara Tana Keke Barogoso

- ¹ Kei Zihova, koa Goi mo aqorae si rau.
Mu lopu vala nau koa ri na qua kana pude tava kilasa.
- ² Mu harupau, ura na Tamasa tonoto si Goi.
Mu avoso mae au, Mamu tuturei va sare au.
- ³ Tamasa hiva Nigo rau, pude na qua patu aqoroana si Goi
na qua bara ninira pude harupau.
Mu zama mae meke harupau,
ura Agoi mo sa qua patu na bara aqoroana.
- ⁴ Kei qua Tamasa, mu va sare au koasa niniranira tadi na
tie nonoivala na tie kaleadi.
- ⁵ Kei Banara, Agoi mo si aqa Nigo rau,
Podalae sipu tie vaquraqu rau, si rane Igo rau Zihova.
- ⁶ Kalavarae si rau koa Goi pa doduruna sa qua tinoia;
podalae totošo podo rau, si koa Goi mo si ta kopue
rau,
kaqu vahesigo rau doduru totošo.
- ⁷ Sa qua tinoia si na vina titila koari sokudi,
sina Agoi tugo sa qua aqoroana.
- ⁸ Doduru totošo si vahesigo rau,
meke tozi vura nia rau sa Mua tinolava.
- ⁹ Mu lopu etulu pani au, totošo barogoso si rau
Mu lopu veko pani au, totošo malohoro si rau.

- 10 Sari na qua kana si vari vivinei nau,
na hiva va mate au rini
- 11 Zama si arini “Lopu koa tura^{na} Tamasa si asa kamahire,
ke aria, mada hadu lulia, mada la tuqe vagia gana;
loke tie si koa pude toka nia,” gua si arini.
- 12 Kei Tamasa, Mu lopu koa va seu koa rau.
Mu tuturei mae toka nau. Kei qua Tamasa!
- 13 Madi tava kilasa, na tava nunala gedi sarini pu korapa
podekia pude va mate au;
madi tava kurekure, na talota^{na} gedi sarini pu ko-
rapa podekia pude va sigitau.
- 14 Ba arau si lopu kaqu makudo sa qua rinoverove koa Goi,
meke kaqu gigiri lala nana tu sa qua vinahesimu Goi.
- 15 Kaqu tozi vura ni rau pa ^unuzuqu sari na Mua tinavete
to^unotodi,
ura na soku hola si arini, hola ni gua saripu boka
gilani rau,
ba kaqu zama vura ni rau doduru totozo sari na Mua
tinavete variharupi.
- 16 Zihova Tamasa; kaqu mae si rau pa Mua Zelepade pude
vahesigo koari na Mua tinavete ^unⁱniradi.
Kaqu vahesigo rau koasa Mua tino^uoto soti telemu.
- 17 Kei Tamasa, ele va tumatumae au Goi podalae sipu
kobukoburuqu si rau.
Ke lopu kaqu makudo tozi vura ni rau sari na Mua
tinavete marilaedi na variva magasadi.
- 18 Kei Tamasa, Mu lopu muli^ui nau sipu kamo^a rau sa
binarogoso meke keo sari na kaluqu.
Mu koa koa rau osolae tozi vura nia rau sa Mua
^unⁱnira^unira koari na sinage na sage mae hiroi.
- 19 Tamasa, sa Mua tino^uoto si kamo la koari doduru vina
podaka pa Ma^uauru,

ele taveti Goi sari na tinavete nomadi hola.
 Loke tie si hite pada kamo Igo si Agoi.

- ²⁰ Agoi va maei sari doduru tinasuna na tinasigiti pu raza
 koa rau,
 ba Agoi si kaqu toka nau pude koa valeana pule,
 ba Agoi tugo kaqu va sare au pa minate.
- ²¹ Agoi tugo si kaqu va noma ia sa vina lavataqu,
 meke va manoto pule au.
- ²² Kei qua Tamasa, kaqu vahesi zoꝛaꝛa Igo rau koasa
 qua mike,
 kaqu vahesigo rau si Agoi pu kopu ni sari na Mua
 zinama.
 Kaqu kera vahesigo rau pa qua mike;
 kei Agoi sapu na Tamasa Hopemu pa Izireli.
- ²³ Kaqu kera va ululae pa qinetuqetu si rau sipu vahesigo
 rau pa qua mike;
 Kaqu kera vahesigo rau pa doduruna sa qua tinoa,
 sina ele harupau Goi si rau.
- ²⁴ Kaqu tozi vura nia rau sa Mua tinonoto doduru totoſo,
 sina ele tava kilasa na kurekure sarini pu podekia
 pude va mate au.

72

Keke Vinaravara pude Toka nia sa Baꝛa

(Keke vinaravara te Solomone)

- ¹ Kei Tamasa, Mu va tumatumae nia koasa baꝛa,
 gua pude varipitui ni sari na tie pa Mua tinonoto.
 Mu ponia sa mua tinonoto koasa baꝛa.
- ² Mani baꝛa ni sa sari na Mua tinoni pa tinonoto,
 meke toka ni sari na habahuala pa Mua vinilasa va
 tonoto.
- ³ Mani ravutu sa popoa,
 meke mani gilania rina tie sa tinonoto.

- 4 Mani varipitui va to η oto ni sa ba η ara sari na habahuala,
mani toka ni sarini pu mala η a,
meke mani va kilasi sa sarini pu no η ovali si arini.
- 5 Mani koa hola sa mia ba η ara ninae rane,
osolae lopu koa sa rimata meke sa sidara.
- 6 Sa tinolitolie tanisa ba η ara si mani keke η o η o na ruku
pu va toai sari na duduli.
Guana ruku remiremisi pu hoqa pude va bobosia sa
pepeso
- 7 Mani lovuru valeana la pa doduru vasina sa tino η oto tadi
na tie koasa nana bina η ara;
madi koa tie mamutu si arini ninae rane ka rane koa
sa binule.
- 8 Sa nana bina η ara si mani kamo la pa doduru popoa pa
kalidi rina lamana,*
meke podalae pa Ovuku Iuparetisi meke kamo la
koari na hukihukirina sa kasia popoa.
- 9 Madi hoqa todo η o pa kenuna Sa sari nana kana,
meke madi tava kilasa gedi sarini pu kukiti nia.
- 10 Sari na ba η ara pa Sipeini meke koari na nunusa pa seu
si kaqu la veko dia vinariponi koa sa,
meke sari na ba η ara pa Siba meke pa Seaba* si kaqu
paleke la dia vinariponi koa sa.
- 11 Madi todo η o pa kenuna sa sari doduru ba η ara,
madi nabulu nia ri doduru butubutu si asa.
- 12 Ura ele harupi sa saripu mala η a meke tepa la tinokae
koasa,
meke sari na habahuala pu loke dia tinokae.
- 13 Tataru ni sa saripu malohoro na habahuala,
meke harupi sa sari na tinoa tadi pu koa pa tinasuna.

* 72:8 Zak 9:10 * 72:10 Sari na popoa Siba meke Seaba si ta pozae Yemen
meke Ituraea pa rane η inoroi.

¹⁴ Va sarei sa si arini pu ta naqoto gore meke ta nonoivala pa dia tinoa;
sari na dia tinoa si marilaedi hola koa sa.

¹⁵ Mani toa va gelenae sa banara,
mani ta poni koa sa sari na qolo pa Siba.
Madi lopu makudo la varavara nia rini si asa,
meke mani ta manae si asa koe Tamasa doduru totoso.

¹⁶ Madi soku palapalae vuadi sari na linetelete pu toa pa pepeso,
kamo koari na toqere ba madi opotamuni na linetelete,
madi vua katakata si arini, gua tugo pa Lebanoni.
Madi koa va soku koari na vasivasileana nomadi sari na tinoni,
gua tugo rina ilaka pu opotamuni na duduli.

¹⁷ Mani lopu ta mulinae sa pozana sa banara,
mani koa hola ninae rane sa pozana sa, gua tugo sa seunaena gua sa rimata.
Madi tamanae tugo sari doduru butubutu pa kasia popoa koasa,
meke sari doduru butubutu si kaqu poza ia rini, “Na tie tamanaena si asa,” gua.

¹⁸ Vahesia se Zihova, sa Tamasa tadi pa Izireli,
telena sa taveti sari doduru tinitona variva magasadi.

¹⁹ Mada vahesia sa pozana; marilaena sa Tamasa ninae rane.
Mani sinia Nana niniranira na ninedalana sa doduru kasia popoa.

Hinokara, Emeni.*

* 72:19 Keke zinama pukerane si koroto mana.

²⁰ Hie sa vinabetodi rina vinaravara te Devita, sa tuna Zese.

Buka Vina Neta

73

Sam 73 kamo Sam 89

(Kinaera te Asapa)

Sa Hahanana Tonoto te Tamasa

¹ Leana hola sa Tamasa koari na tie Izireli,
meke koa rini pu via pa bulodi meke lulia sa hiniva te
Tamasa pa doduru bulodia.

²⁻³ Totoso kono ni rau saripu vahesi pule ni,
meke dogoria rau sa rinavutu tadi na tie kaleadi,
si tata hokara malohoro taloa sa qua sinoto koe
Tamasa.
Sa qua rina^uera^une si tata mate taloa hokara.

⁴ Ura na lopu hoke koa ta sigiti si arini,
ba toa valeana, meke ⁿiⁿira pa tinidia.

⁵ Lopu koa ta sigiti gua ri kaiqa tie si arini.
Lopu tutuvi rini sari na tinasuna sapu gua tutuvi ari
kaiqa tie.

⁶ Ke sa vnahesi pule si guana dia pakupaku vinasari pa
ruadia,
meke sa ⁿiⁿovaⁿovala si guana dia poko doduru.

⁷ Sari na bulodia si ta ^siⁿie kinaleadi,
meke sa kinaleana koari na dia binalabala si loke
kokoina.

⁸ Hegehegere ni rini sari na votiki tie, meke zama ni rini
sari na zinama kaleadi;
vahesi pule ni meke va namanama pude balabala
vekoa rini pude ⁿoⁿovali sari na votiki tie.

⁹ Zama va kaleana nia rini sa Tamasa pa Maⁿauru,

ke pa dia zinama si hiva koimata ni rini sari na tie pa kasia popoa.

¹⁰ Gua asa, ke luli i rina tie te Tamasa sari na dia hahanana, meke okoro va hinokari rini gua saripu zama ni rini.

¹¹ “Uve, lopu kaqu gilania Tamasa gua sapu ta eva^{na}.

Sa Tamasa Ululuna Hola si lopu kaqu gilania gua sapu eva^{nia} gita,” gua si arini.

¹² Gugua asa sari na tie kaleadi.

Soku hola dia likakalae si arini, meke vagi va soku hola doduru toto.

¹³ Ke loke qua pinia mo si pude kopu pule nau si rau meke koa via pa buloqu,

meke pezaku i rau sari na limaqu, pude lopu tavete va kaleana pa tie.

¹⁴ Ura doduru toto si vata sigitau Goi,

meke doduru munumunu si va kilasau Goi si arau.

¹⁵ Be zama ni rau saripu gua sara si va ilolo pule nau si rau koari na hahanana leadi tadi na Mua tinoni.

¹⁶ Podekia rau balabala ia sa tinasuna hie, ba tasuna hola koa rau,

¹⁷ osolae nuquru la si rau koasa vasina hopena te Tamasa, meke tiqe gilania rau gua sapu kaqu ta eva^{na} koa ri na tie kaleadi.

¹⁸ Kaqu va turui Goi si arini pa vasina gulazorona, meke va hoqa huara ineti Goi si arini.

¹⁹ Hinoqa ta huarae si arini pa keke toto papakana mo. Tava mate si arini pa keke minate kalekaleana hola.

²⁰ Guana pinutagita mo si arini sapu tapuru taloa pana munumunu,

kei Ba^{na}ra, sipu va^{nu}nu Goi, si murimuri taloa si arini.

²¹ Sipu ta ^{na}ziri sari na qua binalabala,

- meke va gilagila ia rau sa tinasigiti,
²² si duviduvili guana kurukuru name si rau,
 ke lopu gilanigo rau si Goi.
- ²³ Gugua asa, ba koa tata koa Goi si rau doduru toতোso,
 meke tuqe au Goi si rau pa kali lima mataoqu.
- ²⁴ Turanau Goi si rau koari na Mua vina tumatumae,
 meke pa vinabetona si va kamo au Goi pa vina
 lavataqu.
- ²⁵ Loketona pule si tagoa rau pa Manauru, ba Agoi mo;
 meke koa gua sapu tago igo rau si Goi,
 si loketona pule si kaqu ehaka nia rau pa pepeso.
- ²⁶ Be gogore hikare sa qua binalabala meke sa tiniqu,
 ba sa Tamasa si na qua niniranira.
 Asa mo si ta hivae koa rau, meke loketona pule.
- ²⁷ Arini pu koa va seu koa Goi, si kaqu mate palae pa vina
 kilasa,
 kaqu huara pani Goi sarini pu lopu soto va nabu pa
 dia linuli koa Goi.
- ²⁸ Ba sapu koa rau, si leana hola pude qu koa tata koa Goi
 Tamasa,
 vizatia rau pude koa aqorae koe Zihova sa Banara
 Lavata,
 meke pude tozi vura ni sari doduru Mua tinavete.

74

Vinaravara pude Harupi sari na Tinoni te Tamasa
 (Keke vinaravara te Asapa)

- ¹ Kei Tamasa, na vegua ke kilu pani gami tu Goi?
 Kote bugoro ni gami Goi si gami na Mua tie ninae
 rane?
- ² Mu balabala i sari na Mua tinoni saripu ele vizati Goi
 pukerane pude na Mua tie,

- saripu ele vata rupahi Goi pa tinoa pinausu, pude na
 Mua butubutu soti.
 Mu balabala ia sa Toqere Zaione, vasina pu ele koa ia Goi.
- ³ Mu ene la hopiki ni sari na tinahuara
 pu evaṅi rina kana koa sa Mua Zelepade.
- ⁴ Sari na Mua kana si kukukili pa minataqara pa vari
 korapana sa Mua Zelepade;
 va turui rini sari na dia pitipiti vasina,
 pude na vina gilagilana sa dia minataqara.
- ⁵ Gua tugo na tie mamaho si arini pu hoke maho va hoqai
 sari na huda.
- ⁶ Seke huhuara ni maho na hama rini sari doduru labete
 ta peqodi koari na goba pa korapana.
- ⁷ Huara ilasia rini sa Zelepade meke sulu pania rini;
 va bonia rini sa vetu hopena vasina tava lavata sa
 Pozamu.
- ⁸ Varizamai teledia sarini, “Kaqu huara ilasa hokari gita
 sarini,” gua.
 Ke sulu beto pani rini sari doduru vasina hopedi te
 Tamasa pa popoa.
- ⁹ Sari doduru tinavete variva magasa si tava taloa beto;
 loke poropita si hite koa hola,
 meke loke tie tugo gilania sapu kote vea seunae gua
 sa tinasuna hie.
- ¹⁰ Kei Tamasa, ve seunae gua si kaqu hegere Nigo rina Mua
 kana si Goi?
 Kote ninae rane mo si zama nonoivala Igo rini si Goi?
- ¹¹ Na vegua ke koromu tokani gami tu Goi?
 Na vegua ke poloi tu Goi sari na limamu toতোso hiva
 ta tokae si gami?

- 12 Ba Agoi Tamasa mo sa mami Baṅara podalae pa pin-
odalaena,
meke soku totošo si ele harupu gami Goi.
- 13 Pa Mua ṅiniraṅira nomana si ele paqahia Goi sa kolo,*
meke ele muzara pani Goi batudi sari kurukuru
variva mate koari na kolo lamana.
- 14 Ele muzara pani Goi sari na batuna sa kurukuru variva
mate pozana Leviatani sapu koa pa lamana.*
Meke ele ponía Goi koari na kurukuru pinomo pa
soloso qega sa tinina, pude madi gania.
- 15 Va totolo vurai Goi sari na kolo lomošo koari na vasidi
popadi,
meke va popai Goi sari na ovuku pu totolo ninae rane.
- 16 Tamugoi sa rane meke na boṅi,
Agoi vekoi pa dia vasina sari na rimata na sidara.
- 17 Agoi pada vekoa sa pepeso popana,
meke Agoi tugo tavetia sa totošo maṅini na totošo
ibu.
- 18 Kei Zihova, Mu balabala ia sapu hegere nigo rina Mua
kana si Goi,
na tie huporo pu loke dia Tamasa si arini, meke zama
ṅoṅovaligo rini.
- 19 Mu lopu luara lani koari na kana pu variva mate sari na
Mua tie,
Mu lopu muliṅini gami pu koa tasuna meke tasigiti.
- 20 Mu balabala ia sa Mua vinariva egoi nabuna pu ele
tavetia Goi koa gami;
ura na vinariva mate si koa pa doduru hukihukirina
sa popoa.

* 74:13 Ekd 14:21 * 74:14 Zob 41:1; Sam 104:26; Ais 27:1

- 21 Mu lopu va kurekurei sarini pu ta naqoto va gore na ta
 n̄on̄ovala;
 madi vahesi Igo rina habahuala meke sarini pu ta
 n̄on̄ovala.
- 22 Kei Tamasa, meke va malumi Goi sari na kana pude
 n̄on̄ovala Igo!
 Mu balabala ia sapu sari na tie huporo pu loke dia
 Tamasa si hegehegere Nigo doduru toto.
- 23 Mu lopu mulin̄i nia sapu sari na tie pu kukiti nigo si
 velavela pa dia tinān̄aziri,
 meke lopu makudo sa vinevehe tadi na Mua kana.

75

Tamasa sa Tie Varipitui

(Keke kinera te Asapa)

- 1 Zama leana koa Goi si gami,
 kei Tamasa, zama leana koa Goi si gami,
 sina koa tata si Goi koa gami,
 meke tozi vura nia gami sari na Mua tinavete variva
 magasadi.
- 2 “Ele pada vekoa Rau sa toto sa varipitui,” gua sa Tamasa,
 “Meke kaqu varipitui va tōn̄oto ni Rau sari na tie.
- 3 Be tava holoqoru sari tin̄iton̄a toadi pa pepeso,
 meke tava niniu sa popoa pepeso,
 ba Arau sina vina nabuna sa sinokirae.
- 4 Tozi ni Rau saripu vahesi pule ni, ‘Mu lopu vahesi pule
 ni gamu,’
 meke koari na tie kaleadi si zama si Rau,
- 5 ‘Mu lopu vahesi puleni gamu koari na mia n̄inirān̄ira.’”
- 6 Sa vinaripitui si lopu mae guana pa kali gasa rimata ba
 be pa lodu rimata;

lopu pa kali gede ba be pa kali matao.

⁷ E Tamasa tu si varipitui ni sari na tie,
meke Asa tu vizatia sapu esei si tava lavata, meke esei
si tava gore palae,

⁸ Taninia e Zihova pa Limana si keke kapa
sapu sinia vaeni ninirana sapu sa Nana binugoro.
Zoropo nia Sa si asa, meke napoa rina tie kaleadi,
meke va paho hokaria rini si asa.

⁹ Ba arau si lopu kaqu makudo kera vahesia sa Tamasa te
Zekopi
getugetu nia si Asa ninae rane.

¹⁰ Kaqu huaria Sa sa niniranira tadi na tie kaleadi,
ba sa niniranira tadi na tie tonoto si kaqu ta ovulu
sage.

76

Sa Tamasa si Koa Mataqara

(Keke kinera te Asapa)

¹ Sa Tamasa si ta gilana pa Ziuda,
meke sa Pozana si tava lavata pa Izireli.

² Sa Nana vasina soti si pa Zerusalem,
meke koa si Asa pa Toqere Zaione.

³ Vasina si moku panipani Sa sari na tupi, na lave,
meke na magu varipera tadi na Nana kana.

Uve, moku panipani Sa sari doduru dia tinitona varipera.

⁴ Sa Mua ninedala si marilaena hola Tamasa,
variva magasa si Goi Banara sipu pule va mataqara
mae koari na toqere,
sipu ele va kilasi Goi sari na Mua kana.

⁵ Ele va mate betoi Goi sari na tie varipera niniradi,
meke vagi betoi sari na dia tinitona.

Meke kamahire si mate beto si arini guana puta pa minate,
 lopu boka ovuli rini sari na limadia.

⁶ Kei Tamasa te Zekopi, sipu norei Goi si arini,
 si hoqa mate beto sari na dia hose, na tie varipera pu
 koi koari na hose.

⁷ Ba Agoi Zihova si variva matagutu,
 pana bugoro si Goi, si loke tie si boka turu pa kenumu
 Goi.

⁸ Sa Mua vinaripitui si ta gilanana mae gua tu pa Maⁿauru;
 matagutu sari na tinoni pa pepeso,
 ke lopu hite ⁿudu va ⁿada,
⁹ toতোসো vura mae sa Tamasa meke tavetia Sa sa
 vinaripitui,
 pude harupi saripu ta ⁿoⁿovala pa popoa pepeso.

¹⁰ Sa binugoro tana tie si va ⁿiⁿira ia tu sa vinahesimu
 Goi;
 meke sari na Mua tie pu tava sare koasa qeto minate
 varipera si kaqu kopuni sari na Mua rane hopedi.

¹¹ Mu poni koe Zihova sa Mua Tamasa gua sapu ele va
 tatara ni goi koa Sa;
 mi paleke lani koa Sa sari na mia vinariponi gamu
 kasa na votiki butubutu pu koa tata pa varikalina
 sa popoa Izireli,
 ta hivae tugo pude pamaⁿa nia gamu si Asa.

¹² Va mataguti Sa sari na tie nomadi,
 meke va tarazuzui Sa sari na baⁿara.

77

Na Minanoto koe Tamasa pa Totoso Tasuna

(Keke kinera te Asapa sapu va nama ponia sa se Zedutuni
 sa palabatu kerakera)

- ¹ Kabo va ululae la si rau koe Tamasa;
kabo va ululae si rau, meke avosau Sa.
- ² Koari na totoso tasuna, si tepa la si rau koasa Baṅara;
doduru boṅi si lopu hite mabo ovulu sage ni rau sari
limaqu pa vinaravara,
ba lopu hite boka koa manoto si rau.
- ³ Totoso balabala ia rau sa Tamasa, ba lopu manoto si rau;
totoso koa noso meke balabala si rau, si malohoro
sari na qua binalabala.
- ⁴ Peqa si rau doduru boṅi, talotaṅa hola si rau,
pa qua tinalotaṅa si lopu gilania rau sapu sa si kaqu
zama nia rau.
- ⁵ Balabala i rau sari na rane pu ele hola,
meke sari na vuaheni puckerane.
- ⁶ Pana boṅi si balabala sisigiti pa buloqu si rau;
noso meke balabala si rau, meke guahe si balabala ia
rau:
- ⁷ “Vea, kaqu etulu pani gami sa Baṅara si gami?
Vea, lopu kaqu qetu pule hokara ni gami Sa si gami?”
- ⁸ Vea kokoi mo Sa Nana tataru nabuna koa gami?
Vea sari nana vina tataru koa gami doduru totoso si
beto mo?
- ⁹ Vegua, ele muliṅi nia tu Tamasa si pude koa tataru na
taleosae?
Vegua, ele hobe nia tinaṅaziri tu Sa sa ṅinoṅo?”
- ¹⁰ Meke zama si rau pa qua binalabala soti,
“Sa ta sigiti hola nia rau si hie mo,
sapu doṅo guana sa Tamasa Ululuna Hola si lopu
tokani gami kamahire.”
- ¹¹ Kei Zihova, kaqu balabala i rau sari na Mua tinavete
marilaedi,

- kaqu balabala pule la i rau sari na tinavete variva
magasadi pu ele evaⁿⁱ Goi pukerane.
- ¹² Kaqu koa noso meke balabala va lohi la i rau sari doduru
Mua tinavete,
meke kaqu balabala i rau sari na Mua tinavete
ⁿⁱiradi variva magasadi.
- ¹³ Kei Tamasa, hopedi meke viadi sari doduru Mua
tinavete;
loke tamasa pule si koa sapu noma hola keke^{no}no
gua Agoi.
- ¹⁴ Agoi mo sa Tamasa sapu taveti sari doduru tinavete
variva magasadi,
sapu vata dogoro nia sa Mua ⁿⁱniraⁿⁱira koari na
butubutu.
- ¹⁵ Pa Mua ⁿⁱniraⁿⁱira si harupi Goi sari na Mua tie,
sari na tie te Zekopi meke na tutina e Zosepa.
- ¹⁶ Kei Tamasa, sipu dogoro Igo rina kolo lamana si Goi, si
guana tie matagutudi si arini.
Uve sa lamana peava si holoqoru na neneqara.
- ¹⁷ Va hoqa ruku sari na lei,
meke ta avoso sa paka maⁿⁱauru pa galegearane;
meke malakapi varikali.
- ¹⁸ Totoso lulusu sa paka maⁿⁱauru,
meke malakapi pa kasia popoa,
si neneqara na niniu sa popoa, guana tie tarazuzuna.
- ¹⁹ Ene gua pa kolo si Goi koari na bogusu,
karovia Goi sa lamana,
ba lopu ta dogoro sari na pou Nenemu.
- ²⁰ Turaⁿⁱ Goi sari na Mua tie guana dia sepati pa limadia
ari Mosese meke Eroni.

78

Sa Tamasa meke sari Nana Tinoni

(Keke kinera te Asapa)

- ¹ Mi avoso maei sari na qua vina tumatumae, ke gamu na qua tinoni,
mi va tali^{na} maei sari na qua zinama pu zama vura ni rau.
- ² Kaqu zama vura ni rau koari na vivinei vina tumatumae,*
pude va bakali ginuadi sari na tiⁿⁱto^{na} pu ele hola;
- ³ Sari na tiⁿⁱto^{na} pu ele avosi gita, meke ele gilani gita,
saripu ele totozini gita rina tamada.
- ⁴ Lopu kaqu tomei gita si arini koari na nada koburu,
ba kaqu totozi gita koari na sinage mae hire meke koari na tudia sari na tiⁿⁱto^{na} marilaedi,
pu evaⁿⁱ e Zihova koasa Nana ni^{nira}ni^{ra} lavata,
meke sari na tiⁿⁱto^{na} variva magasadi pu evaⁿⁱ Sa.
- ⁵ Poni ni Sa sari Nana tinarae koari na tie Izireli,
meke sari na Nana Zinama koari na tutina e Zekopi.
- Totozi ni Sa sari kasa tiatamada
pude di va tumatumae i sari na tudia,
⁶ pude sa sinage luli mae sapu sari na koburu pu lopu podo si pude madi va nonogai,
meke pude di totozi ni sari na tudia,
- ⁷ pude madi boka va sotoa ri koe Tamasa sa dia rina^{ne}ra^{ne},
meke madi lopu muliⁿⁱ ni sari na tinavete te Tamasa,
ba pude madi kopu ni sari na Nana tinarae,
- ⁸ pude madi lopu gugua rina tamadia,
na sinage va gugue na va karikari,
sapu lopu soto va nabu sari na bulodia koe Tamasa,
ke lopu ta ronu koe Tamasa sari na maqomaqodia.

* 78:2 Mt 13:35

- 9 Sari na tie pa butubutu Iparemi sapu va namanamadi
pude variperera meke paleke dia bokala na tupi
si govete taloa pa vinaripera.
- 10 Lopu kopu nia rini sa vinariva egoi te Tamasa;
korodia va tabea rini sa Nana tinarae.
- 11 Mulini nia rini sapu gua tavetia sa Tamasa,
meke sari na tinavete variva magasadi pu ele va
dogoro ni Sa koa rini.
- 12 Dogori ri na tiatamadia sari na tinavete variva magasadi
pu evani Sa pa popoa Izipi, pa pezara pozana Zoani.*
- 13 Varipaqaaha nia Sa sa kolo, meke va ene karovi Sa si
arini,*
meke va goba vekoa Sa sa kolo pa varikalidi.
- 14 Pana rane si turani Sa si arini koasa lei,*
meke pana boni si turani Sa koasa nika hurununa.
- 15 Viqali Sa sari na patu pa soloso qega,*
meke va totolo vura poni Sa sa kolo pa korapa pepeso.
- 16 Va vura maei Sa pa patu sari na bukaha,
meke va totolo gorei Sa guana ovuku.
- 17 Gua asa, ba tavete nono la i tu rini sari na dia sinea koa
Sa,
meke pa soloso qega si bugoro nia rini si Asa sapu
Ululuna Hola.
- 18 Vizatia rini pa bulodia pude podekia sa Tamasa,*
koari na dia inokorodi rina ginani pu hiva ni rini.
- 19 Zama nonovalia rini sa Tamasa, meke zama guahe si
arini,
“Vegua, boka ponini gita ginani sa Tamasa si gita pa
korapa soloso qegana hie?

* 78:12 Ekd 7:8 kamo hinia 12:32 * 78:13 Ekd 14:21-22 * 78:14 Ekd
13:21-22 * 78:15 Ekd 17:1-7; Nab 20:2-13 * 78:18 Ekd 16:2-15; Nab
11:4-23,31-35

- 20 Gilania gami sapu ele sekea Sa sa patu meke puzaka vura
mae sa kolo, meke totolo palapalae.
Ba vegua, boka ponini ginani na masa kurukuru tugo Sa
sari Nana tie?" gua si arini.
- 21 Gua asa ke sipu avosia e Zihova sapu gua asa, si ta naziri
si Asa,
ke huruu vura sa nikana sa Nana binugoro koari na
tutina e Zekopi,
meke sa Nana tinanaziri koe Izireli.
- 22 Sina lopu ranea rini sa Tamasa,
meke lopu kalavarae si arini koasa Nana niniranira
variharupi.
- 23 Ba zama ia Sa sa manauru meke ta tukele sari na
asadana,
meke va gore maei Sa sari na ginani.
- 24 Meke va titisi gore la nia sa koa rini sa mana pude di
henahena si arini.*
- 25 Gua asa ke henai rini sari na ginani tana mateana.
- 26 Vata evania Sa sa givusu pa kali gasa rimata pude hiru
mae gua pa galegalearane,
meke pa Nana niniranira si va mae ia Sa sa givusu pa
kali mae gua pa Izipi.
- 27 Va hoqa mae ni Sa pa manauru sari na kurukuru tapuru,
gua tugo na kavuru,
meke sari na kurukuru tapuru pu soku gua tugo na
onone pa masa.
- 28 Va hoqa gorei Sa si arini pa varikorapadi rina dia ipi
koasa vasina pu koa ia rini.
- 29 Henahena si arini meke dena utono;
ura poni ni Sa gua sapu okoro nia rini.
- 30 Ba sipu korapa henahena rini,
meke lopu ele henahena beto ri,

* 78:24 Zn 6:31

- 31 si ta n̄aziri ni sa Tamasa si arini,
ke va mate pani Sa sari na dia tie n̄in̄iradi,
meke va gore pani Sa sari na tie vaqura ta vizatadi pa
Izireli.
- 32 Gua arini si ta evāna, ba tavete va sea nono latu si rini,
dogori rini sari Nana tinavete variva magasadi,
ba lopu hite ran̄ea rini si Asa.
- 33 Gua asa, ke va kokoi i mo Sa sari na ranedi, guana keke
sinīno mo,
meke va raza va hodaka ni Sa sari na dia tinoa pa
minate.
- 34 Totoso va matei sa Tamasa sari kaiqa,
si tiqe kekere saripu koa hola,
meke hata sisigitia rini si Asa.
- 35 Tiqe balabala ia rini sapu Asa sa dia Patutokaena,
meke sa Tamasa Ululuna Hola, sa dia tinokae pude
koa valeana pule.
- 36 Ba sari na dia zinama si tale kokohadi mo,
meke loke hite vasi hinokara si koa koari na dia
zinama.
- 37 Lopu hite koa soto koa Sa si arini,
lopu hite va tabea rini sa Nana vinariva egoi sapu ele
tavetia Sa koa rini.
- 38 Ba tataru ni na taleoso ni Tamasa sari Nana tinoni.
Taleoso ni Sa sari na dia sinea,
meke lopu va mate pani Sa si arini.
Soku totoso si tuqe pulea Sa sa Nana binugoro,
meke lopu va n̄in̄ira ia Sa sa Nana tinān̄aziri,
- 39 sina balabala pulea Sa sapu na tie mo si arini,
sapu gua mo na givusu sapu raza meke hola taloa.
- 40 Soku totoso si lopu va egoa rini sa Tamasa pa soloso
qega

meke va talotania rini si Asa pa qega.

- 41 Podeke pilipulea rini si Asa,
meke vata sigitia rini sa Tamasa Hopena tadi na tie
Izireli.
- 42 Mulini nia rini sa Nana niniranira lavata,
meke sa totošo pu rupahi Sa si arini koa rina dia kana,
43 sipu tavetia Sa sari Nana vina gilagila pa Izipi
meke sari Nana tinavete variva magasadi pa pezara
pa Zoani.
- 44 Va iliri ni ehara Sa sari na dia ovuku,
pude di lopu boka napoi rini sari na kolodi.*
- 45 Garunu lani Sa koari na tie Izipi sari na dodoa vari
sigiti,*
meke sari na bakarao pu novalia sa popoa.
- 46 Va ganini kupokupo Sa sari na dia linetelete,*
meke sari na vuvua si va gani ni kupokupo Sa.
- 47 Novala ni ruku aesi Sa sari na dia huda vaeni,
meke sari na dia huda sikamoa si va tamunu novala
ni aesi Sa.
- 48 Va hoqa mate ni ruku aesi Sa sari na dia bulumakao,
meke va mate ni kapi Sa sari na dia rovana sipi.*
- 49 Vata dogoro nia Sa koa rini sa Nana tinanaziri ninirana,
sa Nana binugoro na tinahuara si va raza lani Sa,
sipu garunu lani Sa sari na mateana variva mate.
- 50 Lopu tuqe pulea Sa sa Nana binugoro,
meke lopu hite ruriti Sa sari na dia tinoa,
ba va matei Sa si arini koasa oza.
- 51 Va mate pani Sa sari doduru koburu koreo kenudi
tadi doduru tatamana pa Izipi.*

* 78:44 Ekd 7:17-21 * 78:45 Ekd 8:1-6,20-24 * 78:46 Ekd 10:12-15

* 78:48 Ekd 9:22-25 * 78:51 Ekd 12:29

- 52 Beto asa, si turaṅa vura ni Sa pa Izipi sari Nana tie guana sepati,*
meke turaṅa ene guni ni na rovana sipi Sa pa qega si arini.
- 53 Turaṅa va sarei Sa si arini, ke lopu matagutu si arini,*
ba sari na dia kana si va lodu matei Sa pa kolo.
- 54 Turaṅa va kanoi Sa si arini koasa Nana popoa madina,*
koasa toqere sapu ele vagia Sa pa vinaripera.
- 55 Hadu pani Sa sari na butubutu huporodi pa kenudi rina tie varipera Izireli,*
meke paqaha va hia poni Sa koari na butubutu tie sa popoa,
meke sari na dia vetuvetu si poni ni Sa koari na Nana tie.
- 56 Ba bugoro nia ri Nana tie sa Tamasa Ululuna Hola,*
meke podepodekia rini si Asa.
Lopu va tabei rini sari Nana tinarae,
57 ba bugoro nia rini meke lopu koa soto koa Sa si arini,
gua tugo rina tamadia pukerane,
lopu ta raṅe si arini kekeṅoṅo gua tugo na tupi kokoqina.
- 58 Va bugoria rini si Asa koari na dia vasina hopena pa toqere,
meke vata ṅaziria rini si Asa koari na dia beku.
- 59 Sipu dogoria Tamasa sa dia tamasa huporona si ta ṅaziri si Asa,
meke kilu pani hokari Sa sari Nana tie Izireli.
- 60 Muliṅi pani hokaria Sa sa dia vasina vina vukivukihi sapu pozana Saelo,*

* 78:52 Ekd 13:17-22 * 78:53 Ekd 14:26-28 * 78:54 Ekd 15:17; Zos 3:14-17 * 78:55 Zos 11:16-23 * 78:56 Zaz 2:11-15 * 78:60 Zos 18:1; Zer 7:12-14, 26:6

- sapu sa vasina pu koa ia Sa pa Ipi Hopena pa variko-
 rapadi ri Nana tinoni.
- 61 Va malumi Sa sari nada kana pude raovo vagia sa Bokese
 Tanisa Vinariva Egoi,*
 sapu sa vina gilagilana sa Nana nniranira na
 tinolava.
- 62 Bugoro ni Sa sari nana tie soti,
 meke va malumi Sa si arini pude tava mate koari na
 dia kana.
- 63 Sari na tie vaqura si tava mate pa vinaripera,
 ke lopu boka varihaba sari na tudia vineki.
- 64 Sari na hiama si tava mate,
 meke lopu tava malumu sari na nabokodi rini pude
 kabo pa tinalotana.
- 65 Mumudi si turu mae gana sa Banara, guana tie
 vanununa,
 meke guana tie nnira sapu va nalinali ia pa ninapo
 vaeni.
- 66 Zukuru pule ni Sa sari Nana kana,
 meke va kilasa hokari Sa pa kinurekure loke vinabet-
 ona.
- 67 Ba etulu pani Sa sari na tutina e Zosepa;
 meke lopu vizati Sa sari na butubutu te Iparemi.
- 68 Ba vizatia tu Sa sa butubutu te Ziuda
 meke sa Toqere Zaione sapu qetu hola nia Sa.
- 69 Vasina si kuria Sa sa Nana Zelepade Hopena,
 kekenono sa Nana vasina kokoana pa Manauru;
 sokirae va nabu nia Sa si asa,
 gua tugo na kasia popoa sapu koa hola ninae rane.
- 70 Vizatia Sa sa Nana nabulu Devita;*
 vagi pania Sa si asa pa kinopudi rina sipi.

* 78:61 1 Samuela 4:4-22 * 78:70 1 Samuela 16:11-12; 2 Samuela 7:8; 1
 Koron 17:7

- ⁷¹ Va betoa Sa si asa pa tinavete kopu sipi,
pude Mani baṅara ni Sa sari Nana tinoni,
pude Mani koa na Sepati si Asa koari na tie Izireli.
- ⁷² Kopu ni Devita sari na tinoni pa tinonoto,
meke turaṅi Sa si arini pa nana binokaboka.

79

Vinaravara pude Va Sarea sa Butubutu Izireli

(Keke vinaravara te Asapa)

- ¹ Kei Tamasa, sari na butubutu huporo si mae pude vagi
pania sa Mua pepeso pu ponía Goi koari na Mua
tie.*
Ele va bonia rini sa Mua Zelepade hope,
meke ele huara ilasia rini sa popoa Zerusalema.
- ² Ele veko pani rini sari na tinidi rina Mua tinoni pu mate,
pude gani rina kurukuru tapuru;
meke veko pani tugo rini sari na tinidi rina Mua
nabulu pu tava mate, pude gani rina kurukuru
ṅame pinomodi.
- ³ Ele va matei rini sari na Mua tie,
meke zoloro guana kolo sari na eharadi rini pa
korapana sa popoa Zerusalema;
meke loke tie si koa hola vasina pude pomunu ni sari
na tinidi.
- ⁴ Ele ta evaṅae na vina sisireana si gami koari butubutu
huporo,
zama ṅonovala gami na hegehegere ni gami rini.
- ⁵ Kei Zihova; vea seunae gua si kaqu koa hola sa Mua
tinaṅaziri?
Kaqu bugoro seunae ni gami Goi guana nika
huruṅuna ninæ rane?

* ^{79:1} 2 Baṅ 25:8-10; 2 Koron 36:17-19; Zer 52:12-14

- 6 Mu bugoro ni, Mamu ta naziri ni sari na butubutu huporo pu lopu vahesi Igo, meke sari na butubutu pu lopu varavara na ranego rini si Goi.
- 7 Ura ele va matei rini sari na tutina e Zekopi, meke huaria rini sa popoa pu poni ni Goi.
- 8 Mu lopu vata goregore ni koa gami sari na sinea tadi na tiatamamami pukerane. Mu tuturei tataru ni gami; ura ele malohoro si gami pa rinanerane.
- 9 Kei Tamasa, Mu tokani gami, Mamu harupu gami, Mu va sare gami, Mamu taleosoni gami, pude boka tava lavata si Goi koari na tinoni.
- 10 Na vegua ke zama sari na butubutu tie huporo, “Avei tu sa Mua Tamasa,” gua.
- Mani ta dogoro koa gami pa matamami sa vina kilasadi rina butubutu huporo pu va matedi sari na Mua nabulu.
- 11 Mani ta avoso koa Goi sa sinilava tadi na Mua tie pu ta pusidi pa vinaripera, Pa Mua niniranira nomana si Mu vata rupahi saripu ta pitu pude tava mate.
- 12 Kei Banara, Mu hobe la nia padana zuapa totozo koari na butubutu huporo sa ninovanovala gua sapu tavete atu nia rini koa Goi.
- 13 Meke gami na Mua tinoni, gami na Mua rovana sipi, si kaqu zama leana atu koa Goi, meke lopu kaqu hite makudo vahesi igo ninae rane ka rane.

80

Keke Vinaravara pude Valeana Pulea sa Butubutu Izireli

(Keke vinaravara te Asapa)

¹ Kei Agoi na Sepati tana butubutu Izireli, Mu avoso mae gami,*

Mu tura^{na} gami Goi, Agoi na koimata tadi na Mua tinoni pu guana rovana sipi.

Habotu si Goi pana uludi ri na mateana serubimi,

² Mu vata dogoro pule Nigo koari butubutu Iparemi, Benisimane, meke Manase!

Vata dogoro vura nia Goi sa Mua ⁿiniraⁿira, mae pude harupu gami!

³ Mu valeana pule gami Tamasa,

Mu va dogoro ni gami sa Mua tataru variva taleosae, meke kaqu ta harupu si gami.

⁴ Kei Zihova Tamasa, sa koimata pa vinaripera.

Ve seunae gua si kaqu bugoro nia Goi sa vinaravara tadi na Mua tinoni?

⁵ Ele va ganini gami Goi sari na tinalota^{na},

meke va napo va sokuni gami Goi Sa kapa kolomata mami.

⁶ Ele va malumi Goi sari na votiki butubutu pude mae varipera nia sa mami popoa;

sari na mami kana si hegehegere ni gami.

⁷ Kei Tamasa tanisa Qeto Minate, Mu valeana pule gami,

mu va dogoroni gami sa Mua tataru variva taleosae, meke kaqu ta harupu si gami!

⁸ Ele tura^{na} vura nia Goi sa butubutu Izireli pa Izipi,

* 80:1 Ekd 25:22

meke hadu pani Goi sari na votiki butubutu meke
veko hobe lani gami Goi.

⁹ Guana huda qurepi ta letena si gami koasa pepeso sapu
ele va kalalasia Goi.

Meke toqolo sage si gami osolae siⁿia gami sa doduruna
sa popoa.

¹⁰ Guana huda nomana hola si gami sapu va aqori sari na
toqere,

meke aqoro pa kaurudi sari na lelaⁿana sa huda
vaeni sari na huda sida ululudi koari na toqere pa
Lebanoni.

¹¹ Sari na lelaⁿana sa huda si repaha la pa volosodi rina
popoa, podalae pa kolo Meditareniani
meke kamo latu pa Ovuku Iuparetisi.

¹² Na vegua ke vata huari Goi sari na gobana sa popoa,
ke sari na tie karovodi pu ene gua vasina si hikoi sari
na vua qurepi.

¹³ Keken^ono guana boko pinomo sapu neti va konekonea,
meke guana kurukuru pinomo si arini sapu ⁿoⁿovala
koasa linetelete asa.

¹⁴ Kei Tamasa, Patutokaemu, Mu pule mae koa gami!

Mu doⁿo gore mae pa Maⁿauru,
Mamu mae harupi sari na Mua tie!

¹⁵ Mae harupia sa Mua butubutu tie;
harupu gami na huda qurepi sapu ele letea Goi,
gami na tumu sapu ele va toqolo gami Goi pa Mua
ⁿiⁿiraⁿira.

¹⁶ Ele mae maho pania rina kana sa Mua huda, na sulu
pania rini.

Mu doⁿo va bubugorae la i sari na kana sara, Mamu
va mate pani gedi.

- 17 Mu kopu valeana ni na va aqori sari na Mua tinoni pu
 ele vizati Goi,
 sa Mua butubutu tie sapu va ninira ia Goi.
- 18 Lopu kaqu taluarae si gami koa Goi,
 Mu kopu ni gami meke kaqu vahesigo gami si Goi.
- 19 Kei Zihova, Tamasa Patutokaemu, Mu valeana pule
 gami,
 vata dogoro nia koa gami sa Mua tataru lopu ta nana
 kamona pude mami ta harupu.

81

Kinerana sa Inevana

(Keke kinerana te Asapa)

- 1 Mada kera va ululae la koa sa Tamasa, sa nada niniraira.
 Mada velavela qetuqetu la koasa Tamasa te Zekopi!
- 2 Podalae nia sa kinerana, kizai sari na belo,
 ivui sari na ivivu, na mikei sari na mike.
- 3 Ivui sari na buki pa toতোসা tada sa sidara,*
 meke pa toতোসা hobe rimata koasa rane inevana.
- 4 Na vinaturu tadi na tie Izireli si hie,
 meke na ginarunu tanisa Tamasa te Zekopi.
- 5 Ponia Tamasa sa tinarae hie koari na tie Izireli
 toতোসা va kilasia Sa sa popoa Izipi.

Avosia rau si keke mamalaini sapu lopu bakala koa rau
 sapu zama guahe:

- 6 “Va gore pani Rau sari na pinaleke pa avaramu,
 meke vata rupahi Rau sari na limamu koari na
 pinaleke patu mamatadi.
- 7 Totosa koa tasuna si gamu, si hata Au gamu, ke harupu
 gamu Rau.*

* 81:3 Nab 10:10 * 81:7 Ekd 17:7; Nab 20:13

Pa Qua vasina tomena pa korapa raneboni si olana
atu gamu Rau.

Podeke gamu Rau si gamu pa Meriba, vasina
loketona kolo.

⁸ Gamu na Qua tinoni, mi avoso mae ia sa Qua vina balau.
Kei Izireli, okoro hola nigo rau pude va avoso mae Au.

⁹ Mu lopu vahesia si keke tamasa votikaena pa korapa mia
gamu.*

¹⁰ Arau se Zihova sa mia Tamasa,
sapu turana vura ni gamu pa popoa Izipi.

Tukeli sari na nuzumia, meke kaqu poni gamu Rau.

¹¹ Ba sari na Qua tinoni si lopu hiva va avosau rini,
lopu hiva va tabe au rina Qua tie Izireli si Rau.

¹² Gua asa ke va maluara lani mo Rau pude luli rini sari na
bulodi pu tasunadi,
pude madi luli sari na dia hiniva soti.

¹³ Okoro hola ni Rau pude va avoso Au rini,
meke okoro hola ni Rau pude va tabe Au rini!

¹⁴ Meke kaqu tuturei va kilasi Rau sari na dia kana,
meke kote seke la nia Rau sa Limaqu koarini.

¹⁵ Arini pu kukiti Nau, si kaqu hoqa todono pa minatagutu
pa kenuqu Rau,
meke sa dia vina kilasa si kaqu koa hola ninae rane
ka rane.

¹⁶ Ba kaqu poni gamu Rau sa huiti sapu tava memehena
valeana,
meke kaqu poni va dena ni gamu zipale pinomo Rau
si gamu.”

* 81:9 Ekd 20:2-3; Diut 5:6-7

82

Tamasa sa N̄ati Hiniva pu Ululu Holani sari Doduru
 Tamasa
 (Keke kinera te Asapa)

- ¹ Tamasa si vata eva_nae nia si keke vinaripitui hopena,
 meke gegesi Sa sari na ba_nara pu varigara vasina.*
- ² “Vea seunae gua sapu kaqu lopu to_noto sari na mia
 vinaripitui,
 meke toka kale ni gamu sari na tie kaleadi?”
- ³ Mi toka ni sari pu malohoro, na eapa;
 mi tavete valeana la koari pu mala_na meke saripu ta
 do_no palaedi.
- ⁴ Mi va sarei saripu malohoro na mala_na,
 mi harupi koasa n̄inira_nira tadi na tie kaleadi.
- ⁵ Na tie pupuhu mia,
 meke kaleamia hola si gamu,
 meke sa tino_noto si ele murimuri taloa hokara pa
 kasia popoa.
- ⁶ Zama si Rau, ‘Sapu na tamasa si gamu,*
 gamu doduru si na tuna sa Tamasa sapu Ululuna
 Hola.’
- ⁷ Ba kaqu mate guana tie mo si gamu;
 sari na mia tinoa si kaqu mate keke_no_no gua mo ari
 na tie nomadi.”
- ⁸ Kei Tamasa, Mu mae, Mamu koa ba_nara nia sa kasia
 popoa,

* 82:1 Sa ginuana sa zinama pa Hiburu sapu ta iliri “ba_nara” si lopu
 bakala. Kaiqa tie si balabala ia sapu zama ni sa sari na
 mateana, babe sari na tie pu tavahesi gua rina tamasa
 koarini pu lopu na tie Ziu. Kaiqa pule si balabala ia sapu
 zama ni sa sari na ba_nara pa kasia popoa. * 82:6 Zn 10:34

Ura Tamugoi sari na butubutu!

83

Tinepatepa pude Va kilasi sari na Kana te Izireli

(Keke kinera te Asapa)

- ¹ Kei Tamasa, Mu lopu makudo zama, meke lopu kulu;
Mu lopu koa noso si Goi!
- ² Ura dotu, korapa noveoro pa tinanaziri sari na Mua
kana,
meke sarini pu kukiti Nigo si korapa varipera atu koa
Goi.
- ³ Korapa tavete tomei rini sari na dia minizimizi golomodi
pude va kilasi sari na Mua tinoni.
Korapa kuhana ni rini sari na Mua tie pu lavelave
hukata ni Goi.
- ⁴ Zama si arini, “Mae, aria mada va puzulu ia gana sa dia
butubutu,
pude kaqu ta mulinae palae hokara gana sa butubutu
Izireli ninae rane ka rane,” gua si arini.
- ⁵ Ele variva egoi si arini koasa dia binalabala kineke hie,
meke tavetia rini si keke vinariva egoi tadi na kana
pude varipera atu koa Goi;
- ⁶ sari na butubutu Edomu na Isimeli;
sari na butubutu Moabi meke Haqiraiti,
- ⁷ sari na tie Qebala, Amoni, meke Amaleki,
meke ari na Pilisitia, meke Taea.
- ⁸ Ari na tie pa Asiria ba somana la tugo koa rini.
Na tie varipera niniradi si arini
pude koa turani sari na butubutu Moabi meke Amoni
pa tutina e Loti.

- 9 Mu va kilasa guni ni gedi ari na tie Midiani pu va kilasi e Qitione,*
meke gua tugo ari Sisera e Zabini pa Ovuku Kisoni.
- 10 Ele va kilasi Goi sarini pa popoa Edora,
meke muzi ta huara vasina sari na tinidia.
- 11 Mu evaⁿia koari na dia koimata gua sapu tavete ni Goi sari Orebi meke Zebi.*
Mu va kilasi sari doduru dia tie koimata gua sapu va kilasa guni ni Goi sari Zeba meke Zalamuna
- 12 saripu zama guahe: “Kaqu zau vagia pude na nada, sa pepeso te Tamasa,” gua.
- 13 Kei qua Tamasa, Mu va talahuarae guni gedi na kavuru pa givusu,
Mu guni gedi na hikahika huiti pu givusu pani.
- 14 Kekeⁿoⁿo guana nika sapu sulu betoa sa hiqohiqo,
meke sa halalana sa nika pu sului sari na toqere,
- 15 si Mamu hadu va tarazuzui gedi si arini guana raneboⁿi.
Va holoqoru i gedi si arini guana givusu ⁿiburuna.
- 16 Mu va kurekurei gedi si arini,
pude madi gilania rini sa Mua ⁿniranaⁿira.
- 17 Madi tava kilasa, na matagutu si arini ninae rane.
Madi mate palae gedi si arini pa kinurekure kaleadi hola.
- 18 Madi gilania rini sapu Agoi mo telemu se Zihova,
sapu Ululuna Hola koari doduru pa kasia popoa.

84

Okoro Hola nia sa Vetu Hopena te Tamasa

(Keke kinera tanisa butubutu te Kora)

- 1 Nake tolavaena hola sa Mua Zelepade, kei Zihova Tadi na Qeto Minate!

* 83:9 *Zaz* 4:6-22, 7:1-23 * 83:11 *Zaz* 7:25, 8:12

² Okoro la somana hola si rau vasina!
Balabala hola ia rau si pude la nuquru somana pa
Zelepade te Zihova.

Pa doduru buloqu si kera vahesia pa qinetuqetu,
koasa Tamasa Toana.

³ Kamo tu koari na pitikole, ba tavete dia vori,
meke sari na hiuheze ba ari dia kokoana tugo.
Vasina kopu ni rini sari na tunadi tata pa Mua hope,
kei Zihova Tadi na Qeto Minate; qua Baṅara meke na
qua Tamasa.

⁴ Tamanae tugo sarini pu koa koasa Mua Zelepade,
meke kera vahesi Igo doduru totosol!

⁵ Tamanae tugo sarini pu tava ṅiṅira koa Goi,
sapu okoro ene sagea sa sirana la pa toqere Zaione.

⁶ Totoso ene hola gua rini koasa lolomo pa Baka,
si ta evanae na vasina koa ia na bukaha kolo lo-
mosodi,
meke kamo sa totosol ruku si siṅi sari na kopi koasa
vasina asa.

⁷ Niṅira lala dia si arini pa dia inene,
osolae ta dogoro sa Tamasa tadi na tamasa koa rini
pa Zaione.

⁸ Kei Zihova, Tamasa Tanisa Qeto Minate,
Mu avoso mae au,
kei Tamasa te Zekopi.

⁹ Mu mana nia sa mami baṅara
pu ele vizatia Goi, kei Tamasa.

¹⁰ Kekeke rane pa Mua Zelepade
si leana hola ni sari na tina rane pa votiki vasidi.
Leana hola koa rau si pude turu mo pa sasadana sa vetu
Tanisa qua Tamasa;
hola nia si pude nuquru pa vetu tadi na tie kaleadi.

- ¹¹ E Zihova Tamasa sa nada kalalasa, meke na nada lave
 ninirana,
 manani gita Sa pa Nana tataru na vina lavata.
 Lopu korona poni ni tinitonā leadi Sa sari na tie tonoto.
¹² Kei Zihova Tadi na Qeto Minate,
 ta manae tugo sarini pu kalavarae koa Goi.

85

Vinaravarana sa Minamutu tanisa Butubutu

(Keke kinera tanisa butubutu Kora)

- ¹ Zihova, ele tataru ni na taleoso ni Goi sari na Mua tie pa
 Mua popoa;
 ele va mamutu pulea Goi sa butubutu Zekopi.
² Ele va mate pani Goi sari na kinaleadi tadi na Mua tinoni,
 meke ele taleoso ni Goi sari na dia sinea.
³ Ele beto bugoro ni Goi sarini,
 meke veko pania sa Mua tinañaziri koa rini.
- ⁴ Kei Tamasa mami Hinarupu,
 Mu valeana puleni gami;
 Mu lopu bugoro ni gami.
- ⁵ Kaqu bugoro lani gami mo Goi si gami ninae rane?
 Lopu kaqu hite beto tu sa Mua binugoro?
- ⁶ Mu va ninira pule gami,
 meke kaqu vahesigo gami na Mua tinoni si Goi.
- ⁷ Kei Zihova, Mu tataruni gami pa Mua tataru nabuna,
 Mamu harupu gami.
- ⁸ Maqu va avosia kamahire gua sapu kaqu zama nia e
 Zihova sa Tamasa.
 Ele va tatarani gita na Nana tie pude koa pa binule,
 be lopu pule la tavete pulei gita sari na nada sinea.
- ⁹ Hinokara hola sapu kaqu harupi Sa sarini pu va lavatia
 si Asa,

meke kaqu koa turani Sa sari Nana tie pa Nana popoa.

- ¹⁰ Sa tataru nabuna meke sa kinopuna sa zinama te Tamasa si kaqu varigotoi,
meke sa tinonoto na binule si kaqu vari hapahapai guana tie.
- ¹¹ Kaqu noma sage sa kinopuna sa zinama te Tamasa koari na tie pa pepeso,
meke sa Tamasa tonotona si kaqu dono gore mae pa manaauru.
- ¹² Kaqu va mamutu gita e Zihova si gita,
meke kaqu masuru sari na nada inuma.
- ¹³ Sa tinonoto si kaqu mae va kenue koe Zihova
meke va nama nia Sa sa Nana sirana.

86

Vinaravara Tinepa Tinokae

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Kei Zihova, Mu avoso mae, Mamu olana mae au,
ura na malana na malohoro si rau.
- ² Mu harupau pa minate,
sina koa soto koa Goi si rau.
Mu harupau, ura na Mua nabulu si rau,
meke kalavarae si rau koa Goi.
- ³ Kei Banara, Mu tataru nau na taleoso nau,
ura koa Goi mo si varavara atu rau doduru toto.
- ⁴ Mu va qetua sa buloqu, na Mua nabulu si rau,
sina koa Goi mo si varavara atu rau pa doduruna sa buloqu.
- ⁵ Kei Banara leamu hola si Goi koa gami, meke ele taleosoni gami Goi.
Va sini ni tataru nabuna Goi sarini pu varavara atu.
- ⁶ Kei Zihova, Mu va avosia sa qua vinaravara,

Mu toka nau pa qua tinepa atu koa Goi.

⁷ Pa toতোসো তাসুনা সি তেপা অতু ইগো রৌ,
সিনা হোকে ওলাঈ গো সারি না কোয়া বিনারাবারা.

⁸ Loketonā tamasa pule si kekenōnō gua Agoi,
kei Baṅara, loke tinavete pule si kekenōnō gua rina
Mua tinavete.

⁹ Sari doduru butubutu pu taveti Goi,*
si kaqu mae hoqa todoṅo meke vahesi Igo si Goi,
Baṅara,
meke kaqu va lavatia sa Pozamu Goi.

¹⁰ Ura na Tamasa lavata si Goi, meke variva magasa sari na
Mua tinavete,
Agoi mo Telemu sa Tamasa.

¹¹ Kei Zihova, va tumatumae nau sa Mua siraṅa,
maqu lulia sa Mua hinokara;
va tumatumae nau gua pude nabulu Nigo pa dodu-
runa sa buloqu.

¹² Kei Baṅara qua Tamasa, kaqu vahesi Igo rau pa dodu-
runa sa buloqu,
kaqu va lavatia rau sa Pozamu nināe rane ka rane.

¹³ Nomana lavata sa Mua tataru nabuna koa rau!
Ele harupu au Goi si rau koasa lovu.

¹⁴ Kei Tamasa, sari na tie vahesi pule ni si korapa varipera
mae koa rau;
keke puku minate kaleana si korapa hiva va mate au,
sari na tie pu lopu pamaṅa nia sa Tamasa.

¹⁵ Ba Agoi Baṅara si ta siṅie tataru meke tokani na
taleosoni sari na tie,
meke lopu hoke tuturei bugoro.

Meke sa Mua tataru lavata si koa hola doduru toতোসো,
meke kopu ni Goi sari na Mua zinama.

¹⁶ Mu doṅo mae au, Mamu tataru nau,

* 86:9 Rev 15:4

Mu va ninira au, Mamu harupau,
sina nabulu Nigo rau, gua sapu tavetia sa tinaqu.

- ¹⁷ Zihova, Mu va dogoro nau sa vina sosodena sa Mua lineana;
pude saripu kukiti nau si madi dogoria meke kaqu kurekure,
sina Agoi Zihova si ele toka nau meke va manotau si rau.

87

Vinahesina sa Popoa Zerusalem

(Keke kinera tanisa butubutu Kora)

- ¹ Kuria e Zihova sa Nana vasileana nomana koasa toqere hopena.
² Tataru sisigiti nia Sa sa popoa Zerusalem,
hola ni sari kaiqa vasidi pule pa Izireli.
³ Gamu na tiena sa vasileana te Tamasa;
mi va avosi sari na tiniona variva magasadi pu zama
ni Sa koa sa ginugua mia gamu.
- ⁴ “Kaqu nae turanae ni rau sari pa Izipi meke Babiloni,
koari na butubutu pu va tabei sari na Qua zinama;
meke sari na tiedi rina popoa Pilisitia, Taea, meke Itiopia
si kaqu nae somana ni Rau koari na tiena sa popoa
Zerusalem,” gua si Asa.
- ⁵ Koasa guguana sa popoa Zaione, si kote ta zamae si asa,
“Tanisa sari doduru butubutu,
meke Asa sapu Ululuna Hola si kaqu va ninira ia si
asa.”
- ⁶ Kaqu kubere gore ni e Zihova sari na tinoni meke zama,
“Sa tie hie si ta podo pa Zaione tugo,” gua.
- ⁷ Peka, na kera si arini.

“Koa pa Zaione sa n̄ati di ri doduru minana,” gua si arini.

88

Kinabo Hata Tinokae

(Keke kinera tanisa butubutu Kora. Hemani sa tie pa tutina e Ezara si kuberia.)

¹ Kei Zihova qua Tamasa pu va sare au,
pana rane si tepa atu si arau,

meke pana bon̄i si kabo atu si rau pa kenumu Goi.

² Mu avosia sa qua vinaravara,

Mu va talin̄a mae au pa qua kinabo.

³ Ura soku hola sari na qua tinasuna,

meke ele tata pa minate si rau.

⁴ Gua ari doduru si rau sapu tata pa minate,

ele beto mo sa qua ninira^{n̄}ira.

⁵ Somanae tava muliun̄u si rau koari na tie matedi,

kekeno^{n̄}o gua ri pu ta seke va mate, sapu eko pa dia
lovu.

Kekeno^{n̄}o gua arini pu ele mulin̄i ni Goi,

ura ele taluarae pa Mua kinopu si arini.

⁶ Ele vala nau Goi pa minate si rau,

pa korapana sa lovu hupohuporona,
vasina sapu huporo dudukurumu.

⁷ Sa Mua binugoro si guana bogusu

sapu opo tamunau meke kuzu au rini.

⁸ Sari na qua baere si va taliri Goi pude hakohako nau si
rau;

ele vata evanae nau Goi na keke tin̄itona^{n̄} bonina si
rau koarini;

guana ta tuku veko si rau, ke lopu boka govete.

⁹ Tava rida sari na mataqu koari na tinasigiti.

Kei Zihova, doduru rane si va sagei rau

sari na limaqu koa Goi pa vinaravara.

- ¹⁰ Lopu hoke tavete tinavete variva magasadi si Goi koari na tie matedi,
meke lopu hoke toa pule sarini pude vahesi Igo.
- ¹¹ Lopu boka ta tarae pa lovu sa Mua tataru nabuna koari na tie matedi,
babe ta tozi koarini, sapu kopu ni Goi sari na Mua vina tatara.
- ¹² Lopu ta dogoro tugo pa korapa hinuporo sari na Mua tinavete variva magasadi,
babe sari na Mua lineana pa vasina pu ele ta mulinae palae.
- ¹³ Kei Zihova, arau si kabo atu koa Goi;
pana munumunu si varavara atu si rau.
- ¹⁴ Kei Zihova, na vegua ke veko pani au Goi?
Na vegua ke va paere pule Nigo koa rau si Goi?
- ¹⁵ Podalae sipu tie vaquraqu rau si koa ta sigiti ni rau sari na Mua vina kilasa koa rau.
Ele nazulau si rau meke loke tie toka nau.
- ¹⁶ Sa Mua tina naziri si naqotau,
meke sa Mua ginegese si va mate hokarau Goi.
- ¹⁷ Sari na Mua vina kilasa si guana naqe pa vari likohaequ doduru rane,
mae vari kali nau rini.
- ¹⁸ Sari na qua baere sapu tata sisigiti koa rau, si va seui Goi koa rau,
sa hinuporo mo si luli koa rau.

89

Sa Vina Tatara te Tamasa koe Devita

(Keke kinera te Etani keke tie pa tutina e Ezara)

- ¹ Kei Zihova, kaqu kera nia rau doduru toso sa Mua tataru nabuna;

- kaqu tozi vura nia rau koari doduru sinage na sage
sapu ta ronuemu si Goi.
- ² Gilania rau sapu sa Mua tataru si koa hola ninae rane,
meke sa tina ronuemu Goi si koa va nabu hola guana
mañauru.
- ³ Ele zama si Goi, “Ele tavetia Rau si keke vinariva egoi
koasa tie pu vizatia Rau,
ele va tatara nia Rau se Devita,
- ⁴ ‘Sari na tutimu goi si kaqu koa banara doduru totoso.*
Kaqu kuria Rau sa mua habohabotuana banara koari
doduru sinage.’”
- ⁵ Kei Zihova madi kera vahesi Igo ri doduru pa Mañauru,
kera nia rini pa dia vinarigara rina tie madidi sapu va
gorevura í Goi sari na Mua Zinama,
- ⁶ Ura esei koari na Mañauru si boka nana kamo se
Zihova?
Esei koari na tinoni pa Mañauru si kekenono gua e
Zihova?
- ⁷ Ta pamañae Mu si Goi koari na vinarigara tadi na
maqomaqo madidi pa Mañauru
meke turu matagutu hola sarini pa kenumu Goi.
- ⁸ Kei Zihova, na Tamasa Patutokaemu,
Esei si ninira kekenono gua Agoi Zihova,
ta ronuemu si Goi koari doduru Mua tinavete.
- ⁹ Koa nati hiniva nia Goi sa kolo raneboni ninirana,
meke va bulei Goi sari na ololobagea lavalavata.
- ¹⁰ Ele muzara va mate pania Goi se Rehabi sa noki variva
mate pa lamana;
ele va kilasi Goi sari na Mua kana.
- ¹¹ Tamugoi sari na mañauru, meke sa pepeso.
Va podakia Goi sa kasia popoa, meke sari doduru
likakalae pu koa vasina.

* 89:4 2 Samuela 7:12-16; 1 Koron 17:11-14; Sam 132:11; TTA 2:30

- 12 Sari doduru popoa pa kali gede meke pa kali matao, si na Mua tinavetedi Goi.
Sa toqere Tabora meke sa toqere Hemoni si kera vahesi Igo pa dia qinetuqetu, gua tugo ri na tinoni.
- 13 Na Tamasa ninira hola si Goi,
patuarana* sa lima mataomu.
- 14 Sa Mua binanara si ta sokirae pa tinonoto na vinilavilasa va tonoto.
Sa tataru na tinaronue si ta dogoro koari doduru Mua tinavete.
- 15 Ta manae tugo sari na tie pu kera vahesi Igo,
saripu toa pa korapa kalalasangana sa Mua tataru vatukana!
- 16 Pa guguanu Agoi si koa qetuqetu doduru rane si arini,
meke vahesi Igo rini koari na Mua tinonoto.
- 17 Agoi poni gami sa niniranira pude va kilasi sari mami kana,
pa korapa Mua tataru si va mataqara gami Goi.
- 18 Kei Zihova, Agoi tugo vizatia sa mami tie kopu;
Agoi tugo sa Tamasa Hopemu pa Izireli,
sapu vizata poni gami sa mami banara.

Sa Vina Tataru Koe Devita

- 19 Ele vata dogoro pule nigo, meke ele zama guahe si Goi koari na Mua nabulu ta ronuedi pukerane,
“Ele va banaria Rau sa tie varane pa vinaripera,
Ele ponua Rau sa binanara koa sa sapu ele vizata vagia Rau koari nana tinoni.
- 20 Ele va banaria Rau se Devita sa Qua nabulu;*
ele zoropo nia oela Rau si asa pa vina madina.
- 21 Sa Qua niniranira nabuna si kaqu koa koasa ninane rane sa Qua niniranira si kaqu va ninira ia si asa.

* 89:13 Ninira hola. * 89:20 1 Samuela 13:14; TTA 13:22; 1 Samuela 16:12

- 22 Sari na nana kana si lopu kaqu boka koa mataqara hola nia,
 lopu boka va kilasia rina tie kaleadi si asa.
- 23 Kaqu va huara ineti Rau sari nana kana,
 meke kaqu va mate pani Rau sarini pu kukiti nia si asa.
- 24 Kaqu tataru nia Rau meke koa turañia Rau,
 meke pa pozaqu Rau si kaqu koa mataqara si asa.
- 25 Kaqu va noma la ia Rau sa nana binañara,
 kamo pa kolo Meditareniani
 meke sa nana ñinirañira si kaqu kamo la pa Ovuku Iuparetisi.
- 26 Kaqu poza Nau, 'Qua Tamasa, Tamaqu,
 na qua Patu aqoroana, na qua Hinarupu,' gua.
- 27 Kaqu va evañae nia na tuqu koreo kenuna Rau si asa,*
 meke na bañara pu noma hola ni sari doduru bañara pa pepeso.
- 28 Kaqu kopu nia Rau sa Qua tataru nabuna koa sa doduru totošo.
 Sa Qua vinariva egoi koasa si kaqu koa hola ninæ rane.
- 29 Sa nana habotuana bañara si kaqu koa hola gua tugo sa mamaña lavata,
 meke sari na tutina sa si kaqu koa bañara doduru totošo.
- 30 Ba pude sekei ri na tutina sa sari na Qua tinaræ,
 meke lopu luli sari na Qua zinama,
- 31 meke be lopu luli rini sari na Qua vina tumatumaæ,
 meke lopu taveti rini gua saripu garunu ni Rau,
- 32 si kaqu va kilasi Rau sarini koari na dia sineæ;
 kaqu va sigiti Rau si arini koari na dia tinavete seadi.
- 33 Ba lopu kaqu beto sa Qua tataru koe Devita,
 meke lopu kaqu va karia Rau sa Qua vina tatara koasa.

* 89:27 Rev 1:5

- 34 Lopu kaqu hite kumatia Rau sa Qua vinariva egoi koasa,
babe vagi pania si keke Qua vina tatara koasa.
- 35 Kekeke totošo mo tavetia Rau pa Pozaqu Hopena
sa Qua vina tatara koe Devita.
Lopu kaqu kokoha si Rau koe Devita.
- 36 Lopu kaqu tava murimuri palae sa tutina sa,
kaqu koa baṅara ninae rane ka rane.
Gua sapu koa hola ninae rane sa rimata,
si kaqu koa hola gua tugo asa sa nana binaṅara.
- 37 Kaqu ta sokirae va nabu gua tugo sa sidara sapu koa
ninae rane si asa.
Kaqu turu va ṅinira gua tugo sa mamaṅa lavata si
asa, sapu koa hola ninae rane,” gua si Goi.

Kabo nia sa sa Vina Kilasana sa Baṅara

- 38 Ba kamahire si bugoro nia tu Goi sa baṅara pu ele vizatia
Goi;
ele etulu pania, na veko pania tugo Goi si asa,
- 39 ele kumatia Goi sa Mua vina tatara koasa Mua nabulu,
ele va gore pania Goi sa nana binaṅara, guana gona
la nia Goi pa kosiri sa nana toropae baṅara.
- 40 Ele huari Goi sari na gobana sa nana vasileana nomana,
meke huara pani Goi sari na dia vasina varipera
ṅiniradi.
- 41 Sari doduru tie ene holadi vasina si hiko vagi sari nana
likakalae,
sari doduru butubutu pu koa tata koa sa si hege-
hegere nia si asa.
- 42 Ele va mataqari Goi sari nana kana,
meke va qetuqetu i Goi si arini.
- 43 Sari nana tiṅitona varipera si va lokelaedi i Goi,
meke ele va kilasia Goi si asa pa vinaripera.
- 44 Ele vagi pania Goi sa nana ṅiniraṅira,
meke va gore pania Goi si asa pa nana binaṅara.

⁴⁵ Lopu sana va kamo ia Goi sa nana binarogoso,
meke va kurekurea Goi si asa.

Vinaravara pude Ta Harupu pa Tinasuna

⁴⁶ Kei Zihova, ve seunae gua si kaqu va paere pule Nigo si
Goi, ninae rane?

Ve seunae gua si kaqu huruu gua na nika sa Mua
binugoro?

⁴⁷ Kei Zihova, Mu balabala ia sapu papakana mo sa qua
tinoa;

Mu balabala ia sapu Agoi tu tavete gami si gami pude
lopu kaqu toa hola pa tinoa hie.

⁴⁸ Doduru tie si kaqu kamo pa minate,
loke tie si boka va sare pule nia sa nana tinoa koasa
lovu.

⁴⁹ Banara, avei sa Mua tataru nabuna
sapu na Mua vina tatara pu tozia Goi koe Devita?

⁵⁰ Kei Banara, Mu balabala i sari na zinama nonovalala pu
evana ni rini koa rau,
meke sa qua tinuru va nabu koari na lineveleve tadi
na tie huporo koa rau.

⁵¹ Kei Zihova, sari na Mua kana si nonovalia sa Mua
banara pu ele vizatia Goi,
pa doduru nana inene si ta nonovalala si asa.

⁵² Mani tavahesi se Zihova ninae rane ka ranel!

Emeni. Emeni.

Buka Vina Made

90

Sam 90 kamo Sam 106

(Keke vinaravara te Mosese sa tie madina te Tamasa)

Sa Tamasa Koa Hola meke sa Tie pu Lopu Koa Hola

- ¹ Kei Baṅara, Agoi si na mami Aqoroana koari na sinage na sage.
- ² Totoso lopu ele koa sari na toqere,
babe lopu ele va podakia Goi sa pepeso meke sa kasia popoa,
si Agoi mo sa Tamasa ninae rane ka rane.
- ³ Ele zama ia Goi sa tie pude pule la vasina koana,
meke tozi nia Goi si asa pude pule la pa pepeso.
- ⁴ Sa keke tina vuaheni si guana keke rane mo koa Goi,*
guana norae mo si arini totoso hola rini,
babe guana keke totoso papakana mo pana boṅi.
- ⁵ Lopu sana vagi pani Goi sari na mami tinoa;
guana pinutagita mo sa mami tinoa,
na duduli mo sapu lovuru pana munumunu,
- ⁶ toa valeana meke havoro valeana,
ba mate harahara pana veluvelu.
- ⁷ Tava mate palae si gami pa Mua binugoro,
meke va tarazuzu gami Goi pa Mua tinaṅaziri.
- ⁸ Ele vata dogoro vura ni Goi pa kenumu sari na mami sinea,
meke sari na mami sinea tomedi si va vurai Goi pa kalalasa.
- ⁹ Sa mami tinoa si tava papaka pa Mua binugoro,
meke sari na vuaheni mami si tava hola taloa guana keke siniṅo mo.
- ¹⁰ Pada zuapa ṅavulu vuaheni mo sari na mami tinoa,
ba be ṅiṅira si gami, si kamoā vesu ṅavulu,
ba koai na ṅinarezo, na tinasuna si arini,
lopu sana murimuri taloa si gami.

* 90:4 2 Pit 3:8

- 11 Loke tie si boka va nonoga ia sa doduruna sa
 niniranirana sa Mua binugoro,
 loke tie boka gilania sa minatagutu sapu padana sa
 Mua tinaⁿaziri.
- 12 Mu va tumatumaeni gami sapu papakadi gua rina mami
 tinoa,
 pude mami tumatuma^e pa bulomami.
- 13 Ve seunae gua kaqu koa hola sa Mua binugoro?
 Kei Zihova, Mu tataru ni na va manoti sari na Mua
 nabulu.
- 14 Mu va siⁿini gami sa Mua tataru nabuna doduru
 munumunu,
 pude mami kera qetuqetu pa doduru mami tinoa.
- 15 Mu va qetuqetu gami, koari na toতোসো geledi gua tugo
 sapu va talotaⁿa gami Goi koari na mami vuaheni
 tasunadi.
- 16 Mu vata dogoro ni koa gami sari na Mua tinavete
 niniradi,
 va dogoro ni koari na tumami vugo na repere sa Mua
 niniranira.
- 17 Zihova mami Tamasa, Mu manani gami,
 Mamu va bokaboka gami koari doduru mami
 tinavete!

91

Tamasa sa Nada Aqoroana

- 1 Asa sapu koa aqoro koe Zihova Ululuna Hola,
 sapu koa hola pa kinopu tanisa sapu tagoi sari do-
 duru niniranira
- 2 si boka zama guahe koa Sa:
 “Agoi si na qua tinokae meke na qua Aqoroana.
 Agoi si na qua Tamasa, koa Goi mo si kalavarae si
 rau,” gua.
- 3 Kaqu va sare igo Sa koari na sipata tomedi,
 meke koari doduru minoho variva mate.

- 4 Kaqu va aqorigo Sa, guana kurukuru pu va aqori sari na tuna pa kauru tatapuruna,
meke kaqu tava sare si goi pa Nana kinopu;
meke kaqu kopu ni Sa sari Nana vina tatara pude va aqorigo meke va sare igo.
- 5 Ke lopu kaqu matagutu nia goi sa tinasuna pana boŋi,
meke sa rinapata mu pana rane,
6 babe sari na oza pu raza pana boŋi,
babe sari na kinaleadi variva mate pana rane.
- 7 Be guana ka keke tina si hoqa mate pa kapamu,
meke ari ka manege puta tina si pa vari likohaemu,
ba lopu kaqu hite tava sigiti si goi.
- 8 Kaqu dogoroni matamu goi
sa vina kilasadi rina tie kaleadi.
- 9 Sina va evaŋae nia mua aqoroana goi se Zihova,
meke Asa sapu Ululuna Hola sina mua vasina kokoana si Asa sapu tagoi sari doduru ŋiniraŋira,
- 10 ke loke tinahuara si kaqu raza koa goi,
meke loke ŋinovaŋovala si kaqu kamo pa mua vetu soti.
- 11 Kaqu garuni Tamasa sari Nana mateana pude kopu nigo,*
pude va aqorigo vasina la si goi.
- 12 Kaqu ovuligo rini pa limadia*
pude lopu kaqu hite raza nia sa nenemu pa patu.
- 13 Kaqu neti goi sari na laione na noki;*
sari na laione variva matagutudi meke na noki variva mate.
- 14 Zama sa Tamasa, “Kaqu harupi Rau sarini pu tataru Nau,

* 91:11 Mt 4:6; Lk 4:10 * 91:12 Mt 4:6; Lk 4:11 * 91:13 Lk 10:19

meke kaqu va aqori Rau sarini pu gilanau sapu Arau se Zihova.

¹⁵ Pana tepa mae sarini, si kaqu olaⁿⁱ Rau, kaqu koa turaⁿⁱ Rau si arini pa tinasuna, kaqu va sarei na va lavati Rau si arini.

¹⁶ Kaqu pia ni Rau koarini sa tinoa gelenaena, meke kaqu harupi Rau si arini.”

92

Keke Kinera Vinahesi

(Keke kinera pude kera nia pa rane Sabati)

¹ Kei Zihova, leana hola si pude zama leana atu koa Goi, pude kera va lavata Igo, kei Tamasa pu Ululuna Hola.

² Pude tozi vura nia sa Mua tataru nabuna doduru munumunu, meke sapu kopu ni Goi sari na Mua vina tatara pa doduru boⁿⁱ.

³ Kaqu ta kerae koari na mike, meke pa loberena sa hapu.

⁴ Kei Zihova, Agoi si va qetu au koari na Mua tinavete, kera qetuqetu si rau koari na tinavete pa Limamu Goi.

⁵ Kei Zihova, nomadi hola sari na Mua tinavete, meke lohidi hola sari na Mua binalabala!

⁶ Sa ginugua hie si lopu boka gilania rina tie duvili, meke ari na tie pu lopu gilania sa Tamasa si lopu boka tumae nia,

⁷ sapu sari na tie kaleadi si gina kote toa valeana guana duduli,

meke sarini pu va kalekaleana si boka mamutu,

ba kote ta huarae beto taloa hokara si arini,

⁸ sina Agoi Zihova si koa na ⁿⁱati hiniva ninae rane.

⁹ Gilania gami sapu kaqu tava mate sari na Mua kana,

- meke sari doduru tie kaleadi si kaqu tava kilasa.
- ¹⁰ Ba ele va ninira au Goi si rau, kekeno^o na bulumakao kokoreo pinomona;
ele mana nau Goi si rau pa qinetugetu.
- ¹¹ Ele dogoroni mataqu rau sa vina kilasadi rina qua kana, meke ele avosia rau sa kinabo tadi na tie kaleadi.
- ¹² Sari na tie to^o si kaqu toa na vua valeana guana huda pamu,
meke kaqu toqolo guana huda sida pa Lebanoni.
- ¹³ Kaqu koa hola pa vetu hopena te Zihova si arini,
meke koa valeana pa Zelepade te Tamasa.
- ¹⁴ Pana ele koadi, ba vua valeana,
meke buma valeana na toqolo valeana doduru to-toso.
- ¹⁵ Sa dia tinoa valeana si vata dogoro nia sapu to^o se Zihova,
meke loke sinea si ta dogoro koasa Tamasa sa qua Patu aqoroana.

93

Tamasa sa Ba^o

- ¹ E Zihova si koa Ba^o,
meke tagoa Sa sa tinolava variva magasana meke sa ninira.
Ele tava turu va nabu sa pepeso,
meke lopu kaqu tava rizu si asa.
- ² Kei Zihova, sa Mua habohabotuana Ba^o si tava tana va ninira mae tu pa pinodalaena,
meke Ago si ele koa tu, sipu ta eva^o sa to^o.
- ³ Kei Zihova, ninira sa ova^o rina kolo lamana pa to^o nakili na bogusu sa kolo.
- ⁴ E Zihova si koa Ba^o panaulu pa Ma^o,

meke ninira hola ni Sa sari na kolo ololobagea
niniradi,
 meke na podaladi rina tovovo.

⁵ Kei Zihova, sari na Mua tinarae si koa hola ninae rane,
 meke sa Mua Zelepade si hopena ninae rane.

94

Tamasa sa Tie Varipitui Koari Doduru Tie

- ¹ Kei Zihova, Agoi sa Tamasa sapu tubehe*,
 Mu vata dogoro vura nia sa Mua binugoro.
- ² Agoi sa Tie Varipitui koari doduru tie,
 Mu poni koari pu vahesi pule ni gua sapu garodi rini.
- ³ Kei Zihova, vea seunae gua
 si kaqu koa tava lavata sari na tie kaleadi?
- ⁴ Vea seunae gua si kaqu vahesi pule ni sari na tie variva
 mate,
 meke vahesi pule ni koari na dia tinavete kaleadi?
- ⁵ Kei Zihova, ele novalala pani hokari rini sari na Mua tie.
- ⁶ Va matei rini sari na naboko, na koburu eapadi,
 meke va mate pani tugo rini sari na tie karovodi pu
 koadi pa mami popoa.
- ⁷ Zama si arini, “Lopu dogoro gita e Zihova,
 meke sa Tamasa te Zekopi si lopu gilania gua sapu
 evania gita,” gua.
- ⁸ Kei, gamu pu tutaka, mi gilagilana tu ba gamu.
 Gamu na tie duvili, panavisa kote tumatumae si
 gamu?
- ⁹ Sa Tamasa pu taveti sari na talinada si vegua, lopu
 avavosae si Asa?

* 94:1 Lipua sa tinavete sea sapu tavete atu nia sari na tie.

- Asa sapu taveti sari na matada si vegua, lopu dodogorae tu?
- 10 Asa sapu norei sari na butubutu huporodi, si vegua, lopu kaqu va kilasi tugo Sa sari kasa nada tie kaleadi? Asa si na Tie Va Tumatumae pa doduru tie; ke vegua, lopu tumatumae si Asa?
- 11 Gilani e Zihova sari na dia binalabala;* gilania Sa sapu loke laedi si arini.
- 12 Kei Zihova, tamanae tugo sa tie pu nore va tonotia Goi, meke sa tie pu va tumatumae nia Goi sa Mua tinarae.
- 13 Kopu nia Goi si asa koari na rane tinasuna, osolae ta pomunae sari na tie kaleadi.
- 14 Ura e Zihova si lopu kaqu mulini ni sari Nana tie, meke lopu kaqu veko pani Sa sarini pu Tanisa.
- 15 Sa tinonoto si kaqu ta dogoro pule koa rina vinaripitui, meke sari na tie tonoto si kaqu zuka ia si asa.
- 16 Esei si turu toka nau koari na tie kaleadi?
Esei si turu turaⁿau pude varipera koari na tie pu tavetavete va sea?
- 17 Be lopu toka nau e Zihova si rau, si be lopu sana ele mate tu si rau.
- 18 Totoso zama si rau, “Hoqa nau,” gua, si ovulu sage nau Goi Zihova si rau koasa Mua tataru nabuna.
- 19 Totoso ta duana na talotana si rau, si va manotau na va qetu au Goi.
- 20 Lopu boka somanae koa Goi sari na tie varipitui kaleadi, sapu va evanae nia guana hinokara sa vinilasa seana.
- 21 Sapu vari aria ni pude razai sari na tie tonotodi, meke zutui pude va matei sari na tie viadi.

* 94:11 1 Kor 3:20

- 22 Ba e Zihova si variperu poni au;
meke sa qua Tamasa sina qua Patu vasina va aqorau
Sa.
- 23 Kaqu va kilasa i Sa si arini koari na dia kinaleadi,
meke va mate pani koari na dia sinea.
E Zihova sa nada Tamasa si kaqu va mate pani si arini.

95

Keke Kinera Vinahesi

- 1 Mae mada kera vahesia se Zihova!
Mada velavela vahesia pa qinetuqetu sa Patu hihii
tana nada Hinarupu!
- 2 Mada nuquru mae pa kenuna Sa pa kinera vinahesi,
mada kera qetuqetu Nia koari na kinera vinahesi.
- 3 Ura e Zihova sina Tamasa lavata,
Asa si na Baṅara lavata sapu ṅati hiniva ni sari
doduru tamasa.
- 4 ṅati hiniva nia Sa sa doduruna sa kasia popoa,
podalae koari na vasidi lohidi meke kamo koari na
toqere ululudi hola.
- 5 ṅati hiniva nia Sa sa kolo lamana sapu ele tavetia Sa;
meke gua tugo sa pepeso sapu ele kuria Sa.
- 6 Mae toḍono mada vahesia,
mada kokotuṅu pa kenuna e Zihova sapu tavete gita.
- 7 Ura Asa sa nada Tamasa,*
gita si na Nana tie pu ta kopue koa Sa,
meke guana Nana rovana sipi pu kopu ni gita Sa.

Mi va avosia kamahire gua sapu zama nia Sa.

- 8 “Mi lopu va ṅiṅirai sari na bulomia, gua sapu tavetia rina
tiatamamia pa Meriba,*

* 95:7 Hib 3:15, 4:7 * 95:8 Ekd 17:1-7; Nab 20:2-13

- sapu va ninirai rini sari na bulodia toতোসা কো রিনি পা
qega pa Ma'asa.
- ⁹ Podedekau rini si Arau vasina,
ba ele dogori dia mo gua saripu evani Rau koa rini.
- ¹⁰ Ura ka made navulu vuaheni si lopu qetu ni Rau sari na
tinoni sara,
zama si Rau sapu na tie va gugue si arini!
Lopu hiva va tabei rini sari na Qua tinarae!
- ¹¹ Bugoro si Rau, ke tavetia Rau si keke vina tatara sapu
guahe:*
- ‘Lopu kaqu kamo ia rini sa Qua vasina magoma-
gogosoana.’”

96

*Tamasa sa Banara Lavata
(1 Koronikolo 16:23-33)*

- ¹ Mi kera la nia si keke kinera vaqura koe Zihova,
mi kera la koe Zihova, gamu doduru pa kasia popoa.
- ² Mi kera la koe Zihova, mi vahesia!
Mi tozi vura nia hopeke rane sa inavoso leana sapu
ele harupu gita Sa si gita.
- ³ Tozi vura nia koari doduru butubutu sa Nana linavata,
meke sari Nana tinavete marilaedi pu evani Sa.
- ⁴ Ura nomana lavata se Zihova meke garona tugo pude
tavahesi,
pude pamana nia, hola ni sari na tamasa huporodi.
- ⁵ Ura sari doduru tamasa pu vahesi rina votiki butubutu
si na beku mo,
ba e Zihova si tavetia sa doduruna sa manauru.
- ⁶ Sa ninedala variva magasana si koa koa Sa,
sa niniranira na tinolava si koa koasa Nana vasina
hopena.

* 95:11 Nab 14:20-23; Diut 1:34-36, 12:9-10; Hib 4:3-5

- 7 Mi vahesia se Zihova, gamu na tinoni pa kasia popoa,*
vahesia sa Nana linavata na niniranira.
- 8 Vahesia se Zihova koasa Pozana marilaena,
paleke mae ni pa Nana Zelepade sari na vinariponi.
- 9 Vahesia se Zihova sa Tamasa Hopena, tolavaena si Asa,
mi koa mala pa kenuna Sa, gamu doduru pa kasia
popoa.
- 10 Mi zama guahe koari doduru butubutu, “E Zihova si na
Banara!”
Sa kasia popoa si ele ta sokirae va nabu, meke lopu
kaqu tava rizu;
kaqu varipitui va tonoto ni Sa sari na tinoni.
- 11 Madi koa qetuqetu sari na manauru meke na pepeso,
Mani ovana sa lamana, meke sari doduru tinitona pu
koa vasina.
- 12 Gamu na pepeso, meke doduru tinitona pu koadi
vasina, mi qetuqetu.
- Madi velavela pa qinetuqetu sari na hudahuda, gua tugo
ri na tinoni.
- 13 Ura na mae varipitui nia e Zihova sa kasia popoa,
meke kaqu varipitu ni Sa sari na tinoni pa korapa
tinoto,
meke lopu kaqu toka kale si Asa.

97

*Tamasa sa N*ati Banara tadi na Banara

- 1 E Zihova si koa Banara, madi koa qetu sari na tinoni pa
kasia popoa,
mi koa qetu gamu pu koa koa rina nunusa koari na
lamana.
- 2 Na lei muho si koa pa vari likohaena,
koa Banara si Asa pa tinoto meke pa vinilasa
tonotona.

* 96:7 Sam 29:1-2

- 3 Garunu va kenue la nia Sa sa nika,
pude sulu pani sari Nana kana pa vari likohaena.
- 4 Sari na Nana kapi si malara pa kasia popoa,
dogoria rina tinoni pa pepeso si asa meke neneqara
pa minatagutu.
- 5 Sari na toqere si noloro guana oto huda pa kenuna e
Zihova,
pa kenuna sa Baṅara tana doduruna sa popoa
pepeso.
- 6 Sari na maṅauru si tozi vura nia sa Nana tinoṅoto,
meke sari doduru butubutu si dogoria sa Nana
ṅinedala.
- 7 Sari doduru pu vahesi beku si tava kurekure,
sari doduru tamasa si hoqa todoṅo pa kenuna e
Zihova.
- 8 Qetu sari na tinoni pa Zaione,
meke qetuqetu sari na vasivasileana pa Ziuda,
sina koa gua koari na Mua vinilasa Goi Zihova.
- 9 Zihova, Tamasa Ululuna Hola, Agoi mo sa ṅati Baṅara
pa doduruna sa kasia popoa.
Agoi mo si noma hola koari doduru tamasa.
- 10 Tataru ni e Zihova sarini pu lopu qetu nia sa kinaleana,
kopu ni Sa sari na tinoa tadi na Nana tie pu soto va
nabu koa Sa,
meke va sarei Sa si arini koari na tie kaleadi.
- 11 Sa lineana te Tamasa si guana kalalasa pu malara la
koari na tie toṅoto,
meke na qinetuqetu koari pu lulia sa Nana hiniva
doduru toto.
- 12 Mi koa qetu nia gamu se Zihova!
Gamu na tie toṅoto,
mi vahesia se Zihova sa Tamasa Hopena.

98

Tamasa sa Tie Totoli pa Kasia Popoa

- ¹ Mi kera vahesia se Zihova pa keke kinera vaqurana,
ura ele taveti Sa sari na tinavete variva magasadi.
Ele koa mataqara si Asa
koasa Nana niniranira meke koa sa lima madina
Tanisa.
- ² Ele tozi vura nia e Zihova sa Nana minataqara,
ele vata gilana nia Sa koari doduru butubutu sa Nana
tinavete variharupi.
- ³ Ele kopu nia Sa sa Nana vina tataru koari na tie Izireli,
pa Nana tataru nabuna koasa Nana vinariva egoi.
Sari na tinoni pa doduru ia ka ia si kaqu dogoria sa Nana
tinaharupu.
- ⁴ Mi kera qetuqetu hola koe Zihova, gamu doduru pa
popoa pepeso;
mi vahesia si Asa koari na kinera, mi velavela pa
qinetuqetu!
- ⁵ Kera vahesia se Zihova,
mi vahesia koari na mike.
- ⁶ Mi ivui sari na ivivu meke na buki,
mi velavela pa qinetuqetu pa kenuna e Zihova sa
nada Banara.
- ⁷ Mani ovana sa kolo lamana meke kera sari doduru
tinitona pu koadi vasina,
sa pepeso, meke sari doduru pu koadi vasina.
- ⁸ Gamu na ovuku, mi koa qetuqetu gua rina tinoni pu
popohara ni limadia,
sari na toqere si madi keke gua kera qetuqetu pa
kenuna.
- ⁹ Madi kera pa kenuna e Zihova,

ura Asa si mae varipitui nia sa kasia popoa pa
tinonoto,
meke lopu toka kale si Asa.

99

E Tamasa sa Baṇara Lavata

- ¹ E Zihova si koa Baṇara,*
madi tarazuzu sari na tinoni!
Habotu si Asa pa Nana habohabotuana Baṇara pa variko-
rapadi rina mateana serubimi,
ke niniu sa popoa pepeso.
- ² Nomana lavata se Zihova sapu koana pa Zaione;
Asa si koa na nati Baṇara koari doduru butubutu.
- ³ Madi vahesia sa Pozana e Zihova, sapu marilaena hola!
Variva matagutuna meke Hopena si Asa!
- ⁴ Baṇara heheda, qetu nia Goi gua sapu tonoto;
ele va tana va tonotia Goi gua sapu garo koari na tie
Izireli.
Ele evania Goi sa tinonoto meke sa lineana koarini.
- ⁵ Vahesia se Zihova sa nada Tamasa;
mi hoqa vahesia pa kenuna Sa Nana habohabotuana
baṇara!
Na hopena si Asa.
- ⁶ Ari Mosese, e Eroni, meke sari tudia si na hiamate
Tamasa,
meke e Samuela si na tie pu varavara la koa Sa;
sari kasa hire si hoke tepatepa la koa Sa, meke avosi
Sa si arini.
- ⁷ Zama la koa rini sa Tamasa pa korapana sa lei sapu turu
sage guana dedegere lavata,*
va tabei rini sari na tinarae na ginarunu pu poni ni
na tozi ni Sa.

* 99:1 Ekd 25:22 * 99:7 Ekd 33:9

- 8 Kei Zihova mami Tamasa, ele olaⁿi Goi sari na dia tinepatepa;
 na Tamasa taleosae si Goi koa rini,
 ba va kilasi tu Goi sarini koari na dia sinea.
- 9 Mada va lavatia se Zihova sa nada Tamasa,
 mada vahesia si Asa pa Nana toqere hopena.
 Ura na hopena na viana se Zihova sa nada Tamasa.

100

Keke Kinera Zama Leana

- 1 Mi kera qetuqetu la koe Zihova gamu doduru tinoni pa kasia popoa!
- 2 Vahesia se Zihova pa qinetuqetu,
 mae kera qetuqetu pa kenuna Sa.
- 3 Mi gilania sapu se Zihova si na Tamasa.
 Asa tavete gita si gita, ke tanisa tu si gita.
 Gita si na Nana tie, meke na sipi pu ta kopue koa Sa.
- 4 Nuquru mae pa sasadana sa Nana Zelepade pa vinahesina,
 mi zama leana koa Sa, mi vahesia.
- 5 Ura na leana se Zihova,*
 sa Nana tataru nabuna si loke kokoina,
 meke kopuni Sa sari Nana zinama ninæ rane ka rane.

101

Vina Tataru tana Keke Banara

(Keke kinera te Devita)

- 1 Kei Zihova, kaqu kera atu nia rau koa Goi sa qua sinoto va nabu koa Goi,

* 100:5 1 Koron 16:34; 2 Koron 5:13, 7:3; Ezr 3:11; Sam 106:1, 107:1, 118:1, 136:1; Zer 33:11

meke sa qua vinilasa va to η oto koari na tie.
Zihova maqu kera vahesi Igo.

² Sari na qua tinavete na hahanana si kaqu loke tinazutudi.
Kei, panavisa kaqu mae koa rau si Goi?

Kaqu toa nia rau sa tinoa viana vasina koa si rau.

³ Sa kinaleana si lopu kaqu hite qetu nia rau.
Kukiti ni rau sari na tinavete tadirini pu luara pania sa
Tamasa;
lopu kaqu hite galagala ni rau si arini.

⁴ Kaqu tozia rau sa hinokara pa qua tinoa;
lopu kaqu somana nia rau si keke kinaleana tadi na
tie.

⁵ Kaqu va nosoi rau sarini pu nanae na η o η ovali sari na
tura η ana.
Lopu kaqu hite qetu nia rau sa tie pu vahesihesi pule nia,
na do η o va goregore tie.

⁶ Kaqu qetu ni rau sarini pu kalavarae zo η azo η a koe
Tamasa,
meke kaqu mae tavetavete pa qua vetu ba η ara.
Arini pu hinokara pa dia tinoa,
si kaqu va malumi rau pude nabulu nau.

⁷ Loke tie kokoha si kaqu koa pa qua vetu ba η ara;
loke tie sekesekei si kaqu koa hola pa kenuqu rau.

⁸ Lopu kaqu makudo va mate pani rau
sari na tie kaleadi pu koa pa popoa.
Kaqu va vura pani rau sari na tie kaleadi
koa sa vasileana nomana te Zihova.

102

Vinaravara tana Keke Tie pu Koa Ta sigiti

¹ Kei Zihova, Mu avosia sa qua vinaravara,

- Mu avoso mae ia sa qua kinabo na tinepa atu koa Goi.
- ² Mu lopu koa va seu koa rau pana tasuna rau!
 Mu va tali^{na} mae au,
 Mamu tuturei ola^{na} rau pana tepa atu si rau.
- ³ Ura korapa hola taloa guana tu^{na}aha sari na qua rane,
 meke sari na susuri^{qu} si guana ta sulu palae pa nika.
- ⁴ Ta seke va gore palae si rau, meke guana duduli sapu
 harahara,
 na hinenahena ba muliⁿⁱ nia tu rau.
- ⁵ Silava sisigiti si rau,
 goregore hikare sa tini^{qu}.
- ⁶ Gua tugo na kurukuru tapuru pinomodi pa qega si rau,
 gua tugo na duduru pa vasileana ta huarana.
- ⁷ Peqa si rau,
 guana kurukuru pu koa eke pa batu vetu.
- ⁸ Doduru to^{so} si ta zama no^{no}vala si rau koari na qua
 kana,
 sarini pu va sisire nau si leve nau rini pana poza ia
 rini sa poza^{qu}.
- ⁹⁻¹⁰ Pa Mua binugoro na tina^{na}aziri si gania rau sa eba,
 napo heni nia kolomata^{qu} mo rau sa gequ kolo napo.
 Ta kilu palae koa Goi si rau, meke ta veko palae hokara.
- ¹¹ Sa qua tinoa si guana veluvelu huporo,
 meke harahara guana duduli si rau.
- ¹² Ba Agoi Zihova si koa Ba^{na}ara ninae rane,
 meke sari doduru sinage si kaqu balabala Igo.
- ¹³ Kaqu mae si Goi pude qetu nia na talota^{na} nia sa popoa
 Zaione,
 ele kamo^a sa to^{so} pude taleoso nia si asa,
 hie tugo sa to^{so} garona.
- ¹⁴ Ta huara si asa,
 ba tataru nia rina Mua nabulu sa popoa Zaione.

Ta huara va inete si asa,
ba talotaⁿa nia rini si asa.

- 15 Kaqu pamaⁿa nia rina butubutu se Zihova,
meke sari doduru baⁿara pa pepeso si kaqu
matagutu nia sa Mua ⁿniraⁿira.
- 16 Ura kaqu kuria e Zihova sa popoa Zaione,
meke kaqu vata dogoro si Asa pa Nana ⁿninedalana.
- 17 Kaqu avosi Sa sari na Nana tie malaⁿadi,
meke kaqu va avosi Sa sari na dia vinaravara.
- 18 Mamu kubere gore ni gua sapu evaⁿi e Zihova pude tadi
na sinage mae hire,
pude saripu lopu ele podo ba kaqu vahesia se Zihova
pana podo si arini meke tiroi.
- 19 Doⁿo gore mae se Zihova pa Nana vasina hopena
panaulu;
koa pa Maⁿauru si Asa meke doⁿo gore mae pa
pepeso,
20 pude avosia sa sinilava tadi na tie ta pusidi,
pude vata rupahi saripu ta pitu pude mate.
- 21 Meke sa Pozana e Zihova si kaqu ta tozi vura pa Zaione;
meke kaqu tavahesi si Asa pa Zerusalema,
22 pana varigara sari na binaⁿara na butubutu
meke vahesia se Zihova.
- 23 Tava malohoro si rau koe Zihova totona korapa na tie
vaqura si rau;
va papakia Sa sa qua tinoa.
- 24 Gua asa ke zama si rau, “Kei Zihova, Mu lopu vagi pania
sa qua tinoa sipu korapa ⁿnira si rau.

Kei Zihova, Agoi si toa hola ninae rane.

25 Pukerane hola tu ele kuria Goi sa kasia popoa,*

* 102:25 Hib 1:10-12

- meke pa Limamu soti si ele kuria Goi sa maⁿauru.
²⁶ Kote murimuri palae si arini, ba Agoi si koa hola ninae rane;
 kaqu ⁿoreⁿore guana poko si arini.
 Kaqu hobei Goi guana hobe poko,
 meke kaqu murimuri palae si arini.
²⁷ Ba Agoi si koa kekeⁿoⁿo mo ninae rane,
 meke loke kokoina sa Mua tinoa.
²⁸ Sari na tumami si kaqu koa tava sare,
 meke sari na tudia si kaqu koa tava sare pa kauruna
 sa Mua kinopu pa kenumu Goi.”

103

Sa Tataru te Tamasa

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Maqu vahesia se Zihova!
 Pa doduruna sa qua tinoa si maqu vahesia sa Pozana hopena!
² Maqu vahesia se Zihova pa doduruna sa buloqu!
 Meke maqu lopu muliⁿi nia sa ninomana sa Nana tataru vatukana.
³ Asa taleosoni sari doduru mia tinavete kaleadi,
 meke salaⁿi Sa sari doduru mia minoho.
⁴ Harupau Sa si rau pa minate,
 meke mana nau Sa pa Nana tataru, na tataru variva taleosae.
⁵ Poni va soku nau Sa sari na tiⁿitoⁿa leadi totosotoaqu si rau,
 pude qu koa vaqura na ⁿiⁿira guana atata si rau.
⁶ E Zihova si vilavilasa va toⁿoto poni saripu ta ⁿoⁿovala,
 meke poni Sa gua sapu goto koa rini.
⁷ Vata dogoro ni Sa koe Mosese sari Nana hiniva,
 meke vata dogoro ni Sa koari na tie Izireli sari Nana tinavete.

- 8 E Zihova, si ta sinie na tataru meke tokani na taleoso ni
 Sa sari na tie,
 meke lopu hoke tuturei bugoro si Asa,
 meke sa tataru lavata tanisa si koa hola doduru
 toso.*
- 9 Lopu hoke zuzutu sisigiti si Asa,
 meke lopu kopu nia Sa sa Nana binugoro ninae rane
 ka rane.
- 10 Lopu poni gita Sa sa vina kilasa sapu gua garodi ri nada
 sinea,
 babe hobe ni sari na tinavete kaleadi pu taveti gita.
- 11 Gua sapu ululu hola nia sa Manauru sa kasia popoa,
 si gua tugo asa nomana gua sa Nana tataru koa rini
 pu pamaña nia si Asa.
- 12 Nomana gua sa vinari seuna sa kali gasa rimata pa kali
 lodu rimata,
 si seu gua tugo asa nomana gua vasina vekoni Sa sari
 na nada sinea.
- 13 Gua sapu tataru ni na va tuka ni sa tamana sari nana
 koburu,
 si gua tugo tataru guni na va tukana guni e Zihova
 sarini pu pamaña si Asa.
- 14 Ura gilania Sa sa kinurida gita,
 lopu mulini nia Sa sapu ta tavetae pa pepeso mo si
 gita.
- 15 Ura sa tinoa tadi na tie si guana duduli mo;
 toa meke pelara valeana guana havoro,
 16 ba sipu givusia si nolo taloa si asa,
 meke lopu ta dogoro pule vasina sotona.
- 17 Ba sarini pu pamaña nia se Zihova, si tataru ni Sa ninae
 rane,
 meke sa Nana tinonoto si koa koari na sinage na sage,
 18 koa rini pu kopu nia sa Nana vinariva egoi nabuna,

* 103:8 Zem 5:11

meke lopu muliⁿⁱ ni na va tabei sari Nana tinarae.

- ¹⁹ E Zihova si va turua sa Nana habohabotuana Ba^{na}ra pa Ma^{na}auru,
meke Ba^{na}ra ni Sa sari doduru Nana vina podaka.
- ²⁰ Mi vahesia se Zihova, gamu doduru mateana ⁿⁱiraⁿⁱ mia,
pu va tabei sari Nana tinarae,
meke va avosi sari Nana zinama.
- ²¹ Mi vahesia se Zihova, gamu doduru pu tago ⁿⁱniraⁿⁱ ira
pa Ma^{na}auru;
gamu na Nana nabulu pu e^{va}ni sari Nana hiniva!
- ²² Mi vahesia se Zihova,
gamu doduru Nana tiⁿⁱtoⁿⁱ toadi pa doduru vasina
pu ba^{na}ra ni Sa.
- Maqu vahesia rau se Zihova pa doduruna sa buloqu.

104

Vinahesina sa Tamasa Kurikuri

- ¹ Kei, maqu vahesia se Zihova pa doduruna sa buloqu!
Kei Zihova qua Tamasa, lavatamu hola si Agoi;
guana poko nia Goi sa tinolava variva magasana.
- ² Sa kalalasa si guana Mua poko Goi,
repahia Goi sa ma^{na}auru lavata, guana ipi.
- ³ Kuria Goi sa Mua vasina kokoana koari na kolo
panaulu;
sari na lei si guana Mua totopili si arini.
Meke suraⁿⁱ si Goi pa givusu, meke paleke Igo sa pa
tatapuruna.
- ⁴ E^{va}na guni na Mua tie paleke inavoso Goi sari na
givusu,*
meke sari na Mua nabulu si guari na hinuruⁿⁱ nika.
- ⁵ Ele va sotoa Goi sa kasia popoa koari na sinokirae nabudi,

* 104:4 Hib 1:7

- gua asa ke lopu kaqu hite boka tava rizu si asa.
- ⁶ Ele va nobi tamunu nia kolo lamana Goi si asa, guana poko,
meke sa kolo si ululu hola ni sari na toqere.
- ⁷ Totoso zamai Goi sari na kolo, rizu taloa si arini;
totolo taloa si arini totoso avosia rini sa Mua zinama ninira.
- ⁸ Ululu hola ni rini sari na toqere, meke totolo gore la koari na pezara,
vasina sapu ta vizata poni nia rini.
- ⁹ Ele pada vekoia Goi sa voloso sapu lopu kaqu hola nia rini,
pude di lopu kaqu nobi tamunu pulea rini sa kasia popoa.
- ¹⁰ Va totolo gorei Goi koari na pezara sari na bukaha kolo,
meke sari na ovuku si totolo gore pa varikorapadi rina toqere.
- ¹¹ Va napoi rini sari na kurukuru pinomo,
tava beto sa memeha tadi na don'ki pinomodi.
- ¹² Sari na kurukuru si tavete dia vori,
meke kerakera dia koari na hudahuda vasina.
- ¹³ Va gore mae ia Goi koari na toqere sa ruku pa manauru,
meke sinia na Mua minana Goi sa kasia popoa.
- ¹⁴ Va toqolo poni ni duduli Goi sari na bulumakao,
meke ponini linetelete Goi sari na tie,
pude boka lelete si arini.
- ¹⁵ Meke pude boka tavete napo vaeni si arini meke getuqetu.
Tavete oela olive si arini pude lumu va nedali sari kenudia,
meke na bereti, pude boka henahena meke ninira.
- ¹⁶ Sari na huda sida pa Lebanoni si vagi valeana kolo ruku;
arini sari na huda pu va toqoli e Zihova telena.

- 17 Vasina si tavete dia vori sari na kurukuru,
meke sari na hidoko si tavete dia vori pa huda
nomadi.
- 18 Sari na toqere si na vasina tadi na qoti pinomodi,
meke sari na vasina patupatu si na vasina tome-
tomeana tadi na kurukuru pu hoke hore qoqoro.
- 19 Tavetia Goi sa sidara pude padai sari na tooso pa
hopeke sidara,
meke sa rimata si lulia sa sa nana tooso pude lodu.
- 20 Ele tavetia Goi sa boni,
meke sari na kurukuru pinomodi si vura mae pana
huporo sa popoa.
- 21 Sari na laione si kurumu hata gedi ginani,
hata ia rini sa ginani pu va nama veko poni sa
Tamasa.
- 22 Sipu gasa sa rimata, si pule la eko pa dia bae si arini.
- 23 Sari na tie si la koari na dia tinavete pana rane,
osolae kamo sa veluvelu.
- 24 Kei Zihova, soku hola sari na tinitonā pu taveti Goi,
tumatumae hola si Goi pa kinuridi ri doduru.
Sa kasia popoa si ta sinie kurukuru toadi pu taveti
Goi.
- 25 Dotu sa hebalana lavata, nomana hola, meke labena,
vasina si koa sari na tinitonā pu lopu boka ta nae,
hitekedi na nomadi.
- 26 Meke vasina tugo si ene lamae sari na vaka,
meke vasina tugo si lopilopi sa kurukuru variva
matagutuna pozana Leviatani,*
asa sa kurukuru variva mate pa kolo pu tavetia Goi.
- 27 Sari doduru sara si kalavarae mo koa Goi
pude poni ni sari gedi ginani pana ovia rini.

* 104:26 Zob 41:1; Sam 74:14; Ais 27:1

- 28 Poni Goi sari gedi ginani, ke ganigani si arini.
Va nago ni Goi sari gedi ginani, ke deŋa si arini.
- 29 Pana taluarae Goi koa rini, si matagutu si arini,
totoso vagi pania Goi sa dia siniŋo, si mate si arini,
meke pule la pa pepeso vasina mae guadi.
- 30 Ba sipu siŋo la nia Goi sa Maqomaqomu, si toa si arini,
meke va toa pulea Goi sa popoa pepeso.
- 31 Mani koa hola ninae rane sa Nana ŋiniraŋira na vina
lavata e Zihova.
Mani qetu ni e Zihova sari Nana tinavete.
- 32 Totoso doŋo la ia mo Sa sa kasia popoa, ba tarazuzu sa
pepeso,
tiqui mo Sa sari na toqere ba puzaka sari na nai!
- 33 Kaqu kera vahesia rau se Zihova pa doduruna sa qua
tinoa;
pana korapa toaqu rau, si kaqu kera vahesia rau sa
Tamasa.
- 34 Sari na qua binalabala si madi va qetua si Asa,
ura qetuqetu nia rau se Zihova.
- 35 Sari na tie sea si madi tava mate palae pa kasia popoa,
meke sari na tie kaleadi si madi tava murimuri palae
gedi.
Maqu vahesia rau se Zihova pa doduruna sa buloqu.
Mi vahesia se Zihova.

105

Sa Tamasa meke Nana Tie (1 Koronikolo 16:8-22)

- 1 Mi vahesia se Zihova, mi tozi vura nia sa Nana vina
lavata,
tozi koari doduru butubutu sari Nana tinavete.
- 2 Kera la koe Zihova, mi kera vahesia si Asa;

tozi vura ni sari doduru Nana tinavete variva magasadi!

- ³ Mada qetu nia sapu Tanisa si gita,
madi koa qetu sarini pu vahesia si Asa.
- ⁴ La hata ia sa tinokae koe Zihova,
hata lamo ia sa minana Tanisa.
- ⁵ Mi balabala i sari na tinavete marilaedi pu taveti Sa,
meke sari Nana tinavete variva magasadi, na vinaripitui pu eva_{ni} Sa.
- ⁶ Gamu na tutina e Ebarahami, sa Nana nabulu;
meke gamu na tuna e Zekopi, sapu ta vizata mia,
- ⁷ e Zihova sa nada Tamasa si Asa,
sari na Nana tinarae si tana doduru kasia popoa.
- ⁸ Kaqu kopu nia Sa sa Nana vinariva egoi nabuna ninae rane.
Sari na Nana vina tatara si tadi na tina sinage.
- ⁹ Kaqu kopu nia Sa sa Nana vinariva egoi koe Ebarahami,*
meke sa Nana vina tatara koe Aisake.
- ¹⁰ Ele va tatara nia Zihova si keke vinariva egoi koe Zekopi,*
sapu kaqu koa hola ninae rane.
- ¹¹ Zama si Asa, “Kaqu ponigo Rau sa popoa Kenani,
kaqu na mua tinago soti si asa,” gua sa Tamasa.
- ¹² Lopu soku sari na tinoni te Tamasa,
meke na tie karovodi si arini pa popoa Kenani.
- ¹³ Ene varikarovae popoa mo si arini,
taluarae pa keke popoa, meke la pa keke popoa pule,
gua mo.
- ¹⁴ Ba lopu va malumi Tamasa sari na votiki butubutu pude no_{no}vali si arini.*
Kopu ni Sa si arini, meke va balau i Sa sari na ba_{na}ra.

* 105:9 Zen 12:7, 17:8, 26:3 * 105:10 Zen 28:13 * 105:14 Zen 20:3-7

- 15 “Mu lopu tiqu la i sari na Qua nabulu ta vizatadi,
lopu tanini sari na Qua poropita!” gua si Asa.
- 16 Va mae ia e Zihova sa sone pa popoa,*
meke va papakia Sa sa ginani.
- 17 Ba ele garunu va kenue la nia Sa si keke tie,*
se Zosepa, sapu ta holuholue pude na pinausu.
- 18 Ta pusie seni sari na nenena,*
meke ta paku aeana sa ruana,
19 osolae tava gorevura sapu gua koroto nia sa,
tava sosode pa Nana zinama e Zihova sapu tonoto se
Zosepa.
- 20 Ke va vuraia sa banara pa Izipi si asa pa vetu varipusi,*
meke vata rupahia sa.
- 21 Vata evanae nia koimata sa si asa pa nana qinavuna,*
meke poniasa sa sa niniranira pude koa totoli nia sa
doduruna sa popoa Izipi,
22 meke sari nana nati tie tavetavete,
meke pude va tumatumaiei sari nana tie totoli.
- 23 Meke rizu la pa Izipi se Zekopi,*
meke koa vasina.
- 24 Meke va sokui lala nana e Zihova sari Nana tie,*
meke va ninirai Sa, hola ni sari na dia kana.
- 25 Hobei e Zihova bulodi sari na tie Izipi,
pude kukiti ni sari Nana tie pu nabulu nia si Asa,
ke nonovali rini sari na tie Izireli.
- 26 Beto asa si garunu la nia Sa se Mosese sa Nana nabulu,*

* 105:16 Zen 41:53-57 * 105:17 Zen 37:28, 45:5 * 105:18 Zen 39:20
kamo hinia 40:23 * 105:20 Zen 41:14 * 105:21 Zen 41:39-41 * 105:23
Zen 46:6, 47:11 * 105:24 Ekd 1:7-14 * 105:26 Ekd 3:1 kamo hinia 4:17

- meke se Eroni sapu ele vizatia Sa.
- 27 Tavete vura ni rini sari na vina gilagila pa varikorapadi rina tinoni,
meke sari na tinavete variva magasadi pa popoa Izipi.
- 28 Va huporo dudukuru mia Tamasa sa popoa,*
ba korodia va tabea tugo rina tie Izipi sa Nana zinama.
- 29 Iliri ni ehara Sa sari na dia ovuku,*
meke va mate betoi Sa sari na dia igana.
- 30 Va siⁿi nia bakarao Sa sa doduruna sa dia popoa,*
kamo tu pa korapana sa vetu baⁿara ba koa ia tugo bakarao.
- 31 Zama mo sa Tamasa meke omunu la mo sari doduru dodoa*
na nikuniku pa doduruna sa popoa Izipi.
- 32 Va raza la i tugo Sa sari na ruku aesi,*
meke na kapi si malara la pa doduruna sa popoa.
- 33 Va mate pani Sa sari na dia ⁿati vaeni meke sari na vuadi,
meke sari na dia huda piqi, meke va kaleana betoi Sa sari doduru dia hudahuda.
- 34 Zamai Sa sari na kupokupo, ke omunu la si arini,*
soku vuro tina meke lopu boka ta nae.
- 35 Gani rini sari doduru linetelete pa pepeso;
gani rini vuadi sari doduru vuvua pa inuma.
- 36 Va mate pani Sa sari na tudia koreo kenudi*
rina tatamana pa popoa Izipi,
saripu podo kekenudi koarini.
- 37 Beto asa si turaⁿa vura ni Sa pa Izipi sari na tie Izireli;*

* 105:28 Ekd 10:21-23 * 105:29 Ekd 7:17-21 * 105:30 Ekd 8:1-6
 * 105:31 Ekd 8:16-17,20-24 * 105:32 Ekd 9:22-25 * 105:34 Ekd 10:12-15
 * 105:36 Ekd 12:29 * 105:37 Ekd 12:33-36

- paleki rini sari na dia siliva na qolo,
 toa valeana na ninira si arini.
- 38 Matagutu ni rina tinoni pa Izipi sari na tie Izireli,
 ke tooso taluarae taloa rini, si qetu sari na tie Izipi.
- 39 Va aqori Sa si arini pa opo adumuna keke lei,*
 meke turani Sa si arini panabonni pa kalalasangana keke
 nika.
- 40 Tapa ginani si arini, ke ponini Sa sari na kurukuru
 tapuru, pozana kueli,*
 meke na ginani pu hoqa gore mae pa manauru ke
 dena si arini.
- 41 Va puzaka vura ia Sa pa patu sa kolo,*
 meke totolo guana leana pa qega.
- 42 Balabala pulea Sa sa Nana vina tatara madina
 koe Ebarahami, sa Nana nabulu.
- 43 Gua asa ke turana vura ni Sa pa Izipi sari Nana tie ta
 vizatadi,
 meke kera na kukili si arini pa dia qinetuqetu.
- 44 Poni Sa koarini sari na pepeso tadi na votiki butubutu,*
 meke vala i Sa koa rini sari na inuma na vuvua tadi
 na votiki tie,
- 45 pude madi va tabei ri Nana tie sari Nana tinarae,
 meke sari doduru Nana ginarunu.

Mi vahesia se Zihova!

106

Sa Lineana te Zihova koari Nana Tie

¹ Mi vahesia se Zihova!*

* 105:39 Ekd 13:21-22 * 105:40 Ekd 16:2-15 * 105:41 Ekd 17:1-7; Nab
 20:2-13 * 105:44 Zos 11:16-23 * 106:1 1 Koron 16:34; 2 Koron 5:13, 7:3;
 Ezer 3:11; Sam 100:5, 118:1, 136:1; Zer 33:11

- Mi zama leana la koa Sa, ura leana si Asa,
 meke koa hola ninae rane sa Nana tataru nabuna.
- ² Loke tie boka tozi vura betoni sari doduru tinavete
 niniradi,
 loke tie boka vala nia sa vinahesi sapu garona.
- ³ Tamanae si arini pu kopu nia sa lineana pa doduru tie,
 meke sarini pu evania sa tinonoto doduru toto.
- ⁴ Kei Zihova, Mu balabala au pana qetu ni Goi sari na Mua
 tie;
 Mu va sare au pana harupi Goi sarini.
- ⁵ Mu va malumau pude qu dogoria sa minamutu tadi na
 Mua tie ta vizatadi,
 meke maqu somana nia sa qinetuqetu tadi na Mua
 tinoni,
 pude qu somana qetu nia sapu Tanisa si gita.
- ⁶ Gita si na tie sea gua tugo ri na tiatamada pukerane,
 meke na tie kaleada si gita.
- ⁷ Sari na tiatamada pukerane sapu koa pa Izipi si lopu
 gilani rini sari na tinavete variva magasadi pu
 evani sa Tamasa,*
 meke mulini ni tugo rini sari na toto sokudi pu vata
 dogoro ni sa Tamasa koa rini sa Nana tataru;
 ba matagutu na lopu ranea rini sa Tamasa pu tagoi
 sari doduru niniranira pa Kolo Zinara.
- ⁸ Gua asa sarini, ba harupi Sa si arini koasa laena sa Pozana
 Sa,
 pude kaqu vata dogoro vura sa Nana niniranira
 lavata.
- ⁹ Zama ia Sa sa Kolo Zinara,*
 meke popa si asa,
 meke tura na guni Sa vasina sarini, guana enedia pa
 qega.

* 106:7 Ekd 14:10-12 * 106:9 Ekd 14:21-31

- 10 Ke harupi Sa si arini pa limadi rina kana,
meke vata rupahi Sa si arini koa sa niniranira tadi na
tie varikanai.
- 11 Meke kuzu va matei na kolo sari na dia kana;
lopu keke arini si toa.
- 12 Ke tiqe va hinokaria rini sari Nana zinama,*
meke kera vahesia rini si Asa.
- 13 Ba lopu sana mulini ni rini sari Nana tinavete,
tuturei taveti rini gua sapu hiva ni rini totoso lopu
ele tozi ni Sa.
- 14 Okoro ginani leleadu si arini pa qega,*
meke podepodekia rini sa Tamasa.
- 15 Poni Sa gua sapu tepa ia rini,
ba va raza ni Sa koa rini si keke minoho kaleana.
- 16 Konokono ni rina tinoni pa qega sari Mosese*
e Eroni, sari nabulu madidi te Zihova.
- 17 Ke ta viqala rua sa pepeso,
meke hoqa lodu beto vasina sari Datani e Abirami
meke sari na dia butubutu.
- 18 Meke gore mae sa nika pa manauru,
meke sulu pani sari na tie kaleadi pu lulidi sari kara.
- 19 Tavetia rini si keke beku bulumakao pa Saenai*
meke vahesia rini si asa.
- 20 Lopu vahesia rini sa Tamasa tolavaena na nedalana,
ba vahesia tu rini sa bekuna sa bulumakao sapu gani
duduli.
- 21 Mulini nia rini sa Tamasa pu harupudi si arini,
sapu ele taveti sari na tinavete nomadi hola pa Izipi.
- 22 Ba variva magasadi tu sari Nana tinavete vasina,

* 106:12 Ekd 15:1-21 * 106:14 Nab 11:4-34 * 106:16 Nab 16:1-35

* 106:19 Ekd 32:1-14

meke variva matagutudi tu gua saripu eva_{ni} Sa pa Kolo Zi_{na}ra.

23 Gua asa, ke zama sa Tamasa, sapu kote va mate pani Sa si arini, gua.

Ba sipu gilania Mosese sapu gua asa, si toketoke hukata ni sa koe Tamasa si arini, pude lopu va matei Sa si arini pa Nana binugoro.

24 Beto asa si kilua rini sa popoa leleana,* sina lopu va hinokaria rini sa vina tatara te Tamasa.

25 Qumiqumi si arini koari na dia ipi, meke lopu va tabea rini sa zinama te Zihova.

26 Gua asa ke poni Sa sa vina balau sapu kaqu va mate pani Sa si arini pa qega.

27 Kaqu va talahuarae i Sa sari na tudia pa korapadi rina butubutu huporodi,* pude di la mate palae koari na votiki popoa.

28 Meke beto asa pa toqere Peoro, si la somana nia rini sa vinahesina e Beolo** meke henai rini sari na ginani pu tava vukivukihī la koari na tamasa pu loke dia tinoa.

29 Va bugoria rini se Zihova koari na dia tinavete kaleadi, ke puzaka vura koa rini si keke oza.

30 Ke turu vura se Pinehasi meke va matei sa sari karua tie seadi,* ke tiqe noso sa minoho.

31 Podalae pa toতোসা si ta balabala sapu na tie to_{no}to si asa,

* 106:24 Nab 14:1-35 * 106:27 Liv 26:33 * 106:28 Beolo sina tamasa beku. * 106:28 Nab 25:1-13 * 106:30 Pa vinatabena sa tinarae te Zihova pude va mate sari na tie vahesi beku si va matei Sa sari karua pu somana pa vinahesi beku meke vinari riqihī pa kenudi ri doduru tie te Tamasa.

meke kaqu ta balabala tugo ninae rane si asa.

- 32 Koasa kolo pa Meriba si va bugoria rini se Zihova,*
ke pa ginugua tadirini si va tasuna ia rini se Mosese.
- 33 Ura vata naziria arini si asa,
ke lopu balabala paki se Mosese meke zama.
- 34 Lopu va matei rini sari na tie huporo*
saripu garunu ni e Zihova pude va matei.
- 35 Ba varihaba la tu koa rini sarini,
meke luli tu rini sari na dia hahanana huporodi.
- 36 Sari na tie te Tamasa si vahesi beku,
gua asa ke ta evana sa dia vina kilasa.
- 37 Va vukivukihi lani rini koari na tomate kaleadi
sari na tudia* koreo na tudia vineki.
- 38 Va matei rini sari na koburu pu loke dia ginugua seadi,*
meke va bonia rini sa popoa pa dia vina mate tie.
- 39 Va boni puleni teledia si arini koari na dia tinavete
seadi,
meke lopu soto va nabu si arini koe Tamasa.
- 40 Ke ta naziri hola ni e Zihova sari Nana tinoni,*
ke etulu pani Sa sari Nana tinoni soti.
- 41 Luara lani Sa si arini pa limadi rina butubutu huporodi,
pude madi koa totoli ni rina dia kana.
- 42 Ta nonovala si arini koari na dia kana,
meke koa pa dia niniranira si arini.
- 43 Soku toso si va sarei e Zihova sari Nana tie,
ba vizatia rini si pude lopu va avoso la koa Sa,
meke lodu mate pa dia sinea si arini.
- 44 Ba avosi e Zihova si arini pana kabo la koa Sa sarini,
meke balabala i Sa pa dia tinasuna.

* 106:32 Nab 20:2-13 * 106:34 Zaz 2:1-3, 3:5-6 * 106:37 2 Ban 17:17

* 106:38 Nab 35:33 * 106:40 Zaz 2:14-18

- 45 Pa ginuadi rini si balabala ia Sa Nana vinariva egoi
 nabuna koa rini,
 meke pa Nana tataru lavata si toka ni Sa si arini.
- 46 Va kekeri sa bulodi sari na dia kana
 pude tataru ni si arini.
- 47 Kei Zihova, mami Tamasa, Mu harupu gami,
 Mamu turaṅa vata luarae pule mae gami koari na
 butubutu huporodi,*
 pude boka zama leana hola si gami koa Goi,
 meke boka vahesia gami sa Pozamu Goi.
- 48 Mani tavahesi se Zihova, sa Tamasa tadi na tie Izireli,
 mada vahesia kamahire, meke ninæ rane.
 Madi zama “Emeni!” sari doduru tie!

Mi vahesia se Zihova.

Buka Vina Lima

107

Sam 107 kamo Sam 150

Vinahesina sa Lineana te Tamasa

- 1 Mi zama leana la koe Zihova, ura leana si Asa,
 na koa hola ninæ rane* sa Nana tataru nabuna.
- 2 Madi zama leana pule la koe Tamasa sarini pu vata
 rupahi Sa pa tinasuna,
 gamu doduru pu ele harupu gamu Sa.
 Ele harupu gamu Sa si gamu koari na mia kana,
 3 meke turaṅa puleni gamu Sa koari popoa huporodi
 pa kali gasa rimata,
 lodu rimata, pa kali gede meke kali matao.
- 4 Kaiqa si muliuṅu koari na vasidi kalekaleadi pa qega,

* 106:47 1 Koron 16:35-36 * 107:1 1 Koron 16:34; 2 Koron 5:13, 7:3; Ezer 3:11; Sam 100:5, 106:1, 118:1, 136:1; Zer 33:11

meke lopu boka dogoria rini sa sirana la pa popoa
pude la koa.

- ⁵ Ovia na memeha, ke malohoro sari na dia binalabala
pude koa valeana pule si arini.
- ⁶ Ke tepa la koe Zihova si arini,
meke va sarei Sa si arini pa dia tinasuna.
- ⁷ Turani Sa si arini pa keke sirana tonoto,
osolae kamo a rini si keke vasileana nomana pude la
koa vasina.
- ⁸ Madi zama leana koe Tamasa sarini, koasa Nana tataru
nabuna koa rini,
meke koari na tiniona arileadi pu tavete poni ni Sa
koa rini.
- ⁹ Ura va napoi Sa saripu memeha,
meke va dena ni ginani leadi Sa saripu ovia.
- ¹⁰ Kaiqa arini si koa pa hinuporo sapu dudukurumu,
ta pusi meke koa ta sigiti ni rini sari na seni.
- ¹¹ Koa gugua asa sina va kari rini sari na tinarae tanisa
Tamasa pu Ululuna Hola,
meke kilui rini sari Nana vina tumatumae.
- ¹² Ele va maboi Sa sarini koari na tinavete niniradi;
hoqa si arini meke loke tie toka ni.
- ¹³ Ke tiqe tepa la si arini koe Zihova koari na dia tinasuna,
meke va sarei Sa si arini.
- ¹⁴ Turana vura pule ni Sa si arini pa hinuporo sapu
dudukurumuna,
meke vata rupahi Sa pa dia tinapusi.
- ¹⁵ Madi zama leana koe Zihova koasa Nana tataru nabuna,
meke koari na tiniona marilaedi pu tavete poni ni
Sa koa rini.
- ¹⁶ Ura ele huari Sa sari na sasada boronizi,
meke ele mokui Sa sari na roza aeana.

- 17 Kaiqa rini si duvili, sina koa gua koari na dia sinea na tinavete kaleadi.
- 18 Lopu boka henai rini sari na ginani, meke tata mo pa minate si arini.
- 19 Ke pa korapa dia tinasuna si tepa la koe Zihova si arini, meke harupi Sa pa dia tinasigiti.
- 20 Salani Sa si arini koari Nana zinama, meke va sare i Sa pa minate.
- 21 Madi zama leana koe Tamasa si arini koasa Nana tataru nabuna koa rini, meke koari na tinitona marilaedi pu tavete poni ni Sa koa rini.
- 22 Madi zama leana la koa Sa koari na dia vina vukivukihi; madi tozi vura ni sari Nana tinavete pa kinera qetu.
- 23 Kaiqa arini pu tavetavete koari na vaka pa kolo, pa tinavete holuholu pa seu,
- 24 si dogori rini sari na tinavete te Zihova, sari Nana tinavete variva magasadi koari na lamana peava.
- 25 Ura zama mo si Asa meke ta evana sa raneboni, sapu va puzaki sari na ololobagea pa lamana.
- 26 Sage na gore sari na vaka koari na bogusu, gua asa ke hoke malohoro sari na dia binalabala.
- 27 Duta ni lamae, guana tie naponapodi si arini, meke lopu hite gilania rini sa si boka tavetia rini.
- 28 Ke tepa la koe Zihova si arini pa dia tinasuna, meke harupi Sa si arini.
- 29 Va bulea Sa sa raneboni, meke va memehia sa sa kolo nakili.
- 30 Qetu si arini, sina bule sa popoa, meke tura va kamo ni Sa si arini pa hogotoana pu hiva nia rini.

- 31 Madi zama leana koe Tamasa sarini, koasa Nana tataru nabuna koa rini,
meke koari na t_{in}ito_na marilaedi pu tavete poni ni Sa koa rini.
- 32 Madi tozi vura nia koari na kobi tinoni Sa Nana vina lavata,
meke madi vahesia si Asa pa vinarigara tadi na koimata.
- 33 Va popai Sa sari na ovuku,
meke va matei Sa sari na bukaha.
- 34 Sa popoa masuruna si iliri nia pepeso matena Sa,
sina koa gua koari na kinaleadi tadi na tie pu koa vasina.
- 35 Sa pepeso qegana si iliri nia kopi kolo Sa,
meke sa pepeso popana si va vura ni bukaha.
- 36 Vasina si veko ni Sa sari na tie oviadi,
meke kuria rini sa dia vasileana.
- 37 Lelete sarini koari na pepeso na huda vaeni,
meke vua katakata si arini.
- 38 Mana ni Sa sari Nana tie, ke podopodo va soku si arini,
meke lopu hite va gorengore hikare i Sa sari na dia bulumakao.
- 39 Totoso tava kilasa, na tava kurekure sari na tie te Tamasa koarini pu nonovali,
na va tasuna i, na va talota_ni,
- 40 si vata dogoro nia sa Tamasa sapu lopu qetu ni Sa sarini pu nonovaladi si arini,
ke va muliu_nu pani Sa si arini pa qega loke sira_nana,
- 41 ba ovulu sage ni Sa sarini pu ta nonovala,
meke va toqolo va sokui Sa sari na dia tatamana guana rovana sipi.
- 42 Dogoria rina tie to_noto sapu gua asa meke qetu nia rini,
ba sari doduru tie kaleadi si lopu hite boka zama.

- ⁴³ Sarini pu tumatumae si madi balabala i sari na ginugua arini,
meke sa tataru nabuna te Zihova.

108

Vinaravara Tinepa Tinokae pa Vina Kilasadi rina Kana

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Kei Tamasa, turu va nabu si rau;
kaqu kera vahesigo rau si Goi pa doduru buloqu!
- ² Kaqu va η unu vaqavaqasa si rau,
meke va namanama i sari na qua mike.
- ³ Kei Zihova, kaqu kera vahesigo rau si Goi
pa varikorapadi rina votiki butubutu.
- ⁴ Ura sa Mua tataru nabuna si noma hola nia sa sa ma η auru;
meke sa Mua tinaronue, loke tie si pada kamo;
sage ululu hola nia sa sa ma η auru.
- ⁵ Kei Tamasa, Mu vata dogoro vura nia sa Mua linavata pa ma η auru,
meke sa Mua η nira η ira pa kasia popoa.
- ⁶ Mu va sare gami pa Mua η nira η ira, Mamu ola η ia sa qua vinaravara,
pude di tava sare sari na Mua tie pu tataru ni Goi.
- ⁷ Ele zama sa Tamasa pa Nana vasina hopena,
“Pa Qua minataqara si kote va hia ia Rau sa vasileana
Sekemi koari na Qua tinoni,
kaqu paqaha va hia ia Rau sa pezara Sukoti koari na
Qua tie.
- ⁸ Taqarau se Qileadi, Taqarau tugo se Manase,
sa butubutu Iparemi si na Qua tie varane pa vinar-
ipera.
Sa butubutu Ziuda si kaqu ba η ara ni sari na bu-
tubutu.
- ⁹ Moabi si kaqu guni nia Rau na Qua besini η u η uzapana,

koa sa popoa Edomu si kaqu gona la nia Rau sari na
 Qua sadolo,
 pude na vina gilagilana sapu Taqarau si asa.
 Kaqu velavela la nia Rau sa Qua minataqara koari na tie
 Pilisitia.”

- ¹⁰ Kei Tamasa, esei si kaqu tura^{na} gami pude la nuquria
 sa vasileana ta barana?
 Esei si kaqu tura^{na} lani gami pa Edomu?
¹¹ Kei Tamasa, etulu pani gami mo Goi si gami?
 Lopu kaqu koa tura^{nae} tu si Goi koari mami qeto
 minate varipera?
¹² Kei, mae tokani gami pude razai sari na kana;
 ura sa tinokae tana tie si loke gugua.
¹³ Be koa tura^{na} gami Goi si kaqu koa mataqara si gami,
 Agoi mo si boka va kilasi sari na mami kana.

109

Qinumiqumi tana Keke Tie pu Koa pa Tinasuna

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Kei Tamasa, vahesi Igo rau si Agoi,
 Mu lopu koromu pude kulu au.
² Sari na tie kaleadi, na tie kokohadi si ele rapata nau,
 tozi rini sari na zinama kokohadi koasa guguaqu rau.
³ Soku ginugua kaleadi si tozi rini koasa guguaqu rau,
 meke rapata hoboro nau rini si rau pa loke ginugua.
⁴ Tataru ni na varavara toka ni rau si arini,
 ba kanau tu rini.
⁵ Sa qua lineana koa rini si hobe nia kinaleana tu rini,
 meke sa qua tataru si hobe nia kinukiti tu rini.
⁶ Mu vizatia keke tie varipitui kaleanana pude varipitui
 nia,
 Mu vizatia keke nana kana telena pude zutua gana.

- 7 Pana ta pitu sa, si mani sea gana;
sa nana vinaravara ba mani ta balabalae sinea tugo.
- 8 Mani papaka gana sa nana tinoa,*
meke mani vagi hobeia gana keke votiki tie sa nana
tinavete!
- 9 Madi eapa gedi sari nana koburu,
mani naboko gana sa nana barikaleqe!
- 10 Madi loke dia vasina, meke madi koa mala_na gedi sari
na tuna.
Madi ta hadu taloa gedi koari na vetu huhuaradi pu
koai rini!
- 11 Koarini pu vagi paki sa sa dia poata meke lopu boka
hobe pulei sa,
si madi la vagi beto pani sari doduru nana likakalae.
Madi la vagi beto pani rina tie karovodi sari doduru
nana vinagi koari nana tinavete!
- 12 Mani loke tie va tukania si asa,
meke mani loke tie tataru ni na kopuni sari na tuna
pu eapadi!
- 13 Madi puzulu sari doduru tutina,
mani ta muli_nae palae sa pozana koasa sinage pu luli
mae koa sa.
- 14 Mani balabala vekoi e Zihova sari na kinaleadi tadi na
tiatamana pukerane,
meke mani lopu taleosae ni Tamasa sari na sinea
tanisa tinana.
- 15 Mani lopu muli_ni ni e Zihova sari na dia sinea,
ba sari na tiedi si madi ta muli_ni palae hokara.
- 16 Ura lopu hite koa pa nana binalabala sa tinavete tataru
na vinatukana,
ba nonovali sa sari na habahuala,
na mala_na, meke saripu lopu ta galagalaedi.

* 109:8 TTA 1:20

- 17 Hiva hola nia sa sa lineveleve, ke mani ta levei gana tugo si asa!
Lopu hiva mana ni sa sari na tie, ke mani lopu ta manae tugo si asa.
- 18 Sa nana hahanana lineveleve si guana nana pinokopoko sa.
Mani guana kolo sa lineveleve sapu nuquru pa tinina, meke guana oela sapu nuquru pa susurina!
- 19 Mani nobia na lineveleve si asa guana poko pu va sagea sa,
meke guana belete sapu dokoho nia sa hopeke rane.
- 20 Madi gua arini sari na linipulipu kaleadi pu poni ni e Zihova koarini pu va kaleanau,
koarini pu zutu nau koari na zinana kaleadi.
- 21 Ba Zihova qua Baṅara lavata, Mu toka nau gua sapu ele va tataru nau Goi,
Mamu va sare au, sina koa gua koasa Mua lineana na tataru.
- 22 Ura habahuala na malana si rau,
meke koa ta sigiti pa korapa buloqu si rau.
- 23 Tata mate taloa mo si rau, guana opoadumu pana veluvelu;
ta givusu palae guana kupokupo hakena pa elelo si rau.
- 24 Malohoro sari na tunutunu nenequ, sina lopu henahena si rau;
tale susuriqu mo si rau.
- 25 Na dia sisireana rina tie si rau pana dogorau rini,*
meke hiruhirue batudi si arini.
- 26 Mu toka nau, kei Zihova qua Tamasa;
Mu harupau pa Mua tataru nabuna!
- 27 Va gilana nia koari na qua kana,

* 109:25 Mt 27:39; Mk 15:29

sapu Agoi sa Tamasa sapu harupuqu rau.

²⁸ Arini si leve nau, ba Agoi si mana nau tu.

Madi tava kilasa sarini pu nonovalau,
ba arau na Mua nabulu si maqu qetuqetu qua.

²⁹ Madi tava malamalana gedi sari na qua kana,
meke madi guana pokopoko nia rini sa kinurekure.

³⁰ Kaqu velavela nia rau sa qua zinama leana koe Zihova.

Kaqu vahesia rau koari na vinarigarae tinoni,

³¹ sina lavelave nia Sa sa tie habahuala,
meke va sarea Sa si asa koarini pu zutuna pude va
matea gua.

110

*Zihova meke sa Nana Ba*nara Ta Vizatana
(Keke Kinorokorotae te Devita)

¹ Zama se Zihova koasa qua Banara,*
“Mu habotu pa kali Mataoqu,
osolae vekoi Rau sari Mua kana pa kauru Nenemu,”
gua.*

² Kaqu va repaha la ia e Zihova sa Mua niniranira, podalae
pa Zaione.
Mu koa totoli ni sari na Mua kana.

³ Pana razai Goi sari na Mua kana,
kaqu somana qetuqetu koari na tie variperera Tamugoi
sari na Mua tie vaqura.

* 110:1 Mt 22:44; Mk 12:36; Lk 20:42-43; TTA 2:34-35; 1 Kor 15:25; Epi 1:20-22;
Kol 3:1; Hib 1:13, 8:1, 10:12-13 * 110:1 Sa ginuana “pa kauru Nenemu” si
osolae tava kilasa sari na mua kana.

Kaqu somana mae koa Goi guana puni munumunu koari
na toqere hopedi.*

⁴ Keke vina tatara nabuna si tavetia e Zihova, meke lopu
kaqu hobeia Sa si asa, sapu guahe:*
“Agoi si na hiama nināe rane ka rane,
pa kinehana e Melekizadeki^d,” gua.

⁵ Kaqu somana pa Mua niniranira sa Tamasa.
Pana bugoro Sa, si kaqu va kilasi Sa sari na banara.

⁶ Kaqu pitui Sa sari na butubutu.
Kaqu va sini ni tie matedi Sa sari doduru vasidi
varipera.

Kaqu va kilasi Sa sari na banara pa kasia popoa.

⁷ Kaqu napoa sa banara sa berukehe pa kapa sirana meke
ninira,
meke kaqu turu va mataqara si asa.

111

Vinahesina e Zihova

¹ Maqu vahesia se Zihova!

(Aleph)* Kaqu zama leana la si rau koe Zihova pa doduru
buloqu,

(Bet) somanae koasa vinarigarae tie tonoto te
Tamasa.

² (Gimel) Variva magasa sari na tinavete te Zihova,

* 110:3 Sa zinama Hiburu pa vesi hie si tasuna. Gina keke iniliri pule si
guahe: “Na banara tolavaemu si goi podalae pa mua pinodo,
tava lavata meke madimu podalae pa tiana sa tinamu
meke sipu na tie vaqura si goi.” * 110:4 Hib 5:6, 6:20, 7:17,21

* 111:1 Hopeke laini koari na Sam 111 meke 112 si podalae koa keke leta pa
“A Ba Da” pa Vinekala Hiburu.

- (Dalet) ari doduru pu qetu ni si odi tumani si arini.
³ (He) Si_{ni} na vina lavata, na _{ni}nira_{ni}ira sari Nana tinavete,
 (Vav) meke sa Nana tino_{ni}oto si koa hola ninae rane.
- ⁴ (Zain) Va balabala ni Sa pa tie sari Nana tinavete variva
 magasadi;
 (Het) tataru na taleosae se Zihova.
⁵ (Tet) Poni ginani Sa sari pu pama_{ni} nia si Asa.
 (Yod) Lopu hite muli_{ni} nia Sa sa Nana vinariva egoi
 nabuna.
⁶ (Kaph) Vata dogoro nia Sa koari na tie sa Nana
{ni}nira{ni}ira,
 (Lamed) sipu poni Sa koarini sari na pepeso tadi na
 votiki butubutu.
- ⁷ (Mem) Ta ronuedi na to_{ni}oto sari na tinavete tana
 Limana;
 (Nun) sari doduru Nana zinama si boka ta ra_{ni}edi.
⁸ (Samek) Koa hola ninae rane si arini,
 (Ain) meke ta poni nia rini sa hinokara na tino_{ni}oto.
⁹ (Pe) Vata rupahi Sa sari Nana tie,
 (Zade) meke tavetia Sa si keke vinariva egoi koa rini
 sapu koa hola ninae rane.
 (Qoph) Hopena na _{ni}nira si Asa.
¹⁰ (Resh) Na pinama_{ni}ana e Zihova si na _{ni}atina sa tinuma-
 tumae.*
 (Shin) Koa va gilae si arini pu va eva_{ni}ia si asa.
 (Tav) Mani tavahesi si Asa ninae rane ka rane.

112

Sa Qinetuqetu tanisa Tie Leana

¹ Mi vahesia se Zihova!

* 111:10 Zob 28:28; ZT 1:7, 9:10

- (*Aleph*) Tamanae tugo sa tie pu pama_na nia se Zihova,
 (*Bet*) meke qetu sisigiti pude va tabei sari na tinarae
 Tanisa!
- ² (*Gimel*) Kaqu tago niniranira sari na tuna koasa popoa
 sapu ponia sa Tamasa koarini,
 (*Dalet*) meke sari na tutina sa tie tonoto si kaqu koa
 tamanae.
- ³ (*He*) Kaqu koa mamutu sa nana kinoa,
 (*Vav*) meke sa nana tinonoto si kaqu koa hola ninae
 rane ka rane.
- ⁴ (*Zain*) Kaqu nedala vura pa hinuporo, sa kalalasa koari
 na tie tonoto,
 (*Het*) koarini pu tataruni na tokani na va tukani sari
 na tie.
- ⁵ (*Tet*) Kaqu koa valeana tugo sa tie sapu vala poata koarini
 pu vagi paki poata koasa,
 (*Yod*) meke tavete valeana pa doduru tie koasa nana
 tinavete holuholu.
- ⁶ (*Kaph*) Sa tie leana si lopu kaqu boka tava kilasa;
 (*Lamed*) kaqu ta balabala si asa ninae rane.
- ⁷ (*Mem*) Lopu kaqu matagutu ni sa sari na inavoso kaleadi.
 (*Nun*) Turu va nabu si asa pa bulona pa nana ki-
 nalavarae koe Zihova.
- ⁸ (*Samek*) Soto va nabu si asa pa bulona, ke lopu kaqu
 matagutu,
 (*Ain*) osolae kaqu dogoro sotia sa vina kilasadi ri na
 nana kana.
- ⁹ (*Pe*) Variponi va soku si asa koari pu malana,*
 (*Zade*) kaqu koa hola ninae rane sa nana tinonoto,
 (*Qoph*) kaqu koa ninira si asa, meke ta pamanae pa
 tie.

* 112:9 2 Kor 9:9

- ¹⁰ (*Resh*) Sari na tie kaleadi si kaqu dogoria sapu gua asa,
meke ta naziri,
(*Shin*) kaqu garata livodi si arini meke mate palae,
(*Tav*) sa inokoro tadirini si kaqu murimuri palae.

113

Vinahesina e Zihova pa Nana Lineana

- ¹ Mi vahesia se Zihova!

Kei gamu na nabulu te Zihova,
mi vahesia si Asa.

Mi vahesia sa Pozana e Zihova!

- ² Tamanae sa Pozana e Zihova,
podalae kamahire meke kamoā na kamoā.

- ³ Mani tavaheſi se Zihova, podalae pa gasa rimata, meke
kamoā pa lodu rimata;
mani tava lavata sa Pozana e Zihova!

- ⁴ Koa banara ni e Zihova sari doduru butubutu,
meke sa vina lavatana Sa si hola ni sari na manauru!

- ⁵ Loketona pule keke sapu gugua e Zihova sa nada Tamasa!
Koa Banara si Asa panaulu pa manauru.

- ⁶ Dono gore si Asa
meke dogoria Sa sa manauru meke sa pepeso.

- ⁷ Va rizu sage i Sa sari na tie malana pu koa pa eba na
kavuru pepeso;
ovuli Sa sari na habahuala pa dia minalana,

- ⁸ pude somana koari na koburu tavia,
koari na koimata tadi na tie.

- ⁹ Va lavatia Sa sa barikaleqe tigena pa nana vetu,
va qetua Sa si asa, sina va bokaia Sa pude ari Nana
koburu.

Mi vahesia se Zihova!

114

*Keke Kinera pa Totoso Pasova**

- ¹ Totoso taluarae pa Izipi sari na tie Izireli,
sari na tutina e Zekopi koasa popoa tadi na votiki tie,
- ² si ta evanae na tie madidi tanisa Baṅara sa butubutu
Ziuda,
meke ta evanae na Binaṅara te Tamasa sari na
butubutu Izireli hire.
- ³ Dogoria sa Kolo Ziṅara sa minae te Zihova, ke ta paqaha
rua nana,*
meke sa Ovuku Zodani si noso paki sa totolona sa.
- ⁴ Kapikapidolo guana qoti sari na toqere pa minataqara,
meke sari na toa si horuhoru guana tuna sipi.
- ⁵ Na sa si ta evana ke ta paqaha rua tu si agoi na Kolo
Ziṅara?
Meke na vegua ke noso tu totolomu si agoi na Ovuku
Zodani?
- ⁶ Gamu na toqere, na vegua ke kapikapidolo guana qoti si
gamu?
Meke na vegua ke horuhoru guana tuna sipi tu si
gamu na toa?
- ⁷ Mamu tarazuzu si agoi na kasia popoa pana mae se
Zihova,
meke pa kenuna sa Tamasa te Zekopi,
- ⁸ sapu vata evanae nia kopi kolo sa patu,*
meke koasa patu hihui si va vura nia bukaha kolo ibu
Sa.

115

Sa Kekeke Tamasa Hinokara

* 114: Ekd 12:51 * 114:3 Ekd 14:21; Zos 3:16 * 114:8 Ekd 17:1-7; Nab
20:2-13

- ¹ Kei Zihova, koa Goi mo si kaqu ta vatu sa vina lavata na
vinahesi;
koa Goi mo, ba lopu koa gami,
sina koa gua koasa Mua tataru meke kopu ni Goi sari
na Mua zinama.
- ² Na vegua ke zama sari na butubutu huporo,
“Avei sa mia Tamasa?” gua.
- ³ Sa nada Tamasa si koa pa maⁿauru,
meke taveti Sa gua saripu hiva ni Sa.
- ⁴ Sari na tamasa tadi na butubutu huporo si ta tavetae
siliva na qolo,*
sapu ta tavete pa limadi rina tie mo.
- ⁵ Ari ⁿuzudi si arini, ba lopu boka zama,
ari matadi, ba lopu dodogorae.
- ⁶ Koa dia taliⁿadi, ba lopu boka avavosae,
koa dia isudi, ba lopu boka va humaⁿa.
- ⁷ Ari limadi, ba lopu boka taⁿitaⁿini,
koadia nenedi, ba lopu boka ene,
meke lopu boka va vura mamalaiⁿi si arini.
- ⁸ Madi koa gua tugo asa sarini pu tavetedi sarini,
meke sari doduru pu kalavarae koa rini.
- ⁹ Kei, gamu na tie Izireli, mi kalavarae koe Zihova!
Asa sa mia lave meke na mia tinokae.
- ¹⁰ Gamu na hiama na butubutu te Eroni, mi kalavarae koe
Zihova!
Asa sa mia lave meke na mia tinokae.
- ¹¹ Gamu pu pamaⁿa nia se Zihova, mi kalavarae koa Sa!
Asa sa mia lave meke na mia tinokae.
- ¹² Lopu kaqu hite muliⁿi ni gita e Zihova si gita na tie
Izireli,

* 115:4 Sam 135:15-18; Rev 9:20

- meke kaqu manani gita Sa,
meke sari doduru hiama te Tamasa.
- ¹³ Kaqu mana ni Sa sari doduru pu pamana nia si Asa,*
hiteke na lavata.
- ¹⁴ Kaqu va soku lala i Nana E Zihova sari na tumia,
gamu meke sari na tutimia.
- ¹⁵ Mani manani gamu e Zihova,
Asa sapu tavetena sa Manauru meke sa pepeso.
- ¹⁶ Sa Manauru si te Zihova,
ba sa kasia popoa si ele vala nia Sa pa tie.
- ¹⁷ Sari na tie matedi si lopu boka vahesia se Zihova,
meke sarini pu ta pomunae.
- ¹⁸ Ba gita na tie toada si mada vahesia se Zihova,
podalae kamahire meke lopu makudo ninæ rane ka
rane!

Vahesia se Zihova!

116

Vinahesi Tana Keke Tie pu Harupia Tamasa pa Minate

- ¹ Tataru nia rau se Zihova, sina avosia Sa sa mamalainiqu,
meke olania Sa sa qua tinepatepa.
- ² Ura ele avosau Sa si rau totošo tepa la koa Sa si rau,
gua asa ke kaqu tepatepa la mo koa Sa pa doduruna
sa qua tinoæ.
- ³ Sari na tinasuna tanisa minate si koa pa vari likohæqu,
meke sa minatagutuna sa lovu si koa tata koa rau.
Ele holoqoru na talotana si rau.
- ⁴ Ke tiqe tepa la guahe si rau koasa Pozana e Zihova,
“Ke Zihova, tepa Igo rau si Goi, Mu harupia sa qua
tinoæ,”

* 115:13 Rev 11:18, 19:5

- 5 Tataru meke tonoto se Zihova,
 meke sinia na tataru variva taleosae si Asa.
 6 Kopu ni e Zihova sari pu malohoro;
 totoso tasuna rau, si harupau Sa.
 7 Maqu rane va hinokaria se Zihova,
 sina tavete valeana mae koa rau si Asa.

 8 Ele harupau e Zihova si rau pa minate,
 va moko au Sa pa qua kinabo,
 meke harupau Sa pa vina kilasa koari na qua kana.
 9 Ke kaqu ene si rau pa kenuna e Zihova,
 pa popoa tadi na tie toadi.
 10 Va hinokara si rau, ke maqu zama,*
 “Ta novala hokara si rau,” gua.
 11 Meke koasa qua tinalotana si zama si rau,
 “Lopu boka ranea gita si keke tie,” gua.

 12 Na sa si kaqu boka ponia rau koe Zihova
 koari doduru Nana lineana koa rau?
 13 Gua sapu ponia rau sa vaeni koe Zihova, si kaqu va
 lavatia rau koasa tinaharupu,
 pude zama leana nia koa Sa sapu harupau Sa si rau.
 14 Pa korapadi ri kobi tinoni
 si kaqu ponia rau koa Sa gua sapu ele va tatara nia
 rau pude vala ia koa Sa.

 15 Talotana hola se Zihova
 pude dogoria sa minate tadi Nana tie tonoto.
 16 Kei Zihova, hinokara na Mua nabulu si rau;
 kaqu nabulu nigo rau, gua tugo sa tinaqu.
 Ele rupahau Goi si rau pa minate.
 17 Kaqu ponigo rau sa vina vukivukihhi zama leana,
 meke varavara atu koa Goi Zihova.

* 116:10 2 Kor 4:13

- 18 Pa korapadi ri kobi tinoni si kaqu ponia rau koa Sa
 gua sapu ele va tataru nia rau pude vala ia koa Sa,
 19 pa korapadi rina pavasa koasa Zelepade te Zihova,
 sapu koa pa kokorapana sa vasileana Zerusalema.

Mi vahesia se Zihova!

117

Vinahesina e Zihova

- 1 Mi vahesia se Zihova, gamu doduru butubutu!*
- Mi vahesia si Asa, gamu doduru tinoni.
- 2 Ura nomana hola sa Nana tataru nabuna koa gita,
 meke kopu ni Sa sari Nana zinama ninae rane ka
 rane.

Mi vahesia se Zihova!

118

Vinaravara Zama Leana koasa Minataqara

- 1 Aria mada zama leana la koe Zihova, ura na leana si Asa;*
- meke sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane!
- 2 Madi zama guahe sari na tie Izireli,
 “Sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.”
- 3 Madi zama guahe sa butubutu te Eroni,
 “Sa Nana tataru si koa hola ninae rane.”
- 4 Sarini pu pamanā nia se Zihova si madi zama guahe,
 “Sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.”
- 5 Pa korapa qua tinasuna si tepa la si rau koe Zihova;
 olanā Sa sa qua tinepatepa meke vata rupahau Sa.
- 6 Koa somana koa rau se Zihova, ke lopu matagutu si rau,*

* 117:1 Rom 15:11 * 118:1 1 Koron 16:34; 2 Koron 5:13, 7:3; Ezz 3:11; Sam
 110:5, 106:1, 107:1, 136:1; Zer 33:11 * 118:6 Hib 13:6

- gua asa, ke loke tie si boka va tasuna au.
- ⁷ Koa tata koa rau se Zihova pude toka nau,
ke kaqu koa mataqara si rau koa rini pu kukiti nau.
- ⁸ Leana hola si pude koa aqorae koe Zihova,
ba lopu pude ran_ueran_e la pa tie mo.
- ⁹ Leana hola si pude koa aqorae koe Zihova,
ba lopu pude ran_ueran_e la koari na koimata mo pa pepeso.
- ¹⁰ Soku koari na qua kana pa votiki butubutu si mae varidikue nau,
ba pa korapa niniran_unira te Zihova si ele va mate betoi rau si arini.
- ¹¹ Koa pa vari likohaequ rau si arini,
ba pa korapa niniran_unira te Zihova si ele va mate betoi rau si arini!
- ¹² Rovana mae au rini si rau, guana zipale,
guana nika hurun_ununa sapu sulu pani sari na duduli popadi,
ba pa korapa niniran_unira te Zihova si ele va mate betoi rau si arini!
- ¹³ Ele ta zukuru va kaleana si rau meke tata tava kilasa,
ba toka nau e Zihova.
- ¹⁴ E Zihova si poni nau sa niniran_unira, ke kerakera si rau,*
ele harupau Sa si rau.
- ¹⁵ Avoso la tu pa ipi tadi na tie te Tamasa, korapa irana getugetu guahe:
“Sa lima heheda te Zihova si va mataqara gita.
- ¹⁶ Tava ovulu sage sa lima mataona e Zihova,
sa Nana niniran_unira lavata pa vinaripera!”
- ¹⁷ Lopu kaqu mate si rau, ba kaqu toa

* 118:14 Ekd 15:2; Ais 12:2

- meke tozi vura nia gua sapu evania e Zihova.
- 18 Ele va kilasau e Zihova si rau,
ba lopu va mate au Sa.
- 19 Tukele poni nau sari na sasadana sa Zelepade,
pude qu nuquru la, maqu zama leana koe Zihova.
- 20 Hiera tugo sa sasada te Zihova;
ari na tie tonoto mo si boka nuquria si asa.
- 21 Zama leana si rau koa Goi Zihova, sina ele avosau Goi,
sina ele harupau Goi.
- 22 Sa patu sapu kilua rina tie kuri vetu,**
si asa tugo si arileana hola koari doduru patu.
- 23 Sa tinavete te Zihova hie
si variva magasa hola tugo koa gita!
- 24 Hie tugo sa rane mataqara te Zihova,
aria mada varigara qetuqetu nia.
- 25 Mu harupu gami Zihova, Mu harupu gami!*
- Kei Zihova, Mu va boka gami pa mami tinavete!
- 26 Mani mana nia Tamasa si asa pu nuquru mae pa korapa
pozana e Zihova!*
- Gami pu koa pa Zelepade te Zihova si manani gamu
si gamu.
- 27 E Zihova sa Tamasa,
ele tavete valeana mae koa gita si Asa.
- Tanini pa limamia sari na lelana huda,
mamu ene va tokele sage la koasa hope pa Zelepade.

* 118:22 Lk 20:17; TTA 4:11; 1 Pit 2:7

* 118:22 Mt 21:42; Mk 12:10-11

* 118:25 Mt 21:9; Mk 11:9; Zn 12:13

* 118:26 Mt 21:9, 23:39; Mk 11:9; Lk

13:35, 19:38; Zn 12:13

- 28 Agoi sa qua Tamasa, ke maqu zama leana atu koa Goi.
 Agoi sa qua Tamasa, ke maqu va lavatigo.
- 29 Aria mada zama leana la koe Zihova, ura na leana si Asa,
 meke sa Nana tataru nabuna si koa hola ninæ rane
 ka rane!

119

(Aleph) Sa Tinaræ Te Zihova*

- 1 Tamanae tugo si arini pu lopu hite ta zutu pa dia tinoa,
 meke luli i sari na tinaræ te Zihova.
- 2 Tamanae tugo sarini pu kopu ni sari Nana vina totolie,
 meke va tabea si Asa pa doduru bulodia;
- 3 sapu lopu tavete va sea,
 ba lulia rini sa hiniva te Tamasa.
- 4 Zihova, ele ponini gami Goi sari na Mua vina tumatumæ,
 meke ele tozi ni Goi pude va tabe valeani.
- 5 Okoro nia rau
 sapu kaqu kopu valeana ni rau sari na Mua ginarunu!
- 6 Be kopu totoko ni rau sari na Mua tinaræ
 si lopu kaqu tava kurekure si rau.
- 7 Pana va nonoga i rau sari na mua vinilasa tonotodi,
 si kaqu vahesi Igo rau pa bulo viana.
- 8 Kaqu va tabei rau sari na Mua ginarunu,
 ke Mu lopu luara pani au!

(Bet) Vina Tabena sa Tinaræ te Zihova

- 9 Vegua meke kote boka koa via pa nana tinoa si keke tie
 vaqura?
 Pa kinopudi mo sari na Mua zinama.
- 10 Pa doduru buloqu si hata Igo rau si Goi,
 ke Mu kopu nau pude lopu luara pani rau sari na Mua
 tinaræ.

* 119: Hopeke pukuna sa Sam 119 si podalæ koa keke leta pa "A Ba Da" pa Vinekala Hiburu.

- 11 Ele va nonogai na kopu ni rau pa buloqu sari na Mua zinama,
pude qu lopu tavete va sea atu koa Goi si rau.
- 12 Kei Zihova, vahesigo rau si Goi,
Mu va tumatumae nau sari na Mua ginarunu.
- 13 Kaqu tozi vura ni rau
sari doduru Mua tinarae pu tozi nau Goi.
- 14 Qetu nia rau si pude va tabei sari na Mua vina totolie,
hola nia si pude soku qua likakalae.
- 15 Balabala va lohi i rau sari na Mua vina tumatumae,
meke kaqu kopu totoko ni rau sari na Mua hiniva.
- 16 Kaqu qetu ni rau sari na Mua ginarunu,
meke lopu kaqu muliⁿⁱ ni rau sari na Mua zinama.

(Gimel) Qinetuqetuna sa Tinarae Te Zihova

- 17 Mamu va leana au si rau na Mua nabulu,
pude qu toa si rau meke va tabei sari na Mua zinama.
- 18 Mu toka nau pude do^{no} gilani na tumae ni
sari na hinokara tolavaedi koari na Mua tinarae.
- 19 Lopu koa seunae si rau pa kasia popoa hie,
Mu va bakali koa rau sari na Mua tinarae.
- 20 Okoro sigiti nia rau pa buloqu
pude tumae ni sari na Mua tinarae doduru totošo.
- 21 Norei Goi saripu vahesi pule ni,
madi ta levei gedi sarini pu sekei sari na Mua tinarae.
- 22 Mu lopu va malumi si arini pude zama ^{no}novala au na
va sisire nau,
sina ele kopu ni rau sari na Mua vina totolie.
- 23 Be kuhana nau rina koimata si rau,
ba arau sa Mua nabulu si kaqu balabala va lohi i sari
na Mua ginarunu.
- 24 Sari na Mua vina tumatumae si na qua qinetuqetu;
arini si totoli nau.

(Dalet) Inokoro Nabuna pude Va Tabea sa Tinarae te Zihova

- 25 Namu ele tata pa minate si rau,

- Mu va toa pule au gua sapu ele va tatara nia Goi!
- 26 Sipu tozi helahelae ni rau gua saripu evaⁿi rau, si olaⁿau Goi;
- Mu va tumatumae nau sari na Mua tinarae!
- 27 Toka nau pude tumae ni sari na Mua tinarae, meke kaqu balabala va lohi la i rau sari na Mua vina tumatumae tolavaedi.
- 28 Lodu mate si rau pa tinalotaⁿa, Mu va ⁿiⁿira au, gua sapu ele va tatara nia Goi!
- 29 Mu va leseve au koari na hahanana sekesekeidi, Mamu va tumatumae nau sa Mua tinarae.
- 30 Ele vizatia rau si pude koa na tie ta ronuequ, meke ele va avosi rau sari na Mua vinilasa.
- 31 Kei Zihova, ele luli i rau sari na Mua vina totolie, ke Mu lopu va malumi sari na tie pude va kurekure au.
- 32 Kaqu va tabe qetuqetu ni rau sari na Mua tinarae, sina kaqu va noma ia Goi sa qua ginalagilanadi rini.

(He) Tinepatepana sa Ginilagilana

- 33 Kei Zihova, Mu va tumatumae nau sari na ginuadi rina Mua ginarunu, meke kaqu va tabei rau si arini doduru totozo.
- 34 Mu va bakalia koa rau sa Mua tinarae meke kaqu va tabea rau si asa; kaqu kopu nia rau si asa pa doduru buloqu.
- 35 Mu kopu nau pude va tabei sari na Mua tinarae, sina koarini si vagia rau sa qinetuqetu.
- 36 Mu va okorau pude va tabei sari na Mua vina totolie, ba lopu pude koa tagotago.
- 37 Kopu nau pude qu lopu va sotoa sa qua binalabala koari na tiⁿitoⁿa pu lokelaedi; Mu valeana au, gua sapu ele zama nia Goi.
- 38 Mu kopu nia sa Mua vina tatara koa rau sa Mua nabulu, gua sapu ele va tatara nia Goi koarini pu va tabe Igo.

- 39 Mu harupau koari na zinama nonovalala pu matagutu ni
 rau,
 nake tolavaedi sari na Mua vinilasa.
 40 Okoro va tabei rau sari na Mua vina tumatumaē;
 Mu poni nau sa tinoa vaqura, ura na tonoto si Goi.

(Vav) Kinalavarae koasa Tinarae te Zihova

- 41 Kei Zihova, Mu tataru nau pa Mua tataru nabuna,
 Mu va sare au koari na qua kana gua sapu ele va tatara
 nia Goi.
 42 Pude qu boka olani rau sarini pu zama nonovalau,
 sina kalavarae si rau koari na Mua Zinama.
 43 Va boka au pude tozi vura nia sa hinokara doduru
 toso,
 sina ranei rau sari na Mua vinilasa.
 44 Kaqu va tabei rau sari na Mua tinarae
 ninae rane ka rane,
 45 meke kaqu koa ta rupaha si rau,
 sina podekia rau pude va tabei sari na Mua vina
 tumatumaē.
 46 Kaqu tozi vura ni rau sari na Mua vina totolie koari na
 banara,
 meke lōpu kaqu tava kurekure si rau.
 47 Na vagi nia qinetuqetu rau sa vina tabedi rina Mua
 tinarae,
 sina tataru ni rau si arini.
 48 Pamana ni na tataru ni rau sari na Mua tinarae,
 kaqu balabala va lohi la i rau sari na Mua ginarunu.

(Zain) Rinanena sa Tinarae te Zihova

- 49 Mu lōpu mulini nia sa Mua vina tatara koa rau sa Mua
 nabulu,
 ura ranego rau pude poni nau gua sapu va tatara nia
 Goi.
 50 Sa Mua vina tatara asa si va manotau pa qua toso
 tasuna,
 sina ele va tatara nau Goi sa tinoa.
 51 Saripu vahesi pule ni si pesipesi au doduru toso,

ba arau si lopu hite luaria sa Mua tinarae.

52 Kei Zihova, sipu balabala i rau sari na Mua vinilasa pukanedi,

si koa manoto si rau.

53 Ta n̄aziri hola ni rau sari na tie huporo pu sekei sari na Mua tinarae.

54 Pa qua tinoa papakana pa pepeso si kerakera ni rau sari na Mua ginarunu.

55 Pana boni si balabala Igo rau Zihova, meke hoke balabala i tugo rau sari na Mua tinarae.

56 Vagi nia qinetuqetu rau sa vinatabedi rina Mua vina tumatumae.

(Het) Vala Pule nia koasa Tinarae te Zihova

57 Zihova, Agoi mo si okoro nigo rau pa doduruna sa qua tinoa;

va tatara nia rau si pude va tabei sari na Mua zinama.

58 Pa doduruna sa buloqu si hata ia rau sa Mua tinamanae, gua sapu ele va tatara nia Goi.

59 Sipu balabala i rau sari na qua hahanana na tinavete, kekere la si rau pude kaqu luli i sari na Mua vina totolie.

60 Lopu aqa si rau,

ba va tabe i mo rau sari na Mua tinarae.

61 Sekesekei nau rina tie kaleadi si rau pude tavete va sea, ba lopu muli ni rau sari na Mua tinarae.

62 Pana korapa boni si vanunu si rau meke vahesigo, sina tofoto sari na Mua tinarae.

63 Arau si na dia baere arini pu pama na nigo, meke luli i sari na Mua vina tumatumae.

64 Kei Zihova, sa kasia popoa si sinia na Mua tataru nabuna,

Mu va tumatumae nau sari na Mua ginarunu.

(Tet) Sa Laena sa Tinarae te Zihova

65 Kei Zihova, ele kopu nia Goi sa Mua vina tatara,

- meke ele tavete va leana si Goi koa rau sa Mua nabulu.
- 66 Mu poni nau sa vinilavilasa va to_noto meke sa tinumatumae.
Ura va hinokari rau sari na Mua tinarae.
- 67 Sipu lopu ele va kilasa au Goi si hoke ene sea si rau,
ba kamahire si va tabe i rau sari na Mua zinama.
- 68 Tavete valeana, meke tataru na vatukana si Goi,
Mu va tumatumae nau sari na Mua ginarunu.
- 69 Saripu vahesi pule ni si totozi va hakehakei nau si rau,
ba pa doduruna sa buloqu si va tabe i rau sari na Mua
vina tumatumae.
- 70 Sari kasa tie sara si loke dia ginilagilana;
ba arau si qetuqetu ni sari na Mua tinarae.
- 71 Leana koa rau sa vina kilasaqu,
sina gua asa meke boka va nonoga i rau sari na Mua
ginarunu.
- 72 Leana hola koa rau sari na Mua tinarae,
hola ni sari na tina qolo na siliva.
- (Yod) Sa Tino_notona sa Tinarae te Zihova
- 73 Agoi tavete au si rau, meke kopu nau Goi;
Mu va tumatumae au pude qu tumae ni sari na Mua
tinarae.
- 74 Sarini pu pama_na Nigo si kaqu qetu pana dogorau ri,
sina kalavarae si rau koari na Mua zinama.
- 75 Kei Zihova, gilania rau sapu to_noto sari na Mua vinilav-
ilasa.
Meke ta ronuenta sa Mua vina kilasa koa rau.
- 76 Maqu koa manoto si rau koasa Mua tataru nabuna,
gua sapu ele va tatara nia Goi koa rau sa Mua nabulu.
- 77 Mu tataru nau na taleoso nau, meke kaqu toa si rau,
sina qetu ni rau sari na Mua tinarae.
- 78 Saripu vahesi pule ni si madi koa kurekure ni sari na dia
zinutu kokoha koa rau;
ba arau si kaqu balabala va lohi la i rau sari na Mua
vina tumatumae.

- 79 Sarini pu pamaⁿa Nigo si madi mae koa rau,
pude madi gilani sari na Mua vina totolie.
80 Maqu va tabe valeana i sari na Mua ginarunu,
pude qu lopu tava kurekure si rau!

(Kaph) Tinepana sa Vinasare

- 81 Kei Zihova ele mabo sa qua tinoa pa inaqamu Goi pude
harupau;
ba raⁿea rau sa Mua zinama.
82 Ele mabo sari na mataqu na hakehakei Nigo rau koasa
Mua vina tatara;
nanasa guahe si rau, “Panavisa kaqu va manoto au e
Zihova,” gua si rau.
83 Ele loke laequ mo si rau, gua tugo na ututuvuana kolo
lulurana,
ba lopu hite muliⁿi ni rau sari na Mua ginarunu.
84 Ve seunae gua si kaqu aqa si rau?
Panavisa kaqu va kilasi Goi saripu ⁿoⁿovalau?
85 Sari na tie vahesi puleni pu sekei sari na Mua tinarae si
sekesekei nau,
pude va hoqa au, gua.
86 Sari na Mua tinarae si ta ronuedi;
sari na tie kaleadi si ⁿoⁿovala au pa kinohakoha, ke
Mamu toka nau!
87 Tata hokara va mate au rini si rau,
ba soto va nabu si rau koari na Mua vina tumatumae.
88 Koa sa Mua tataru nabuna si Mu va sare au pa qua tinoa,
pude maqu va tabei sari na Mua vina totolie.

(Lamed) Rinaⁿena sa Tinarae te Zihova

- 89 Kei Zihova sa Mua zinama si koa hola ninae rane;
koa hola si asa pa maⁿauru.
90 Kopu ni Goi sari na Mua zinama koari doduru sinage na
sage,
ele sokirae nia Goi sa pepeso meke koa hola si asa.
91 Sari doduru tiⁿitoⁿa si koa hola kamoia pa rane ⁿiⁿoroi,

sina koa gua koasa Mua zinama, meke sina na Mua nabulu sari doduru.

⁹² Be guana lopu sa Mua tinarae si na ŋatina sa qua qinetuqetu,

si ele mate tu si rau koari na qua tinasigiti.

⁹³ Lopu kaqu hite muliŋi ni rau sari na Mua vina tumatumae,

ura koarini mo si poni nau Goi sa tinoa.

⁹⁴ Tamugoi mo si rau, ke Mu harupau!

Ura podekia rau pude kopu ni sari na Mua vina tumatumae.

⁹⁵ Sari na tie kaleadi si korapa opo aqa nau pude va mate au,

ba arau si korapa balabala va lohi la i rau sari na Mua vina totolie.

⁹⁶ Ele gilania rau sapu sari doduru tinitoŋa si koa dia kokoidi,

ba sa Mua tinarae si gotogoto puta.

(Mem) Tataru nia Rau sa Tinarae te Zihova

⁹⁷ Kei, tataru hola nia rau sa Mua tinarae!

Balabala va lohi la ia rau si asa doduru totoŋo.

⁹⁸ Sa Mua tinarae si koa koa rau doduru totoŋo,

meke toka nau sa pude tumatumae hola ni sari na qua kana.

⁹⁹ Gilagilana hola ni rau sari doduru qua tie va tumatumae,

sina balabala va lohi la i rau sari na Mua vina tumatumae.

¹⁰⁰ Tumatumae hola ni rau sari na tie koadi,

sina va tabei rau sari na Mua tinarae.

¹⁰¹ Va talevara ni rau sari doduru hahanana kaleadi,

pude maqu boka kopu ni sari na Mua zinama.

¹⁰² Lopu hite kilu i rau sari na Mua tinarae.

Ura na Agoi mo telemu sa qua tie va tumatumae.

¹⁰³ Avoso lea koa rau sari na Mua zinama,

lomosohola nia sa sa namu zipale.

104 Vagi ni tinumatumae rau sari na Mua tinarae,
gua asa ke hakohako ni rau sari doduru hahanana
seadi.

(Nun) Kalalasa koasa Tinarae te Zihova

105 Sa Mua zinama si na zuke pa nenequ,
meke na kalalasa pa qua siraⁿa.

106 Ele tokotokoro nia rau sa qua vina tatara,
pude va tabe i sari na Mua tinarae toⁿotodi.

107 Kei Zihova, ta sigiti hola si rau,
Mu va sare au pa minate, gua sapu ele va tatara nia
Goi.

108 Mu va egoa sa qua vinahesi pu poni Igo rau, kei Zihova,
Mamu va tumatumae nau sari na Mua tinarae.

109 Vala ia rau pa tinasuna sa qua tinoa doduru to^soso,
ba lopu muliⁿi nia rau sa Mua tinarae.

110 Sekesekei nau rina tie kaleadi pude va mate au, gua;
ba lopu hite sekei rau sari na Mua vina tumatumae.

111 Sari na Mua vina to^tolie si na qua vinagi ninae rane ka
rane,
arini tugo si na qua qinetu^qetu pa buloqu.

112 Ele vizatia rau si pude va tabei sari na Mua gin^arunu
osolae beto sa qua tinoa.

(Samek) Koa Valeana pa Kinopudi rina Tinarae te Zihova

113 Kukiti ni rau sarini pu ruarabeke pa dia sinoto koa Goi,
ba tataru nia rau sa Mua tinarae.

114 Agoi si na qua tinokae meke na qua lave.
Raneⁱ rau sari na Mua zinama.

115 Mi taloa koa rau gamu doduru pu tavete va kaleana.
Arau si kaqu va tabe i sari na tinarae tanisa qua
Tamasa.

116 Mu poni nau sa ⁿniraⁿira, gua sapu ele va tatara nia
Goi, pude maqu toa;

Mu lopu va kurekure au pa qua rinaⁿerane!

117 Mu tuqe au, pude maqu koa tava sare,

- pude maqu koa va avosi sari na Mua ginarunu doduru totošo.
- 118 Kilu pani Goi sari doduru pu sekei sari na Mua vina totolie;
sari na dia tinavete sekesekeidi si loke laedi.
- 119 Tavete guni na remoremo Goi sari na tie kaleadi,
gua asa ke tataru ni rau sari na Mua vina totolie.
- 120 Matagutu Nigo rau si Goi;
matagutu sisigiti si rau, sina koa gua koari na Mua vinaripitui.

(Ain) Vina Tabena sa Tinarae te Zihova

- 121 Ele evania rau gua sapu toŋoto meke leana,
Mu lopu luara vala au koarini pu ŋoŋovalau.
- 122 Mu va tatara nau sapu kaqu toka nau Goi si rau sa Mua nabulu;
Mu lopu va malumi sari na tie huporo pude ŋoŋovalau.
- 123 Mabo sari na mataqu na hakehakei nia sa Mua tinaharupu,
meke sa vina gorevurana sa Mua vina tatara toŋotona.
- 124 Mu toka nau, arau sa Mua nabulu koasa Mua tataru nabuna,
Mu va tumatumaē nau sari na Mua ginarunu.
- 125 Arau si na Mua nabulu, Mu poni nau sa ginilagilana,
pude maqu tumani sari na Mua vina totolie.
- 126 Kei Zihova, hie sa Mua totošo pude va kilakilasa,
sina korapa sekea rina tie sa Mua tinaraē.
- 127 Tataru ni rau sari na Mua tinaraē hola nia sa qolo,
meke sa qolo sapu ele tava viana.
- 128 Gua asa ke luli i rau sari doduru Mua vina tumatumaē.
Hakohako ni rau sari doduru hahanana seadi.

(Pe) Inokoro pude Va Tabea sa Tinarae te Zihova

- 129 Marilaedi hola sari na Mua vina totolie,

- gua asa ke kopu ni rau si arini.
- 130 Sa vina bakaladi rina Mua vina tumatumae si va mae
ia sa kalalasa.
Meke ponía sa sa ginilagilana koari pu pupuhu.
- 131 Popa leo si rau,
ura memeha ni rau sari na Mua tinarae.
- 132 Mu mae koa rau, Mamu tataru nau, Mamu taleoso nau,
gua sapu tavete ni Goi saripu tataru nía sa Pozamu.
- 133 Kopu nau pude maqu lopu hoqa pa sinekedi sari na
Mua tinarae,
Mu lopu va malumau pude tava kilasa koa sa ki-
naleana.
- 134 Mu va sare au koari pu **nōnō**ovalau,
pude maqu va tabei sari na Mua tinarae.
- 135 Mu mana nau pa Mua sinomana koa rau,
Mamu va tumatumae nau sari na Mua vina totolie.
- 136 Guana titisi sari na kolomataqu,
sina kilui rina tie sari na Mua tinarae.
- (Zade) Sa Tino***nō**tona sa Tinarae te Zihova
- 137 Kei Zihova, **to****nō**to si Goi,
meke sari na Mua tinarae si **to****nō**to tugo.
- 138 Sari na Mua vina totolie pu taveti Goi,
si leadi hola pa doduru tie.
- 139 Sa qua binugoro si **ma****nī**ni pa buloqu guana nika,
sina kilu i rina qua kana sari na Mua zinama.
- 140 Hinokara hola sa Mua vina tatara,
meke qetu hola nía rau na Mua nabulu si asa.
- 141 Lopu arilaequ, meke ta kiluqu si rau,
ba lopu hite **muli****nī** ni rau sari na Mua tinarae.
- 142 Sa Mua **tinō****nō**to si **to****nō**to ninae rane,
meke sa Mua tinarae si hinokara doduru totošo.
- 143 Tinasuna na tinalota**nā** si raza koa rau,
ba sari na Mua tinarae si variva qetu koa rau.
- 144 Sari na Mua vina totolie si **to****nō**to ninae rane.
Mu poni au sa ginilagilana pude maqu toa si rau.

(Qoph) Sa Tinepa Vinasare koe Zihova

- 145 Kei Zihova, tepa atu si rau koa Goi pa doduruna sa buloqu!
 Mu va tabe au, meke kaqu kopu ni rau sari na Mua ginarunu.
- 146 Tepa atu si rau, Mu harupau,
 meke kaqu va tabei rau sari na Mua vina totolie.
- 147 Pana vaqavaqasa si va η unu si rau, meke tepa atua sa tinokae;
 ra η ei rau sari na Mua zinama.
- 148 Peqa nia rau doduru bo η i
 hoke balabala va lohi la i rau sari na Mua vina tatara.
- 149 Kei Zihova, sa Mua tataru si nabuna, ke Mu avoso mae au,
 Mu kopu nia sa qua tinoa, pa Mua tinon η oto
- 150 Korapa nono mae sarini pu η on η ovalau,
 sarini pu lopu kopukopu ni sari na Mua tinarae.
- 151 Ba korapa koa tata si Goi koa rau, Kei Zihova,
 sari doduru Mua tinarae si hinokara.
- 152 Pukerane tu si ele va nonoga i rau sari na Mua vina totolie,
 meke gilania rau sapu ele va turu i Goi niniae rane.

(Resh) Keke Tinepa Tinokae

- 153 Mu do η o mae au koasa qua tinasigiti, Mamu va sare au,
 ura na lopu kilu pani rau sari na Mua tinarae.
- 154 Mu lavelave hukata nau pa qua tinoa, Mamu vata rupahau pa tinasuna,
 na harupau gua sapu ele va tatara nia Goi.
- 155 Sari na tie kaleadi si lopu kaqu ta harupu,
 sina lopu kopu ni rini sari na Mua ginarunu.
- 156 Ba noma hola sa Mua tataru va tukana Goi Zihova,
 Mu harupau pa Mua vinilasa to η otona.
- 157 Soku hola sari na qua kana pu η on η ovala au,

ba lopu hite malohoro si rau pa kinopudi rina Mua tinarae.

- 158 Etulu pani rau sari kasa tie **no**novala sara,
sina lopu kopu ni rini sari na Mua tinarae.
- 159 Mu balabala ia sapu gua qetu guni rau sari na Mua vina totolie!
Mu kopu nia sa qua tinoa koasa Mua tataru nabuna.
- 160 Sari doduru zinama Tamugoi si hinokara,
meke sari doduru mua tinarae to**no**notodi si koa hola ninae rane.

(Sin meke Shin) Kinopuna sa Tinarae te Zihova

- 161 Sari na koimata si **no**novala hoborau rini,
ba pama**na** nia rau sa Mua zinama.
- 162 Qetuqetu hola qua tu, sina koa gua koari na Mua vina tatara.
Sa qua qinetuqetu si gua tugo tadi pu vagia si keke tinago leleana.
- 163 Hakohako hola ni rau sari na kinohakoha,
ba qetu nia rau sa Mua tinarae.
- 164 Ka zuapa toso pa keke rane si vahesigo rau,
koari na Mua tinarae to**no**notodi.
- 165 Sarini pu qetu nia sa Mua tinarae si koa va bulebulei;
meke loketo**na** si kaqu boka va hoqai si arini.
- 166 Kei Zihova, ra**ne**a rau sa Mua tinaharupu,
meke va tabe i rau sari na Mua tinarae.
- 167 Va tabe i rau sari na Mua vina totolie,
sina qetu ni rau si arini pa doduru buloqu.
- 168 Va tabe i rau sari na Mua tinarae na vina totolie,
ura gilani Mua Goi sari doduru qua hahanana na tinavete.

(Tav) Keke Tinepa Tinokae

- 169 Kei Zihova, mani kamo atu koa Goi sa qua tinepa tinokae;
Mu va tumatumae au, gua sapu ele va tatara nia Goi.
- 170 Mamu va avosia sa qua vinaravara,

- gua sapu ele va tatara nia Goi.
- ¹⁷¹ Kaqu vahesigo rau si Goi doduru totoſo,
sina va tumatumae nau Goi sari na Mua ginarunu.
- ¹⁷² Kaqu kera ni rau sari na Mua zinama,
sina toſoto sari na Mua tinarae.
- ¹⁷³ Mu koa va namanama doduru totoſo pude toka nau,
ura ele vizatia rau pude luli sari na Mua vina tumatumae.
- ¹⁷⁴ Kei Zihova, hakehakei nia rau sa tinaharupu,
meke getugetu nia rau sa Mua tinarae.
- ¹⁷⁵ Mu va toa au, pude maqu vahesi Igo,
madi toka nau rina Mua tinarae si arau.
- ¹⁷⁶ Ene hoboro lamae si rau, guana sipi muliuſu,
gua asa ke mae, Mamu hata pule nau si arau sa Mua nabulu,
ura na lopu kilu i rau sari na Mua tinarae.

120

Keke Tinepa Tinokae

(Sari na Sam 120-134 si hoke kerani rini totoſo sage la pa Zeruselema si arini pude somana pa vinahesi.)

- ¹ Pa qua tinasuna si tepa la tinokae si rau koe Zihova,
ke toka nau Sa.
- ² Mu harupau Zihova,
koari na tie marikokohadi, na sekesekeidi.
- ³ Gamu kasa na tie marikokoha mia,
na sa si kaqu taveteni gamu Sa si gamu?
- ⁴ Kaqu ta gonae tupi narudi tadi na tie varipera,
meke ta kina motete leradi si gamu!
- ⁵ Pude koa somanae koa gami, si kaleana hola nia pude koa turaſnae koari na tie pa Meseki* ,

* 120:5 Sari na tie huporo kaleadi si koa pa seu pa Meseki meke Kedara.

babe koari na tie pa Kedara.

⁶ Ele seunae hola koa somanae si rau koari na tie pu kukiti nia sa binule.

⁷ Sipu tozi ni rau sari na tie pude koa bule, sa vinaripera tu si hiva nia rini.

121

E Zihova mo sa Nada Tie Kopu

¹ Ena sage la koari na toqere si rau meke balabala, “Pavei si kaqu mae gua sa qua tinokae?”

² Sa qua tinokae si kaqu mae gua koe Zihova sapu tavetena sa manauru meke na pepeso.

³ Kaqu kopu nigo Sa si goi pude lopu gulazoro hoqa nigo. Asa sapu kopu nigo si kote koa vanunu la mo.

⁴ Dotu, Asa sapu kopu nia se Izireli si lopu kaqu rorodoko, na puta.

⁵ E Zihova si na mua Tie Kopu; koa tata koa goi si Asa pude kopu nigo.

⁶ Sa rimata si lopu kaqu va sigitigo pana rane, meke gua tugo sa sidara pana boni.

⁷ E Zihova si kaqu kopu nigo pa doduru tinasuna; kaqu va sare igo Sa si goi.

⁸ Kaqu kopu nigo e Zihova si goi koari doduru mua inene, kamahire meke ninae rane ka rane.

122

Vina Lavatana sa Popoa Zerusalem

(Keke kinera te Devita)

¹ Qetu si rau sipu zamau rina qua baere, “Aria mada la pa vetu hope te Zihova.”

- ² Kei Zerusalema,
kamahire si turu si gami pa sasadana sa mua bara.
- ³ Zerusalema si keke vasileana nomana
sapu ta kuri valeana na varitata sisigiti sari na vetu
pa vari korapana.
- ⁴ Vasina si la sari na butubutu Izireli,
meke sari na tinoni te Zihova,
pude la vahesia si Asa,
gua sapu ta zamae pa Nana tinarae.
- ⁵ Vasina si koa sari na habohabotuana varipitui tadi na
baⁿara Izireli,
pude varipitui ni sari na dia tie.
- ⁶ Mi varavara nia sa binule pa Zerusalema, mi zama guahe:
“Madi koa valeana sarini pu tataru nigo si goi.
⁷ Sa binule si mani koa pa korapana sa mua bara,
meke na vinasare koari na tie nomadi pa dia vetu!”
- ⁸ Pa ginuadi ri kasa turaⁿaqu na qua butubutu pu koa
vasina,
si zama si rau koasa popoa Zerusalema, “Na binule si
mani koa koa goi!”
- ⁹ Pa ginuana sa vetu hope te Zihova sa nada Tamasa,
si varavara nia rau sa kinoa valeana tamugamu pu
koa vasina.

123

Keke Vinaravarana sa Tataru Variva Taleosae

- ¹ Kei Zihova, koa Goi mo si doⁿo atu si rau,
Agoi sapu koa ⁿati hiniva pa Maⁿauru.
- ² Gua sapu sa nabulu si kalavarae mo koasa tie pu ⁿati
hiniva nia,
meke sa nabulu vineki si kalavarae mo koasa
barikaleqe pu ⁿati hiniva nia,
si gua tugo asa si gami koa Goi Zihova sa mami Tamasa,

osolae tataru ni gami na tokani gami Goi.

- ³ Kei Zihova, Mu tataruni gami na harupu gami,
ura lopu makudo donno va gore gami rini.
- ⁴ Ele seunae hola sapu ta nonoivala si gami koari na tie
tagotago,
meke tava sisirei koari pu nonoivala gami si gami,
arini pu vahesi puleni.

124

Tamasa si na Tie Kopu tadi Nana Tie

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Vegua, be lopu tokani gita e Zihova?
Mada olaṅa guahe,
- ² “Be lopu tokani gita e Zihova si gita,
totoso rapatani gita rina nada kana,
- ³ si gina kote ele va mate beto gita tu rini
pa dia tinaṅazirida,
- ⁴ meke sa tinahuara pu guana totolo sapu taveteni gita
rina nada kana, si be ele paleke taloani gita tu,
meke nobi tamunu gita, guana kolo,
⁵ be ele lodu mate tu si gita pa tinasuna guana naqe.”
- ⁶ Mada vahesia se Zihova sapu kopuni gita,
pude lopu ta nonoivala koari na nada kana.
- ⁷ Tava sare si gita, guana kurukuru tava vura taloana koasa
sipata tadi na tie hata kurukuru,
ta rupaha si gita koasa sipata ta huarana.
- ⁸ Sa nada tinokae si mae guana koe Zihova
sapu tavetena sa maṅauru na pepeso.

125

Sa Vinasare tadi na Tie te Tamasa

- ¹ Sarini pu kalavarae koe Zihova si gua tugo sa toqere
Zaione,
sapu lopu kaqu boka tava rizu, ba turu hola ninæ
rane.
- ² Gua sapu koa vari likohæ nia rina toqere sa popoa
Zerusalema,
si gua tugo sapu koa vari likohæ ni e Zihova sari Nana
tie,
podalæ kamahire meke kamoæ na kamoæ.
- ³ Sari na tie kaleadi si lopu kaqu koa nati hiniva hola la pa
popoa tadi na tie tonoto;
pude gua asa, si kote tavete va sea tugo sari na tie
tonoto.
- ⁴ Kei Zihova, Mu valeana la koari na tie leadi,
sarini pu va tabei sari na Mua tinarae.
- ⁵ Ba pana va kilasi Goi sari na tie kaleadi,
si Mu va kilasa i tugo sarini pu luara pani sari na Mua
hahanana leadi.

Gamu na tinoni Izireli mi koa bule!

126

Keke Tinepatepa Vinasare

- ¹ Sipu turana pule lani gita e Zihova si gita pa Zerusalema,
si guana putagita si gita.
- ² Hegere na kera qetuqetu si gita,
meke vari zamae sari na votiki butubutu,
“E Zihova si evani sari na tiniona variva magasadi
koarini,” gua.
- ³ Meke hinokara tugo, evani tugo e Zihova sari na tiniona
nomanomadi koa gita,
ke ele qetuqetu hola si gita!

- ⁴ Kei Zihova, Mu va koa valeana pule gami,
guana ruku pu vala puleni kolo sari na ovuku popadi.
- ⁵ Sarini pu lelete pa kolomata,
si madi pakepakete pa qinetuqetu!
- ⁶ Sarini pu paleki sari na kiko pa kinabokabo pude la lelete,
si kaqu kera qetuqetu pa dia pinule mae;
totoso paleki rini sari na vuadi.

127

Vinahesina sa Lineana te Tamasa

(Keke kinera te Solomone)

- ¹ Be lopu kuria e Zihova sa vetu,
si kote loke laena sa tinavete tadi na tie kuri vetu.
Be lopu kopu nia e Zihova sa vasileana,
si loke laena pude kopu nia ari na tie varane si asa.
- ² Loke laena pude va_nunu munumunu hokara,
meke pule bo_ni pa tinavete _ni_nirana pude hata ia sa
kinoa valeana.
Ura e Zihova tu poni sarini pu tataru ni Sa,
meke poni totoo puta Sa si arini.
- ³ Sari na koburu si na vinariponi te Zihova,
na minana hinokara si arini.
- ⁴ Sari na tuna koreo sa tie totoo vaqurana sa,
si keke_no_no guana tupi pa limana sa tie varane.
- ⁵ Qetu tugo sa tie pu soku tuna guana tie pu si_ni sa nana
voivoina tupi,
sina lopu kaqu boka tava kilasa si asa,
pana tutuvi sa sari nana kana pude varitokei pa
sasadana sa vasileana.

128

Piniana sa Vina Tabe Koe Zihova

- ¹ Tamanae tugo sarini pu pamaⁿa nia se Zihova,
meke luli sari Nana hiniva!
- ² Kaqu henai gamu vuadi sari na tinavete pa limamia;
kaqu qetuqetu si gamu, meke learane sa mia kinoa.
- ³ Kaqu podopodo va soku sa mua barikaleqe,
guana huda vaeni pu vua katakata pa mua kali vetu,
meke sari na tumu si kaqu guana huda olive vaqura
pu toa vari likohae nia sa mua vasina henahenana.
- ⁴ Kaqu tamanae gua asa sa tie pu pamaⁿa nia se Zihova.
- ⁵ Kaqu mana nigo e Zihova pa Zaione!
meke kaqu dogoria goi sa learane pa Zerusalema
doduru rane pa mua kinoa!
- ⁶ Kaqu dogori goi sari na tudia rina tumu!
- Mani koa pa Izireli sa binule!

129

Tinepatepa Vina Kilasadi Ri pu Kana La pa Izireli

- ¹ Gamu na tie Izireli, mi tozi vura nia sa ⁿinovaⁿovala
sapu taveteni gamu rina mia kana,
podalae sipu ta evaⁿae na keke butubutu vaqura si
gamu,
- ² “Podalae sipu na butubutu vaqura si gami
si ⁿoⁿovala va kaleana gami rina mami kana,
ba lopu hite va kilasa gami rini.
- ³ Sari na dia hilihiliburuana si va bakorai sari na mudi
mami.
Lohi sari na bakora guana geligeliana pa inuma pu
geli va lohi pa pepeso.
- ⁴ Ba se Zihova sapu toⁿoto si vata rupaha gami pa tinoa
pinausu,” gua.

- 5 Sarini pu kukiti nia sa popoa Zaione
si madi tava kilasa meke govete pule.
- 6 Madi guana duduli pu toa pa batu vetu si arini,
sapu lopu ele ta rabutu palae ba ele harahara kenu
tu;
- 7 meke loke tie pakepakete kote pudiki vagi,
na iqoso varigara ni si arini.
- 8 Mani loke tie ene holadi si kote zama guahe koarini,
“Mani manani gamu Tamasa!
Manani gamu gami si gamu pa korapa Pozana e
Zihova,” gua.

130

Keke Vinaravara Tinopa Tinokae

- 1 Kei Zihova, pa korapadi rina qua tinasuna si kabo atu koa
Goi si rau!
- 2 Kei Zihova, Mu avosia sa qua kinabo,
Mu va avoso mae ia sa qua tinepatepa!
- 3 Kei Zihova, be lopu muliṅi pani Goi sari na mami sinea,
si esei si kaqu boka govete nia sa tinazutu?
- 4 Ba taleosoni gami Goi,
pude mami pamaṅa Nigo gami si Goi.
- 5 Aqa zoṅazoṅa nia rau sa tinokae koe Zihova,
meke raṅea rau sa Nana zinama.
- 6 Aqa zoṅazoṅa nia rau se Zihova,
hola ni sari na tie kopu pana boṅi pu okoro turei
kamo sa munumunu;
Uve hinokara, hola ni sari na tie kopu pana boṅi pu
okoro turei kamo sa munumunu.
- 7 Kei gamu na butubutu Izireli, mi kalavarae koe Zihova!
Ura koa koa Sa sa tataru nabuna,
meke doduru totošo si hiva si Asa pude harupu gita.

⁸ Kaqu harupi Sa sari Nana tie Izireli*
koari doduru dia sinea.

131

Vinaravara Vina Pepekae na Kinalavarae

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Kei Zihova, va pepekae pule nau si rau,
meke lopu balabala va arilaequ pule nau si rau koari
na tinitorona nomadi hola
ba be sapu variva magasa hola koa rau.
- ² Ba koa bule na noso si rau,
guana koburu haha pu eko noso pa limana sa tinana,
si gua tugo sa buloqu sapu noso pa korapaqu rau.
- ³ Kei Izireli, mu kalavarae koe Zihova,
kamahire, meke ninae rane ka rane!

132

Vinahesina sa Zelepade

- ¹ Kei Zihova, Mu balabala ia se Devita
meke sapu koa si asa koari soku nana tinasuna
kaleadi.
- ² Mu balabala ia Zihova, sa nana vina tatara koa Goi,
pu tokotokoro nia sa koasa Tamasa Patutokaena te
Zekopi,
- ³ “Lopu kaqu pule la pa qua vetu si rau, babe la eko pa qua
teqe.
- ⁴ Lopu kaqu magogoso babe la puta si rau,
⁵ osolae kaqu ponua rau si keke Nana vasina pude koa
se Zihova;
sapu keke Nana vetu soti sa Tamasa Patutokaena te
Zekopi.”

* 130:8 Mt 1:21; Ta 2:14

- 6 Ele avoso nia gami pa Betilihema sa Bokese Vinariva Egoi
 Tanisa,*
 meke ele dogoria gami si asa pa keke vasina pa Kiriati
 Ziarimi.*
- 7 “Aria mada la koasa vetu te Zihova,
 mada la kokotuŋu pa nenena meke vahesia.”
- 8 Kei Zihova, Mu mae koa pa Mua vasina hopena koasa
 Mua Bokese Vinariva Egoi,
 sapu sa vina gilagilana sa Mua ŋiniraŋira,
 Mamu koa vasina ninae rane.
- 9 Sari na Mua hiama si madi evaŋia ninae rane gua sapu
 toŋoto.
 Madi kera qetuqetu sari na Mua tinoni.
- 10 Ele vekoa Goi sa Mua vina tatara koe Devita, sa Mua
 nabulu;
 ke Mu lopu kilu ia sa baŋara pu ele vizatia na va
 madia Goi.
- 11 Ele vekoa Goi Zihova sa Mua vina tatara hinokara koe
 Devita,*
 sa vina tatara sapu lopu kaqu hobeia Goi.
 Zama si Goi, “Keke koari na tumu koreo si kaqu va baŋaria
 Rau,
 meke kaqu koa totoli pa mudimu goi.
- 12 Be kopu ni ri kasa tumu koreo goi sari na qua vinariva
 egoi nabuna
 meke kopu ni rini sari na Qua tinarae pu va tumatu-
 mae ni Rau,
 si kaqu koa baŋara tugo sari na tudia ninae rane,”
 gua.
- 13 Ura ele vizatia e Zihova sa popoa Zaione,

* 132:6 2 Koron 6:41-42 * 132:6 1 Samuela 7:2 * 132:11 2 Samuela
 7:12-16; 1 Koron 17:11-14; Sam 89:3-4; TTA 2:30

- hiva nia Sa si asa pude na Nana vasina kokoana, meke zama si Asa,
- 14 “Hie si na Qua vasina kokoana ninae rane ka rane.
Tani si kaqu koa Baṅara si Rau. Ura asa tugo si hiva nia Rau.
- 15 Kaqu poni Rau koari na tinoni pa Zaione sa kinoa valeana.
Kaqu poni va deṅa ni ginani Rau saripu malaṅadi vasina.
- 16 Kaqu mana ni Rau sari doduru dia hiama koari doduru dia tinavete,
meke kaqu kera velavela pa qinetuqetu sari na tiena sa popoa Zaione.
- 17 Vasina si kaqu va baṅaria Rau si keke ri na tutina e Devita.*
Vasina si ele va namanama ia Rau pude toa hola sa binaṅara tanisa qua baṅara ta vizatana.
- 18 Kaqu koa kurekure sari nana kana,
ba sa nana binaṅara si kaqu toa valeana meke koa valeana.”

133

Kineke Koe Tamasa

- 1 Nake tolava tu, meke variva qetu
pude koa keke sari na tie te Tamasa.
- 2 Gua tugo na oela marilaena si asa,
sapu ta zoropae pa batu pa vina madi gua sapu koe Eroni,
zoloro gore pa kaluna na gumina
koasa kolana sa nana poko doduru!
- 3 Guana puni sapu hoqa pa toqere Hemoni,
si gua tugo sapu hoqa gore koari na toqere pa Zaione!
Ura vasina si garunu la nia Tamasa sa Nana minana,
sa tinoa sapu loke kokoina.

* 132:17 1 Baṅ 11:35

134

Tinioko pa Vinahesina Tamasa

- ¹ Mae mamu vahesia se Zihova,
gamu doduru Nana nabulu,
sapu nabulu nia si Asa pa Nana Zelepade pana boŋi.
- ² Mi va sagei limamia pa korapana sa Nana Zelepade,
mamu vahesia se Zihova pa vinaravara.
- ³ Mani manani gamu e Zihova pa Zaione!
Asa sapu tavetena sa Maŋauru meke sa pepeso.

135

Kinera Vinahesi

- ¹ Mi vahesia se Zihova!
- Gamu na Nana nabulu. Vahesia sa Pozana e Zihova.
- ² Gamu pu turu vahesia se Zihova pa korapa Nana Zelepade,
koari na vasina hopedi pa korapa Nana vetu.
- ³ Vahesia se Zihova, ura na leana si Asa,
kera vahesia sa Pozana, ura na tataru na vatukana si Asa.
- ⁴ Ura ele vizatia e Zihova se Zekopi pude Nana telena,
meke sa butubutu Izireli si pude na Nana tinago.
- ⁵ Ura gilania rau sapu nomana lavata se Zihova,
meke ululu hola ni Sa sari kaiqa tamasa pule.
- ⁶ Gua sapu getu nia e Zihova si tavetia Sa,
pa maŋauru meke pa pepeso;
pa lamana, meke pa hubina sa lamana.
- ⁷ Va vura mae i Sa sari na lei raneboŋi pa hukihukirina sa pepeso,
vata evaŋi Sa sari na kapi pa raneboŋi,

va vura mae ia Sa sa givusu pa keke lose vasina kopu
nia Sa.

- 8 Asa tugo va matei sari na koburu kenudi
meke na tudia kenudi rina kurukuru name pa Izipi.
- 9 Vasina si evani Sa sari na tinavete variva magasadi,
na variva nunaladi koe Pero meke ri nana nabulu.
- 10 Asa tugo va matei sari soku butubutu huporodi,
meke sari na dia banara niniradi,
- 11 sapu ari Sihoni, sa banara tanisa butubutu Amoraiti,
meke Oqo sa banara pa Basani,
meke sari doduru banara pa popoa Kenani.
- 12 Poni Sa koari na tie Izireli sa dia popoa
pude na dia tinago.
- 13 Kei Zihova, kaqu ta tozi vurae doduru toতোসো sapu Agoi
mo sa Tamasa,
sari doduru sinage si kaqu balabala Igo si Goi.
- 14 Kaqu lavelave hukata ni e Zihova sari Nana tie;
kaqu tataru ni na toka ni Sa sari Nana nabulu.
- 15 Sari na beku tadi na butubutu huporodi si na siliva na
qolo;*
ta tavete mo pa limadi rina tie.
- 16 Koadia nuzudi, ba lopu boka zama,
koadia matadi, ba lopu boka dodogorae.
- 17 Koa dia talinadi ba lopu boka avavosae,
meke lopu boka sino si arini.
- 18 Madi koa gua tugo arini saripu tavetedi sarini,
meke sari doduru pu kalavarae koa rini.
- 19 Ke gamu na butubutu Izireli, mi vahesia se Zihova.
Ke gamu na butubutu te Eroni, mi vahesia se Zihova.

* 135:15 Sam 115:4-8; Rev 9:20

- 20 Ke gamu na butubutu te Livae, mi vahesia se Zihova.
 Gamu pu pamaṅa nia se Zihova, mi vahesia si Asa.
 21 Mi vahesia se Zihova pa Zaione,
 Koanana si Asa pa Zerusalem, mi vahesia se Zihova!

136

Kinerana sa Vinariponi Zama Leana

- 1 Mi vahesia se Zihova, ura na leana si Asa,*
 meke sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 2 Mi vahesia sa Tamasa tadi na tamasa,
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 3 Mi vahesia sa Baṅara tadi na baṅara,
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 4 Asa mo telena si taveti sari na tinavete variva magasadi,
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 5 Pa Nana tinumatumae si taveti Sa sari doduru tiṅitona
 pa maṅauru,*
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 6 Kuria Sa sa kasia popoa koasa kolo lamana*
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 7 Taveti Sa sari na rimata na sidara,*
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 8 Sa rimata si va kalalasia sa rane,
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 9 Sari na sidara na pinopino si va kalalasia sa boṅi,
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 10 Asa tugo sapu va matedi sari na tudia koreo kenudi ri
 pa Izipi,*
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 11 Turaṅa vura ni Sa pa Izipi sari na tie Izireli,

* 136:1 1 Koron 16:34; 2 Koron 5:13, 7:3; Ezr 3:11; Sam 100:5, 106:1, 107:1,
 118:1; Zer 33:11 * 136:5 Zen 1:1 * 136:6 Zen 1:2 * 136:7 Zen 1:16

* 136:10 Ekd 12:29

- ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 12 Koari na lima heheda Tanisa si qaqama lani sa pude harupi,
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 13 Asa tugo vari paqaha nia sa Kolo Ziṅara,*
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 14 Meke turaṅa va karovi Sa sari Nana tie,
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 15 Va lodu matea Sa pa kolo se Pero meke sari nana tie varipera,
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 16 Turaṅi Sa pa korapa qega sari Nana tie,
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 17 Va matei Sa sari na baṅara ṅiniradi,
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 18 Seke va matei Sa sari na baṅara ta gilanadi pa doduru tie,
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 19 Sihoni, sa baṅara tanisa butubutu Amoraiti si keke koa rini,*
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane,
 20 meke e Oqo tugo, sa baṅara pa Basani;*
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 21 Poni sa koari Nana tie sari na dia popoa,
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 22 Vala ni Sa si arini koari na tie Izireli sari Nana nabulu,
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 23 Lopu muliṅini gita Sa totosu tava kilasa si gita,
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 24 Vata rupaha gita Sa si gita koari na nada kana,
 ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
 25 Asa poni ni sari doduru tiṅitona toadi,

* 136:13 Ekd 14:21-29 * 136:19 Nab 21:21-30 * 136:20 Nab 21:31-35

ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.

- ²⁶ Kei, mi zama leana koasa Tamasa pa Manauru,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane ka
rane.

137

Kinabokabo tadi na Tie Izireli pa Korapa Tinaraovo

- ¹ Pa tafeledi rina ovuku pa Babiloni si habotu kabokabo si
gami,
sipu balabala ia gami sa popoa Zaione.
- ² Va sigoto veko ni gami koari na huda vasina sari na mami
mike,
meke kabokabo si gami.
- ³ Sarini pu raovo vagi gami si tepa gami pude kera,
meke sarini pu va sisireni gami si hivani gami pude
kerakera poni pa qinetuqetu,
meke zama, “Kera poni gami kaiqa kinerana sa popoa
Zaione!” gua.
- ⁴ Ba vegua meke boka kera ni gami pa votiki popoa
sari na kinerana e Zihova?
- ⁵ Kei Zihova, be muliṅi Nigo rau, si lea gequ mani mate sa
lima mataoqu,
pude maqu lopu boka mike vahesi Igo rau.
- ⁶ Mani napiti sage pa damaqu sa meaqu, pude maqu lopu
boka kera pule,
be muliṅi nigo rau si goi Zerusalema,
meke be lopu balabala ia rau sapu agoi sa qua qine-
tuqetu nomana hola.
- ⁷ Kei Zihova, Mu balabala ia gua sapu evaṅia ri na tie
Edomu,

totoso vagia ri na kana sa popoa Zerusalem.
 Balabala ia sapu gua zama pilipule nia rini, sapu guahe:
 “Huaria! Huaria! Huara va kamo a koari na sinoki-
 raena! gua.”

- ⁸ Kei, gamu na tiena sa popoa Babiloni, gamu na tie
 zazalo,*
 qetu tugo si arini pu seke hobea sa mia ninovanovala
 koa gami.
- ⁹ Mani qetu si asa pu oki gore lani pa patu
 sari na mia koburu haha!

138

Vinaravara Zama Leana

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Kei Zihova, zama leana si rau koa Goi pa doduruna sa
 buloqu,
 kera vahesi Igo rau si Goi pa kenudi ri doduru tamasa
 pule.
- ² Tia la ia rau sa Mua Zelepade hopena
 meke hoqa todono si rau, meke vahesia rau sa
 Pozamu,
 sina koa gua koasa Mua tataru nabuna, meke sa Mua
 kinopudi rina Mua zinama,
 ura ele vata dogoro nia Goi sapu sa Pozamu meke sari
 na Mua zinama si nati hiniva ni sari doduru.
- ³ Totoso tepa atua rau sa tinokae, si va tabe au Goi,
 meke pa Mua niniranira si va ninira au Goi.
- ⁴ Sari doduru banara pa kasia popoa si kaqu vahesi Igo, ke
 Zihova,
 sina ele avosi rini sari na Mua vina tataru.
- ⁵ Kaqu kera vura ni rini sari doduru gua pu evani Goi,

* 137:8 Rev 18:6

- meke sa guguana sa Mua niniranira lavata.
⁶ Ululumu hola si Goi Zihova,
 ba kopu ni Goi saripu koa va pepekae,
 meke saripu vahesi pule ni
 si lopu boka paere pa Mua dinono Goi.
- ⁷ Sipu koa varidikue nau ri na tinasuna,
 ba va sare au Goi.
 Raza la i Goi sari na qua kana pu bugoro nau,
 meke va sare au Goi pa Mua niniranira.
- ⁸ Kaqu taveti e Zihova sari doduru gua pu va tatara ni Sa,
 kei Zihova, koa hola ninae rane sa Mua tataru.
 Mu va gorevura ia sa tinavete pu ele podalae nia Goi.

139

Sa Tamasa Kopu na Tumatumaena

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Kei Zihova, ele podekau Goi si rau,
 meke gilana valeana au Goi!
- ² Gilanau Goi totošo habotu, meke totošo turu si rau;
 pa seu tu koa Goi ba gilani Goi sari na qua binalabala.
- ³ Be tavetavete, ba be zokoro si rau, ba dogoro au Goi,
 meke gilana betoi Goi sari doduru qua rinizu.
- ⁴ Sipu lopu ele zama rau,
 ba ele gilania tu Goi gua sapu kote zama nia rau.
- ⁵ Koa pa vari likohaequ rau si Goi,
 meke lavelave hukata nau Goi pa Mua niniranira.
- ⁶ Sa Mua ginilanaqu rau, si lohi sisigiti,
 lopu boka tumae nia rau si asa.
- ⁷ Pavei si kaqu la rau pude govete Nigo si Goi?
 Pavei si kaqu va ilolo la si rau pude paere koa Goi?
- ⁸ Be sage la si rau pa manauru, ba koa Mua vasina si Goi!

- Be eko puta si rau pa popoa tadi na tie matedi koa
 Mua tugo vasina si Goi.
- ⁹ Be tapuru la si rau pa kalina la sa gasa rimata,
 babe koa si rau pa kalina la sa lodu rimata,
- ¹⁰ ba koa Mua vasina si Goi pude turanau,
 meke koa Mua vasina si Goi pude toka nau.
- ¹¹ Be zama si rau, “Kaqu va paere au sa hinuporo,
 meke mani ta evanae huporo sa kalalasa pa vari
 likohaequ,” gua.
- ¹² Ba sa hinuporo si lopu huporo koa Goi.
 Meke sa boni meke sa rane si kalalasa beto mo koa
 Goi.
- ¹³ Ele va tana va tonoti Goi sari doduru kukuru tiniqu,
 ele varihodae valeana au Goi pa korapa tiana sa
 tinaqu.
- ¹⁴ Vahesi Igo rau, sina garo pude ta pamanae si Goi.
 Sari doduru Mua tinavete si votikaedi hola, meke
 variva magasa.
 Gilana valeana au Goi si rau pa doduruna sa qua
 tinoa.
- ¹⁵ Sipu ta varihodae valeana sari na susuriqu pa tiana sa
 tinaqu,
 meke sipu noma sage si rau pa vasina tomena,
 si ele gilanau tu Goi sapu koa si rau vasina.
- ¹⁶ Sipu lopu ele podo rau, si ele dogorau tu Goi.
 Sari na ranena sa qua tinoa sapu poni nau Goi,
 si ele kubere betoi tu Goi pa Mua buka
 sipu lopu ele kamo si keke arini.
- ¹⁷ Kei Tamasa, lopu boka tuma ni rau sari na Mua binala-
 bala arilaedi,
 soku hola, lopu boka ta nae si arini.
- ¹⁸ Be naei rau si arini, si soku hola ni rini sari na onone.
 Sipu vanunu rau, si korapa koa koa Goi si rau.

- 19 Kei Tamasa, hiva hola nia rau si pude va mate pani Goi
sari na tie kaleadi,
meke sari na tie variva mate si madi taloa koa rau!
- 20 Soku tinitona kaleadi si zama ni rini koasa guguamu
Agoi;
zama va kalesania rini sa Pozamu Goi.
- 21 Kei Zihova, kukiti hola ni rau saripu kukiti Nigo!
Etulu pani rau saripu varipera atu koa Goi!
- 22 Doduruna sa qua kinukiti si vala rau koa rini;
balabala guni na qua kana rau si arini.
- 23 Kei Tamasa, Mu hata vura nia, Mamu gilana betoa sa
buloqu!
Mu podekau, Mamu gilani sari na qua binalabala!
- 24 Dogoria, be koa nana koa rau si keke kinaleana,
Mamu turaⁿau pa siraⁿana sa tinoa hola.

140

Tinepatepa pude Ta Toketoke Hukata

(Keke kinera te Devita)

- 1 Kei Zihova, Mu harupau koari na tie kaleadi,
Mamu va sare au koari na tie variva mate.
- 2 Doduru totošo si pada vekoi rini sari na kinaleana pu hiva
taveti rini,
meke lopu makudo sovuti rini sari na vinari kaka-
torae.
- 3 Sari na meadi si ⁿaru, guana noki variva mate,*
sari na dia zinama si variva mate guana noki vari-
garati.
- 4 Kei Zihova, Mu kopu nau pa limadia rina tie kaleadi,
va sare au koari na tie variva mate pu hata luli au.
- 5 Sari na tie vahesi pule ni si sekesekei nau,

* 140:3 Rom 3:13

taveti rini sari na sira^{na} sinekesekei
na dia sipata pude boka va hoqau gua.

- ⁶ Zama si rau koe Zihova, “Agoi si na qua Tamasa,”
Kei Zihova, Mu avosia sa qua tinepatepa tinokae!
- ⁷ Kei Zihova qua Ba^{na}ra, meke na qua hinarupu,
ele va sare au Goi si rau pa korapa vinaripera.
- ⁸ Kei Zihova, Mu lopu poni ni koari na tie kaleadi gua
saripu hiva ni rini,
Mu lopu va malumi pude va gorevura i gua saripu
mizi veko i rini!
- ⁹ Mu lopu va mataqari sari na qua kana,
va hoqa pule lani koarini gua saripu hiva taveti rini
koa rau.
- ¹⁰ Madi hoqa gore koa rini sari na motete leradi!
madi ta gonagona la si arini koasa pou meke lopu
vura pule mae.
- ¹¹ Madi lopu koa mataqara saripu zutu kokoha i sari kaiqa,
Sa kinaleana si mani hoqa pule la meke va mate pani
gedi sari na tie kaleadi sara.
- ¹² Zihova, gilania rau sapu toka ni Goi sari na habahuala
pa dia tinasuna,
meke sa vina sare tadi pu mala^{na}.
- ¹³ Kaqu vahesi zo^{na}zo^{na} Igo rina tie to^{no}to si Goi,
meke kaqu koa pa kenumu Goi sarini.

141

Keke Vinaravara Veluvelu

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Kei Zihova, tepa atu si rau, Mu tuturei toka nau!
Mu avoso mae au pana tepa atu rau!

- ² Mu balabala gunia na vina vukivukihi humanā lea sa qua
vinaravara,*
meke sari na limaqu pu ovulu sage ni rau si Mu guni
na vina vukivukihi veluvelu.
- ³ Kei Zihova, Mu kopu nia sa nuzuqu,
Mu guana tie kopu sasada pa beruqu,
pude lopu tozi vura nia rau sa sinea,
- ⁴ Mu va ilolo au koari na inokorodi rina tinavete kaleadi,
meke pa sinomana koa rina tie kaleadi pa dia tinavete
kaleadi,
maqu lopu hite somana nia si keke dia inevanā.
- ⁵ Keke tie leana si mani va tonoto au pa tataru,
ba sa vina lavataqu koari na tie kaleadi si namu lopu
kaqu va ego hokaria rau,
sina hoke varavara va kari i rau sari na dia tinavete
kaleadi.
- ⁶ Pana ta vala sari na dia koimata pude ta zutu pa minate
koari pu zutudi,
si kaqu gilania rina tie sapu hinokara sari na qua
zinama.
- ⁷ Keke nono guana huda sapu ta viqala meke ta soko va
umumu,
si kaqu gua tugo sari na susuridi pa hukihukiridi rina
lovudi.
- ⁸ Kei Zihova Tamasa, koa Goi mo si dono atu rau,
koa Goi mo si hata ia rau sa aqoroana,
Mu lopu luarau pa minate.
- ⁹ Mu va sare au koari na sinekesekei tadi na qua kana,
meke koari na sipata tadi na tie kaledi.
- ¹⁰ Madi hoqa pule pa dia sinekesekei teledia sari na tie
kaleadi pana tava sare si rau.

* 141:2 Rev 5:8

142

Tinepa Tinokae Koe Tamasa

(Keke vinaravara te Devita totosu sapu koa tome pa bae si asa)

- ¹ Tēpa va ululae la si rau koe Zihova,
koasa mamalainiqu si tepatepa la si rau koa Sa.
- ² Tozi beto la nia rau koa Sa sari doduru gua pu lopu qetu ni rau.
Tozi beto lani rau koa Sa sari doduru qua tinasuna.
- ³ Pana malohoro si rau,
si gilania Sa gua sapu garo koa rau pude tavetia.
Vasina ene gua rau,
si vekoa rina qua kana si keke sipata pude va mate au.
- ⁴ Totosu linana varikali si rau,
si loke tie si koa pude toka nau,
na lavelave nau,
meke loke tie si hite tataru nau.
- ⁵ Kei Zihova, tēpa va ululae atu si rau pude toka nau,
Agoi Zihova mo sa qua lave,
Agoi mo si hiva Nigo rau pa doduruna sa qua tinoa hiera.
- ⁶ Mu va avosia sa qua tinepatepa,
ura na lodu mate si rau pa tinalotaŋa.
Mu harupu au koari na qua kana,
ura na ninira hola nau rini si arau.
- ⁷ Mu rupaha au pa qua tinasuna,
meke kaqu vahesigo rau pa varikorapadi Mua kobi tinoni,
sina koa gua koasa Mua lineana koa rau.

143

Tinepa Tinokae Koe Tamasa

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Kei Zihova, Mu avoso mae ia sa qua tinepatepa!
Gua sapu ele tozia Goi pa Mua Zinama,
Mu olanau pa Mua tinonoto!
- ² Mu lopu turanau pa vinaripitui si arau na Mua nabulu,*
ura loke tie si tonoto pa Mua dinono Goi.
- ³ Ura korapa hadu luli au sa qua kana si arau,
meke va kilasa hokarau sa.
Namu ele va gore hokarau sa si rau pa hinuporo,
gua ri pu ele matedi pukerane tu.
- ⁴ Gua asa ke mabubulu sa maqomaqoqu;
namu ele nunala sa maqomaqoqu.
- ⁵ Lopu mulini ni rau sari na tososo pukerane.
Balabala sisigiti i rau sari doduru gua pu ele evani
Goi.
Balabala la i rau sari doduru Mua tinavete.
- ⁶ Va sage i rau koa Goi sari na limaqu pa korapa vinaravara.
Ta hivae hola si Goi koa rau.
Kekenono gua sa pepeso popana si hiva hola nia sa ruku,
si na memeha Nigo sa maqomaqoqu.
- ⁷ Kei Zihova, Mu tuturei olana mae au,
ura ele nunala hola si rau!
Mu lopu va paere pule Nigo koa rau;
be lopu gua si kote mate palae si rau pa popoa tadi na
tie matedi.
- ⁸ Maqu va avosia pana munumunu sa Mua tataru nabuna,
ura koa Goi mo si kalavarae rau.
Mu va dogoro nau sa sirana sapu garo pude la ia rau,
ura koa Goi mo si varavara atu rau pa doduru qua
tinoa.
- ⁹ Kei Zihova, Mu va sare au koari na qua kana,

* 143:2 Rom 3:20; Qal 2:16

ura koa Goi mo si govete atu rau pude aqorae.

¹⁰ Mu va tumatumae nau gua pude evaⁿia sa Mua hiniva,
ura Agoi mo sa qua Tamasa!

Sa Maqomaqo leana Tamugoi si mani turaⁿau pa siraⁿa
vasina kaqu tava sare nia rau.

¹¹ Koa gua sa guguamu Goi, Kei Zihova, Mu va sare au gua
sapu ele va tatara nia Goi.

Pa korapa Mua tinoⁿoto si Mu va sare au pa tinasuna.

¹² Koasa Mua tataru nabuna koa rau, si Mu va mate pani
sari na qua kana;

Mu va mate beto pani sari doduru pu ⁿonoⁿovala au,
ura na Mua nabulu si rau.

144

Keke Baⁿara si Zama Leana koe Tamasa koasa Mi-
nataqara

(Keke vinaravara te Devita)

¹ Mani tava lavata se Zihova sa qua Patu aqoroana,
Ura va tumatumae nau Sa sa binokaboka
pude rapata na varipera.

² Asa sapu ta ronuenta pa Nana tataru koarau, na qua bara
patu ⁿnⁿirana.

Qua tinaharupu ⁿnⁿirana meke na qua tuturuana
nabuna.

Koa Sa si kalavarae si rau pude tava sare.

Va kilasi Sa sari na votiki butubutu pude koa kaurae pa
qua ⁿnⁿirana.

³ Kei Zihova, na sa sa tie ke balabala va arileana ia Goi,*
meke sa tuna na tie pu emu va taliⁿa la ia Goi?

⁴ Sa tie si guana keke siniⁿo mo.

* 144:3 Zob 7:17-18; Sam 8:4

Sari na rane pu toa sa, si guana keke opoadumu
tapuru holana mo.

- ⁵ Kei Zihova, Mu tukelia sa ma^ñauru, Mamu gore mae!
Mu tu^qei sari na to^qere pude di puzaka vura tu^ñaha.
- ⁶ Mu va malara la ia sa kapi, pude di ta hurakatae.
Mu gona ni tupi, pude di govete!
- ⁷ Mu qa^qama gore mae pa Ma^ñauru,
Mamu harupau pa korapa qua tinasuna pu guana
lamana peava.
Mu harupau pa limadi ri na tie karovodi,
⁸ saripu mari kokohadi,
meke gua saripu ele tokotokoro ni rini,
- ⁹ Kei Tamasa, kaqu kera atu nia rau si keke kinera vaqura,
kaqu mike na kera atu nia rau koa Goi si keke mike
hapu sapu ka manege puta madorona,
- ¹⁰ Agoi pu va mata^qari sari na ba^ñara,
meke sapu va sarea se Devita sa Mua nabulu pa
vinaripera.
- ¹¹ Mu harupau koari na qua kana ^ño^ñovaladi,
Mamu va sare au pa ^ñiⁿira^ñira tadi na votiki tie
pu hola mari kokohadi,
meke gua saripu ele tokotokoro ni rini, ba kokoha ni
tugo rini.
- ¹² Sari na tuda koreo vaqura,
si madi koa guana linetelete pu to^qolo va noma,
meke sari na tuda vineki si madi koa guana sinokirae
tolavaedi,
sapu ta tavete pude na vinasari na sa vetu ba^ñara.
- ¹³ Sari nada lose vekovekoana ginani,
si madi si^ñi na vuadi ri votivotiki linetelete.
Sari na nada sipi si madi podopodo va soku,

kamoa tina na tina, meke kamoa manege puta tina
koari na dia bara.

¹⁴ Sari na nada bulumakao si madi podopodo va soku,
sari gobagoba si madi lopu ta huara koari na kana.
Mani lopu ta avoso si keke kinabo tinalota^{na} koari na
kinaleadi pu taveti rina kana pa korapana sa nada
vasileana nomana.

¹⁵ Madi koa qetu sarini vasina ta eva^{na} saripu gua sara!
Madi koa qetu sari na tie pu na dia Tamasa se Zihova.

145

Keke Kinera Vinahesi

(Keke kinera te Devita)

- ¹ (*Aleph*)* Qua Ba^{na}ra meke qua Tamasa,
kaqu tozi helahelae nia rau koari doduru tie sa Mua
Linavata.
Zihova kaqu vahesigo rau ninae rane ka rane.
- ² (*Bet*) Koari hopeke rane si kaqu zama leana atu si rau koa
Goi,
meke kaqu vahesigo rau si Goi ninae rane.
- ³ (*Gimel*) Nomana lavata se Zihova, meke garona tugo pude
tava lavata va ululae,
meke sa Nana linavata si lopu boka ta gilana beto.
- ⁴ (*Dalet*) Madi tozi vari tetei nia rina sinage na sage sari na
Mua tinavete,
meke kaqu tozi vura ni rini sari na Mua tinavete
marilaedi.
- ⁵ (*He*) Kaqu tozi vura nia rini sa Mua tinolava variva
magasana,
meke arau kaqu balabala va lohi sari na Mua tinavete
marilaedi.

* 145:1 Hopeke vesi koasa Sam 145 si podalae koa keke leta pa “A Ba Da” pa
Vinekala Hiburu.

- 6 (Vav) Sari na tinoni si kaqu tozi vura ni sari na Mua tinavete niniradi,
meke arau si kaqu tozi vura nia sa Mua linavata.
- 7 (Zain) Kaqu zama vura ni rini sari doduru Mua lineana,
meke kera vura nia sa Mua tataru vatukana.
- 8 (Het) Tataru na variva taleosae se Zihova,
lopu tuturei bugoro si Asa, meke nomana sa Nana tataru nabuna.
- 9 (Tet) Leana se Zihova koari doduru tie,
meke sa Nana tataru nonona si la koari doduru Nana vina podaka.
- 10 (Yod) Kei Zihova, sari doduru Mua vina podaka toadi si kaqu vahesigo si Agoi,
meke sari doduru mua tie tonoto si zama leana koa Goi.
- 11 (Kaph) Kaqu tozi vura nia rini sa vina lavatana sa Mua Binanara,
meke kaqu tozi vura nia rini sa Mua niniranira,
- 12 (Lamed) pude doduru tie si madi gilani sari na Mua tinavete niniradi,
meke sari na rinavutuna gua sa Mua Binanara.
- 13 (Mem) Koa hola ninae rane sa Mua tinolitolie,
meke koa Banara si Goi ninae rane.
- (Nun) Zihova si kopu ni sari doduru Nana zinama,
meke tataru koari doduru Nana tinavete.
- 14 (Samek) Toka ni Sa sarini pu koa pa tinasuna,
ovulu sage ni Sa saripu hoqa.
- 15 (Ain) Sari doduru tinitona toadi si dono atu mo koa Goi,
pude poni ni Goi sari na gedi ginani pa dia totoso garodi.
- 16 (Pe) Pada saripu gua poni Goi koa rini,
meke va gararoi Goi sari na dia inokoro ri doduru.

- 17 (*Zade*) Tonoto se Zihova koari doduru Nana sirana,
meke tataru na vatukana koari doduru Nana
tinavete.
- 18 (*Qoph*) Koa tata si Asa koarini pu tepa la koa Sa,
sarini pu tepa va hinokara la koa Sa.
- 19 (*Resh*) Poni Sa gua sapu ta hivae koarini pu va lavatia si
Asa.
Avosi Sa sari na dia kinabo, meke harupi Sa sarini.
- 20 (*Shin*) Va aqori Sa sarini pu tataru nia si Asa,
ba kaqu va mate pani Sa sari na tie kaleadi.
- 21 (*Tav*) Kaqu zama vura nia rau pa nuzuqu sa vinahesina
e Zihova.
Madi va lavatia ri doduru kurukuru sa Pozapoza
Madina sapu e Zihova ninae rane ka rane.

146

Vinahesina e Tamasa sa Hinarupu

- 1 Vahesia se Zihova!
Kei maqu vahesia se Zihova pa maqomaqoqu!
- 2 Kaqu kera vahesia rau se Zihova pa doduruna sa qua
tinoa.
Kaqu kera vahesia rau sa qua Tamasa sipu korapa
toaqu rau.
- 3 Mu lopu kalavarae koari na koimata pa pepeso,
loke tie pa pepeso si boka harupigo.
- 4 Pana mate rini si pule la mo pa pepeso si arini,
meke pa rane tugo asa si ta huarae sari doduru dia
minizimizi veko.
- 5 Tamanae tugo si asa pu ta tokae koasa Tamasa te Zekopi,
sapu kalavarae koe Zihova sa nana Tamasa,

⁶ Sapu tavetena sa manauru, na pepeso,*
na kolo lamana, meke sari doduru tinitona pu koadi
vasina,

Asa sapu kopu ni sari Nana zinama ninae rane ka rane.

⁷ Vilasa va tonoto si Asa pude tokani saripu ta nonovala,
meke poni ni ginani Sa saripu oviadi.

Vata rupahi e Zihova saripu ta pusidi,

⁸ meke va dodogorae i Sa saripu behu.

Ovulu sage ni Sa saripu hoqa.

Tataru ni e Zihova sari na tie tonoto.

⁹ Va aqori e Zihova sari na tie karovodi pu koa pa nada
popoa;

toka ni Sa sari na nabonaboko na eapadi;

ba va tasuna ia Sa sa sirana tadi na tie kaleadi.

¹⁰ Kei Zaione, kaqu koa Banara ninae rane

se Zihova sa mua Tamasa, koari na sinage na sage.

Mi vahesia se Zihova!

147

Vinahesina sa Tamasa Ninira Hola

¹ Mi vahesia se Zihova!

Ura leana si pude kera vahesia sa nada Tamasa,

ura na variva qetu meke tonoto si pude vahesia si
Asa.

² Kuri pulea e Zihova sa popoa Zerusalem.

Turana pule ni Sa saripu ta raovodi.

³ Salani Sa saripu talotana pa bulodia,

meke pusi i sa sari na bakoradi.

* 146:6 TTA 4:24, 14:15

- 4 Padai Sa sinokudi sari na pinopino,
meke hopeke vala ni pozadi Sa si arini.
- 5 Ululuna lavata na ninira hola se Zihova,
meke loke tie boka pada ia sa Nana tinumatumae.
- 6 Ovulu sage ni Sa saripu koa va pepekae puleni,
ba va gore pani Sa sari na tie kaleadi.
- 7 Mada kera vahesia se Zihova,
vahesia sa nada Tamasa koari na kinera pa mike.
- 8 Va neve i Sa pa manauru sari na lei,
meke ponía ruku Sa sa pepeso,
meke va toqoli Sa sari na duduli koari na toqere.
- 9 Poni ni gedi ginani Sa sari na kurukuru name,
meke sari na tuna kurukuru tapuru totošo kabo ovía
si arini.
- 10 Sa Nana qinetuqetu si lopu koa koari na hose niniradi,
meke lopu variva qetu koa Sa sari na tie varipera
varanedi,
- 11 ba qetu ni e Zihova sarini pu pamana nía si Asa,
meke sarini pu ranea sa Nana tataru nabuna.
- 12 Mi vahesia se Zihova, ke gamu na tinoni pa Zerusalemá,
mi vahesia sa mia Tamasa, ke gamu kasa pa Zaione.
- 13 Va ninira i Sa sari na rorotoana koari na mia sasada
bara,
meke mana ni Sa sari na mia tinoni.
- 14 Kopu nía Sa sa volosona sa mia popoa,
meke poni va dena ni gamu huiti leadi hola Sa.
- 15 Zama si Asa koa sa popoa pepeso,
meke lopu sana ta evana gua saripu zama ni Sa.
- 16 Taburu nía sinou Sa sa pepeso guana poko,
guana kavuru pu paleki na givusu.

- 17 Va gorea Sa sa ruku aesi, guana zalekoro,
meke lopu boka ta koa sa ibuna sa.
- 18 Sipu zama Sa si murimuri sa aesi,
va hirua Sa sa givusu, ke totolo sa kolo.
- 19 Tozia sa sa Nana inavoso koari Nana vina tumatumae
na tinarae koari na tie Izireli.
- 20 Lopu evaṅṅia Sa sapu gua asa koari na votiki butubutu,
sina lopu gilani rini sari Nana tinarae.

Mi vahesia se Zihova!

148

Tinioko koasa Doduruna sa Vinapodaka pude Vahesia sa Tamasa

- 1 Mi vahesia se Zihova!
Mi vahesia se Zihova, gamu na maṅṅauru.
Vahesia si Asa koari na vasidi ululudi.
- 2 Mi vahesia si Asa, gamu doduru Nana mateana.
Mi vahesia si Asa, Gamu doduru Nana qeto minate
varipera pa maṅṅauru!
- 3 Mi vahesia si Asa gamu na rimata na sidara.
Mi vahesia si Asa, gamu doduru pinopino ṅedala
mia!
- 4 Mi vahesia si Asa, gamu na maṅṅauru ululu mia.
Meke gamu na kolo panaulu pa maṅṅauru.
- 5 Mi vahesi gamu sa Pozana e Zihova!
Ura zama mo Sa meke ta evaṅṅa sari doduru.
- 6 Pa Nana zinama mo si ta veko si arini pa dia vasina
ninae rane ka rane,
meke lopu boka va karia rini si Asa.
- 7 Gamu pa pepeso, mi vahesia se Zihova!

- Gamu na kurukuru nomanoma mia pa lamana, meke
koari na lamana peava;
- ⁸ gamu na kapi, na ruku aesi, na sinou, na lei,
na givusu raneboni pu va tabei sari na Nana zinama!
- ⁹ Gamu na toa, na toqere;
gamu na vuvua, na huda pa hiqohiqo!
- ¹⁰ Gamu na kurukuru pinomo, na bulumakao;
doduru kurukuru name, na kurukuru tapuru!
- ¹¹ Gamu na banara pa pepeso, meke sari doduru tinoni,
sari na koimata, na tie tofoli pa pepeso;
- ¹² Gamu na koreo vaqura, na vineki vaqura,
barogoso, na koburu hitehite!
- ¹³ Mi vahesia gamu sa Pozana e Zihova,
ura sa Pozana mo Sa si tava lavata koari doduru pozapoza.
Sa Nana tinolava si ululu hola nia sa manauru na
pepeso.
- ¹⁴ Va ninirai Sa sari na Nana tinoni,
pude sari doduru Nana tinoni si kaqu vahesia si Asa.
Tataru ni Sa sari Nana tie Izireli.

Mi vahesia se Zihova!

149

Keke Kinera Vinahesi

¹ Mi vahesia se Zihova!

Mi kera la nia koe Zihova si keke kinera vaqura.

Vahesia si Asa pa korapa vinarigarae tie ranerane!

² Mi koa qetuqetu nia gamu na tie Izireli si Asa pu tavete
gamu.

Mi koa qetuqetu nia sa mia Baṅara, gamu pu koa pa
popoa Zaione!

³ Mi peka pa vinahesina sa Pozana,

mi kera vahesia koari na mike na kizakizana.

⁴ Ura qetu ni e Zihova sari na Nana tie,

va lavati Sa sari na tie va pepekae pa tinaharupu.

⁵ Madi koa qetuqetu pa minataqara sari na tie te Tamasa,

madi kera qetuqetu doduru boni.

⁶ Madi kera va ululae si arini pa vinahesina sa Tamasa,

meke taṅini sari na vedara pa limadia,

⁷ pude va kilasi sari na votiki butubutu,

meke sari na dia tinoni.

⁸ Pude pusi vagi sari na dia baṅara,

meke sari na dia koimata pa seni aeana.

⁹ Pude va kilasi sari na votiki butubutu, gua sapu ele
garunu nia sa Tamasa.

Gua asa sa minataqara tadi na tie te Tamasa.

Mi vahesia se Zihova.

150

Vinahesina e Zihova

¹ Mi vahesia se Zihova!

Mi vahesia sa Tamasa pa Nana Zelepade,

vahesia si Asa koasa Nana ṅiniraṅira pa maṅauru!

² Vahesia si Asa koari Nana tinavete ṅiniradi.

Vahesia si Asa, si na arilaena hola ni Sa sari doduru.

³ Vahesia si Asa koari na ivivu,

vahesia si Asa koari na mike!

⁴ Vahesia si Asa koari na kizakizana, meke pa pinekapeka,

vahesia si Asa koari na ivivu, na mike.

⁵ Vahesia si Asa koari na kabodi rina kizakizana,

Sam 150:6

261

Sam 150:6

pu ta kiza va ululae.

⁶ Madi vahesia se Zihova ri doduru pu siŋo!

Mi vahesia se Zihova.

Buka Hope

The Holy Bible in the Roviana language of the Solomon Islands

Buk Baibel long langguis Roviana long Solomon Islands

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Roviana

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 24 Dec 2020 from source files dated 24 Dec 2020

2a5324ac-61e8-5e5b-b226-f3d15850d7c5